

შრომითი დავები

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: <http://www.supremecourt.ge/court-decisions/>

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
ადმინისტრაციულ საქმეებზე

2025, № 1

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Administrative Cases
(in Georgian)

2025, № 1

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Verwaltungssachen
(in der georgischen Sprache)

2025, № 1

Решения Верховного Суда Грузии
по административным делам
(на грузинском языке)

2025, № 1

გადაწყვეტილებების შერჩევასა და დამუშავებაზე პასუხისმგებელი
ლიანა ლომიძე

ტექნიკური რედაქტორი
მარიკა მაღალაშვილი

რედაქციის მისამართი:

0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6, ტელ: 298 20 75; www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

საძიებელი

1. სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ აქტის კანონიერება

მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის გამო თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების კანონიერება	4
გამოსაცდელი ვადით დანიშნული მოხელის თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძველი	55
სამსახურში ყოფნის ზღვრული ასაკის მიღწევის საფუძველით მანდატურის თანამდებობიდან გათავისუფლების კანონიერება	81
სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების კანონიერება, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების პერიოდის განსაზღვრა	120

2. სხვადასხვა სახის შრომითი დავები

თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სამსახურში შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების კანონიერება	141
სახელფასო დავალიანების მოთხოვნის კანონიერება	160
დისციპლინური პასუხისმგებლობის პროპორციულობა ჩადენილი დისციპლინური გადაცდომის სიმძიმესთან	176
იძულებითი განაცდურის ოდენობის განსაზღვრა	197

1. სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ აქტის კანონიერება

**მკიმა დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის გამო
თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების
კანონიერება**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ბს-31(3კ-23)

7 ივნისი, 2023 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: გ. მაკარიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ქ. ცინცაძე,
თ. ოქროპირიძე**

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, სამსახურში აღდგენა, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება, დისკრიმინაციის გამო მორალური ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. ა. მ-მა სარჩელით მიმართა მცხეთის რაიონულ სასამართლოს მოპასუხე ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის მიმართ.

სარჩელის თანახმად, 2014 წლის 11 ნოემბრიდან ა. მ-ი მუშაობდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობაზე. 2017 წლის ოქტომბერში, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების პერიოდში, მოსარჩელემ მხარი არ დაუჭირა მერობის კანდიდატ ა. ზ-ის. 2017 წლის ნოემბერში გამართულ არჩევნების მეორე ტურში, საბოლოო გამარჯვება მოიპოვა ა. ზ-მა. ამ უკანასკნელმა უფლებამოსილების დაწყების შემდეგ ა. მ-ის განუცხადა, რომ „ერთად ვერ იმუშავებდნენ“. მოსარჩელის მიმართ ადგილი ჰქონდა არათანაბარ მოპყრობას, იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი. 2018 წლის 2 აპრილს, დაახლოებით 16:00 საათზე, ადმინისტრაციული სამსახურის უფროსმა მოსარჩელეს წარუდგინა წერილი, რომლის მიხედვით, იმავე დღეს ა. მ-ი უნდა გამოეცხადებულებოდა სადისციპლინო კომისიის სხდომაზე. 5 აპრილს მოსარჩელემ მიიღო გათავისუფლების ბრძანება და 2 აპრილის სხდომის ოქმი. 2018 წლის 2 აპრილამდე ა. მ-ის არ მიუღია შენიშვნა და არ დაკისრებია პასუხისმგებლობის რომელიმე ზომა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელემ მოითხოვა (დაზუსტებული სარჩელი): ა) ბათილად იქნეს ცნობილი 2018 წლის 4 აპრილის ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის №227 ბრძანება და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის 2018 წლის 2 აპრილის სადისციპლინო კომისიის სხდომის ოქმი მოსარჩელე ა. მ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების ნაწილში; ბ) ა. მ-ი აღდგეს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობაზე (ან სხვა ტოლფას თანამდებობაზე); გ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას ა. მ-ის სასარგებლოდ დაეკისროს განაცდური ხელფასის ანაზღაურება გათავისუფლების დღიდან სამსახურში აღდგენის დღემდე, თვეში 1200 ლარის ოდენობით; დ) მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისროს დისკრიმინაციის გამო მორალური ზიანის ანაზღაურება 1000 ლარის ოდენობით.

2. მცხეთის რაიონული სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 30 აპრილის განჩინებით ა. მ-ის სარჩელი მოპასუხე ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის მიმართ გადაეგზავნა განსჯად – ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში მცხეთის რაიონული სასამართლოს მაგისტრატ სასამართლოს.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს 2018 წლის 17 ოქტომბრის საოქმო განჩინებით საქმეში მესამე პირად, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-16 მუხლის მე-2 ნაწილით, ჩაერთო მ. ს-ე.

4. მცხეთის რაიონული სასამართლოს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში მაგისტრატი სასამართლოს 2019 წლის 5 ივნისის გადაწყვეტილებით ა. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: ა) ა. მ-ი 2014 წლის 11 ნოემბრიდან 2018 წლის 4 აპრილამდე მუშაობდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობაზე; ბ) 2018 წლის 2 მარტს შედგა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის სხდომა, რომელზეც დღის წესრიგის პირველ საკითხად განისაზღვრა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ...ის – თ. ა-ისა და სოფლის მეურნეობის, ქონების მართვისა და სტატისტიკის ...ის – მ. მ-ის მოხსენებითი ბარათების განხილვა. ამავე კომისიის გადაწყვეტილებით სხდომაზე წარდგენილი ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ...ის მოხსენებითი ბარათები ჩაითვალა დისციპლინური სამართალწარმოების დაწყების საფუძვლად; გ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 12 მარტის №160 ბრძანების საფუძველზე ა. მ-ის მიმართ დაიწყო დისციპლინური წარმოება და ამავე დღეს ჩატარდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის №2 სხდომა, რომელზეც დადგინდა ზეპირი მოსმენის ჩატარება დისციპლინური გადაცდომის ჩამდენი პირის – ა. მ-ის მონაწილეობით; დ) ა. მ-ის ყაზბეგის

მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის თავმჯდომარის წერილით ეცნობა 2018 წლის 2 აპრილის სადისციპლინო კომისიის სხდომისა და მასში მონაწილეობის შესახებ; ე) 2018 წლის 2 აპრილს ჩატარდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის №3 სხდომა, რომელზეც დადგინდა ა. მ-ის მიერ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ფაქტი და ამავე კომისიის სხდომაზე მიღებულ იქნა დასკვნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის – ა. მ-ის მიმართ დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის – სამსახურიდან გათავისუფლების შეფარდების შესახებ; ვ) ა. მ-ი ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის 2018 წლის 4 აპრილის №227 ბრძანების საფუძველზე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმი და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ბრძანება თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ა. მ-ის ჩაბარდა 2018 წლის 5 აპრილს; ზ) 2018 წლის 2 აპრილამდე ა. მ-ის არ მიუღია რაიმე სახის შენიშვნა და არ დაკისრებია პასუხისმგებლობის ზომა. 2017 წლის 29 დეკემბერს საახალწლო პრემიის სახით ამ უკანასკნელმა მიიღო 812 ლარი; თ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის 2018 წლის 3 ივლისის ბრძანებით ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის ვაკანტურ პოზიციაზე დაინიშნა მ. ს-ე.

სასამართლოს განმარტებით, წინამდებარე დავის არსებითად სწორად გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანია დადგინდეს, ა. მ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლება განპირობებულია მის მიერ დისციპლინურ გადაცდომათა ჩადენით, სამსახურებრივ მოვალეობათა შეუსრულებლობით, თუ რეალურად, სახეზეა დისკრიმინაციის ფაქტი, რაც გულისხმობს ქვეყნის მმართველი პოლიტიკური ძალის ცალკეული წარმომადგენლის მიერ ისეთ მიდგომას, რომელიც ადმინისტრაციულ ორგანოებში დასაქმებული მოხელეების მიმართ იწვევს უთანასწორობას და პოლიტიკური ნიშნით დისკრიმინაციას, მათი შრომითი უფლებების შელახვასა და სამსახურიდან გათავისუფლებას პოლიტიკური გემოვნებისა თუ კუთვნილების გამო. შესაბამისად, პირველ რიგში, უნდა შემოწმდეს მოსარჩელის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლებას ხომ არ დაედო საფუძვლად მის მიმართ გაუმართლებელი, განსხვავებული მოპყრობა.

სასამართლოს მოსაზრებით, მოსარჩელის არგუმენტი, რომ იგი სამსახურიდან გაათავისუფლეს მხოლოდ იმის გამო, რომ 2017 წლის ოქტომბრის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მხარი არ დაუჭირა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში მერობის ახალ კანდიდატს, რის გამოც ეს უკანასკნელი განაწყენებული იყო ა. მ-იზე და უფლებამოსილების დაწყების შემდეგ განუცხადა, რომ „ერთად ვერ იმუშავებდნენ“, არ არის გამყარებული კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებებით და არ

არის წარმოდგენილი შესაბამისი მტკიცებულებები. მოსარჩელის მიერ მხოლოდ იმ გარემოებაზე მითითება, რომ პერიოდულად მის მიმართ კეთდებოდა გამომწვევი განცხადებები და ის არაფორმალურად გრძნობდა, რომ იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი, ვერ გამოდგება საკმარის საფუძვლად, რათა სასამართლომ ირწმუნოს და დადგენილად მიიჩნიოს ის გარემოება, რომ მოსარჩელის სამსახურიდან გათავისუფლებას საფუძვლად დისკრიმინაცია დაედო. მოსარჩელე მხარის შუამდგომლობით სასამართლო სხდომაზე დაიკითხა მოსარჩელის ძმა – ლ. მ-ი, რომელმაც განმარტა, რომ ა. მ-ისგან გადმოცემით იცის ახალი მერის მოვლის შემდეგ ძმის სამსახურში დაძაბული ურთიერთობისა და მერთან დაპირისპირების შესახებ, თუმცა არათანაბარი მოპყრობის დამადასტურებელი რაიმე კონკრეტული ფაქტის შესახებ ინფორმაცია მოწმემ სასამართლოს ვერ მიაწოდა. შესაბამისად, მოსარჩელემ სასამართლოს ვერ წარუდგინა დამაჯერებელი და უტყუარი მტკიცებულება და ვერ მიუთითა რაიმე ობიექტურ გარემოებაზე ან შესაბამისი მტკიცებულებაზე, რომელთა ინდივიდუალური ან ერთობლივი ანალიზი სასამართლოს მისცემდა შესაძლებლობას დაედგინა დისკრიმინაციის ფაქტი.

სასამართლოს მოსაზრებით, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის სადისციპლინო კომისიის სხდომაზე გამოტანილი დასკვნა მიღებულია საქმის ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური გამოკვლევის შედეგად და შესაბამისობაშია კანონთან, რაც, საბოლოოდ, საფუძვლად დაედო ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 4 აპრილის №227 ბრძანებას. სადისციპლინო კომისიის სხდომის ოქმის კანონიერების საკითხის განხილვა უნდა მოხდეს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 4 აპრილის №227 ბრძანების კანონშესაბამისობის საკითხის განხილვისას, ვინაიდან იგი საფუძვლად დაედო სადავო ბრძანებას.

სასამართლოს განმარტებით, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის 2018 წლის 2 აპრილის სადისციპლინო კომისიის სხდომის ოქმის მიხედვით, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ... ა. მ-ის დაუდგინდა მძიმე დისციპლინური გადაცდომა, რაც გამოიხატა შიდა აუდიტის სამსახურის დებულებით გათვალისწინებული მოვალეობების არაჯეროვან შესრულებაში. ამასთან, ამავე სხდომაზე მიღებულ იქნა დასკვნა ა. მ-ისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის შესაბამისი ზომის შეფარდების შესახებ. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 4 აპრილის №227 ბრძანებით კი, ეს უკანასკნელი გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. შესაბამისად, განსახილველი დავის ფარგლებში სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენს მოსარჩელის სამსახურიდან გათავისუფლების საფუძვლები, კერძოდ, არსებული ფაქტობრივ-სამართლებრივი გარემოებები ამართლებდა თუ არა პირის შრომითი უფლების შეზღუდვას – სამსახურიდან გათავისუფლებას, დამსაქმებელი

ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან განხორციელებული ქმედება არის თუ არა ადეკვატური შექმნილ ვითარებაში და ხომ არ მოხდა დასაქმებულის კონსტიტუციით გარანტირებული უფლების – შრომის თავისუფლების უსაფუძვლო შეზღუდვა.

სასამართლოს განმარტებით, 2018 წლის 2 მარტს შედგა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის სხდომა, რომელზეც დღის წესრიგის პირველ საკითხად განისაზღვრა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ...ის – თ. ა-ის და სოფლის მეურნეობის, ქონების მართვისა და სტატისტიკის ...ის – მ. მ-ის მოხსენებითი ბარათების განხილვა. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის გადაწყვეტილებით სხდომაზე წარმოდგენილი მოხსენებითი ბარათები ჩაითვალა დისციპლინური სამართალწარმოების დაწყების საფუძვლად, ვინაიდან გამოითქვა დასაბუთებული ეჭვი ...ის ა. მ-ის მხრიდან დებულებით გათვალისწინებული სამსახურებრივი მოვალეობების არაჯეროვანი შესრულების გამო სავარაუდო დისციპლინური გადაცდომის თაობაზე. 2018 წლის 2 აპრილს ა. მ-ის მონაწილეობით ჩატარდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის №3 სხდომა, რომელზეც დადგინდა ა. მ-ის მიერ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის ფაქტი, კერძოდ, ამავე კომისიის სხდომის ოქმის თანახმად, დისციპლინური გადაცდომა გამოიხატა შემდეგში: დებულების მე-3 მუხლის მე-7 პუნქტის თანახმად, არ ხორციელდებოდა შიდა აუდიტის სამსახურის მიერ გაცემული რეკომენდაციების შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი; დებულების მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტის თანახმად, არ შეასრულა მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების, ვალდებულებების აღების, შესყიდვების პროცედურების განხორციელების, ხელშეკრულების გაფორმების, გადახდების განხორციელების შესწავლა და შეფასება; დებულების მე-7 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სამსახურის უფროსმა ა. მ-იმ 2014 წლიდან გამგებლისათვის/მერისათვის არ წარადგინა სამსახურის საქმიანობის ანგარიში; დებულების მე-7 მუხლის „ო“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, წლების განმავლობაში არ შეიმუშავა შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა; არ განხორციელა გამგეობის/მერიის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების საიჯარო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების შემოწმება და კონტროლი, წლების განმავლობაში მოიჯარეების მხრიდან ადგილი ჰქონდა საიჯარო ქირის გადაუხდელობას, რითაც მატერიალური ზიანი მიაღება ადგილობრივი ბიუჯეტის შემოსულობებს, რაზედაც ასევე არანაირი რეაგირება არ მოუხდენია; სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშიდან ირკვევა, რომ გამგეობაში 2015-2016 წლებში ჩატარებული არ არის ინვენტარიზაცია საქართველოს ფინანს-

სთა მინისტრის 2010 წლის 23 ივლისის №605 ბრძანებით დამტკიცებული „საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ქონების მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარების წესის“ თანახმად, რაზედაც ...ს არ მოუხდენია რაიმე სახის რეაგირება; არ განახორციელა მონიტორინგი და შემოწმება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშში დაფიქსირებულ სხვა დარღვევებზე; მერიის ადმინისტრაციული სამსახურის საქმისწარმოების განყოფილებაში არ ინახება 2014 წლიდან მის მიერ გაწეული მუშაობის შესახებ ანგარიში წარდგენილი გამგებლისა, საკრებულოსა და ჰარმონიზაციის ცენტრისათვის; მერის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით დამტკიცებული არ არის სამსახურის 2018 წლის სამუშაო გეგმა. ამდენად, გაურკვეველია სამსახურის უფლებამოსილების განხორციელების პროცესის მიმდინარეობა; შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის თანახმად, არც ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში და არც მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ იურიდიულ პირებში არ შეამოწმა სახელფასო დანამატის გაცემის კანონიერება, მაშინ როდესაც საკითხის ყოველგვარი შესწავლის გარეშე, სამართლებრივი საფუძვლის არარსებობისა და ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე გამგეობის თანამდებობის პირებზე, მათ შორის, აუდიტის სამსახურის ...ზე ა. მ-ზე 2016-2017 წლებში გაიცემოდა სახელფასო დანამატი ერთი თვის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით სისტემატურად. ამრიგად, არ მოუხდენია თანხების ხარჯვის კანონიერების შესწავლა და შეფასება; არც მოთხოვნის შემთხვევაში და არც პირადი ინიციატივით ფინანსთა სამინისტროში წარდგენილი არ არის შიდა აუდიტის სამსახურის წლიური და სტრატეგიული გეგმები; არ ხდებოდა სამსახურის მიერ შემუშავებული და გაცემული რეკომენდაციების შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი; არ ხდებოდა მუნიციპალიტეტის როგორც გამგეობის/მერიის, ისევე მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებული ა(ა)იპ-ების ვალდებულებების აღების, შესყიდვის პროცედურების, მიზანშეწონილობის შესწავლა, ანალიზი და შეფასება.

სასამართლომ გაიზიარა მოპასუხე მხარის შედეგება იმ ნაწილში, რომ ა. მ-ი, როგორც ...ი, წლების განმავლობაში არ ახდენდა გამგეობის/მერიის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების საიჯარო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების შემოწმებასა და კონტროლს; წლების განმავლობაში მოიჯარეების მხრიდან ადგილი ჰქონდა საიჯარო ქირის გადაუხდელობას, რითაც მატერიალური ზიანი მიაღდა ადგილობრივი ბიუჯეტის შემოსულობებს, რაზეც ა. მ-ის რეაგირება არ ჰქონდა. სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული ნაწილობრივ დაადასტურა კიდევც ა. მ-მა როგორც მის მიერ წარდგენილ შესაგებელში კომისიის სხდომის ოქმთან დაკავშირებით, ასევე სასა-

მართლო სხდომაზე. მან ვერ შეძლო უტყუარი წერილობითი მტკიცებულების სასამართლოსთვის წარდგენა, რომელიც გააბათილებდა მოპასუხე მხარის პოზიციას. მისი არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ მხოლოდ ზეპირ მოლაპარაკებებს აწარმოებდა მოიჯარეებთან და ვინაიდან მოიჯარეების მხრიდან დაიწყო დავალიანებების დაფარვა, არ ჩათვალა საჭიროდ წერილობითი რეკომენდაციის გაცემა საიჯარო დავალიანებების ამოღების შესახებ, არ არის საკმარისი საფუძველი მისი ბრალეულობის გამოსარიცხად. შესაბამისად, ...მა არ შეასრულა დებულებით გათვალისწინებული სამსახურებრივი ვალდებულება, კერძოდ, სამსახურმა რეაგირების გარეშე დატოვა კომპანიების მიერ ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების (საიჯარო ქირის გადაუხდელობა) შეუსრულებლობის ფაქტები და არ გასცა შესაბამისი დასკვნები, რაც რეკომენდაციებთან ერთად გაგზავნილი უნდა ყოფილიყო ხელმძღვანელობისთვის სათანადო რეაგირებისათვის.

სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ...მა 2015-2016 წლებში არ ჩაატარა მუნიციპალიტეტის მერიის ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაცია. აღნიშნული დასტურდება 2017 წლის სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის ანგარიშით, რომლის თანახმად, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ფინანსური ანგარიშგება 2017 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, ყველა არსებითი ასპექტის გათვალისწინებით შესაბამისობაში არ არის მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნებთან – საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 6 თებერვლის №70 ბრძანებულება „საქართველოში ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“; საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2007 წლის 28 დეკემბრის №1321 ბრძანებით დამტკიცებული ინსტრუქცია „ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების დაფინანსებაზე მყოფი ორგანიზაციების ბუღალტრული აღრიცხვის შესახებ“; საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2008 წლის 16 აპრილის №364 ბრძანება „ავტონომიური რესპუბლიკების ბიუჯეტებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების დაფინანსებაზე მყოფი ორგანიზაციების ბუღალტრული ანგარიშგების ფორმების დამტკიცების შესახებ“.

სასამართლოს განმარტებით, „ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ბალანსზე რიცხული ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაციის შესახებ“ შპს „ა...ის“ 2017 წლის 31 მარტის აუდიტორული დასკვნის თანახმად, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ბალანსზე რიცხული ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაციის ჩატარების პროცესში წამოჭრილმა სირთულეებმა აჩვენა, რომ მიუხედავად საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010

წლის 23 ივლისის №605 ბრძანების მოთხოვნისა, დადგენილი წესების შესაბამისად ყოველი საანგარიშო წლის ბოლოსთვის მუნიციპალიტეტის მიერ ჩატარებულიყო ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაცია, წლების განმავლობაში ინვენტარიზაციის ჩატარებლობამ სრული ქაოსი შექმნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა აღრიცხვისა და მოვლა-პატრონობის კუთხით. ამავე დასკვნაში მითითებულია ჩატარებული ინვენტარიზაციის შედეგად 144.000 ლარის ოდენობით დანაკლისის შესახებ, რის გამოც გაიცა რეკომენდაციები, გამოვლენილ სხვაობებს მისცემოდა სათანადო შეფასება, რასაც მოსარჩელე მხარეც ადასტურებს.

სასამართლომ გაიზიარა მოპასუხის არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ ...ის მიერ დასახელებულ რეკომენდაციებზეც არ განხორციელებულა რეაგირება და განმარტა, რომ, მართალია, მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილია 28.05.2015 წლით დათარიღებული საფინანსო-საბიუჯეტო და შესყიდვების სამსახურის აუდიტორული შემოწმების ანგარიში და 08.08.2016 წლით დათარიღებული არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის „ყ...ში“ აუდიტორული შემოწმების ანგარიში, სადაც ...ს გაცემული აქვს ინვენტარიზაციის ჩატარების რეკომენდაცია, თუმცა შემდეგში რა ქმედითი ღონისძიებები იქნა გატარებული ამ კუთხით და ახდენდა თუ არა შიდა აუდიტის სამსახური შემდგომ მონიტორინგს, შესაბამისი მტკიცებულება მოსარჩელეს სასამართლოსთვის არ წარუდგენია.

სასამართლოს განმარტებით, შიდა აუდიტის სამსახურმა არ განახორციელა შემდგომი შემოწმება და მონიტორინგი სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის 6 ოქტომბრის ანგარიშში დაფიქსირებულ სხვა დარღვევებზეც და მოსარჩელის არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ მას არ ჩაჰბარებია დასახელებული ანგარიში უსაფუძვლო და არაღამაჯერებელია.

სასამართლოს მიერ დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-7 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ა. მ-მა 2014 წლიდან გამგებელს/მერს არ წარუდგინა სამსახურის საქმიანობის ანგარიში. აღნიშნულთან დაკავშირებით, სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის განმარტება, რომ მან გამგებელს წარუდგინა 2015-2016 წლების წლიური და ინდივიდუალური შემოწმების ანგარიშები, ასევე, 2017 წლის ინდივიდუალური ანგარიში, გარდა წლიურისა, რასაც ობიექტური გამართლება ჰქონდა. სასამართლოს განმარტებით, დებულების თანახმად, დასახელებული დოკუმენტები არ წარმოადგენს სამსახურის საქმიანობის ანგარიშს. ასევე, მოსარჩელემ დაადასტურა, რომ მას წლების განმავლობაში არ შეუმუშავებია შიდა აუდიტის ხარისხის

უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა.

სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელე მხარის განმარტება იმასთან დაკავშირებით, რომ მისთვის დისციპლინური საქმისწარმოების დაწყებამდე არ იყო ცნობილი წლიური და სტრატეგიული გეგმების დამტკიცების შესახებ და ისე მოახდინა ინფრასტრუქტურის სამსახურის შემოწმება, კერძოდ, სასამართლოს განმარტებით, მართალია, საქმის მასალებით დასტურდება, რომ ა. მ-მა 2017 წლის დეკემბრის თვეში მერს დასამტკიცებლად წარუდგინა 2018 წლის წლიური და 2018-2020 წლების სტრატეგიული გეგმები, თუმცა შემდეგ ისე მოახდინა სამსახურების შემოწმება, რომ არ გაურკვევია, დამტკიცებული იყო თუ არა დასახელებული გეგმები მერის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით. ის არგუმენტი, რომ 2017 წლის ნოემბრიდან ყაზბეგის მუნიციპალიტეტს ჰყავს ახალი მერი და მასთან დაძაბული ურთიერთობის გამო გამორჩა ამ საკითხის გარკვევა, ა. მ-ის არ ათავისუფლებს პასუხისმგებლობისაგან.

სასამართლომ ნაწილობრივ გაიზიარა მოსარჩელის განმარტება, რომ ა. მ-ი სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულების პროცესში ახდენდა სხვადასხვა სამსახურების მიმართ გაცემული რეკომენდაციების შემდგომ მონიტორინგსა და კონტროლს, რაც მას დებულებით ევალებოდა. მოსარჩელე მხარის მიერ წარმოდგენილ იქნა საკმაოდ ვრცელი დოკუმენტაცია იმის საილუსტრაციოდ, რომ იგი სხვადასხვა სამსახურების მიმართ გასცემდა რეკომენდაციებსა და ახდენდა ამ რეკომენდაციების შესრულებაზე შემდგომ მონიტორინგს. ასევე სასამართლომ გაიზიარა მოსარჩელის არგუმენტი იმასთან დაკავშირებით, რომ მას, როგორც ...ს უფლება ჰქონდა თავისი შეხედულებით განესაზღვრა იმ საკითხთა წრე, რომელზეც სამსახურს რეაგირება უნდა მოეხდინა, თუმცა მოსარჩელის არგუმენტი იმ ნაწილში, რომ მას ასევე შეეძლო არ ეცა შესაბამისი რეკომენდაციები და ამის უფლებას მას კანონი ანიჭებდა, უსაფუძვლოდ და დაუსაბუთებლად მიიჩნია.

სასამართლოს განმარტებით, მართალია, „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის თანახმად, შიდა აუდიტორი თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია და დაუშვებელია მის საქმიანობაში რაიმე ფორმით ჩარევა ან მასზე სხვაგვარი ზემოქმედება, თუმცა აღნიშნული იმთავითვე გულისხმობს სამსახურის ...ის პასუხისმგებლობას, მასზე დაკისრებული ვალდებულებები შეასრულოს კანონის მოთხოვნათა განუხრელი დაცვით და მოვალეობებისადმი გულგრილმა დამოკიდებულებამ შედეგად არ უნდა გამოიწვიოს საჯარო ინტერესის და რეპუტაციის ხელყოფა.

სასამართლოს განმარტებით, დებულებით პირდაპირ გათვალისწინებული სამსახურებრივი ვალდებულებების შეუსრულებლობამ, რასაც

მოცემულ შემთხვევაში ჰქონდა ადგილი, არა მარტო მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი მიაყენა საჯარო დაწესებულებას, არამედ გარკვეული ზიანი მიადგა საჯარო დაწესებულების რეპუტაციას. აღნიშნული ერთობლიობაში წარმოადგენს მძიმე დისციპლინურ გადაცდომას, რაც გახდა ა. მ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების საფუძველი. რეპუტაციის შელახვაში და რეპუტაციისათვის ზიანის მიყენებაში მოიზარება ისეთი ქმედებები, როდესაც მოხელე კანონის დარღვევით მოქმედებს ან ისეთ რამეს განახორციელებს, რაც მის მიმართ დაკისრებული ფუნქციების მიმართ არაჯეროვან ან/და გულგრილ დამოკიდებულებაზე მიანიშნებს. ასეთ შემთხვევაში, ნდობა მოხელის თუ საჯარო დაწესებულების მიმართ ქრება და მისი ავტორიტეტიც იკლებს. შესაბამისად, შედეგი, რასაც იწვევს მოხელის ქმედება, საკმაოდ მძიმეა, იმდენად, რამდენადაც რეპუტაციის აღდგენა დიდ ძალისხმევას მოითხოვს.

სასამართლომ გაიზიარა მოსარჩელე მხარის არგუმენტი, რომ იგი სადისციპლინო კომისიის სხდომის თარიღის შესახებ არ იქნა გაფრთხილებული საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მოთხოვნათა დაცვით და მას მხოლოდ 2018 წლის 2 აპრილს ეცნობა სხდომის შესახებ. ამასთან, სასამართლოს მოსაზრებით, აღნიშნული არ წარმოადგენს იმ სახის დარღვევას, რაც, შესაძლოა, საფუძველი გახდეს ინდივიდუალურ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობისთვის, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როცა თავად ა. მ-ი სადავოდ არ ხდის იმ გარემოებას, რომ იგი უშუალოდ ესწრებოდა 2018 წლის 2 აპრილის კომისიის სხდომას. ამავე სხდომის ოქმის თანახმად, ეს უკანასკნელი გაეცნო დისციპლინური გადაცდომის საფუძვლებს, მას განემარტა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 92-ე მუხლით დადგენილი უფლებები და მიეცა შესაძლებლობა გამოეთქვა მოსაზრება განსახილველ სადავო საკითხებთან დაკავშირებით, ასევე, წარედგინა შესაგებელი კომისიის სხდომის ოქმთან დაკავშირებით.

ზემოაღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ დისციპლინური წარმოების ფარგლებში კომისიის მიერ ჯეროვნად, ყოველმხრივ, სრულად და ობიექტურად იქნა შესწავლილი ყველა არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოება და სწორი შეფასება მიეცა დამდგარ შედეგს, კერძოდ, ა. მ-ი უშუალოდ მონაწილეობდა ადმინისტრაციულ წარმოებაში, მას განემარტა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 92-ე მუხლით გათვალისწინებული უფლებები, კომისიის სხდომაზე მისცა ახსნა-განმარტება სადავო საკითხებთან დაკავშირებით, ამასთან, მიეცა შესაძლებლობა წარედგინა წერილობითი შესაგებელი კომისიის სხდომაზე დასმული თითოეული გამოსაკვლევი საკითხის ირგვლივ და წარედგინა მისი პოზიციის დამა-

დასტურებული მტკიცებულებები.

სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის არგუმენტი, რომ მერის ბრძანება ა. მ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ არ შეიცავდა დასაბუთებას, რის გამოც ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი. აღნიშნულთან დაკავშირებით სასამართლომ განმარტა, რომ ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი იძლევა შესაძლებლობას, ბრძანება გამოცემულ იქნეს შესაბამისი დასაბუთების გარეშე იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარისთვის ცნობილი იყო ის ფაქტობრივი და სამართლებრივი წინაპირობები, რომელთა საფუძველზეც გამოიცა სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი.

მორალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნასთან მიმართებით სასამართლოს განმარტებით, იმისათვის, რომ მოპასუხეს დაეკისროს მორალური ზიანის ანაზღაურება, აუცილებელია დადგინდეს მისი მხრიდან მოსარჩელის მიმართ დისკრიმინაციული მოპყრობა, რასაც განსახილველ შემთხვევაში ადგილი არ ჰქონია.

5. მცხეთის რაიონული სასამართლოს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში მაგისტრატი სასამართლოს 2019 წლის 5 ივნისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გასაჩივრდა ა. მ-ის მიერ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 15 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა ა. მ-ის სააპელაციო საჩივარი. გაუქმდა მოცემულ საქმეზე მცხეთის რაიონული სასამართლოს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში მაგისტრატი სასამართლოს 2019 წლის 5 ივნისის გადაწყვეტილება. ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა ა. მ-ის სარჩელი. სადავო საკითხის გადაწყვეტილად ბათილად იქნა ცნობილი ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 4 აპრილის №227 ბრძანება და დაევალა ადმინისტრაციულ ორგანოს კანონმდებლობით დადგენილ ვადაში საქმის გარემოებების ყოველმხრივი, სრულყოფილი შესწავლა-გამოკვლევის შედეგად აღნიშნულთან დაკავშირებით ახალი აქტის გამოცემა. დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე, „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებზე, მე-3 და მე-10 მუხლებზე, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლზე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 363^მ მუხლზე და განმარტა, რომ მოსარჩელის მითითებით იგი სამსახურიდან გაათავისუფლეს მხოლოდ იმის გამო, რომ 2017 წლის ოქტომბრის ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში მხარი არ დაუჭირა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში მერობის ახალ კანდიდატს, რის გამოც ეს უკანასკნელი განაწყენებული იყო ა. მ-იზე და

უფლებამოსილების დაწყების შემდეგ განუცხადა, რომ „ერთად ვერ იმუშავებდნენ“. მოსარჩელის მტკიცების საპირისპიროდ მოპასუხემ განმარტა, რომ ა. მ-მა ჩაიდინა მძიმე დისციპლინური გადაცდომა შიდა აუდიტის სამსახურის დებულებით გათვალისწინებული სამსახურებრივი მოვალეობების არაჯეროვნად შესრულების გამო, რამაც შედეგად გამოიწვია მისი სამსახურიდან გათავისუფლება.

სააპელაციო პალატის განმარტებით, მართებულია პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელის განმარტებები არ არის გამყარებული კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებებით და არ არის წარმოდგენილი შესაბამისი მტკიცებულებები. ა. მ-ის მიერ მხოლოდ იმ გარემოებაზე მითითება, რომ პერიოდულად ხდებოდა მის მიმართ გამომწვევი განცხადებების გაკეთება და ის არაფორმალურად გრძნობდა, რომ იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი, ვერ გამოდგება იმის საკმარის საფუძვლად, რათა სასამართლომ ირწმუნოს და დადგენილად მიიჩნიოს ის ფაქტი, რომ მოსარჩელის სამსახურიდან გათავისუფლებას საფუძვლად დისკრიმინაცია დაედო. მოწმის სახით დაკითხულმა მოსარჩელის ძმამ – ლ. მ-მა განმარტა, რომ ა. მ-ისგან გადმოცემით იცის ახალი მერის მოსვლის შემდეგ ძმის სამსახურში დაძაბული ურთიერთობისა და მერთან დაპირისპირების შესახებ. არათანაბარი მოპყრობის დამადასტურებელი რაიმე უშუალო, კონკრეტული ფაქტის შესახებ ინფორმაცია მოწმემ სასამართლოს ვერ მიანოდა. ა. მ-მა პალატას ვერ წარუდგინა დამაჯერებელი და უტყუარი მტკიცებულება, ვერ მიუთითა რაიმე ობიექტურ გარემოებასა და შესაბამის მტკიცებულებაზე, რომელთა ინდივიდუალური ან ერთობლივი ანალიზი სასამართლოს მისცემდა შესაძლებლობას დაედგინა დისკრიმინაციის ფაქტი, შესაბამისად, არ არსებობს მოსარჩელის მოთხოვნის – დისკრიმინაციის გამო მორალური ზიანის ანაზღაურების – 1000 ლარის ოდენობით დაკისრების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძველი.

სააპელაციო პალატამ დაუსაბუთებლად მიიჩნია პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადანყვებილება იმ ნაწილში, რომლითაც კანონიერად იქნა მიჩნეული დისციპლინური გადაცდომის გამო ა. მ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება (დისციპლინური პასუხისმგებლობის უკიდურესი ღონისძიების გამოყენება). სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 85-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტზე, 98-ე მუხლზე და განმარტა, რომ, მართალია, საჯარო მოსამსახურის მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული სამსახურებრივი მოვალეობების განზრახ ან გაუფრთხილებლობით შეუსრულებლობამ შესაძლოა გამოიწვიოს მისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრება, მაგრამ საყურადღებოა ის გარემოება, რომ ყო-

ველი დისციპლინური ღონისძიების გამოყენება, როგორც ადმინისტრაციის ცალმხრივი ნების გამოვლენა, მართლზომიერად უნდა განხორციელდეს. ადმინისტრაციის მხრიდან ნებისმიერ დარღვევაზე რეაგირება უნდა განხორციელდეს პროპორციულობის მოთხოვნათა დაცვით, საჯარო მოსამსახურისათვის დაკისრებული დისციპლინური სახდელი შესაბამისობაში უნდა იყოს მის მიერ ჩადენილი დისციპლინური გადაცდომის სიმძიმესთან და ითვალისწინებდეს დისციპლინური გადაცდომის ჩადენისას არსებულ გარემოებებს. დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდება ხდება დამდგარი შედეგის სიმძიმის, ვალდებულების დარღვევის მიზეზის, დამდგარი შედეგის თავიდან აცილების შესაძლებლობების და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით. ამიტომ სამსახურიდან გათავისუფლება, როგორც უკიდურესი ღონისძიება, უნდა იყოს ადეკვატური და დარღვევის სიმძიმის პროპორციული.

სასამართლომ მიუთითა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-7, მე-9 და მე-11 პუნქტებზე, მე-7 მუხლის „ვ“ და „ო“ ქვეპუნქტებზე, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 93-ე მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებზე, 94-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტზე და განმარტა, რომ მოცემული დავის სწორად გადანყვეტისათვის მნიშვნელოვანია დადგინდეს მოსარჩელის მხრიდან ადგილი ჰქონდა თუ არა დისციპლინური გადაცდომის ჩადენას და თუ ადგილი ჰქონდა, მაშინ უნდა შეფასდეს, ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან გამოყენებული იქნა თუ არა ა. მ-ის მიმართ გადაცდომის შესაბამისი დისციპლინური ღონისძიება.

სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მიმართ ადრე არ ყოფილა გამოყენებული დისციპლინური პასუხისმგებლობის რაიმე ღონისძიება. „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის 98-ე მუხლის თანახმად, დისციპლინური გადაცდომის ჩადენისათვის მოსამსახურეს შეიძლება დაეკისროს დისციპლინური სახდელი – სამსახურიდან გათავისუფლება მხოლოდ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ჩადენისათვის. ა. მ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების გადანყვეტის მიზეზისას მოპასუხის მიერ ადმინისტრაციული წარმოების დროს სხვა ფაქტორები გარემოებებთან ერთობლიობაში უნდა შეფასებულიყო მისი მოქმედება, უნდა დადგენილიყო ის ზიანი, რაც უშუალოდ მისი მოქმედებით მიადგა ან შესაძლოა მისდგომოდა ადმინისტრაციულ ორგანოს ან/და მესამე პირს, მისი სუბიექტური დამოკიდებულება ზიანისადმი და ბრალეულობის ხარისხი, მიზეზ-შედეგობრივი კავშირი მის მოქმედებასა და დამდგარ შედეგს შორის და სხვ. დისციპლინური პასუხისმგებლობის უკიდურესი ზომის დაკისრებისას ადმინისტრაციულმა ორგანომ მკაფიოდ უნდა დაასაბუთოს მისი გამოყენების აუცილებლობა. მოცემულ შემთხვევაში ადმინისტრაციულმა ორგანომ ისე მიი-

ლო გადაწყვეტილება მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ, რომ მოსარჩელის საქმიანობაში გამოვლენილი დარღვევების სიმძიმე არ შეაფასა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად, კერძოდ, ის ფაქტები, რაც მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ ა. მ-ის დისციპლინურ გადაცდომად მიიჩნია, არ ქმნის მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლების უპირობო და ლეგიტიმურ საფუძველს.

საქმეში არსებული მტკიცებულებებისა და საქმის განხილვისას გამოვლენილი გარემოებების პირობებში მოპასუხის პოზიცია სააპელაციო პალატისთვის არ იქნა საკმარისად მიჩნეული იმის დასადასტურებლად, რომ ა. მ-ის ქმედება იყო იმ სიმძიმის, რაც განაპირობებდა მის მიმართ უკიდურესი დისციპლინური სახდელის დაკისრების საფუძველიანობას და კანონიერებას, აქედან გამომდინარე, პალატის მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში გამოყენებული უნდა ყოფილიყო საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლის მეოთხე ნაწილი.

სასამართლომ დამატებით აღნიშნა, რომ ა. მ-ის საქმიანობაში გამოვლენილი ზემოაღნიშნული გადაცდომები არ უნდა დარჩეს ადმინისტრაციული ორგანოს მხრიდან რეაგირების გარეშე. მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ საქმის ფაქტობრივი გარემოებების სრულყოფილი და ყოველმხრივი გამოკვლევა-შეფასების შედეგად ხელახლა უნდა იმსჯელოს მისი დისკრეციის ფარგლებში ხომ არ არის შესაძლებელი მოსარჩელის მიმართ სამსახურიდან გათავისუფლების ნაცვლად დისციპლინური პასუხისმგებლობის სხვა შესაბამისი ღონისძიების გამოყენება.

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 15 ნოემბრის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გასაჩივრდა ა. მ-ის, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიისა და მ. ს-ის მიერ.

6.1 კასატორი – ა. მ-ი აღნიშნავს, რომ მას არ ჩაუდენია რაიმე სახის გადაცდომა, რის გამოც ის შეიძლება გათავისუფლებულიყო სამსახურიდან ან დაჰკისრებოდა დისციპლინური პასუხისმგებლობა. მოსარჩელე იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი. ადმინისტრაციული წარმოება ჩატარდა ფორმალურად და ის წინასწარ გადაწყვეტილი შედეგით უნდა დასრულებულიყო.

კასატორის განმარტებით, იგი 2014 წლის 11 ნოემბრიდან მუშაობდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობაზე. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის №227 ბრძანებით გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. 2017 წლის ოქტომბერში, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების პერიოდში, მხარი არ დაუჭირა მერობის კან-

დიდატს – ა. ზ-ის. 2017 წლის ნოემბერში გამართულ არჩევნების მეორე ტურში, საბოლოო გამარჯვება მოიპოვა ა. ზ-მა, რომელიც განაწყენებული იყო მოსარჩელის მიმართ და უფლებამოსილების დაწყების შემდეგ განუცხადა მას, რომ «ერთად ვერ იმუშავებდნენ». მოსარჩელე გახდა არათანაბარი მოპყრობის მსხვერპლი, პერიოდულად ხდებოდა მის მიმართ გამომწვევი განცხადებების გაკეთება და ის არაფორმალურად ყოველთვის გრძნობდა, რომ იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი. 2018 წლის 2 აპრილს, დაახლოებით 16:00 საათზე, ადმინისტრაციული სამსახურის უფროსმა გადასცა წერილი, რომლის მიხედვით, იმავე დღეს 2 აპრილს მოსარჩელე უნდა გამოცხადებულიყო სადისციპლინო კომისიის სხდომაზე. 5 აპრილს მოსარჩელემ მიიღო გათავისუფლების ბრძანება და 2 აპრილის სხდომის ოქმი. აღნიშნულ გარემოებას სასამართლომ სათანადო შეფასება არ მისცა, რეალურად, მხოლოდ დროის სიმცირის გამო, ვერანაირი განხილვა ვერ იქნებოდა უზრუნველყოფილი – განხილვას მხოლოდ ფორმალური ხასიათი ჰქონდა.

კასატორი აღნიშნავს, რომ ერთ-ერთი გადაცდომა, რომელსაც ადმინისტრაციული ორგანო ედავებოდა მოსარჩელეს იყო 2015-2016 წლებში მუნიციპალიტეტის მერიის ქონების ინვენტარიზაციის ჩატარებლობა. სასამართლო სხდომაზე მოსარჩელის მიერ წარდგენილი იყო ინვენტარიზაციის აქტი (რომლის კომისიის წევრებიც იყვნენ სადისციპლინო კომისიის წევრები). ამ მოცემულობის პირობებში, გაურკვეველია სასამართლოს შეფასება, რომ ინვენტარიზაცია არ ყოფილა ან კანონშეუსაბამოდ იყო შესრულებული. ინვენტარიზაცია ჩატარდა მ-ის რეკომენდაციით და შესრულდა სწორედ სადისციპლინო კომისიის წევრების – კ-ის და ქ-ის (ასევე სხვა პირების) მიერ და თუ დარღვევა იყო, პირველ რიგში, საინვენტარიზაციო კომისიის წევრების პასუხისმგებლობა უნდა დამდგარიყო. მოსარჩელე მ-ი საინვენტარიზაციო კომისიის წევრი არსებული რეგულაციების გათვალისწინებით ვერ იქნებოდა. სასამართლო თავისი გადაწყვეტილების საწინააღმდეგოდ უთითებს, რომ მოსარჩელემ გასცა რეკომენდაცია ინვენტარიზაციის შესახებ.

სასამართლოს არ შეუფასებია ფაქტობრივი გარემოება, რომლის თანახმად, მოსარჩელეს არც ერთხელ არ აქვს მიღებული შენიშვნა და გათავისუფლებამდე 3 თვით ადრე ფულადი პრემიაც კი მიიღო. მნიშვნელოვანია სასამართლოს წინააღმდეგობრივი შეფასება სამსახურის უფროსის კომპეტენციასთან დაკავშირებით. სასამართლო აღიარებს ნორმატიულ რეგულირებას, რომლის მიხედვითაც აუდიტის სამსახურის უფროსი უფლებამოსილია, თავისი შეხედულებით განსაზღვროს საკითხთა წრე, რომელზედაც სამსახურს რეაგირება უნდა მოეხდინა, ამასთანავე, სასამართლო აღნიშნავს: «არგუმენტი, რომ ასევე შეეძლო არ გაეცა შესაბამისი რეკომენდაციები და ამის უფლებას მას კანონი ანი-

ჭებდა, უსაფუძვლო და დაუსაბუთებელია“. სასამართლო ყოველგვარი მტკიცებულების გარეშე უთითებს, თითქოს მ-ის უმოქმედობამ მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი მიაყენა საჯარო დაწესებულებას. სამსახურებრივი უმოქმედობა, რითაც მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი ადგება დაწესებულებას წარმოადგენს საქართველოს სსკ-ით გათვალისწინებულ დანაშაულს (მუხლი 342, სამსახურებრივი გულგრილობა). სასამართლოს გამამტყუნებელი განაჩენის გარეშე მსგავსი შეფასება და დასკვნა სასამართლოს მხრიდან ნათელი ილუსტრაციაა, რომ მოსარჩელეს სამართლიანი სასამართლოს უფლება დაერღვა.

კასატორის განმარტებით, გაუგებარი და ბუნდოვანია რეპუტაციულ ზიანზე მითითება – როდის და კონკრეტულად რაში გამოიხატა. სასამართლოს და მოპასუხეს არ დაუსაბუთებია წლების განმავლობაში რატომ არ ხდებოდა რაიმე რეაგირება მოსარჩელის უმოქმედობასა და გადაცდომებზე. დარღვევების არსებობის შემთხვევაში კი, რატომ არ შეიძლებოდა მოსარჩელის მიმართ ნაკლებად მკაცრი ღონისძიების გამოყენება.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლოს სრული შესაძლებლობა ჰქონდა არსებითად გადაეწყვიტა დავა, რომელიც დაიწყო 2018 წლის 4 აპრილს, როდესაც კასატორი სამსახურიდან გათავისუფლდა. გათავისუფლებას წინ უსწრებდა დისკრიმინაციული მოპყრობა სამსახურში. პირველი ინსტანციის სასამართლოს მ-იმა სარჩელით მიმართა 2018 წლის 14 მაისს, ხოლო სასამართლომ გადანყევტილება 2019 წლის 5 ივნისს მიიღო. სააპელაციო სასამართლომ განიხილა საქმე ა. მ-ის სააპელაციო საჩივრის საფუძველზე და გადანყევტილება 2021 წლის 15 ნოემბერს მიიღო, რომელიც მოსარჩელეს ჩაჰბარდა 2022 წლის 1 დეკემბერს. გაჭიანურებული საქმის განხილვა აზრს უკარგავს სამართლიანი სასამართლოს უფლებას. მოცემულ შემთხვევაში, არა თუ ჭიანჭურდება საქმის განხილვა, არამედ ფაქტობრივად ადგილი აქვს მართლმსაჯულების განხორციელებაზე უარის თქმას, რაც ადამიანის ფუნდამენტური უფლებების უხეში დარღვევაა.

6.2 კასატორის – ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ თავის გადანყევტილებაში თითქმის არ ასახა ის დარღვევები, რაც დაადგინა სადისციპლინო კომისიამ. დარღვევების ჩამონათვალი არის საკმაოდ ვრცელი და მძიმე ხასიათის, რომლის გამოც ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას მიადგა როგორც რეპუტაციული, ისე მატერიალური ზიანი. სააპელაციო სასამართლომ შეფასების გარეშე დატოვა ა. მ-ის მიერ მოვალეობების არაჯეროვანი შესრულების გამო ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიაში წარმოქმნილი ისეთი დარღვევა, რომლის გამოც ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას მიადგა 144 000 ლარის ოდენობის ზიანი (2015-2016 წლებში ინვენ-

ტარიზაციის ჩაუტარებლობა, აღნიშნულ საკითხზე სააპელაციო სასამართლოს დამატებითი მტკიცებულების სახით წარედგინა საგამოძიებო სამსახურიდან ცნობა, რომ აღნიშნულ ფაქტზე მიმდინარეობს გამოძიება), ასევე, საიჯარო ურთიერთობებიდან გამომდინარე, ვალდებულებების შეუსრულებლობიდან წარმოქმნილი მატერიალური ზიანი, არასწორად გაცემული პრემიების/დანამატების საკითხი და სხვ.

კასატორის მოსაზრებით, საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებები: დისციპლინური სამართალწარმოების მასალები, მოხსენებითი ბარათები, სახელმწიფო აუდიტის დასკვნა, წლიური და ინდივიდუალური აუდიტორული შემოწმების ანგარიშები, 2018 წლის 2 აპრილს ა. მ-ის მონაწილეობით ჩატარებული ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის №3 სხდომის ოქმი, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ახსნა-განმარტებები ადასტურებს, რომ ა. მ-ი არაჯეროვნად ახორციელებდა თავის მოვალეობას და მის მიერ ჩადენილია მძიმე დისციპლინური გადაცდომა, კერძოდ:

ა) აუდიტის სამსახურის უფროსის უმოქმედობა, არასათანადო ქმედების განხორციელება, რაც უკავშირდება მუნიციპალიტეტის მერიის ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარებას 2015-2016 წლებში. სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშიდან ირკვევა, რომ ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიაში 2015-2016 წლებში არ ჩატარებულა ინვენტარიზაცია, როგორც უძრავ-მოძრავი ქონების, ასევე, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ნაწილში. 2015-2016 წლებში სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ ჩატარებული შემოწმების შედეგად შედგენილ დასკვნაში გამოვლენილია შემდეგი გარემოებები: 2015-2016 წლებში არ არის მიღწეული მუნიციპალიტეტისათვის განსაზღვრული მოქმედი კანონმდებლობით დაწესებული მიზნები – ფინანსური და არაფინანსური აქტივების დაცულობაზე კონტროლი, აქტივების და ვალდებულებების, ასევე, ბალანსის საცნობარო მუხლებში ასახული მატერიალური ფასეულობების ფაქტობრივი ნაშთების დადგენა და სხვ. გამოვლენილი გარემოებების გათვალისწინებით სახელმწიფო აუდიტის სამსახურმა დაასკვნა, რომ ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ფინანსური ანგარიშგება 2017 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით, ყველა არსებითი ასპექტის გათვალისწინებით შესაბამისობაში არ არის მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნებთან. 2015-2016 წლებში აუდიტის სამსახურის უფროსის მიერ აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, არ არის განხორციელებული ისეთი ქმედითი ღონისძიებები, რომელიც უზრუნველყოფდა 2015-2016 წლებში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიაში ინვენტარიზაციის ჩატარებას, როგორცაა გამგებლისათვის, მუნიციპალიტეტის სამსახურების უფროსებისთვის მოხსენებითი ბარათების, დასკვნების, მონიტორინგების შედეგების,

რეკომენდაციების, ინვენტარიზაციის ჩატარების მოთხოვნის გაგზავნა, ინვენტარიზაციის ჩატარების ანგარიშების მოთხოვნა. 2015-2016 წლებში ინვენტარიზაციის ჩატარებლობამ გამოიწვია მუნიციპალიტეტის მერიაში ინვენტარიზაციის ჩატარების გართულება. მოსარჩელის მიერ წარდგენილია შპს „ა...ის“ 2017 წლის 31 მარტის აუდიტორული დასკვნა „ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ბალანსზე რიცხული ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაციის შესახებ“, საიდანაც დასტურდება, რომ წლების განმავლობაში მოუგვარებელმა პრობლემებმა და ინვენტარიზაციის ჩატარებლობამ სრული ქაოსი შექმნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა აღრიცხვისა და მოვლა-პატრონობის კუთხით. ამავე დასკვნით, გამოვლინდა დანაკლისი 144 000 ლარის ოდენობით და გაიცა ჩატარებულ ინვენტარიზაციის შედეგებზე რეკომენდაციები და წინადადებები. აუდიტის სამსახურის ...ს ასევე არ განუხორციელებია შესაბამისი რეაგირება. აუდიტორული დასკვნით ერთ-ერთი რეკომენდაცია არის შემდეგი: ჩატარებული ინვენტარიზაციის შედეგებიდან გამომდინარე გამოვლენილ სხვაობებს უნდა მიეცეს სათანადო შეფასება, რაზეც აუდიტის სამსახურის მიერ არ განხორციელებულა შესაბამისი რეაგირება. ასევე, არ მოუხდენია არანაირი რეაგირება სხვა რეკომენდაციებზე, რაც მიმართული იქნებოდა შემდგომში მუნიციპალიტეტის ქონების ინვენტარიზაციის სრულყოფისაკენ. აუდიტის ანგარიშზე თანდართული სასაქონლო-მატერიალურ ფასეულობათა აღწერის ოქმი №1 შედგენილია გარკვეული სახის ხარვეზებით, რაც გამოიხატება შემდეგში: არ არის მითითებული რომელი ქონება რომელ სამსახურს ეკუთვნის, ასევე, ხშირ შემთხვევაში ინვენტარიზაციის ობიექტებზე არ არის მინიჭებული საინვენტარიზაციო ნომერი. აღნიშნულმა ხარვეზებმა შემდგომში გაართულა ინვენტარიზაციის ჩატარება. აუდიტის სამსახურის ...ს არც აღნიშნულ ხარვეზზე არ აქვს ყურადღება გამახვილებული და არ აქვს გაცემული შესაბამისი რეკომენდაცია. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ქონების ინვენტარიზაციის სირთულეებზე მიუთითებს ასევე ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ...ის თ. ა-ის 20.02.2018 წლის წერილიც, საიდანაც ირკვევა, რომ 2017 წლის 26 დეკემბერს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიაში დასრულდა ინვენტარიზაცია, სადაც საკმაოდ გართულდა ინვენტარის აღწერა, ნაშთების შედარება, ვინაიდან წლების განმავლობაში არ ტარდებოდა შესაბამისი საინვენტარიზაციო ღონისძიებები, არ ხდებოდა ცვეთის დარიცხვა და უხეშად ირღვეოდა საქართველოს ფინანსთა მინისტრის №702011 ბრძანება. ზემოაღნიშნული მსჯელობა მიუთითებს, რომ 2015-2016 წლებში, ასევე, შემდგომში აუდიტის სამსახურის ...ის უმოქმედობამ გამოიწვია ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძირითადი აქ-

ტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა აღრიცხვის გაძნელება, ასევე, 2017 წლის 31 მარტის აუდიტორული დასკვნით გამოვლენილი დანაკლისით ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას მიადგა მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი. მოსარჩელის მტკიცება ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობაში 2016 წელს ჩატარებული ინვენტარიზაციის შესახებ არ შეესაბამება სიმართლეს. მას შემდეგ, რაც ზემოაღნიშნული აუდიტის დასკვნიდან ცნობილი გახდა 144 000 ლარის დანაკლისის თაობაზე, ა. მ-ის არ განუხორციელებია არცერთი ქმედითი ღონისძიება, რომ გამოეყვანა დანაკლისის საფუძვლები, მათ შორის, არ გაუცია მერზე რეკომენდაცია, რომ მიემართათ სათანადო ორგანოებისათვის. ყაზბეგის მერმა მხოლოდ აუდიტის სამსახურის ახალი ...ის, მ. ს-ეის, რეკომენდაციის საფუძველზე, 2019 წლის 7 ივნისს მიმართა სამართალდამცავ ორგანოებს შესაბამისი განცხადებით. თბილისის სააპელაციო სამართლოს დამატებით მტკიცებულებად წარედგინა შიდა ქართლისა და მცხეთა-მთიანეთის საოლქო პროკურატურის 2020 წლის 22 აპრილის №13/19-22255 წერილი, რომლითაც დასტურდება, რომ ყაზბეგის მერიის შიდა აუდიტის მიერ ჩატარებული შემოწმების მასალების საფუძველზე, რომელიც ეხებოდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ბალანსზე არსებული ძირითადი აქტივებისა და მატერიალური ფასეულობების ინვენტარიზაციას, ასევე, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2019 წლის 7 ივნისის წერილის საფუძველზე, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტის მცხეთა-მთიანეთის სამმართველოში დაიწყო გამოძიება სისხლის სამართლის №092040919001 საქმეზე, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის კუთვნილი, დიდი ოდენობის ქონების გაფლანგვის ფაქტზე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 182-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნებით. აღსანიშნავია, რომ ა. მ-მა არც სახელმწიფო აუდიტის ანგარიშში ამ საკითხზე მითითების შემდეგ არ განახორციელა დანაკლისის საფუძვლების გამოკვლევა, შესაბამისი რეკომენდაციის გაცემა. ა. მ-ის მიერ თავისი მოვალეობების არაფეროვანმა შესრულებამ ზიანი მიაყენა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას, ასევე, მისი უმოქმედობიდან ჩანს მისი არასათანადო, არაგულისხმიერი და კანონსაწინააღმდეგო დამოკიდებულება დაკავებული თანამდებობით დაკისრებული მოვალეობების შესრულების მიმართ;

ბ) აუდიტის სამსახურის უფროსის მიერ არ განხორციელებულა გამგეობის/მერიის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების საიჯარო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების შემოწმება და კონტროლი. წლების განმავლობაში მოიჯარეების მხრიდან ადგილი ჰქონდა საიჯარო ქირის გადაუხდელობას, რითაც მატერი-

ალური ზიანი მიაღდა ადგილობრივი ბიუჯეტის შემოსულებებს, რაზე-
დაც აუდიტის სამსახურის ...ს ასევე არანაირი რეაგირება არ მოუხდე-
ნია. აღნიშნული ქმედებით ა. მ-მა დაარღვია შიდა აუდიტის დებულე-
ბის მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტი. აღნიშნულ დარღვევას ადასტურებს,
მოსარჩელის პოზიცია – 2018 წლის 2 აპრილის სადისციპლინო კომი-
სიის სხდომაზე მოსარჩელემ განაცხადა, რომ წლების განმავლობაში
საიჯარო ქირის გადაუხდელობა არ წარმოადგენს დარღვევას და სა-
განგაშო ფაქტად არ მიაჩნია. ...ის 05.02.2018 წლის №100/05.02.18 მოხ-
სენებით ბარათში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის მიმართ, ა. მ-ი
აცხადებს, რომ აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, მისი სუბიექტუ-
რი მოსაზრების გამო, შიდა აუდიტის სამსახურის მიერ არ ყოფილა გა-
ცემული რეკომენდაცია საიჯარო დავალიანებების ამოღების შესახებ.
ამავე წერილში ის უთითებს, რომ დავალიანება იმ დროისთვის ერიცხე-
ბა მხოლოდ ორ დამქირავებელს, ა(ა)იპ სასწავლო ინტელექტუალურ
ცენტრ „...ს“ – 4100 ლარი და შპს „ნ...ს“ – 76.77 ლარი. სოფლის მეურნე-
ობის, ეკონომიკური განვითარების, ქონების მართვის და სტატისტი-
კის ...ის – მ. მ-ის 14.02.2018 წლის №150.14.02.2018 №12809.0-2018 წლის
მოხსენებითი ბარათებიდან ირკვევა, რომ იმ დროისათვის დავალიანე-
ბა ერიცხება 5 დამქირავებელს, საერთო თანხით 12 957 ლარი, მათ შო-
რის, ა(ა)იპ სასწავლო ინტელექტუალურ ცენტრ „...ს“ ორი წლის იჯარის
ქირა – 8200 ლარი, დამატებული 1476 ლარი პირგასამტეხლო, ერთობ-
ლიობაში 9676 ლარი. სოფლის მეურნეობის, ეკონომიკური განვითარე-
ბის, ქონების მართვის და სტატისტიკის ...ის – მ. მ-ის მიერ წარმოდგე-
ნილია საიჯარო ქირის პირგასამტეხლოების ოდენობა წლების მიხედ-
ვით 2013 წლიდან 2017 წლის ჩათვლით, რაც იმის მანიშნებელია, რომ
წლების განმავლობაში არ ხდებოდა ხელშეკრულებების ჯეროვანი შეს-
რულება. ამასთანავე, საქმეში მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილია ყაზ-
ბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის სოფლის მეურნეობის, ქონების
მართვის, ეკონომიკური და ინფრასტრუქტურის განვითარების სამსა-
ხურის 2016 წლის აუდიტორული შემოწმების ანგარიში, რომელშიც არ
არის ასახული საიჯარო ქირის გადაუხდელობის გამო ხელშეკრულების
დარღვევის ფაქტები, ასევე, დასაკისრებელი პირგასამტეხლოს ოდე-
ნობები, მაშინ როდესაც ზემოაღნიშნულ მ. მ-ის მოხსენებით ბარათში
2016 წელს იჯარის ხელშეკრულების დარღვევისათვის პირგასამტეხ-
ლოს ოდენობად მითითებულია 1404 ლარი, რაც ადასტურებს, რომ 2016
წელს ადგილი ჰქონდა იჯარის ხელშეკრულებების დარღვევას, რომე-
ლიც აუდიტის სამსახურის ...ის 2016 წლის აუდიტორული შემოწმების
აქტში არ ასახულა. სასამართლოში წარმოდგენილია ზემოთ აღნიშნუ-
ლი სამსახურის შიდა აუდიტორული შემოწმების 2013-2014 წწ., 2015
წლის ანგარიშები, სადაც ასევე, არ არის ასახული მოიჯარეთა მიერ ხელ-

შეკრულების დარღვევის ფაქტები საიჯარო ქირის გადაუხდელობის ნაწილში. ზემოთ მოცემული მსჯელობა და მტკიცებულებათა შეფასება ცხადყოფს აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ თავის მოვალეობათა არა-ჯეროვან შესრულებას – იჯარის ხელშეკრულების დარღვევის ფაქტებზე არ არის დანერგილი შესაბამისი დასკვნები, სადაც ასახული იქნებოდა დასარიცხი ჯარიმების/საურავების ოდენობა. აღნიშნული დასკვნები რეკომენდაციებთან ერთად არ არის გაგზავნილი შესაბამისი სამსახურის ხელმძღვანელებისათვის.

გ) ა. მ-ის მიერ არ ხდებოდა სახელფასო დანამატის გაცემის სისწორის გამოკვლევა, რითაც მან დაარღვია შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტი, რომლის თანახმად, არ შესრულდა მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების შესწავლა, შეფასება. ასევე, დაარღვია შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტი, რომელიც ავალებს აუდიტის სამსახურს ადგილობრივ თვითმმართველობის ორგანოებსა და მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ პირებში ასიგნებების განაწილებისა და ხარჯვის კანონიერების, მიზნობრივი განკარგვის, მატერიალური ფასეულობებისა და სხვა საშუალებათა რაციონალური გამოყენების შესწავლა-შეფასებას და შესაძლო დარღვევების, ხარვეზების და რისკების განსაზღვრის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავებას. მოსარჩელის პოზიციით მას არ ევალებოდა აღნიშნული საკითხის კვლევა, ვინაიდან დანამატის გაცემასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებას იღებს მუნიციპალიტეტის გამგებელი. სახელმწიფო აუდიტის დასკვნის შემაჯამებელი მიმოხილვის პირველ პუნქტში აღნიშნულია, რომ „2015 წელს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის თანამშრომლებზე გაიცა 97,9 ათასი ლარის დანამატი. გაცემის საფუძვლად მითითებულია აღდგომის, გიორგობის და ახალი წლის დღესასწაულები, მაშინ როდესაც ამ პერიოდისათვის მოქმედი კანონმდებლობა დანამატის გაცემას აღნიშნული მოტივით არ ითვალისწინებდა.“ 2016 წლიდან დანამატის გაცემა დაიწყო საჯარო მოხელეების ზეგანაკვეთური სამუშაოსთვის, როგორც წესი, ერთსა და იმავე პირებზე, თუმცა აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ არ ხდებოდა სახელფასო დანამატის გაცემის კანონიერების გამოკვლევა. აუდიტის სამსახურის ...ზე, ა. მ-ზე 2016-2017 წლებში გაიცემოდა სახელფასო დანამატი ერთი თვის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით სისტემატურად.

დ) მოსარჩელეს არ განუხორციელებია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშში დაფიქსირებული სხვა დარღვევების შემოწმება და მონიტორინგი. მოსარჩელის პოზიციით, რომ მას აღნიშნული დასკვნა არ ჩაჰბარებია. მოპასუხის მიერ წარმოდგენილია წერილები, რომლებიც ადასტურებს, რომ ოქტომბრის თვეში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობაში შესულია საქართველოს სახელმწიფო აუდი-

ტის 06.10.2017 წლის №08089/18 წერილი, რომლითაც ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობას გაეგზავნა სახელმწიფო აუდიტის 2017 წლის ნოქტომბერს დამტკიცებული №52/36 ანგარიში. ამავე წერილით ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ...ის მაშინდელ ხელმძღვანელს, გ. ქ-ის დაევალა აღნიშნული დასკვნიდან გამომდინარე დარღვევებზე სათანადო რეაგირების განხორციელება. ასეთივე შინაარსის წერილები შევიდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში უკვე ახალი ხელმძღვანელის, ა. ზ-ის მერობის პერიოდში, კერძოდ, სახელმწიფო რწმუნებულის გუბერნატორის ადმინისტრაციიდან 15/12/2017 წელს №04868 წერილი, შემდგომში იმავე უწყებიდან განმეორებითი წერილები, რადგან არ იყო განხორციელებული სათანადო რეაგირება. მოსარჩელის განმარტებით, ის არ იცნობდა აღნიშნულ წერილებს. მოსარჩელის ასეთი პოზიცია არ შეესაბამება სიმართლეს, რადგან ნაკლებად სავარაუდოა, რომ არც ერთ ხელმძღვანელს არ ჩაეყენებინა აუდიტის სამსახურის ...ის საქმის კურსში, მაშინ როდესაც სახელმწიფო აუდიტის დასკვნასთან დაკავშირებულ საკითხებზე რეაგირების მოხდენა უშუალოდ აუდიტის სამსახურის ფეროსის მოვალეობებში შედის. ამასთანავე, სახელმწიფო აუდიტის დასკვნა ქვეყნდება საჯაროდ და იმ ვითარებაში, როდესაც მოსარჩელისთვის ცნობილი იყო, რომ მუნიციპალიტეტში მიმდინარეობდა სახელმწიფო აუდიტის შემოწმება, რაშიც, როგორც თვითონ აცხადებს, თავადვე იყო ჩართული, სულ მცირე დასკვნის გამოცემიდან 6 თვის განმავლობაში უნდა მოეკითხა, თუ რა შედეგებით დასრულდა შემოწმება ან მოექდებნა სახელმწიფო აუდიტის ვებგვერდზე. მისი მხრიდან სანინალმდეგო ქმედება, მეტყველებს მხოლოდ საქმისადმი უპასუხისმგებლო დამოკიდებულებაზე.

ე) დებულების მე-7 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სამსახურის ფეროსს, ა. მ-ის 2014 წლიდან გამგებლისთვის/მერისთვის არ წარუდგენია სამსახურის საქმიანობის ანგარიში. მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილია აუდიტის სამსახურის აუდიტორული შემოწმების წლიური და ინდივიდუალური აქტები, რომლებსაც ის წარუდგენდა ხელმძღვანელობას. აღნიშნული აქტები არ არის სამსახურის საქმიანობის ანგარიში. სამსახურის საქმიანობის ანგარიში არის შიდა აუდიტის დებულებით განსაზღვრული აუდიტის სამსახურის ფუნქციების შესრულების ქრონოლოგიური აღწერა, მათი შესრულების განხორციელების ეტაპების დაფიქსირება.

ვ) მერიის ადმინისტრაციული სამსახურის საქმისწარმოების განყოფილებაში არ ინახება 2014 წლიდან მის მიერ გაწეული მუშაობის შესახებ ანგარიში წარდგენილი გამგებლისა, საკრებულოსა და ჰარმონიზაციის ცენტრისათვის. აუდიტის სამსახურის დებულების მე-4 მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად (2014 წლის 27 ნოემბრის რედაქცია), აუდიტის

სამსახური ვალდებულია შიდა აუდიტის ანგარიში წარუდგინოს გამგებელს, საკრებულოსა და ჰარმონიზაციის ცენტრს. მოსარჩელის განმარტება, რომ მას არ ევალებოდა ზემოაღნიშნული ვალდებულების განხორციელება, უსაფუძვლოა.

ზ) მერიის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით დამტკიცებული არ არის სამსახურის 2018 წლის სამუშაო გეგმა. ამდენად, გაურკვეველია სამსახურის უფლებამოსილების პროცესის მიმდინარეობა. დამტკიცებული წლიური გეგმა არის შიდა აუდიტის სამოქმედო დოკუმენტი, რომელიც ლეგიტიმურს ხდის მის მიერ განხორციელებულ საქმის წარმოებას. მართალია, მოსარჩელემ წარადგინა დასამტკიცებლად 2018 წლის სამუშაო გეგმა, მაგრამ შემდგომში ისე, რომ არ გაურკვევია დამტკიცდა თუ არა ის, განახორციელა ინდივიდუალური სახის აუდიტორული შემოწმება, რაც წარმოადგენს მნიშვნელოვან დარღვევას და ცხადყოფს მოსარჩელის ზერელე დამოკიდებულებას თავისი საქმიანობისადმი.

თ) აუდიტის სამსახურის უფროსს, დებულების მე-7 მუხლის „ო“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, წლების განმავლობაში არ შეუმუშავებია შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა. მოსარჩელის განმარტებით, მან არ შეიმუშავა აღნიშნული პროგრამა, რადგან არც სხვა უწყებებს არ აქვთ შემუშავებული. მოსარჩელის აღნიშნული არგუმენტი ვერ გაამართლებს მის მიერ თავის ვალდებულების შეუსრულებლობას.

ი) არ ხდებოდა მუნიციპალიტეტის როგორც გამგეობის, ასევე, მუნიციპალიტეტის მერიის მიერ დაფუძნებული ა(ა)იპ-ების ვალდებულებების აღების, შესყიდვების პროცედურების, მიზანშეწონილობის შესწავლა, ანალიზი, შეფასება. აღნიშნული დარღვევები ასევე დაფიქსირებულია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის 6 ოქტომბრის დასკვნაში, რომლებზეც აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ არ იყო განხორციელებული სათანადო რეაგირება.

კ) ...ის მიერ განხორციელებული საქმიანობის შეფასებისას, კომისიამ დაადგინა, რომ შიდა აუდიტის დებულების მე-3 მუხლის მე-7 პუნქტის თანახმად, არ ხორციელდება შიდა აუდიტის სამსახურის მიერ გაცემული რეკომენდაციების შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი. მართალია, მოსარჩელის მიერ, წარმოდგენილი დოკუმენტებიდან ჩანს, რომ მის მიერ ხორციელდებოდა გარკვეული სახის რეკომენდაციების გაცემა, მაგრამ არა იმ საკითხებზე, რომელიც ზემოთ აღინიშნა და რომლებზეც რეაგირების განუხორციელებლობამ გამოიწვია მუნიციპალიტეტისათვის ზიანის მიყენება, კერძოდ, აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ არ ხდებოდა მონიტორინგის განხორციელება და რეკომენდაციების გაცემა იჯარის ხელშეკრულებების ჯეროვან შესრუ-

ლებასთან, პირგასამტეხლოს მოთხოვნასთან, სახელფასო დანამატების გამოკვლევასთან, ინვენტარიზაციის საკითხებთან დაკავშირებით და ა. შ. მოსარჩელეს არ წარმოუდგენია არც ერთი მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა საწინააღმდეგოს – პირიქით, ის აცხადებს, რომ მას შეეძლო არ გაეცა აღნიშნულ საკითხებზე რეკომენდაცია, არ განეხორციელებინა მონიტორინგი, ვინაიდან მას ამის უფლებას აძლევს კანონი, მას აქვს უფლება თავის შეხედულებით განსაზღვროს საკითხები, რომლებზეც საჭიროა რეაგირების მოხდენა. მოსარჩელე აპელირებს „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ კანონის მე-3 მუხლზე, რომელიც აწესებს შიდა აუდიტის სუბიექტისა და შიდა აუდიტორის დამოუკიდებლობის პრინციპებს, თუმცა აღნიშნული მუხლის დანაწესი არ გულისხმობს შიდა აუდიტორის დამოუკიდებლობას, ის თავისი საქმიანობაში შეზღუდულია კანონმდებლობით, მოქმედებს და ხელმძღვანელობს კანონმდებლობის შესაბამისად, მათ შორის, იგი ვალდებულია დაიცვას შიდა აუდიტის სუბიექტის დებულება. დისციპლინური წარმოებისას დადგინდა მოპასუხის მიერ შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების პუნქტების/ქვეპუნქტების დარღვევა, აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ მასზე დაკისრებული მოვალეობების არაჯეროვანი შესრულება, რაც ასევე, დაადასტურა სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშმა. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის სადისციპლინო კომისიის 02.04.2018 წლის №3 სხდომის ოქმი ზედმიწევნით პასუხობს კანონის მოთხოვნებს, კერძოდ: კომისიის მიერ დეტალურად არის განერილი სამსახურებრივი ფუნქციები და მოვალეობები, რომლებიც არ შეასრულა დისციპლინური გადაცდომის სავარაუდო ჩამდენმა პირმა, დისციპლინური გადაცდომის აღწერა, ჩადენის დრო და ადგილი, დისციპლინური გადაცდომის მძიმე ხასიათი, ასევე სხვა ინფორმაცია, რამაც განაპირობა მოსარჩელისათვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდება. დისციპლინური წარმოების განმახორციელებელი ერთეულის დასკვნა კანონის შესაბამისად გადაეგზავნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერს, რომელმაც გამოიყენა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 94-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის პირველი წინადადებით მინიჭებული უფლება მოხელისათვის დასკვნით გათვალისწინებული დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდების თაობაზე და 2018 წლის 4 აპრილს გამოსცა ბრძანება №227: ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის – ა. მ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ. დაინტერესებულ მხარეს წარმოადგენს მოსარჩელე, რომელიც უშუალოდ მონაწილეობდა დისციპლინურ წარმოებაში, ესწრებოდა და მონაწილეობას იღებდა დისციპლინური კომისიის 02.04.2018 წლის სხდომაში, მისთვის ცნობილი იყო ის ფაქტობრივი და სამართლებრივი წინაპირობები, რო-

მელთა საფუძველზეც გამოიცა სადავო ბრძანება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის სადისციპლინო კომისიის 02.04.2018 წელს მიღებული გადაწყვეტილება და მის საფუძველზე გამოცემული 04.04.2018 წლის ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის №227 ბრძანება სრულ თანხვედრაშია მოქმედ კანონმდებლობასთან.

კასატორის განმარტებით, ა. მ-იმა ჩაიდინა მძიმე დისციპლინური გადაცდომა, რითაც მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი მიადგა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას, ასევე, ზიანი მიადგა საჯარო ინტერესს, საჯარო დაწესებულების რეპუტაციას, იმდენად რამდენადაც, სახელმწიფო აუდიტის დასკვნაში დარღვევათა ჩამონათვალი არის საკმაოდ ვრცელი და აუდიტის სამსახურის გამართული მუშაობის შემთხვევაში ეს დარღვევები მინიმუმამდე იქნებოდა დაყვანილი. დისციპლინურმა გადაცდომამ გამოიწვია დისციპლინური გადაცდომის ჩამდენი პირის რეპუტაციის შელახვა, რამაც გამოიწვია ამ პირის მიერ მომავალში სამსახურებრივი მოვალეობათა ჯეროვანი შესრულების შესაძლებლობის განხილვა, მით უფრო, რომ მოსარჩელის თანამდებობიდან გამომდინარე, მას მოეთხოვებოდა საჯარო მოხელისათვის „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი კომპეტენციისა და პასუხისმგებლობის მაღალი სტანდარტი.

6.3 კასატორის – მ. ს-ეის განმარტებით, გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში პრაქტიკულად საერთოდ არ არის ასახული ის დარღვევები, რაც დაადგინა სადისციპლინო კომისიამ და შემდგომში პირველი ინსტანციის სასამართლომ. სააპელაციო სასამართლომ ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე არ ჩათვალა ა. მ-ის მიერ ჩადენილი დარღვევები დისციპლინურ გადაცდომად და კანონის არასწორად გამოყენებით დაადგინა, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ თავიდან უნდა გამოიკვლიოს ა. მ-ის საქმე. ადმინისტრაციულ ორგანოს სადავო აქტი გამოცემული აქვს საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების ყოველმხრივი, სრული, ობიექტური გამოკვლევის და შეფასების საფუძველზე.

ა. მ-ის მიერ აუდიტის სამსახურის უფლებამოსილების არაჯეროვნად განხორციელების გამო მატერიალური ზიანი მიადგა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტს, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის რეპუტაციას. აუდიტის სამსახურის ...ის რეპუტაცია შეილახა იმდენად, რომ გამოირიცხა მის მიერ მომავალში სამსახურებრივ მოვალეობათა ჯეროვანი შესრულება, კერძოდ: 2015-2016 წლებში არ მომხდარა ინვენტარიზაცია, რაზედაც ა. მ-იმა, როგორც აუდიტის სამსახურის ...მა არ განხორციელა სათანადო რეაგირება (ამ პერიოდში მის მიერ არ განხორციელებულა საჭირო რეკომენდაციების გაცემა, მონიტორინგი და კონტროლი) და შედეგად ყაზბეგის მუნიციპალიტეტს მიადგა ზიანი 144 000 ლა-

რის ოდენობით. აღნიშნულ გარემოებას ადასტურებს საქმეში წარმოდგენილი 2017 წლის 31 მარტის აუდიტორული დასკვნა „ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ბალანსზე რიცხული ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაციის შესახებ“. ამასთანავე, 2015-2016 წლებში ინვენტარიზაციის ჩატარებლობამ გამოიწვია მუნიციპალიტეტის მერიაში ინვენტარიზაციის ჩატარების გართულება, კერძოდ, ზემოხსენებული დასკვნიდან დასტურდება, რომ წლების განმავლობაში მოუგვარებელმა პრობლემებმა და ინვენტარიზაციის ჩატარებლობამ სრული ქაოსი შექმნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა აღრიცხვისა და მოვლა-პატრონობის კუთხით. ამავე დასკვნით, გამოვლინდა დანაკლისი 144 000 ლარის ოდენობით და გაიცა ჩატარებული ინვენტარიზაციის შედეგებზე რეკომენდაციები და წინადადებები. ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ მას შემდეგ რაც ა. მ-ისთვის ზემოხსენებული აუდიტორული დასკვნიდან ცნობილი გახდა გამოვლენილი დანაკლისის შესახებ, მის მიერ არ განხორციელებულა არანაირი ქმედითი ღონისძიება, რაც გამოავლენდა დანაკლისის საფუძვლებს. მას არ მიუმართავს რეკომენდაციით მერისათვის, რათა მოეხდინა შესაბამისი ორგანოებისათვის მიმართვა. აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით მ. ს-ის მიერ გაცემული რეკომენდაციის საფუძველზე ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიამ მიმართა შიდა ქართლისა და მცხეთა-მთიანეთის საოლქო პროკურატურას სათანადო რეაგირებისათვის. ამჟამად მიმდინარეობს გამოძიება გამოვლენილი დანაკლისის ფაქტთან დაკავშირებით.

სადისციპლინო კომისიამ დაადგინა, რომ წლების განმავლობაში არ ხდებოდა საიჯარო ქირის გადახდა მოიჯარეების მიერ, რაზედაც აუდიტის სამსახურის ...ს, მიუხედავად იმისა, რომ მისთვის ცნობილი იყო აღნიშნული ფაქტები არ განუხორციელებია სათანადო რეაგირება. საიჯარო ქირის გადაუხდელობის გამო მუნიციპალიტეტს მიაღდა ზიანი. უფრო მეტიც, აღნიშნულთან დაკავშირებით 2018 წლის 2 აპრილის სადისციპლინო კომისიის სხდომაზე მოსარჩელემ განაცხადა, რომ წლების განმავლობაში საიჯარო ქირის გადაუხდელობა არ წარმოადგენს დარღვევას და საგანგაშო ფაქტად არ მიაჩნია. ა. მ-ის მიერ საქმისათვის ასეთი მიდგომით მუნიციპალიტეტს მიაღდა ზიანი. მის მიერ უნდა განხორციელებულიყო ქმედითი ღონისძიებები არსებული პრობლემის აღმოსაფხვრელად. გადამხდელებზე უნდა დაწერილიყო შესაბამისი დასკვნები, სადაც აისახებოდა დასარიცხი ჯარიმების/საურავების ოდენობა, უნდა მომხდარიყო აღნიშნული დასკვნების გაგზავნა შესაბამისი სამსახურის ხელმძღვანელებისათვის რეკომენდაციებთან ერთად, მათ შორის, მუნიციპალიტეტის მიერ სასამართლოსათვის მიმართვის კუთხით.

სადისციპლინო კომისიამ დაადგინა არაერთი დარღვევა, საიდანაც ჩანს ა. მ-ის არასათანადო დამოკიდებულება დაკავებული თანამდებობით დაკისრებული მოვალეობების შესრულებასთან დაკავშირებით, მისი ზერელე დამოკიდებულება საქმისადმი, რამაც რეპუტაციული ზიანი მიაყენა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტს. დებულების მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტის თანახმად, მოსარჩელემ არ შეასრულა მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების, ვალდებულების აღების, შესყიდვების პროცედურების განხორციელების, გადახდების განხორციელების შესწავლა და შეფასება. მოსარჩელე აცხადებს, რომ აღნიშნული საკითხების შესწავლა და შეფასება ხდებოდა ინდივიდუალურად, როდესაც მოწმედებოდა შესაბამისი სამსახური. ეს პოზიცია არასწორია, ვინაიდან შიდა აუდიტის სამსახურის მიერ უნდა ხორციელდებოდა მიმდინარე პროცესების მონიტორინგი, რათა თავიდან იქნეს აცილებული დარღვევები და გადაცდომები. შიდა აუდიტის სამსახურის ერთ-ერთი მთავარი ფუნქციაა მიმდინარე პროცესების მონიტორინგი, რათა არ მოხდეს გადაცდომები. სახელმწიფო აუდიტის შემოწმების პერიოდში მუნიციპალიტეტის რიგ სამსახურებში დაფიქსირებული დარღვევები და გადაცდომები პირდაპირი ინდიკატორია შიდა აუდიტის სამსახურის მუშაობის ხარისხის შეფასებისათვის და პასუხისმგებლობა დარღვევების სიმძიმეზე და რაოდენობაზე ასევე ეკისრება შიდა აუდიტის სამსახურს. სახელმწიფო აუდიტის მიერ გამოვლენილი დარღვევები კი რეპუტაციულ ზიანს აყენებს ადმინისტრაციულ ორგანოს.

სადისციპლინო კომისიამ დაადგინა დარღვევა, რომელიც შეეხება მოსარჩელის მიერ 2018 წლის სამუშაო გეგმის დაუმტკიცებლობას. ამასთან დაკავშირებით მოსარჩელემ მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომაზე განაცხადა, რომ 2018 წლის სამუშაო გეგმა დამტკიცებული ჰქონდა. თუმცა სადისციპლინო კომისიის სხდომის ოქმთან დაკავშირებით შესაგებელში განაცხადა, რომ 2018 წლის სამუშაო გეგმა არ ჰქონდა დამტკიცებული, მისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ნათლად ჩანს მოსარჩელის წინააღმდეგობრივი განცხადებები, რაც კიდევ ერთხელ ლახავს მის რეპუტაციას.

სადისციპლინო კომისიამ დაადგინა დარღვევა, რომელიც შეეხება სახელფასო დანამატების კანონიერების შემოწმებას. მოსარჩელემ ამის საპასუხოდ განაცხადა, რომ ამ საკითხზე გადანყევტილებას იღებდა მუნიციპალიტეტის გამგებელი და აღნიშნული სახელფასო დანამატები გაიცემოდა კონკრეტული თანამდებობის პირებზე ზეგანაკვეთური სამუშაოს შესრულებასთან დაკავშირებით. აღნიშნული პოზიცია არ შესაბამეა შიდა აუდიტის სამსახურისათვის კანონმდებლობით დადგენილ სტანდარტს. მოცემულ შემთხვევაში, უნდა არსებობდეს შესაბა-

მისი დოკუმენტაცია, თუ რა ზეგანაკვეთური სამუშაოები შესრულდა კონკრეტული პირების მიერ, ამის გამო შიდა აუდიტის სამსახურს უნდა მოეთხოვა შესაბამისი დოკუმენტაცია, ასევე, დასაბუთება თუ რატომ გაიცა კონკრეტულ პირებზე დანამატი.

რაც შეეხება დარღვევას – სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშში დაფიქსირებული სხვა დარღვევების შემოწმებასა და მონიტორინგთან დაკავშირებით, მოსარჩელე აცხადებს, რომ მას აუდიტის დასკვნა ოფიციალურად არ ჩაბარებია. ამასთანავე, მოსარჩელის პოზიციით, სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ დაფიქსირებულ დარღვევებსა და გადაცდომებზე ზომები უნდა მიეღო მუნიციპალიტეტის გამგებელს და არა შიდა აუდიტის სამსახურს, მაშინ როცა აღნიშნული ფუნქცია პირდაპირ შიდა აუდიტის სამსახურის ვალდებულებაა. სახელმწიფო აუდიტის დასკვნა არის საჯარო და ქვეყნდება ვებგვერდზე. ამდენად, ა. მ-ის თავისუფლად შეეძლო გაცნობოდა მითითებულ დასკვნას და გაეტარებინა შესაბამისი ღონისძიებები (თუნდაც პირადად არ გადასცემოდა აღნიშნული დასკვნა). ა. მ-ისთვის ცნობილი იყო სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ მუნიციპალიტეტში მიმდინარე აუდიტის შესახებ, მის პირდაპირ ინტერესში უნდა ყოფილიყო აღნიშნული დასკვნის გაცნობა და შესაბამისი რეაგირების განხორციელება. საქმეში წარმოდგენილია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 06/10/2017 წლის №08089/18 წერილი, სახელმწიფო რწმუნებულის გუბერნატორის ადმინისტრაციის 15/12/2017 წლის №04868 წერილი, რომელიც პირდაპირ ავალებს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიას აუდიტორული კვლევით გამოვლენილ დარღვევებზე რეაგირებას, რაც იმას ნიშნავს, რომ შესაბამისი წერილის მომზადება და სათანადო რეაგირება უნდა მომხდარიყო აუდიტის სამსახურის მიერ (ფუნქციურად აღნიშნული აუდიტის სამსახურის მოვალეობაა), თუმცა ა. მ-ის მიერ აღნიშნულ დასკვნაზე არ მოხდა არანაირი რეაგირება. ზემოაღნიშნული კიდევ ერთხელ ადასტურებს აუდიტის სამსახურის არასათანადო დამოკიდებულებას თავისი ვალდებულებებისადმი, რაც ლახავს მის რეპუტაციას და გამორიცხავს მის მიერ მომავალში სამსახურებრივ მოვალეობათა ჯეროვან შესრულებას.

ა. მ-ის გათავისუფლების შემდეგ გამოვლინდა მძიმე დარღვევა, რაც საფუძველი გახდა გამოძიების დაწყებისათვის. აღნიშნულის შესახებ თბილისის სააპელაციო სასამართლოში წარდგენილ იქნა დამატებითი მტკიცებულებები, კერძოდ: 2019 წლის 29 მაისს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიამ მიმართა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის საგამოძიებო დეპარტამენტს მცხეთა-მთიანეთის სამმართველოს შპს „ე...თან“ 19.10.2016 წელს დადებული ხელშეკრულების (რომლის საგანია საკანალიზაციო ქსელის და გამწმენდი მონ-

ყობილობის სამუშაოების შესრულება) არაჯეროვანი შესრულების შედეგად გამოვლენილ ფინანსურ სხვაობებზე სათანადო რეაგირების თხოვნით. ამჟამად აღნიშნულ ფაქტზე მიმდინარეობს გამოძიება. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება კიდევ ერთი ნათელი მაგალითია იმისა, რომ ა. მ-ი არაჯეროვნად ასრულებდა მასზე კანონმდებლობით და სამსახურის დებულებით დაკისრებულ მოვალეობებს. საქმეში წარმოდგენილია ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ...ის ა. მ-ის 19.05.2017 წლის ამავე მუნიციპალიტეტის სოფლის მეურნეობის, ქონების მართვის, ეკონომიკური და ინფრასტრუქტურის განვითარების სამსახურის აუდიტორული შემოწმების ანგარიში. აღნიშნული ანგარიშის მე-6 გვერდზე (პირველი აბზაცი) აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ შეფასებულია ხსენებული ხელშეკრულება. ხელშეკრულების შესრულების შეფასებისას მითითებულია მხოლოდ ის გარემოება, რომ ამინდის გაუარესების გამო ხელშეკრულებას ვადა გაუგრძელდა 30.05.2017 წლამდე. სასამართლოში წარმოდგენილი წერილით დასტურდება, რომ ამ პერიოდში უკვე არსებობს სერიოზული დარღვევები, კერძოდ, 2017 წლის 1 ივლისს წარმოდგენილ იქნა „ს...“ ინსპექტირების ექსპერტიზის ანგარიში მთელი რიგი დარღვევებით. აღნიშნული ფაქტობრივი გარემოება მოწმობს, რომ ა. მ-იმა შემოწმების პერიოდში არასრულყოფილად შეაფასა შპს „ე...თან“ 19.10.2016 წელს დადებული ხელშეკრულების შესრულების მიმდინარეობა და არ გასცა შესაბამისი რეკომენდაციები, რაც თავიდან ააცილებდა მუნიციპალიტეტს მიყენებულ მატერიალურ ზარალს და სირთულეებს. აღნიშნული ხელშეკრულების შეუსრულებლობის გამო დღემდე ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში გამართულად არ ფუნქციონირებს საკანალიზაციო ქსელი.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლოს „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ კანონით და შიდა აუდიტის სამსახურის დებულებით გათვალისწინებული აუდიტის სამსახურის ...ის ფუნქცია-მოვალეობების გათვალისწინებით, უნდა შეეფასებინა ა. მ-ის მიერ ჩადენილი დარღვევები, ვინაიდან, აღნიშნული დებულებით და კანონით დაკისრებული ვალდებულებების დარღვევა პირდაპირ კავშირშია ადმინისტრაციული ორგანოს ფუნქციებისთვის, მიზნებისთვის, საქმიანობისთვის ზიანის მიყენებასთან.

7. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 18 იანვრის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ა. მ-ისა და მ. ს-ეის საკასაციო საჩივრები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 7 თებერვლის განჩინებით, საქართველოს ადმი-

ნისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის საკასაციო საჩივარი.

8. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 5 მაისის განჩინებით ა. მ-ის, მ. ს-ის და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის საკასაციო საჩივრები მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მათი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლის, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებისა და საკასაციო საჩივრების საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ა. მ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიისა და მ. ს-ის საკასაციო საჩივრები უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება ა. მ-ის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, გადაწყვეტილება ყოველთვის ჩაითვლება კანონის დარღვევით მიღებულად, თუ გადაწყვეტილება იურიდიულად არ არის საკმარისად დასაბუთებული (გადაწყვეტილების გაუქმების აბსოლუტური საფუძვლები). ამავე კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

საქმეზე დადგენილია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: ა) ა. მ-ი 2014 წლის 11 ნოემბრიდან 2018 წლის 4 აპრილამდე მუშაობდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობაზე; ბ) 2018 წლის 2 მარტს შედგა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის სხდომა, რომელზეც დღის წესრიგის პირველ საკითხად განისაზღვრა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ...ის – თ. ა-ისა და სოფლის მეურნეობის, ქონების მართვისა და სტატისტიკის ...ის – მ. მ-ის მოხსენებითი ბარათების განხილვა. ამავე კომისიის გადაწყვეტილებით სხდომაზე წარმოდგენილი ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ...ის მოხსენებითი ბარათები ჩაითვალა დისციპლინური სამართალწარმოების დაწყების საფუძვლად; გ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 12 მარტის №160 ბრძანების საფუძველზე ა. მ-ის მიმართ დაიწყო დისციპლინური წარმოება და ამავე დღეს ჩატარდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის სხდომა, რომელზეც დადგინ-

და ზეპირი მოსმენის ჩატარება დისციპლინური გადაცდომის ჩამდენი პირის, ა. მ-ის მონაწილეობით; დ) ა. მ-ის ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის თავმჯდომარისგან წერილობით ეცნობა 2018 წლის 2 აპრილის სადისციპლინო კომისიის სხდომისა და მასში მონაწილეობის შესახებ; ე) 2018 წლის 2 აპრილს ჩატარდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის სხდომა (ოქმი №3), რომელზეც დადგინდა ა. მ-ის მიერ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ფაქტი. ამავე კომისიის სხდომაზე მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის, ა. მ-ის მიმართ შეფარდებული ყოფილიყო დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომა – სამსახურიდან გათავისუფლება; ვ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის №3 სხდომის ოქმისა და „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 98-ე მუხლის საფუძველზე, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 4 აპრილის №227 ბრძანებით ა. მ-ი გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან; ზ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმი და ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის ბრძანება თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ა. მ-ის ჩაბარდა 2018 წლის 5 აპრილს (იხ. სარჩელი, მე-3 ფაქტობრივი გარემოება); თ) ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერის 2018 წლის 3 ივლისის ბრძანებით ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის ვაკანტურ პოზიციაზე დაინიშნა მ. ს-ე.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 26-ე მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, შრომის თავისუფლება უზრუნველყოფილია. ყველას აქვს სამუშაოს თავისუფალი არჩევის უფლება. უფლება შრომის უსაფრთხო პირობებზე და სხვა შრომითი უფლებები დაცულია ორგანული კანონით.

სასამართლო განმარტავს, რომ ზემოაღნიშნული დანაწესი განამტკიცებს შრომის თავისუფლებას. შრომის თავისუფლება მოიცავს როგორც ადამიანისათვის მინიჭებულ უფლებას, თავად განკარგოს საკუთარი შესაძლებლობები შრომით საქმიანობაში, თავად აირჩიოს შრომითი საქმიანობის ესა თუ ის სფერო (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება №2/4-24, 28.02.1997), ასევე, სახელმწიფოს ვალდებულებას, იზრუნოს მოქალაქეთა დასაქმებაზე და დაიცვას მათი შრომითი უფლებები (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება №2/2-389, 26.10.2007). საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება №2/2-389, 26.10.2007), დაცულია არა მარტო უფლება, აირჩიოს სამუშაო, არამედ ასევე უფლება განახორციელო, შეინარჩუნო და დათმო ეს სამუშაო.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ შრომის თავისუფლების სამართლებრივი დაცვის გარანტიები გათვალისწინებულია არა მხოლოდ ეროვნული, არამედ საერთაშორისო საკანონმდებლო აქტებითაც. კერძოდ, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტის მე-6 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, წინამდებარე პაქტის მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ შრომის უფლებას, რომელიც მოიცავს თითოეული ადამიანის უფლებას, მოიპოვოს საარსებო სახსრები შრომით, რომელსაც თავისუფლად აირჩევს ან რომელზეც თანხმდება, და მიიღებენ შესაბამის ზომებს ამ უფლების დასაცავად. ამასთან, ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის 23-ე მუხლის თანახმად, ყოველ ადამიანს აქვს შრომის, სამუშაოს თავისუფალი არჩევის, შრომის სამართლიანი და ხელსაყრელი პირობების და უმუშევრობისაგან დაცვის უფლება. საკასაციო სასამართლო აგრეთვე მიუთითებს ევროპის სოციალური ქარტიის 24-ე მუხლის დანაწესზე, რომლის თანახმად, დასაქმების შეწყვეტის შემთხვევებში მუშაკთა მიერ დაცვის უფლების ეფექტურად განხორციელების უზრუნველყოფის მიზნით, მხარეები ვალდებულია იღებენ აღიარონ: ა) ყველა მუშაკის უფლება არ შეუწყდეთ დასაქმება ასეთი შეწყვეტის თაობაზე საპატიო მიზეზების გარეშე, რაც დაკავშირებული უნდა იყოს მათ შესაძლებლობასთან ან ქცევასთან ან განპირობებული უნდა იყოს შრომითი დანესებულების, სანარმოს ან სამსახურის ოპერატიული მოთხოვნებით; ბ) მუშაკთა უფლება, რომელთა დასაქმება შეწყვეტილი იქნება საპატიო მიზეზების გარეშე, სათანადო კომპენსაციაზე ან სხვა შესაბამის დაკმაყოფილებაზე. ამ მხრივ მხარეები ვალდებულია იღებენ უზრუნველყონ მუშაკის, რომელიც მიიჩნევს, რომ მისი დასაქმება შეწყდა საპატიო მიზეზების გარეშე, მიუკერძოებელ ორგანოში საჩივრის შეტანის უფლება.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ როგორც კერძო, ასევე საჯარო სექტორში ინდივიდთა შრომითი უფლებების დაცვისათვის ქმედითი მექანიზმების შექმნა სახელმწიფოს ვალდებულებას წარმოადგენს. ხსენებული ვალდებულების ზედმიწევნითი განხორციელების საჭიროება სახელმწიფოს მხრიდან თავს იჩენს მით უფრო საჯარო სექტორში, სადაც სახელმწიფო ეროვნული საკანონმდებლო ბაზის, კერძოდ, ადმინისტრაციული კანონმდებლობის საფუძველზე, ერთი მხრივ, თავად ქმნის დასაქმებულ საჯარო მოხელეთა შრომითი უფლებების დაცვის გარანტიებს, ხოლო, მეორე მხრივ, იგი თავად გვევლინება დამსაქმებლის როლში, რაც საგრძნობლად ზრდის მისი მხრიდან დასაქმებულ საჯარო მოხელეთა უფლებების, განსაკუთრებით კი, შრომითი უფლებების დაცვის სავალდებულობის ხარისხს. საჯარო მოსამსახურე კონკრეტული გადაწყვეტილების, მით უფრო საჯარო მოხელის თანამ-

დებობიდან გათავისუფლების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებისას და საჭიროების შემთხვევაში, გათავისუფლების შემდგომი პროცედურების განხორციელებისას შეზღუდულია „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი კანონიერების პრინციპით, რომლის მიხედვით, საჯარო მოსამსახურე თანამდებობრივი უფლებამოვალეობების განხორციელებისას უნდა მოქმედებდეს მხოლოდ საქართველოს კონსტიტუციისა და სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე აქტების შესაბამისად. მისი ნებისმიერი ქმედება უნდა ემსახურობდეს კანონის უზენაესობის დაცვას და ეფუძნებოდეს კანონისმიერი დათქმის პრინციპს. ამავე შინაარსის დანაწესი გათვალისწინებულია აგრეთვე საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-5 მუხლით დადგენილი კანონიერების პრინციპითაც, რომლის პირველი ნაწილის თანახმად, ადმინისტრაციულ ორგანოს უფლება არა აქვს კანონმდებლობის მოთხოვნების საწინააღმდეგოდ განახორციელოს რაიმე ქმედება.

მოცემულ შემთხვევაში მთავარ სადავო საკითხს წარმოადგენს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობიდან ა. მ-ის გათავისუფლების კანონიერება. ამასთან, იქიდან გამომდინარე, რომ მოსარჩელის ერთ-ერთ სასარჩელო მოთხოვნა არის, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისროს დისკრიმინაციის გამო მორალური ზიანის ანაზღაურება 1000 ლარის ოდენობით, სასამართლო თავდაპირველად შეაფასებს ხომ არ დაედო საფუძვლად მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლებას დისკრიმინაცია და არსებობს თუ არა მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძველი.

„დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის 1-ლი მუხლის თანახმად, ამ კანონის მიზანია დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრა და ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი უფლებებით თანასწორად სარგებლობის უზრუნველყოფა, რასის, კანის ფერის, ენის, სქესის, ასაკის, მოქალაქეობის, წარმოშობის, დაბადების ადგილის, საცხოვრებელი ადგილის, ქონებრივი ან ნოდებრივი მდგომარეობის, რელიგიის ან რწმენის, ეროვნული, ეთნიკური ან სოციალური კუთვნილების, პროფესიის, ოჯახური მდგომარეობის, ჯანმრთელობის მდგომარეობის, შეზღუდული შესაძლებლობის, სექსუალური ორიენტაციის, გენდერული იდენტობისა და გამოხატვის, პოლიტიკური ან სხვა შეხედულების ან სხვა ნიშნის მიუხედავად. ამავე კანონის მე-10 მუხლის 1-ლი პუნქტის მიხედვით, ნებისმიერ პირს, რომელიც თავს დისკრიმინაციის მსხვერპლად მიიჩნევს, უფლება აქვს, სასამართლოში შეიტანოს სარჩელი იმ პირის/დანესებულების წინააღმდეგ, რომელმაც, მისი ვარაუდით, მის მიმართ დისკრიმინაცია განახორციელა, და მოით-

ხოვოს მორალური ან/და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება.

ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-14 მუხლის თანახმად, კონვენციით გაცხადებული უფლებებითა და თავისუფლებებით სარგებლობა უზრუნველყოფილია ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე სქესის, რასის, კანის ფერის, რელიგიის, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულებების, ეროვნული თუ სოციალური წარმოშობის, ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილების, ქონებრივი მდგომარეობის, დაბადებისა თუ სხვა ნიშნის განურჩევლად. კონვენციის მე-12 ოქმის 1-ლი მუხლის თანახმად, კანონით დადგენილი ნებისმიერი უფლებით სარგებლობა უზრუნველყოფილია ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე განურჩევლად სქესის, რასის, კანის ფერის, ენის, რელიგიის, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულების, ეროვნული ან სოციალური წარმოშობის, ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილების, ქონებრივი მდგომარეობის, დაბადებისა თუ სხვა ნიშნისა. დაუშვებელია საჯარო ხელისუფლების მხრიდან ვინმეს დისკრიმინაცია პირველ პუნქტში აღნიშნული რომელიმე საფუძვლით.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ დისკრიმინაციის ცნებას განსაზღვრავს „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლი და ადგენს „პირდაპირი“ და „ირიბი“ დისკრიმინაციის ლეგალურ დეფინიციას. მიუთითებულთაგან პირველს მიეკუთვნება იმგვარი მოპყრობა, რომელიც პირს მადისკრიმინირებული ნიშნის გამო არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს ანალოგიურ მდგომარეობაში მყოფ სხვა პირებთან შედარებით ან თანაბარ მდგომარეობაში აყენებს არსებითად უთანასწორო მდგომარეობაში მყოფ სხვა პირებთან. რაც შეეხება ირიბ დისკრიმინაციას, იგი სახეზეა მაშინ, როდესაც ფორმით ნეიტრალური და არსით დისკრიმინაციული დებულება, კრიტერიუმი ან პრაქტიკა პირს დისკრიმინაციის რომელიმე ნიშნის გამო არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს ანალოგიურ პირობებში მყოფ სხვა პირებთან შედარებით ან თანაბარ მდგომარეობაში აყენებს არსებითად უთანასწორო პირობებში მყოფ პირებს. თუმცა, როგორც ერთ, ისე – მეორე შემთხვევაში, არ უნდა არსებობდეს განსხვავებული მოპყრობის გამამართლებელი გარემოებები. ადამიანთა გარკვეული კატეგორიის დისკრიმინაცია შეიძლება ხდებოდეს მათი რასობრივი კუთვნილების, ეროვნების, სარწმუნოების, პოლიტიკური მრწამსისა და სხვა ამგვარი ნიშნებითა თუ მოტივით. დისკრიმინაცია, რა ფორმითაც უნდა იყოს იგი გამოხატული, ეწინააღმდეგება სამართლიანობის პრინციპებს და აკრძალულია როგორც შიდასახელმწიფოებრივი, ისე საერთაშორისო სამართლის ნორმებით. იმისათვის, რომ განსხვავებული მოპყრობა გამართლებულად ჩაითვალოს, იგი უნდა ემსახურებოდეს კანონიერი მიზნის მიღწევის ინტერესებს და დაცული უნდა იყოს გონივრული პრო-

პორციულობა მისაღწევ მიზანსა და გამოყენებულ საშუალებებს შორის, ანუ მიზნის მისაღწევად გამოყენებული საშუალებები უნდა იყოს აუცილებელი და შესაფერისი (დისკრიმინაციის ტესტი).

როგორც საქართველოს საკონსტიტუციო, ისე – ევროსასამართლოს პრაქტიკაში დამკვიდრებულია დისკრიმინაციის ფაქტის გამოვლენის მეთოდები – ე.წ. „შეფასების ტესტები“: საქართველოს საკონსტიტუციო სამართალწარმოება აღიარებს „მკაცრი შეფასებისა“ და „რაციონალური დიფერენციაციის ტესტს“, რომელთაგან პირველს იყენებს ე.წ. „კლასიკური“ (კანონით პირდაპირ გათვალისწინებული) ნიშნით დისკრიმინაციის ფაქტის კვლევისას, ხოლო მეორეს – ყველა სხვა შემთხვევასთან მიმართებით. მკაცრი ტესტის გამოყენების საჭიროებას სასამართლო ასევე ადგენს დიფერენციაციის ინტენსივობის ხარისხის მიხედვით. შეფასების ტესტთან მიმართებით ევროსასამართლო არ ადგენს დისკრიმინაციის საფუძვლების იერარქიას, არამედ მიიჩნევს, რომ განსხვავებული მოპყრობა დისკრიმინაციულია, თუ მას არ აქვს გონივრული და ობიექტური გამართლება, ანუ, თუ არ აქვს ლეგიტიმური მიზანი, ან თუ არ არსებობს გონივრული თანაბარზომიერება ლეგიტიმურ მიზანსა და მიზნის მისაღწევად გამოყენებულ საშუალებას შორის (იხ. *Mizzi v. Malta*, №26111/02).

დისკრიმინაციასთან მიმართებით მტკიცების ტვირთის განაწილებისას, საკასაციო პალატა ხელმძღვანელობს საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 363³ მუხლით, რომლის თანახმად, სარჩელის აღძვრისას პირმა სასამართლოს უნდა წარუდგინოს ფაქტები და შესაბამისი მტკიცებულებები, რომლებიც დისკრიმინაციული ქმედების განხორციელების ვარაუდის საფუძველს იძლევა, რის შემდეგაც მოპასუხეს ეკისრება იმის მტკიცების ტვირთი, რომ დისკრიმინაცია არ განხორციელებულა. ადამიანის უფლებათა ევროსასამართლოს განმარტებით, მტკიცების ტვირთი მოცემულ სფეროში შემდეგია: მას შემდეგ რაც მომჩივანი დაადასტურებს განსხვავებული მოპყრობის არსებობას, უკვე მთავრობის ვალდებულებაა დაამტკიცოს, რომ იგი გამართლებული გახლდათ. რაც შეეხება იმას, თუ რა წარმოადგენს *prima facie* მტკიცებულებას, რომელიც შეძლებს მტკიცების ტვირთის მოპასუხე სახელმწიფოზე გადაკისრებას, სასამართლომ აღნიშნა, რომ მის წინაშე არსებულ სამართალწარმოებაში არ არსებობს პროცედურული ბარიერები მტკიცებულების მისაღებობასთან დაკავშირებით ან წინასწარ განსაზღვრული ფორმულა მის შესაფასებლად. სასამართლო იღებს დასკვნებს, რომლებიც, მისი აზრით, არის გამყარებული ყველა მტკიცებულების თავისუფალი შეფასებით, მათ შორის, ისეთი დასკვნებით, რომლებიც შესაძლოა გამომდინარეობდეს ფაქტებიდან და მხარეთა არგუმენტებიდან. დისკრიმინაციის საფუძვლით სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში,

მოსარჩელის პროცესუალური ვალდებულებაა მიუთითოს კონკრეტული ფაქტები, ხოლო მოპასუხე ვალდებულია, უარყოს მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები, ამტკიცოს, რომ დისკრიმინაციის ფაქტს ადგილი არ ჰქონია და, რომ ამ საფუძვლით მოსარჩელის განთავისუფლება არ მომხდარა.

მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელე მიუთითებს, რომ 2017 წლის ოქტომბერში, ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების პერიოდში, მხარი არ დაუჭირა მერობის კანდიდატ ა. ზ-ის. 2017 წლის ნოემბერში გამართულ არჩევნების მეორე ტურში, საბოლოო გამარჯვება მოიპოვა ა. ზ-იმამ. ამ უკანასკნელმა უფლებამოსილების დანყების შემდეგ ა. მ-ის განუცხადა, რომ „ერთად ვერ იმუშავებდნენ“. ა. მ-ის განმარტებით, მის მიმართ ადგილი ჰქონდა არათანაბარ მოპყრობას, იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი და სთხოვდნენ სამსახურიდან წასვლას.

საკასაციო პალატა იზიარებს ქვედა ინსტანციის სასამართლოთა დასკვნას, რომ მოსარჩელის განმარტებები არ არის გამყარებული კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებებით და არ არის წარმოდგენილი შესაბამისი მტკიცებულებები, რომელიც მის მიმართ დისკრიმინაციული ქმედების განხორციელების ვარაუდის საფუძველს შექმნიდა. მოსარჩელის ზოგადი მითითება იმის შესახებ, რომ მის მიმართ ხდებოდა გამომწვევი განცხადებების გაკეთება და არაფორმალურად ყოველთვის გრძნობდა, რომ იყო დისკრიმინაციის მსხვერპლი არ ქმნის საკმარის საფუძველს დისკრიმინაციის ფაქტის დადგენისათვის. ამდენად, არ არსებობს დისკრიმინაციის დადგენისა და აღნიშნული საფუძვლით მოპასუხისათვის მოსარჩელის სასარგებლოდ მორალური ზიანის ანაზღაურების დაკისრების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძველი.

სასამართლოს მსჯელობის საგანს წარმოადგენს მოსარჩელის მიერ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ჩადენა და ამ საფუძვლით მისი ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ის თანამდებობიდან განთავისუფლების კანონიერება.

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ სადავო სამართალურთიერთობა დაკავშირებულია „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონთან, რომელიც აწესრიგებს სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და მუნიციპალიტეტის ორგანოებში (დანესებულებებში) და საჯარო სამართლის იურიდიულ პირებში საჯარო მოსამსახურეთა სამოხელეო სამართლებრივ ურთიერთობებს, თუ ამავე კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი. აღნიშნული კანონის პრინციპებიდან გამომდინარე, საჯარო მოსამსახურის ნებისმიერი ქმედება კანონის უზენაესობისა და კანონისმიერი დათქმის პრინციპებს უნდა ემყარებოდეს (კანონიერების პრინციპი); საჯარო მოსამსახურე ვალდებულია, თავისი სამსახურებრივი უფლებამოსილება საჯარო სამსახურის პრინციპებისა და

საჯარო ინტერესების დაცვის საფუძველზე განახორციელოს (ერთგულების პრინციპი); საჯარო მოსამსახურე თავისი სამსახურებრივი უფლებამოსილების განხორციელებისას უნდა ხელმძღვანელობდეს მხოლოდ საჯარო ინტერესებით. მას ეკრძალება პირადი ინტერესებით ხელმძღვანელობა (მიუკერძოებლობის პრინციპი); საჯარო მოსამსახურე თავისი სამსახურებრივი უფლებამოსილების ფარგლებში განხორციელებული საქმიანობისთვის პირადად აგებს პასუხს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით (ანგარიშვალდებულების პრინციპი).

„საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 85-ე მუხლის 1-ლი პუნქტი განსაზღვრავს მოხელის დისციპლინური გადაცდომების ჩამონათვალს, კერძოდ, ესენია: ა) სამსახურებრივ მოვალეობათა განზრახ ან გაუფრთხილებლობით შეუსრულებლობა; ბ) საჯარო დაწესებულებისათვის ქონებრივი ზიანის მიყენება ან ასეთი ზიანის წარმოშობის საშიშროების განზრახ ან გაუფრთხილებლობით შექმნა; გ) ეთიკის ნორმების, ქცევის ზოგადი წესების უგულებელყოფა ან დარღვევა, რომელიც მიმართულია მოხელისა და საჯარო დაწესებულების დისკრედიტაციისაკენ, მიუხედავად იმისა, სამსახურშია იგი ჩადენილი თუ სამსახურის გარეთ. ამავე მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტების თანახმად, დისციპლინური გადაცდომა შესაძლებელია იყოს მძიმე ან მსუბუქი. დისციპლინური გადაცდომა ითვლება მძიმედ, თუ: ა) დისციპლინურმა გადაცდომამ გამოიწვია დისციპლინური გადაცდომის ჩამდენი პირის რეპუტაციის შელახვა, რაც გამორიცხავს ამ პირის მიერ მომავალში სამსახურებრივ მოვალეობათა ჯეროვან შესრულებას; ბ) დისციპლინური გადაცდომის შედეგად ზიანი მიაღდა საჯარო დაწესებულების რეპუტაციას; გ) დისციპლინური გადაცდომის შედეგად მნიშვნელოვანი მატერიალური ზიანი მიაღდა საჯარო დაწესებულებას; დ) დისციპლინური გადაცდომის შედეგად ზიანი მიაღდა საჯარო დაწესებულებაში მომუშავე სხვა საჯარო მოსამსახურეს, მესამე პირს ან საჯარო ინტერესს; ე) მოხელემ უარი თქვა ამ კანონით გათვალისწინებულ შეფასებაზე; ვ) დისციპლინური პასუხისმგებლობის მქონე პირმა ჩაიდინა ახალი დისციპლინური გადაცდომა.

ზემოაღნიშნული კანონის 93-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის თანახმად, დისციპლინური წარმოების განმახორციელებელი ერთეული დისციპლინური წარმოების დროს მოპოვებული მასალების ანალიზის შედეგად ადგენს დასკვნას: ა) დისციპლინური გადაცდომის არსებობისა და პირისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის შესაბამისი ზომის შეფარდების ან დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდების შეუძლებლობის შესახებ; ბ) დისციპლინური გადაცდომის არარსებობის შესახებ. 94-ე მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედვით, საჯარო დაწესებულე-

ბის ხელმძღვანელი ან საამისოდ უფლებამოსილი სხვა პირი დისციპლინური წარმოების განმახორციელებელი ერთეულის დასკვნის მიღებიდან 7 სამუშაო დღის ვადაში იღებს ერთ-ერთ შემდეგ გადაწყვეტილებას: ა) მოხელისთვის დასკვნით გათვალისწინებული დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის ან უფრო მსუბუქი დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდების თაობაზე; ბ) მსუბუქი დისციპლინური გადაცდომის შემთხვევაში – მოხელის დისციპლინური პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების თაობაზე; გ) დისციპლინური წარმოების განმახორციელებელი ერთეულისთვის დასკვნის დასაბუთებული შენიშვნებით დაბრუნების თაობაზე.

„საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 96-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის მიხედვით, დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომაა სამსახურიდან გათავისუფლება. 97-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტების თანახმად, დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომა დისციპლინური გადაცდომის თანაზომიერი უნდა იყოს. მოხელისთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის შეფარდებისას გათვალისწინებული უნდა იყოს: ა) დისციპლინური გადაცდომა ჩადენილია განზრახ თუ გაუფრთხილებლობით; ბ) დისციპლინური გადაცდომის ჩადენით დამდგარი შედეგის სიმძიმე; გ) მოქმედებს თუ არა დისციპლინური გადაცდომის ჩადენი პირის მიმართ დისციპლინური პასუხისმგებლობა; დ) დისციპლინური გადაცდომის ჩადენი პირის შეფასების შედეგები; ე) სამსახურებრივ მოვალეობათა შეუსრულებლობის მიზეზი; ვ) დისციპლინური გადაცდომის ჩადენით დამდგარი შედეგის თავიდან აცილების შესაძლებლობა; ზ) დისციპლინური გადაცდომის ჩადენი პირის მცდელობა, თავიდან აეცილებინა ან შეემცირებინა დისციპლინური გადაცდომის ჩადენით დამდგარი შედეგი; თ) სხვა გარემოება, რომელიც გავლენას ახდენს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომის განსაზღვრაზე. ამავე კანონის 98-ე მუხლის თანახმად, სამსახურიდან გათავისუფლება შეიძლება მხოლოდ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის შემთხვევაში.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ ზოგადი პრინციპიდან გამომდინარე, დისციპლინური გადაცდომისათვის, საჯარო მოხელესთან მიმართებაში შესაბამისი ზემოქმედების ზომის გამოყენება დასაშვებია მხოლოდ კანონმდებლობით დადგენილი საფუძვლებით და წესით. ამასთანავე, დისციპლინური გადაცდომის გამოვლენასთან დაკავშირებული პროცედურის სრულყოფილად ჩატარების ვალდებულება, ერთი მხრივ, საჯარო წესრიგის, ხოლო, მეორე მხრივ, კერძო პირის უფლების დაცვის მიზანს უნდა ემსახურობდეს. უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოს კანონისმიერი ვალდებულებიდან გამომდინარეობს ქმედების სწორი კვალიფიკაცია, რაც შესაძლებელია მხოლოდ შესაბა-

მისი ფაქტების გამოკვლევისა და შეფასების საფუძველზე. სავარაუდოდ გადაცდომა, თავისი შინაარსით, სრულად უნდა შეესაბამებოდეს კანონით ასეთად მიჩნეული ქმედების ნიშნებს. საჯარო მოხელისათვის პასუხისმგებლობის დასაკისრებლად, მტკიცებულებათა ერთობლიობით უნდა დადასტურდეს შესაბამისი დარღვევის შემცველი ფაქტების არსებობა. ამასთანავე, „...სამსახურიდან გათავისუფლება, როგორც უკიდურესი ღონისძიება, უნდა იყოს დარღვევის სიმძიმის პროპორციული. დარღვევის ჩამდენი მოხელისათვის კონკრეტული სახდელის შერჩევა უფლებამოსილი ორგანოს დისკრეციაა, თუმცა აღნიშნული არ გამორიცხავს მიღებული გადაწყვეტილების სათანადოდ დასაბუთების საჭიროებას..“ (სუს 2020 წლის 28 მაისის №ბს-623(კ-19) განჩინება).

მოცემულ შემთხვევაში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმში აღნიშნულია, რომ ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ...ს – ა. მ-ის მიერ ჩადენილ იქნა მძიმე დისციპლინური გადაცდომა, რაც გამოიხატება შიდა აუდიტის სამსახურის დებულებით გათვალისწინებული მოვალეობების არაჯეროვან შესრულებაში, კერძოდ: დებულების მე-3 მუხლის მე-7 პუნქტის თანახმად, არ ხორციელდებოდა შიდა აუდიტის სამსახურის მიერ გაცემული რეკომენდაციების შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი; დებულების მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტის თანახმად, არ შეასრულა მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების, ვალდებულებების აღების, შესყიდვების პროცედურების განხორციელების, ხელშეკრულების გაფორმების, გადახდების განხორციელების შესწავლა და შეფასება; დებულების მე-7 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სამსახურის ...ს ა. მ-ის 2014 წლიდან გამგებლისათვის/მერისათვის არ წარუდგენია სამსახურის საქმიანობის ანგარიში; დებულების მე-7 მუხლის „ო“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, წლების განმავლობაში არ შეუმუშავებია შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა; არ განახორციელა გამგეობის/მერიის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების საიჯარო ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების შემოწმება და კონტროლი, წლების განმავლობაში მოიჯარეების მხრიდან ადგილი ჰქონდა საიჯარო ქირის გადაუხდელობას, რითაც მატერიალური ზიანი მიაღდა ადგილობრივი ბიუჯეტის შემოსულობებს, რაზედაც ასევე არანაირი რეაგირება არ მოუხდენია; სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშიდან ირკვევა, რომ გამგეობაში 2015-2016 წლებში ჩატარებული არ იყო ინვენტარიზაცია საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 23 ივლისის №605 ბრძანებით დამტკიცებული „საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების

ინვენტარიზაციის ჩატარების წესის“ თანახმად, რაზედაც ...ს არ მოუხდენია რაიმე სახის რეაგირება; არ განუხორციელებია მონიტორინგი და შემოწმება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის ანგარიშში დაფიქსირებულ სხვა დარღვევებზე; მერიის ადმინისტრაციული სამსახურის საქმისწარმოების განყოფილებაში არ ინახება 2014 წლიდან მის მიერ გაწეული მუშაობის შესახებ ანგარიში წარდგენილი გამგებლისა, საკრებულოსა და ჰარმონიზაციის ცენტრისათვის; მერის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტით დამტკიცებული არ იყო სამსახურის 2018 წლის სამუშაო გეგმა. ამდენად, გაურკვეველია სამსახურის უფლებამოსილების განხორციელების პროცესის მიმდინარეობა; შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტის თანახმად, არც ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში და არც მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ იურიდიულ პირებში არ შეუმოწმებია სახელფასო დანამატის გაცემის კანონიერება, მაშინ როდესაც საკითხის ყოველგვარი შესწავლის გარეშე, სამართლებრივი საფუძვლის არარსებობისა და ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე გამგეობის თანამდებობის პირებზე, მათ შორის, აუდიტის სამსახურის ...ზე – ა. მ-ზე 2016-2017 წლებში გაიცემოდა სახელფასო დანამატი ერთი თვის თანამდებობრივი სარგოს ოდენობით სისტემატურად. ამრიგად, არ მოუხდენია თანხების ხარჯვის კანონიერების შესწავლა და შეფასება; არც მოთხოვნის შემთხვევაში და არც პირადი ინიციატივით ფინანსთა სამინისტროში წარდგენილი არ იყო შიდა აუდიტის სამსახურის წლიური და სტრატეგიული გეგმები; არ ხდებოდა სამსახურის მიერ შემუშავებული და გაცემული რეკომენდაციების შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი; არ ხდებოდა მუნიციპალიტეტის როგორც გამგეობის/მერიის, ისევე მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებული ა(ა)იპ-ების ვალდებულებების აღების, შესყიდვის პროცედურების, მიზანშეწონილობის შესწავლა, ანალიზი და შეფასება.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონზე, რომელიც არეგულირებს ამავე კანონით განსაზღვრულ დანესებულებებში სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის სისტემის დანერგვის წესსა და პრინციპებს, აგრეთვე სხვა საკითხებს, რომლებიც მნიშვნელოვანია სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის სისტემის შემუშავებისათვის, ჩამოყალიბებისა და განხორციელებისათვის (1.1 მუხლი). ამავე კანონის მე-2 მუხლის „ზ“ ქვეპუნქტის თანახმად, შიდა აუდიტი არის დანესებულების საქმიანობის გაუმჯობესებისკენ, მისი მიზნების მიღწევის უზრუნველყოფისა და მისი ამოცანების სრულყოფილად შესრულებისკენ მიმართული დამოუკიდებელი, ობიექტური, მარწმუნებელი და საკონსულტაციო საქმიანობა, რომელიც სისტემატიზებული, დისციპლინე-

ბული და ორგანიზებული მიდგომით აფასებს და აუმჯობესებს რისკის მართვის, კონტროლისა და მმართველობითი პროცესის ეფექტიანობას. მე-3 მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტების თანახმად, შიდა აუდიტის სუბიექტი ფუნქციურად დამოუკიდებელია შიდა აუდიტის დაგეგმვის, განხორციელებისა და ანგარიშგების პროცესში. შიდა აუდიტორი თავის საქმიანობაში დამოუკიდებელია და მოქმედებს საქართველოს კანონმდებლობის, შიდა აუდიტის სტანდარტების, შიდა აუდიტის მეთოდოლოგიის, შიდა აუდიტორთა ეთიკის კოდექსისა და სხვა ინსტრუქციებისა და სამართლებრივი აქტების შესაბამისად. დაუშვებელია შიდა აუდიტორის საქმიანობაში ჩარევა ან მასზე სხვაგვარი ზემოქმედება.

„სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, შიდა აუდიტი ეხმარება დაწესებულებას მიზნების მიღწევაში შემდეგი საქმიანობების განხორციელებით: ა) დაწესებულების წინაშე არსებული რისკების მართვის ხარისხის შეფასება; ბ) ფინანსური მართვისა და კონტროლის სისტემის ადეკვატურობისა და ეფექტიანობის შეფასება; გ) დაწესებულების საქმიანობის საქართველოს კანონმდებლობასთან, არსებულ წესებთან და მარეგულირებელ აქტებთან შესაბამისობის შეფასება; დ) დაწესებულების საქმიანობის ეკონომიურობის, ეფექტიანობისა და პროდუქტიულობის გაზრდის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება; ე) ფინანსური და სხვა ინფორმაციის სანდოობის, სიზუსტისა და სისრულის შეფასება; ვ) დაწესებულების აქტივების, სხვა რესურსებისა და ინფორმაციის ადეკვატურად დაცულობის შეფასება; ზ) სხვა საქმიანობები, რომლებიც გამომდინარეობს დაწესებულების საქმიანობის სპეციფიკიდან და არ ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას, ამ კანონის მიზნებს და შიდა აუდიტორის დამოუკიდებლობის პრინციპებს.

ზემოაღნიშნული კანონის მე-20 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, შიდა აუდიტის სუბიექტის უფროსი: ა) შეიმუშავებს და დაწესებულების ხელმძღვანელს დასამტკიცებლად წარუდგენს შიდა აუდიტის სტრატეგიულ და წლიურ გეგმებს; ბ) კოორდინაციას უწევს შიდა აუდიტორთა საქმიანობას და უზაწილებს მათ ფუნქციებს ცოდნისა და კვალიფიკაციის შესაბამისად; გ) ახორციელებს მონიტორინგს შიდა აუდიტის წლიური გეგმის შესრულებაზე და შიდა აუდიტის სუბიექტის მიერ შიდა აუდიტის მეთოდოლოგიის გამოყენებაზე; დ) უზრუნველყოფს ფინანსური მართვისა და კონტროლის სისტემის, ასევე დაწესებულების ორგანიზაციული სტრუქტურისა და ფუნქციების შეფასებას; ე) უზრუნველყოფს შიდა აუდიტორების კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობას; ვ) თანამშრომლობს ჰარმონიზაციის ცენტრთან და მოთხოვნის შემთხვევაში აწვდის მას შესაბამის დოკუმენტაციასა და ინფორმაციას; ზ) ითვალისწინებს ჰარმონიზაციის ცენტრის მიერ საქართველოს კანონ-

მდებლობის ფარგლებში გაცემულ შესაბამის რეკომენდაციებსა და მითითებებს; თ) ახორციელებს მონიტორინგს შიდა აუდიტის ობიექტისთვის მიცემული რეკომენდაციების შესრულებაზე; ი) შეიმუშავებს და ახორციელებს შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამას.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 27 ნოემბრის №33 დადგენილებით დამტკიცებულ ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულებაზე (ძალადაკარგულია – 29.06.2018), რომლის მე-7 მუხლის მე-5 პუნქტის მიხედვით, სამსახურის უფროსი: ა) ხელმძღვანელობს და წარმართავს სამსახურის საქმიანობას; ბ) დამოუკიდებლად იღებს გადაწყვეტილებებს სამსახურის კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებზე; გ) გამგებელს წარუდგენს წინადადებებს თანამშრომელთა მორიგი და დამატებითი შვებულების, მივლინების, წახალისების ან დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრების თაობაზე; უზრუნველყოფს შიდა აუდიტორების კვალიფიკაციის ამაღლების ხელშეწყობას; დ) კოორდინაციას უწევს სამსახურის თანამშრომელთა საქმიანობას; უნაწილებს მათ ფუნქციებს ცოდნისა და კვალიფიკაციის შესაბამისად; აკონტროლებს სამსახურის თანამშრომლების მიერ დაკისრებულ მოვალეობათა შესრულებას; ე) პერიოდულად ისმენს თანამშრომელთა ანგარიშებს მათ მიერ გაწეული მუშაობის შესახებ; ვ) სამსახურის საქმიანობის ანგარიშს წარუდგენს გამგებელს; ზ) შუამდგომლობს სამსახურის მოხელის/მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლების და გადამზადების მიზნით; თ) თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ასრულებს გამგებლის ცალკეულ დავალებებს; ი) შეიმუშავებს და დანესებულების ხელმძღვანელს დასამტკიცებლად წარუდგენს შიდა აუდიტის სტრატეგიულ და წლიურ გეგმებს; კ) ახორციელებს მონიტორინგს შიდა აუდიტის წლიური გეგმის შესრულებაზე და შიდა აუდიტის სუბიექტის მიერ შიდა აუდიტის მეთოდოლოგიის გამოყენებაზე; ლ) თანამშრომლობს ჰარმონიზაციის ცენტრთან და მოთხოვნის შემთხვევაში აწვდის მას შესაბამის დოკუმენტაციასა და ინფორმაციას; მ) ითვალისწინებს ჰარმონიზაციის ცენტრის მიერ საქართველოს კანონმდებლობის ფარგლებში გაცემულ შესაბამის რეკომენდაციებსა და მითითებებს; ნ) ახორციელებს მონიტორინგს შიდა აუდიტის ობიექტისთვის მიცემული რეკომენდაციების შესრულებაზე; ო) შეიმუშავებს და ახორციელებს შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამას; პ) ახორციელებს კანონმდებლობით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს; ჟ) სამსახურის უფროსი ანგარიშვალდებულია გამგებლის წინაშე.

ამავე დებულების მე-3 მუხლის შესაბამისად, სამსახურის ფუნქციებია: 1. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების წინაშე არსე-

ბული რისკების მართვის ხარისხის შეფასება; 2. შიდა აუდიტორული შემოწმების განხორციელება ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში და მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ იურიდიულ პირებში; 3. გამგეობის საქმიანობის ეკონომიურობის, ეფექტიანობისა და პროდუქტიულობის გაზრდის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება; 4. გამგეობაში ადამიანური, მატერიალური და სხვა რესურსების გამოყენების მართვის სფეროში განხორციელებული საქმიანობისა და გადაწყვეტილებების შესაბამისობის შემოწმება და შეფასება; 5. შიდა აუდიტის სტრატეგიული და წლიური გეგმების შემუშავება და საანგარიშო წლის დაწყებამდე გამგებლისათვის დასამტკიცებლად წარდგენა; 6. მოთხოვნის შემთხვევაში, დამტკიცებული წლიური და სტრატეგიული გეგმის წარდგენა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ჰარმონიზაციის ცენტრში; 7. სამსახურის მიერ შემუშავებული და გაცემული რეკომენდაციების შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი; 8. ფინანსური მართვისა და კონტროლის სისტემის ადეკვატურობისა და ეფექტიანობის შეფასება; 9. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებსა და მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ იურიდიულ პირებში ასიგნებების განაწილებისა და ხარჯვის კანონიერების, მიზნობრივი განკარგვის, მატერიალური ფასეულობების და სხვა საშუალებათა რაციონალური გამოყენების შესწავლა, ანალიზი, შეფასება და შესაძლო დარღვევების, ხარვეზებისა და რისკების განსაზღვრის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება; 10. ბუღალტრული აღრიცხვისა და ანგარიშგების შემოწმება, საქართველოს კანონმდებლობასთან და მოქმედ სტანდარტებთან მათი შესაბამისობის დადგენის მიზნით; 11. მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების, ვალდებულებების აღების, შესყიდვების პროცედურის განხორციელების, ხელშეკრულების გაფორმების, გადახდების განხორციელების შესწავლა და შეფასება; 12. ფინანსური მართვისა და კონტროლის სისტემის თვითმმართველობის მიზნებთან თანხვედრისა და შესაბამისობის ანალიზი, მათი ეფექტურობის ამაღლების მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება; 13. მუნიციპალიტეტის აქტივების, სხვა რესურსებისა და ინფორმაციის ადეკვატურად დაცულობის შეფასება; 14. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საქმიანობის საქართველოს კანონმდებლობასთან შესაბამისობის შეფასება/მონიტორინგი; კანონმდებლობის მოთხოვნათა დაცვასა და შესრულებაზე კონტროლის განხორციელება, მოსალოდნელი დარღვევების ან/და ხარვეზების ანალიზი და მათი პრევენცია; გამგებლისათვის შესაბამისი რეკომენდაციების წარდგენა; 15. ინსპექტირების განხორციელების ფარგლებში ინტერესთა შეუთავსებლობის ფაქტების გამოვლენა, ადგილობრივი თვითმმართველობის მოხელეთა მიერ სამსახურებრივი ეთიკის წესების შესრულებაზე კონტროლისა და

ზედამხედველობის განხორციელება; 16. შიდა აუდიტის შედეგად შემუშავებულ და გაცემულ რეკომენდაციათა შემდგომი შესრულების მონიტორინგი და კონტროლი; 17. დანაშაულის ნიშნების გამოვლენის შემთხვევაში, გამგებელთან შეთანხმებით, მასალების შესაბამის ორგანოში გადაგზავნა; 18. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საქმიანობის საჯაროობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა, საზოგადოებრივი კონტროლის მექანიზმების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა და მხარდაჭერა; 19. თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, სახელმწიფო ორგანოებთან, საზოგადოების წარმომადგენლებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებთან თანამშრომლობა; 20. გამგებლის დავალებების შესრულება; 21. „სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონით, საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობითა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოთა და თანამდებობის პირთა სამართლებრივი აქტებით სამსახურისათვის განსაზღვრული სხვა ფუნქციების განხორციელება.

საქმეში წარმოდგენილია სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის 6 ოქტომბრის ანგარიში, სადაც აღნიშნულია შემდეგი: „საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაციის ჩატარების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანების თანახმად, ინვენტარიზაციის ჩატარება სავალდებულოა ყოველწლიურად, საბიუჯეტო წლის ბოლოს, გარდა უძრავი ქონებისა, საბიბლიოთეკო ფონდებისა და ასევე იმ აქტივებისა და ვალდებულებებისა, რომელთა ინვენტარიზაცია ჩატარდა საანგარიშგებო წლის 1 ოქტომბრის შემდეგ. აღნიშნული ქონებისათვის ბრძანებით განსაზღვრულია ინვენტარიზაციის ჩატარების სხვადასხვა ვადა. ინსტრუქციით დადგენილი წესის შესაბამისად, ინვენტარიზაციას ექვემდებარება ორგანიზაციის ბალანსზე რიცხული აქტივები და ვალდებულებები, აგრეთვე ბალანსის საცნობარო მუხლებში აღრიცხული საოპერაციო იჯარით აღებული ძირითადი აქტივები, პასუხსაგებ შენახვაზე მიღებული მატერიალური ფასეულობები, ხარჯებში ჩამონერილი ექსპლუატაციაში მყოფი მატერიალური მარაგები, ამორტიზებული ძირითადი აქტივები. გამოვლენილი გარემოება: 2015-2016 წლებში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაცია არ ჩატარებულა. შესაბამისად, არ არის მიღწეული მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული მუნიციპალიტეტისათვის დაწესებული მიზნები: ფინანსური და არაფინანსური აქტივების დაცულობაზე კონტროლი; აქტივებისა და ვალდებულებების, ასევე ბალანსის საცნობარო მუხლებში ასახული მატერიალური ფასეულობების ფაქტობრივი ნაშთების დადგენა; გამოუყენებელი აქტივების

გამოვლენა; ფინანსური და არაფინანსური აქტივების შენახვის წესებისა და პირობების შემოწმება; ორგანიზაციის ბალანსზე რიცხული მოთხოვნებისა და ვალდებულებების რეალურობის შემოწმება; აქტივებისა და ვალდებულებების ფაქტობრივი ნაშთების შედარება ორგანიზაციის სააღრიცხვო მონაცემებთან და სხვ.“

საქმეში ასევე წარმოდგენილია ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის ბალანსზე რიცხული ძირითადი აქტივების და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაციის შესახებ შპს „ა...ის“ 2017 წლის 31 მარტის აუდიტორული დასკვნა, რომელშიც აღნიშნულია შემდეგი: „ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ბალანსზე რიცხული ძირითადი აქტივების და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაციის ჩატარების პროცესში წამოჭრილმა სირთულეებმა აჩვენა, რომ მიუხედავად საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 23 ივლისის ბრძანება №605 მოთხოვნისა, დადგენილი წესების შესაბამისად ყოველი საანგარიშო წლის ბოლოსათვის მუნიციპალიტეტის მიერ ჩატარებულიყო ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაცია, მუნიციპალიტეტის მიერ წლების განმავლობაში არ ტარდებოდა ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაცია, არ დგინდებოდა რეალური ნაშთები, არ ხდებოდა მორალურად და ფიზიკურად მოძველებული აქტივების ექსპლუატაციიდან მოხსნა და ჩამოწერა, წლების განმავლობაში გახარჯული მატერიალური ფასეულობა (ე.წ. მცირე-ფასიანი) კვლავ აღრიცხვაზე რჩებოდა მუნიციპალიტეტის ბალანსზე და არ დგებოდა სათანადო დოკუმენტი მათი ჩამოწერისათვის. საბიუჯეტო ორგანიზაციებში ბუღალტრული აღრიცხვის ინსტრუქციის 35-ე მუხლის მე-7 ნაწილის თანახმად, პასუხისმგებელი პირების შეცვლისას ტარდება მათ პასუხისმგებლობაში არსებული აქტივების ინვენტარიზაცია, ფორმდება მიღება-ჩაბარების აქტი, რომელიც მტკიცდება ორგანიზაციის ხელმძღვანელის მიერ, თუმცა მუნიციპალურ ქონებაზე არ არის გამოყოფილი მატერიალურად პასუხისმგებელი პირები, არაა გაფორმებული ხელშეკრულებები მატერიალურ პასუხისმგებლობაზე და საერთოდ ვინ არის პასუხისმგებელი მუნიციპალიტეტის ქონებაზე აუდიტისადმი უცნობია, აგრეთვე მუნიციპალიტეტის გამგეობის მიერ დროებით სხვაზე გადაცემულ ქონებაზე სათანადოდ არ ფორმდებოდა ქონების თხოვნის (ან იჯარა) ხელშეკრულება. გამომდინარე ზემოაღნიშნულიდან შეიძლება ითქვას, რომ წლების განმავლობაში მოუგვარებელმა პრობლემებმა სრული ქაოსი შექმნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა აღრიცხვისა და მოვლა-პატრონობის კუთხით. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის საფინანსო სამსახურის მიერ წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით გრძელვადიანი აქტივების (შენობა-ნაგებობები, მი-

ნა, დაუმთ. მშენებლობა) საბალანსო ღირებულება 2017 წლის 1 მარტის მდგომარეობით შეადგენს 15536194.36 ლარს, სატრანსპორტო საშუალებების – 1354451.00 ლარს, სხვა ძირითადი საშუალებების – 486504.71 ლარს, სასაქონლო მატერიალური მარაგების – 221486.37 ლარს, ავტოსატრანსპორტო ნაწილების – 58716.39 ლარს, ხოლო ტერიტორიულ ერთეულებზე რიცხული ქონების ღირებულება – 81080.20 ლარს. 2017 წლის 1 მარტის მდგომარეობით ჩატარებული ინვენტარიზაციით გრძელვადიანი აქტივების (შენობა-ნაგებობები, მიწა, დაუმთ. მშენებლობა) ინვენტარიზაციის შედეგად სხვაობამ (ნაკლებობამ) შეადგინა 6077.00 ლარი, სატრანსპორტო საშუალებების შემთხვევაში ინვენტარიზაციის სხვაობამ (ნაკლებობამ) – 6626.00 ლარი, სხვა ძირითად საშუალებებში ინვენტარიზაციის სხვაობამ (ნაკლებობამ) შეადგინა 9168.00 ლარი, სასაქონლო მატერიალური მარაგებში ინვენტარიზაციის (ნაკლებობამ) შეადგინა 38489.30 ლარი, ავტო-სატრანსპორტო ნაწილების სხვაობამ (ნაკლებობამ) შეადგინა 52722.40 ლარი, ხოლო ტერიტორიულ ერთეულებზე რიცხული ქონების ინვენტარიზაციის სხვაობამ (ნაკლებობამ) შეადგინა 30999.05 ლარი. ჩატარებული ინვენტარიზაციით გამოვლინდა შემდგომი ექსპლუატაციისათვის უვარგისი, მორალურად მოძველებული და ფიზიკურად გაცვეთილი აქტივები, რაც მითითებულია აღწერის უწყისებში, რომლებიც ექვემდებარება ბალანსიდან ჩამოწერას“.

ზემოაღნიშნული დასკვნების გათვალისწინებით, რომელსაც ასევე დაეყრდნო ადმინისტრაციული ორგანო (სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის 6 ოქტომბრის ანგარიში), საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის – ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის მითითებას, რომ 2015-2016 წლებში აუდიტის სამსახურის ...ის მიერ ზემოაღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, არ არის განხორციელებული ისეთი ქმედითი ღონისძიებები, რომელიც უზრუნველყოფდა 2015-2016 წლებში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიაში ინვენტარიზაციის ჩატარებას, როგორცაა გამგებლისათვის, მუნიციპალიტეტის სამსახურების უფროსებისთვის მოხსენებითი ბარათების, დასკვნების, მონიტორინგების შედეგების, რეკომენდაციების, ინვენტარიზაციის ჩატარების მოთხოვნის გაგზავნა, ინვენტარიზაციის ჩატარების ანგარიშების მოთხოვნა. მართალია, მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილია 28.05.2015 წლით დათარიღებული საფინანსო-საბიუჯეტო და შესყიდვების სამსახურის აუდიტორული შემოწმების ანგარიში და 08.08.2016 წლით დათარიღებული არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის „ყ...ში“ აუდიტორული შემოწმების ანგარიში, სადაც ...ს გაცემული აქვს ინვენტარიზაციის ჩატარების რეკომენდაცია, თუმცა შემდეგში რა ქმედითი ღონისძიებები იქნა გატარებული ამ კუთხით და ახდენდა თუ არა შიდა აუდიტის სამსახური შემდგომ მონიტორინგს, შესაბამისი მტკიცებუ-

ლება მოსარჩელეს სასამართლოსთვის არ წარმოდგენია, რაც ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 27 ნოემბრის №33 დადგენილებით დამტკიცებული ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების 3.7 მუხლის შესაბამისად, აუდიტის სამსახურის ფუნქციას წარმოადგენს.

საქმეში წარმოდგენილია ა. მ-ის 2018 წლის 5 თებერვლის მოხსენებითი ბარათი (№ 100) მუნიციპალიტეტის მიერ იჯარით გაცემულ ქონებასთან დაკავშირებით, რომელშიც იგი განმარტავს შემდეგს: „მოქმედი საიჯარო ხელშეკრულებით გაცემულია სულ 18 ობიექტი, ამათგან მუნიციპალიტეტის დავალიანება აქვს 2 დამქირავებელს, ესენია: ა(ა)იპ სასწავლო ინტელექტუალური ცენტრი „...“ – 4100 ლარი, შპს „ნ...“ – 76,77 ლარი. რაც შეეხება მონიტორინგს, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, შიდა აუდიტის სუბიექტის მიერ არ ყოფილა გაცემული რეკომენდაცია საიჯარო დავალიანებების შესახებ, რადგან მუნიციპალიტეტის მხრიდან ხდებოდა წერილობითი შეტყობინებების გაგზავნა დავალიანების დაფარვასთან დაკავშირებით მოიჯარეებთან“.

ამავდროულად, საქმეში წარმოდგენილია სოფლის მეურნეობის, ეკონომიკური განვითარების, ქონების მართვის და სტატისტიკის ...ის – მ. მ-ის 14.02.2018 წლის №150 და 2018 წლის 9 თებერვლის №128 მოხსენებითი ბარათები, რომლებშიც აღნიშნულია, რომ ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობასთან გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულებების ვადების გათვალისწინებით დროულად არ ხდებოდა თანხების ჩარიცხვა მოიჯარეების მიერ. საიჯარო ქირის პირგასამტეხლო წლების მიხედვით შეადგენს: ა) 2013 წელს – 152 ლარს; ბ) 2014 წელს – 215 ლარს; გ) 2015 წელს – 185 ლარს; დ) 2016 წელს – 1404 ლარს; ე) 2017 წელს – 5327 ლარს, სულ: 7283 ლარს. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობასთან გაფორმებული იჯარის ხელშეკრულებების გათვალისწინებით 2018 წელს დროულად არ მოხდა თანხების ჩარიცხვა მოიჯარეების მიერ. ამავდროულად მოხსენებით ბარათში მითითებულია იმ მოიჯარეების სია, რომლებმაც ვადაგადაცილებით გადაიხადეს წლიური საიჯარო ქირა ან საერთოდ არ გადაიხადეს და მათი პირგასამტეხლო ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე შეადგენს გადაუხდელი საიჯარო ქირის 0,1 პროცენტს, კერძოდ: 1. ლ. ა-ის – 45 ლარს; 2. ვ. პ-ის – 88 ლარს; 3. ა(ა)იპ სამთო-სათხილამურო სკოლა „მ...ს“ – 2920 ლარს; 4. ი. ს-ის – 228 ლარს; 5. ა(ა)იპ სასწავლო ინტელექტუალური ცენტრი „...ის“ – 1476 (პირგასამტეხლო) + 8200 (ორი წლის იჯარის ქირა) = 9676 ლარს.

გარდა იმისა, რომ მოსარჩელის მიერ არ არის წარმოდგენილი მტკიცებულებები, რაც გააქარწყლებდა ზემოაღნიშნულ ფაქტობრივ გარემოებებს, მოსარჩელე 2018 წლის 5 თებერვლის მოხსენებითი ბარათში თავად ადასტურებს, რომ შიდა აუდიტის სუბიექტის მიერ არ ყოფილა

გაცემული რეკომენდაცია საიჯარო დავალიანებების შესახებ.

შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო იზიარებს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმში მითითებულ დასკვნას, რომ მოსარჩელემ არ განახორციელა გამგეობის/მერიის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების საიჯარო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულების შემოწმება და კონტროლი, წლების განმავლობაში მოიჯარეების მხრიდან ადგილი ჰქონდა საიჯარო ქირის გადაუხდელობას. აღნიშნულით კი, მოსარჩელის მიერ დარღვეულია ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 27 ნოემბრის №33 დადგენილებით დამტკიცებული ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტი, რომლის თანახმად, აუდიტის სამსახურის ფუნქცია არის მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების, ვალდებულებების აღების, შესყიდვების პროცედურის განხორციელების, ხელშეკრულების გაფორმების, გადახდების განხორციელების შესწავლა და შეფასება.

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის 6 ოქტომბრის ანგარიშში აღნიშნულია შემდეგი: „2015 წელს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის თანამშრომლებზე გაიცა 97,9 ათასი ლარის დანამატი. გაცემის საფუძველად მითითებულია აღდგომის, გიორგობის და ახალი წლის დღესასწაულები. ამ პერიოდისათვის მოქმედი კანონმდებლობა დანამატის გაცემას აღნიშნული მოტივით არ ითვალისწინებდა. მუნიციპალიტეტმა ხარვეზი გამოასწორა 2016 წელს, კერძოდ, სამართლებრივი აქტების შესაბამისად, დანამატი გაიცა საჯარო მოხელეების ზეგანაკვეთური მუშაობისთვის“.

ამასთან, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 27 ნოემბრის №33 დადგენილებით დამტკიცებული ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-3 მუხლის მე-11 პუნქტის შესაბამისად, აუდიტის სამსახურის ფუნქცია არის მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების, ვალდებულებების აღების, შესყიდვების პროცედურის განხორციელების, ხელშეკრულების გაფორმების, გადახდების განხორციელების შესწავლა და შეფასება. ამავე მუხლის მე-9 პუნქტის შესაბამისად, სამსახურის ფუნქცია არის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებსა და მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ იურიდიულ პირებში ასიგნებების განაწილებისა და ხარჯვის კანონიერების, მიზნობრივი განკარგვის, მატერიალური ფასეულობების და სხვა საშუალებათა რაციონალური გამოყენების შესწავლა, ანალიზი, შეფასება და შესაძლო დარღვევების, ხარვეზებისა და რისკების განსაზღვრის მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება. იმის გათვალისწინებით, რომ მოსარჩელის მიერ არ მომხდა-

რა მუნიციპალიტეტის საბიუჯეტო სახსრების გამოყენების შესწავლა და შეფასება (მათ შორის, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში და მუნიციპალიტეტის მიერ დაფუძნებულ იურიდიულ პირებში) საკასაციო პალატა იზიარებს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმში მითითებულ დასკვნას, რომ მოსარჩელის მიერ დარღვეულია დებულების მე-3 მუხლის მე-9 და მე-11 პუნქტებით დადგენილი მოთხოვნები.

ასევე, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2014 წლის 27 ნოემბრის №33 დადგენილებით დამტკიცებულ ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების მე-7 მუხლის მე-5 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სამსახურის უფროსი სამსახურის საქმიანობის ანგარიშს წარუდგენს გამგებელს. ამავ მუხლის „ო“ ქვეპუნქტის შესაბამისად კი, სამსახურის უფროსი შეიმუშავებს და ახორციელებს შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამას. საკასაციო სასამართლო იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს განმარტებას, რომ მოსარჩელის მიერ გამგებლისთვის წარდგენილი 2015-2016 წლების წლიური და ინდივიდუალური შემოწმების ანგარიშები, ასევე 2017 წლის ინდივიდუალური ანგარიში, არ წარმოადგენს სამსახურის საქმიანობის ანგარიშს. ამასთან, მოსარჩელემ დაადასტურა, რომ მას წლების განმავლობაში არ შეუმუშავებია შიდა აუდიტის ხარისხის უზრუნველყოფისა და გაუმჯობესების პროგრამა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმში მითითებულ დასკვნას, რომ მოსარჩელის მიერ დარღვეულია დებულების მე-7 მუხლის მე-5 პუნქტის „ვ“ და „ო“ ქვეპუნქტები.

ასევე იზიარებს საკასაციო სასამართლო ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმში მითითებულ დასკვნას, რომ მოსარჩელის მიერ დარღვეულია ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს №33 დადგენილებით დამტკიცებული ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის შიდა აუდიტის სამსახურის დებულების (2014 წლის რედაქცია) მე-4 მუხლის მე-5 პუნქტი (სამსახურის უფროსი შიდა აუდიტის წლიური ანგარიში წარუდგინოს გამგებელს, საკრებულოს და ჰარმონიზაციის ცენტრს მომდევნო წლის იანვრის ბოლომდე), ვინაიდან საქმის მასალებით არ დასტურდება მოსარჩელის მიერ დასახელებული ნორმით გათვალისწინებული ვალდებულების შესრულება.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს მითითებას, რომ მოსარჩელე მხარის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დასტურდება, რომ იგი სხვადასხვა სამსახურების მიმართ

გაცემდა გარკვეულ რეკომენდაციებსა და ახდენდა ამ რეკომენდაციების შესრულებაზე შემდგომ მონიტორინგს, თუმცა საყურადღებოა, რომ საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებები ვერ აქარწყლებს სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის 2017 წლის 6 ოქტომბრის ანგარიშში და შპს „ა...ის“ 2017 წლის 31 მარტის აუდიტორული დასკვნაში მითითებულ ფაქტებს იმის შესახებ, რომ 2015-2016 წლებში ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში ქონების, მოთხოვნებისა და ვალდებულებების ინვენტარიზაცია არ ჩატარებულა, მუნიციპალიტეტის მიერ წლების განმავლობაში არ ტარდებოდა ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა ინვენტარიზაცია, არ დგინდებოდა რეალური ნაშთები, არ ხდებოდა მორალურად და ფიზიკურად მოძველებული აქტივების ექსპლუატაციიდან მოხსნა და ჩამოწერა, წლების განმავლობაში გახარჯული მატერიალური ფასეულობა (ე.წ. მცირეფასიანი) კვლავ აღრიცხვაზე რჩებოდა მუნიციპალიტეტის ბალანსზე და არ დგებოდა სათანადო დოკუმენტი მათი ჩამოწერისათვის. ამავე დასკვნების თანახმად, წლების განმავლობაში მოუგვარებელმა პრობლემებმა სრული ქაოსი შექმნა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის გამგეობის ძირითადი აქტივებისა და მატერიალურ ფასეულობათა აღრიცხვისა და მოვლა-პატრონობის კუთხით და გამოწვია დანაკლისი.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმეზე დადგენილი გარემოებების ერთობლიობით დასტურდება ა. მ-ის მიერ მძიმე დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის ფაქტი – დისციპლინურმა გადაცდომამ გამოიწვია დისციპლინური გადაცდომის ჩამდენი პირის რეპუტაციის შელახვა, რაც გამორიცხავს ამ პირის მიერ მომავალში სამსახურებრივ მოვალეობათა ჯეროვან შესრულებას; დისციპლინური გადაცდომის შედეგად ზიანი მიაღდა საჯარო დაწესებულების რეპუტაციას. შესაბამისად, მოსარჩელის მიმართ გამოყენებული დისციპლინური სახდელი შესაბამისობაშია მის მიერ ჩადენილი დისციპლინური გადაცდომის სიმძიმესთან, პროპორციულობის მოთხოვნის დაცვით. საქმეზე არ დასტურდება ა. მ-ის მიმართ გამოყენებული დისციპლინური პასუხისმგებლობის შეუსაბამობა მის მიერ ჩადენილი დისციპლინური გადაცდომების სიმძიმესთან. მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ დისკრეციული უფლებამოსილება განახორციელა კანონით დადგენილ ფარგლებში და გამოიყენა დისციპლინური პასუხისმგებლობის მიზნის მიღწევის პროპორციული ღონისძიება. შესაბამისად, მოსარჩელეს პასუხისმგებლობის ზომის სახით მართებულად განესაზღვრა სამსახურიდან გათავისუფლება და არ არსებობს სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ სადავო ბრძანების ბათილად ცნობის ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძველი. შესაბამისად, ასევე უსაფუძვლოა მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნები თანამდებობაზე აღდგენისა და მოპასუხისათვის იძუ-

ლებითი განაცდურის დაკისრებასთან დაკავშირებით.

საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 53-ე მუხლის მე-7 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, წერილობითი ფორმით გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი არ საჭიროებს დასაბუთებას, თუ დაინტერესებული მხარისათვის ცნობილია ის ფაქტობრივი და სამართლებრივი წინაპირობები, რომელთა საფუძველზედაც გამოიცა ეს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი.

განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ მოსარჩელე მონაწილეობდა ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის სადისციპლინო კომისიის 2018 წლის 2 აპრილის სხდომაზე და მიეცა შესაძლებლობა დეტალურად მიეთითებინა თავისი პოზიცია თითოეულ იმ ფაქტთან დაკავშირებით, რომელსაც მას ადმინისტრაციული ორგანო ედავებოდა. ასევე დადგენილია, რომ 2018 წლის 2 აპრილის სხდომის №3 ოქმი, სადაც დაწვრილებით არის აღწერილი თუ რამ განაპირობა მიღებული ყოფილიყო გადაწყვეტილება მოსარჩელის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ, 2018 წლის 5 აპრილს ჩაჰბარდა მოსარჩელეს ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიის ბრძანებასთან ერთად (იხ. სარჩელი, მე-3 ფაქტობრივი გარემოება). აღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნას, რომ დაუსაბუთებელია მოსარჩელის პოზიცია იმასთან დაკავშირებით, რომ მერიის ბრძანება ა. მ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ არ შეიცავს დასაბუთებას, რის გამოც ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ა. მ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიისა და მ. ს-ის საკასაციო საჩივრები უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის საფუძველზე მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ა. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე, 411-ე მუხლებით და

გ ა ლ ა ნ ე შ ი ბ ა :

1. ა. მ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

2. ყაზბეგის მუნიციპალიტეტის მერიისა და მ. ს-ეის საკასაციო საჩივრები დაკმაყოფილდეს;

3. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 15 ნოემბრის გადაწყვეტილება და საქმეზე მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;

4. ა. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;

5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

გამოსაცემი ვადით დანიშნული მოხელის თანამდებოვიდან გათავისუფლების საფუძველი

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ბს-1309(2კ-22)

14 თებერვალი, 2024 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: თ. ოქროპირიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ქ. ცინცაძე,
გ. მაკარიძე**

დავის საგანი: გამოსაცემი ვადის არადამაკმაყოფილებელი შედეგების გამო სამსახურიდან გათავისუფლება

აღწერილობითი ნაწილი:

ფ. ტ-ემ სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხეების – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიმართ და სასარჩელო მოთხოვნათა დაზუსტების შემდგომ მოითხოვა: „სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 ბრძანების ბათილად ცნობა; „ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანების ბათილად ცნობა; მოსარჩელის ...ის დეპარტა-

მენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე აღდგენის შესახებ ...ის დეპარტამენტისთვის ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის და სამსახურიდან დათხოვნის დღიდან – 2016 წლის 18 იანვრიდან მის აღდგენამდე იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების დავალება.

სარჩელის თანახმად, თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 28 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ფ.ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი სამუშაოდან გათავისუფლების შესახებ სსდ ...ის დეპარტამენტის 2016 წლის 18 იანვრის №16 00000094 ბრძანება და მოპასუხეს დაევალა საქმის არსებითი გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად ახალი აქტის გამოცემა, კანონით დადგენილ ვადაში. აღნიშნული საკითხი განიხილა ...ის დეპარტამენტმა და 2018 წლის 2 ოქტომბრის №18 00001668 ბრძანებით მოსარჩელე გაათავისუფლა დაკავებული თანამდებობიდან. მოსარჩელემ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის 127-ე მუხლზე მითითებით აღნიშნა, რომ სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების, განკარგულების ან გადაწყვეტილების უკანონოდ ცნობის შემთხვევაში, მოხელე ექვემდებარება დაუყოვნებლივ აღდგენას, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა იგი უარს ამბობს აღდგენაზე. მოსარჩელის მითითებით, გასაჩივრებული ბრძანება უკანონო და დაუსაბუთებელია, ვინაიდან ადმინისტრაციულმა ორგანომ მისი გამოცემისას არ გაითვალისწინა სასამართლოს მითითება საკითხის სათანადო გამოკვლევისა და შესწავლის შემდეგ გადაწყვეტილების მიღების შესახებ.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ფ.ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი „ფ.ტ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ“ სსდ ...ის დეპარტამენტის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 და „ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანებები; სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულებას – ...ის დეპარტამენტს დაევალა „მოსარჩელის სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე აღდგენის შესახებ“ ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა და სამსახურიდან დათხოვნის დღიდან – 2016 წლის 18 იანვრიდან მოსარჩელის სამსახურში აღდგენამდე შესაბამისი თანამდებობისთვის დადგენილი ყოველთვიური ოდენობით იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის 2014 წლის 19 მაისის №07-16/458 ბრძანებით, 2014 წლის 19 მაისიდან ფ.ტ-ე დაინიშნა ამავე დეპარტამენტის ...ის სამსახურის ...ის განყოფილების უფროსის (II კატეგორია) თანამდებობაზე დროებით მოვალეობის შემსრულებლად; 2014 წლის 19 აგვისტოდან იგი დაინიშნა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამსახურის ...ის განყოფილების მთავარი ინსპექტორის (II კატეგორია) თანამდებობაზე დროებით მოვალეობის შემსრულებლად; 2014 წლის 11 სექტემბრიდან ფ.ტ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის 2014 წლის 11 სექტემბრის №07-16/719 ბრძანებით, ფ.ტ-ე დაინიშნა საქართველოს იმავე დეპარტამენტის ...ის სამსახურის ...ის განყოფილების უფროსის (II კატეგორია) თანამდებობაზე გამოსაცდელი ვადით 2014 წლის 11 სექტემბრიდან 2014 წლის 11 დეკემბრამდე. აღნიშნულ ბრძანებაში ცვლილების შეტანის შედეგად, ფ.ტ-ე იმავე თანამდებობაზე გამოსაცდელი ვადით დაინიშნა 2014 წლის 11 სექტემბრიდან 2015 წლის 11 მარტამდე.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2015 წლის 11 მარტის №DES 1 15 00000294 ბრძანებით ფ.ტ-ე დაინიშნა ამავე დეპარტამენტის ...ის სამსახურის ...ის განყოფილების უფროსის (II კატეგორია) თანამდებობაზე 2015 წლის 11 მარტიდან; ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2015 წლის 2 ივლისის №DES 1 15 00001103 ბრძანებით ფ.ტ-ე გადაყვანილ იქნა ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის (II კატეგორია) თანამდებობაზე. ფ.ტ-ემ 2015 წლის 15 ოქტომბერს განცხადებით მიმართა ამავე დეპარტამენტის უფროსს და მოითხოვა მიმდინარე წლის 16 ოქტომბრიდან ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე დროებით მოვალეობის შემსრულებლად გადაყვანა. 2015 წლის 15 ოქტომბრის №DES 0 15 00001896 ბრძანებით განცხადება დაკმაყოფილდა და ფ.ტ-ე გადაყვანილ იქნა მოთხოვნილ თანამდებობაზე.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ...ის დეპარტამენ-

ტის უფროსის 2015 წლის 20 ნოემბრის №DES 15 00002255 ბრძანების თანახმად, ფ. ტ-ე დაინიშნა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე გამოსაცდელი ვადით 2015 წლის 20 ნოემბრიდან 2016 წლის 20 იანვრამდე.

...ის დეპარტამენტის უფროსის 2016 წლის 18 იანვრის №DES 0 16 00000094 ბრძანებით, ამავე დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსი – ფ. ტ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან 2016 წლის 18 იანვრიდან. გათავისუფლებას საფუძვლად დაედო ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2016 წლის 15 იანვრის №DES 4 16 00002834 მოხსენებითი ბარათი, რომელშიც აღინიშნა, რომ გამოსაცდელი ვადის პერიოდში ფ. ტ-ე ვერ ასრულებდა მასზე დაკისრებულ უფლება-მოვალეობებს, რაც არაერთხელ იქნა გამოხატული სიტყვიერი შენიშვნის სახით მოხსენებითი ბარათის ავტორის მიერ. მის ხელმძღვანელობას დაქვემდებარებული განყოფილების მიერ ვერ ხდებოდა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტების გამოვლენა, აღკვეთა. იგი რაციონალურად ვერ აწარმოებდა მითითებულ დავალებებს თანამშრომლებზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დეპარტამენტის უფროსმა მიიჩნია, რომ ფ. ტ-ემ გამოსაცდელი ვადა პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობებისა და პირადი თვისებების დაკავებულ თანამდებობასთან შესაბამისობის გათვალისწინებით გაიარა არა-დამაკმაყოფილებლად.

ფ. ტ-ემ 2016 წლის 15 თებერვალს სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხე სსდ ...ის დეპარტამენტის მიმართ და მოითხოვა ამავე დეპარტამენტის 2016 წლის 18 იანვრის №DES 016 00000094 ბრძანების ბათილად ცნობა, ახალი ადმინისტრაციული აქტის გამოცემის დავალება და განაცდურის ანაზღაურება. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 28 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ფ.ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი სადავო აქტი და მოპასუხეს დაევალა მოსარჩელის საქმესთან დაკავშირებული გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, კანონით დადგენილ ვადაში და წესით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით ჩატარებული ადმინისტრაციული წარმოების შედეგად, სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18

00001668 ბრძანებით სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსი ფ. ტ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან 2016 წლის 18 იანვრიდან. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანებით არ დაკმაყოფილდა ასევე მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანებაზე წარდგენილი ადმინისტრაციული საჩივარი. აღნიშნული აქტები სასარჩელო წესით კვლავ გაასაჩივრა ფ. ტ-ემ.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციაზე, საერთაშორისო აქტებსა და „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის 24-ე მუხლის მე-2 პუნქტზე და აღნიშნა, რომ მითითებული ნორმის მიხედვით, გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში მოწმდება მოხელის პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობებისა და პირადი თვისებების შესაბამისობა დაკავებულ თანამდებობასთან. არადამაკმაყოფილებელი შედეგების შემთხვევაში კი, მოხელე შეიძლება გათავისუფლდეს დაკავებული თანამდებობიდან გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში, ამ კანონით დადგენილი წესით. განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ სადავო ბრძანება გამოიცა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილების აღსრულების მიზნით, თუმცა, სასამართლოს მოსაზრებით, აღნიშნული აქტის შინაარსით დგინდება, რომ რეალურად არ შესრულებულა სასამართლოს გადანყვეტილებით დადგენილი აუცილებელი პირობები – სადავო აქტის გამოცემასთან დაკავშირებული ადმინისტრაციული წარმოებისას მოპასუხის მიერ არ ყოფილა გამოვლენილი სხვა დამატებითი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებიც ამგვარი გადანყვეტილების მიღებას განაპირობებდა. სასამართლოს მითითებით, ადმინისტრაციულმა ორგანომ კვლავ ცალმხრივად გაითვალისწინა მხოლოდ მოსარჩელის უშუალო ხელმძღვანელის მოხსენებითი ბარათი და მხედველობაში არ მიიღო კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადანყვეტილების მითითება იმის შესახებ, რომ მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ არადამაკმაყოფილებელ მუშაობად მიჩნეული გარემოებები არ ქმნიდა მოხელის თანამდებობიდან გათავისუფლების უპირობო საფუძველს. სასამართლოს მითითებით, მოპასუხე მხარეს არ დაუდგენია, არსებობდა თუ არა ისეთი გარემოებები, რომლებიც შესაძლოა გამხდარიყო სადავო საკითხზე სხვაგვარი გადანყვეტილების მიღების საფუძველი. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს გადანყვეტილება არ ეფუძნება ახალ ფაქტობრივ გარემოებებსა და სამართლებრივ საფუძველს. სასამართლოს გადანყვეტილების აღსრულების მიზნით მოპასუხე შემოიფარგლა იმავე სახის მტკიცებულებებით და მოსარჩელესთან ზოგადი ხასიათის შეკითხვებით, შესაბამისად, იმავე ფაქტობრივ

გარემოებებზე დაყრდნობით მიიღო სადავო გადაწყვეტილება. ამდენად, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო შემთხვევაში ადგილი ჰქონდა საქართველოს კონსტიტუციითა და საერთაშორისო სამართლებრივი აქტებით გარანტირებული შრომის უფლების, აგრეთვე „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის, საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის დარღვევას, გასაჩივრებულ აქტებში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მონესრიგება არ შეესაბამებოდა მათი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდიოდა მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, მოსარჩელის მოთხოვნას წარმოადგენდა ასევე იმავე თანამდებობაზე, ხოლო ასეთის არარსებობისას, ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენა და იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება. საქალაქო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლზე და განმარტა, რომ სასარჩელო მოთხოვნა აღნიშნულ ნაწილშიც დასაბუთებული იყო და სადავო აქტების ბათილად ცნობის პირობებში, მოპასუხეს დაავალა მოსარჩელე ფ.ტ-ის სამსახურში აღდგენა, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება მისი გათავისუფლების დღიდან 2016 წლის 18 იანვრიდან მის აღდგენამდე, შესაბამის თანამდებობისათვის დადგენილი ყოველთვიური ოდენობით.

მოსარჩელის წარმომადგენელმა 2019 წლის 3 დეკემბერს გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევის შესახებ შუამდგომლობით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 9 დეკემბრის განჩინებით შუამდგომლობა დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გადაწყვეტილება დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიექცა მხოლოდ „ფ.ტ-ის გათავისუფლების შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 და „ფ. ტ-ის ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანებების ბათილად ცნობის, ასევე მოსარჩელის – ფ. ტ-ის თანამდებობაზე აღდგენის ნაწილში; დანარჩენ ნაწილში შუამდგომლობა არ დაკმაყოფილდა.

სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების შედეგად, „ფ. ტ-ის ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 12 დეკემბრის №DES 3 19 00002614 ბრძანებით ფ. ტ-ე 2019 წლის 12 დე-

კემბრიდან აღდგენილ იქნა ტოლფას – სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტის ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობაზე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტმა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის განჩინებით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მათი სამართლებრივი შეფასებები. ამასთან, დამატებით მიუთითა, რომ დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიქცევის თაობაზე თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 9 დეკემბრის კანონიერ ძალაში შესული განჩინების აღსრულების მიზნით, ფ. ტ-ე ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 12 დეკემბრის №DES 3 19 00002614 ბრძანებით აღდგენილ იქნა ტოლფას თანამდებობაზე, სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტის ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობაზე. ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2020 წლის 13 იანვრის №DES 2 20 00000064 ბრძანებით ფ. ტ-ეს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომად შეეფარდა საყვედური იმ მიზეზით, რომ იგი არ ცხადდებოდა სამსახურში. ამავე მიზეზით, ...ის დეპარტამენტის შიდა სამსახურებრივი კონტროლის სამსახურის №134 დასკვნის საფუძველზე, დეპარტამენტის უფროსის 2020 წლის 5 თებერვლის №DES 0 20 00000260 ბრძანების შესაბამისად, ფ. ტ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. მოპასუხეთა მტკიცებით, ზემოაღნიშნული გარემოებები ქმნის იმის მტკიცების საფუძველს, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება აღსრულებულია, თუმცა აღნიშნული პოზიცია სააპელაციო სასამართლომ არ გაიზიარა და მიუთითა საქმის მასალებში წარმოდგენილ მო-

სარჩელის არაერთ განცხადებაზე, რომლებითაც იგი უარს აცხადებდა ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობის დაკავებაზე. ამასთან, პალატამ მხედველობაში მიიღო ის გარემოებაც, რომ მოსარჩელისთვის, ტერიტორიულობის პრინციპიდან გამომდინარე, მიუღებელი იყო აღნიშნული თანამდებობის დაკავება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულებამ – ...ის დეპარტამენტმა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 17 დეკემბრის განჩინებით სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი დასაშვებად იქნა მიჩნეული.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 29 დეკემბრის განჩინებით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2020 წლის 24 დეკემბრის განჩინება და საქმე ხელახლა განხილვისთვის დაუბრუნდა იმავე სასამართლოს.

საკასაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოცემულ შემთხვევაში, დავის გადაწყვეტა საჭიროებდა არსებითი გარემოებების დადგენას. ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში მოქმედი ინკვიზიციურობის პრინციპის გათვალისწინებით, ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმის განმხილველი სასამართლო არ არის შეზღუდული მხარის მიერ მითითებული ფაქტებით და მტკიცებულებებით. ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-4 და მე-19 მუხლების შესაბამისად, დავის სწორად გადაწყვეტისთვის სასამართლოს ეკისრება საკუთარი ინიციატივით საქმის სრულყოფილად გამოკვლევისათვის საჭირო რელევანტური ფაქტების და მტკიცებულებების მოძიების და შეფასების ვალდებულება. საკასაციო სასამართლოს მითითებით, მოცემულ საქმეზე ქვედა ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება სამსახურში აღდგენისა და სამსახურში აღდგენამდე იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების თაობაზე იმგვარად, რომ არ გაითვალისწინა ფ. ტ-ის გამოსაცდელი ვადის პერიოდში მისი შემომწმების არადაკმაყოფილებელი შედეგები. გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში მოწმდება პირის კვალიფიკაციის, საქმიანი უნარ-ჩვევების, შესაძლებლობების და

პირადი თვისებების შესაბამისობა დაკავებული თანამდებობის მიმართ ნაყენებულ მოთხოვნებთან. გამოსაცდელი ვადის დამაკმაყოფილებელი შედეგების შემთხვევაში გამოიცემა სამართლებრივი აქტი პირის თანამდებობაზე მიღების შესახებ, ხოლო გამოსაცდელი ვადის არაღმარადი დამაკმაყოფილებელი შედეგების ან გამოსაცდელი ვადის გასვლის შემთხვევაში პირი შესაბამისი სამართლებრივი აქტით თავისუფლდება სამსახურიდან. საკასაციო სასამართლომ არ გაიზიარა სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდებოდა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ კანონით გათვალისწინებული ვალდებულების ფარგლებში სადავო აქტის გამოცემა, ისე რომ არაღმარადი დამაკმაყოფილებელი შედეგების გათვალისწინებით მოსარჩელის გათავისუფლების შესახებ ბრძანების გამოცემისას გამოკვლეული არ იქნა ფაქტობრივი გარემოებები მოხელის კვალიფიკაციის, პროფესიული უნარ-ჩვევებისა და შრომის დისციპლინისადმი დამოკიდებულების შესახებ. საკასაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეს მტკიცებულების სახით თან ერთვის ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ წარმოდგენილი ადმინისტრაციული წარმოების მასალები და სხვა მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ საკითხის გამოკვლევასა და გამოსაცდელი ვადის პერიოდში პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობებისა და პირადი თვისებების შემოწმებისას მოხელის მიერ არაღმარადი დამაკმაყოფილებლად გავლას. საკასაციო სასამართლოს მითითებით, სააპელაციო სასამართლომ ერთობლიობაში უნდა შეაფასოს მოხელის ხელმეორედ გათავისუფლების შესახებ ჩატარებული სხდომის ოქმი და გამოიკვლიოს, თუ რა ფაქტობრივი გარემოებები დაედო საფუძვლად გათავისუფლებას, გარდა მოხსენებითი ბარათისა, ასევე, ...ის სამმართველოში ჩატარებული 2015 წლის 28 ნოემბრის №5 და 29 დეკემბრის №6 თათბირების სხდომის ოქმები, რომლებითაც, კასატორის მითითებით, მოსარჩელის ხელმძღვანელობის ქვეშ მყოფი განყოფილების მიმართ არაერთგზის გამოთქმულია შენიშვნები და საყვედურები დაკისრებული მოვალეობების არაჯეროვნად შესრულების გამო და განყოფილების საქმიანობა, როგორც წლის, ასევე თვის განმავლობაში შეფასებულია სუსტად. ამრიგად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საკითხის ხელახლა განხილვისას აღნიშნულ გარემოებებს დეტალური შეფასება უნდა მიეცეს. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლომ მნიშვნელოვნად მიიჩნია საქმეზე უდავოდ დადასტურებული გარემოებები, რომ ფ. ტ-ე კანონიერ ძალაში შესული განჩინების დაუყოვნებლივ აღსრულების ფარგლებში 2019 წლის 12 დეკემბრის ბრძანებით აღდგენილ იქნა ტოლფას თანამდებობაზე, ...ის დეპარტამენტის ფ.ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობაზე.

2020 წლის 13 იანვრის ბრძანებით ფ. ტ-ეს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომად შეეფარდა საყვედური იმ მიზეზით, რომ იგი არ ცხადებოდა სამსახურში. ამავე მიზეზით, 2020 წლის 5 თებერვლის ბრძანების შესაბამისად, იგი გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. დანიშვნის შესახებ ბრძანება გასაჩივრდა მოსარჩელის მიერ, თუმცა ადმინისტრაციული საჩივრის ერთჯერადად წარდგენის შესაძლებლობის გამოუყენებლობის გამო, სარჩელზე საქმის წარმოება შეწყდა. შესაბამისად, საკასაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ ფ.ტ-ის ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ აქტები კანონიერ ძალაშია შესული. საკასაციო სასამართლომ საქმეზე ამ უდავოდ დადასტურებულ გარემოებებზე მითითებით ასევე აღნიშნა, რომ საქმის სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში განხილვისას, მოსარჩელე აღდგენილი იყო ტოლფას თანამდებობაზე და დისციპლინური გადაცდომის საფუძველზე გათავისუფლდა კიდევ დაკავებული თანამდებობიდან. ამასთან, აღნიშნული აქტები ძალაშია და მათი უკანონოება საქმის მასალებით არ დასტურდება. მიუხედავად ამისა, დასახელებული გარემოებები სააპელაციო სასამართლომ შეფასების მიღმა დატოვა. ამასთან, მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის 118-ე მუხლით გათვალისწინებულ სამსახურში აღდგენის პროცედურაზე, თუმცა საქმის რეალური, იმჟამად არსებული გარემოებების გამოკვლევისა და გათვალისწინების გარეშე, ...ის დეპარტამენტს განმეორებით დაავალა ფ.ტ-ის სამუშაოზე აღდგენა გათავისუფლებამდე დაკავებული თანამდებობის ტოლფას თანამდებობაზე. საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ საქმის ხელახლა განხილვისას უნდა იმსჯელოს, ფ. ტ-ის ტოლფას თანამდებობაზე დანიშვნისა და გათავისუფლების შესახებ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ძალაში ყოფნის პირობებში, მოსარჩელის სამუშაოზე აღდგენის რეალურ შესაძლებლობასა და განაცდურის სრული ანაზღაურების კანონიერებაზე, იმ პირობებში, როცა ტოლფას თანამდებობაზე ერთხელ უკვე აღდგენილი მოხელე გათავისუფლებულია თანამდებობიდან და გათავისუფლების შესახებ ბრძანების უკანონოება არ დადასტურებულა. ამ შემთხვევაში დასადგენია, არსებობს თუ არა მოხელის სამუშაოზე განმეორებითი აღდგენის ფაქტობრივი და კანონიერი საფუძვლები.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის განჩინებით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სააპელაციო საჩივრები დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; ნაწილობრივ გაუქმდა თბი-

ლისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილება და მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ფ. ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; ბათილად იქნა ცნობილი „ფ. ტ-ის გათავისუფლების შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 ბრძანება და „ფ. ტ-ის ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანება; სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტს დაევალა ფ.ტ-ის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის შრომითი გასამრჯელოს ანაზღაურება მისი სამსახურიდან დათხოვნის დღიდან – 2016 წლის 18 იანვრიდან – 2019 წლის 12 დეკემბრამდე, შესაბამისი თანამდებობისთვის დადგენილი ყოველთვიური ოდენობით; დანარჩენ ნაწილში ფ.ტ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ საქმეში წარმოდგენილი ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს 2015 წლის 28 ნოემბრის №5 თათბირის ოქმი შეიცავს მხოლოდ ზოგადი ხასიათის მითითებას (...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის მითითებები) ...ის განყოფილების მიერ მიმდინარე საქმეების ვადის კონტროლზე და მეტ აქტიურობაზე (ვინაიდან სუსტია თვის განმავლობაში მათ მიერ განეული მუშაობა). რაც შეეხება 2015 წლის 29 დეკემბრის №6 თათბირის ოქმს, პალატის მოსაზრებით, მასში აღნიშნულია ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის მითითება/შეფასება ...ის განყოფილების მიერ მეტი აქტიურობის და გამოვლინებების საჭიროებაზე (რადგან სუსტია თვის, ასევე წლის განმავლობაში მათ მიერ განეული მუშაობა, კერძოდ, ...ის კუთხით). ამასთან, მითითებულია, რომ გამოვლინებები არ ფიქსირდება ...ის მხრიდან, რაც არადამაკმაყოფილებლად აისახება ...ის განყოფილების საქმიანობაზე. საქმეში ასევე წარმოდგენილია 2016 წლის 8 იანვრის №7 თათბირის ოქმი, რომელიც შეიცავს მხოლოდ მითითებას ...ის უფროსის მიერ ყოველდღიურად განსახორციელებელ საქმიანობაზე. ამასთან, 2018 წლის 24 სექტემბრის სხდომის ოქმით ირკვევა, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილება არ ეფუძნება ახალ ფაქტობრივ გარემოებებსა და სამართლებრივ საფუძვლებს. ხელახალი ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში ადმინისტრაციულმა ორგანომ მოისმინა ფ.ტ-ის პოზიცია საქმესთან დაკავშირებით და დაუსვა ზოგადი ხასიათის დამაზუსტებელი შეკითხვები.

განსახილველ შემთხვევაში, საქმეში არსებული მტკიცებულებების შეფასებისა და ურთიერთმეჯერების საფუძველზე, სააპელაციო სასა-

მართლომ მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს მხოლოდ ზოგადი ხასიათის მითითება ...ის განყოფილების სუსტ მუშაობაზე, კერძოდ, მეტაქტიურობასა და გამოვლინებების საჭიროებაზე, ვერ იქნებოდა მიჩნეული ფ. ტ-ის მიერ მისთვის დაკისრებული მოვალეობის იმგვარი შეუსრულებლობის ან/და არაჯეროვანი შესრულების დამადასტურებელ გარემოებად, რაც დაკავებული თანამდებობისათვის მის შესაბამობას განაპირობებდა. ამასთან, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ დგინდებოდა ფ. ტ-ის მხრიდან კონკრეტული გადაცდომის ჩადენის ფაქტი. სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს 2015 წლის 28 ნოემბრის №5, 2015 წლის 29 დეკემბრის №6 და 2016 წლის 8 იანვრის №7 თათბირის ოქმებში და 2018 წლის 24 სექტემბრის სხდომის ოქმში მითითებული გარემოებები არ ქმნიდა ფ. ტ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძველს, ხოლო ადმინისტრაციული ორგანო ვერ უთითებდა რაიმე კონკრეტულ გარემოებაზე ან ფაქტობრივ შედეგზე, რაც დაადასტურებდა ფ. ტ-ის მხრიდან სამსახურებრივი მოვალეობის არაჯეროვან შესრულებას. ამასთან, პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ფ. ტ-ის მიმართ რეფორმების პერიოდში კეთილსინდისიერი მუშაობისთვის საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის მიერ გაიცა მადლობის სიგელი, ხელმძღვანელი პირების მიერ ფ. ტ-ე ხასიათდებოდა, როგორც სანიმუშო მუშაობით გამორჩეული თანამშრომელი და 2015 წლის განმავლობაში მასზე ყოველთვიურად, დანამატის სახით, გაიცემოდა ფულადი ანაზღაურება და ფ. ტ-ის მიმართ დისციპლინური გადაცდომის ფაქტი დაფიქსირებული არ ყოფილა. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, დასტურდებოდა სადავო ბრძანებების ბათილად ცნობის საფუძველები.

რაც შეეხება მოსარჩელის მოთხოვნას სახელმწიფო საქვეუნყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის თაობაზე, იმ პირობებში, როდესაც მოსარჩელის ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის და მისი ამავე თანამდებობიდან გათავისუფლების თაობაზე აქტები კანონიერ ძალაშია შესული, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ აღნიშნულ ნაწილში არ არსებობდა ფ. ტ-ის სარჩელის დაკმაყოფილების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძველი.

იძულებითი განაცდური შრომითი გასამრჯელოს ანაზღაურებასთან დაკავშირებით სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ „ფ. ტ-ის გათავისუფლების შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუნყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES O 18 00001668 ბრძანების კანონშეუსაბამოდ მიჩნევის, სახელმწიფო საქვეუნყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 12 დეკემბრის

№DES 3 19 00002614 ბრძანებით ფ. ტ-ის 2019 წლის 12 დეკემბრიდან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის პირობებში, სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტს ფ. ტ-ის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური შრომითი გასამრჯელოს ანაზღაურება უნდა დაეკისროს მისი სამსახურიდან დათხოვნის დღიდან – 2016 წლის 18 იანვრიდან 2019 წლის 12 დეკემბრამდე, შესაბამისი თანამდებობისთვის დადგენილი ყოველთვიური ოდენობით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის განჩინება საკასაციო წესით გასაჩივრდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტისა და ფ. ტ-ის მიერ.

კასატორი – საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტი მოითხოვს გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ გაუქმებას, საკასაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმას კასატორის 2018 წლის 02 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 ბრძანების ბათილად ცნობისა და დეპარტამენტისთვის მოსარჩელის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების დაკისრების მოთხოვნების ნაწილში.

კასატორის მოსაზრებით, სადავო ბრძანებას გააჩნია ყველა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 51-ე, 52-ე, 53-ე მუხლებში მითითებული რეკვიზიტი, ასევე დაცულია სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის მე-2 პუნქტში, 93-ე მუხლსა და 98-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტში განსაზღვრული მითითებები. დეპარტამენტი აღნიშნავს, რომ სადავო აქტის გამოცემის საფუძველად მითითებულია ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2016 წლის 15 იანვრის №DES 4 16 00002834 მოხსენებითი ბარათი, რომლითაც ადმინისტრაციული ორგანოსათვის ცნობილი გახდა, რომ მოსარჩელეს არ ჰქონდა დაკავებული პოზიციის შესაბამისი უნარ-ჩვევები და ის ჯეროვნად ვერ ასრულებდა მასზე დაკისრებულ უფლება-მოვალეობებს, ვერ აკმაყოფილებდა თანამდებობისთვის შესაბამის მოთხოვნებს. დეპარტამენტი იზიარებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის მიერ 2021 წლის 29 დეკემბერს №ბს-483(კ-21) საქმეზე გაკეთებულ განმარტებას, რომ მოხელის თანამდებობიდან გათავისუფლება წარმოადგენს ადმინისტრაციული ორგანოს დისკრეციულ უფლებამოსილებას. კასატორი აღნიშნავს, რომ საჯარო სამსახურისა და მისგან მიღებული სიკეთის გარანტიორია საჯარო სამსახურში დასაქმებული მოხელე, რომელიც თავად არის გარანტორი საზოგადო-

ებრივი ინტერესების დაცვისათვის, ხოლო ამ მიზნის მიღწევა შესაძლებელია მხოლოდ შესაბამისი კვალიფიკაციისა და თანამდებობასთან შესაბამისი უნარ-ჩვევების მქონე პროფესიონალების მიერ განეული მსახურების გზით. კასატორის მოსაზრებით, განსახილველ შემთხვევაში, დეპარტამენტის, როგორც საქმიანობის კანონიერების, დამოუკიდებლობის, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებებისადმი პატივისცემის, თანასწორობის, საჯაროობის, სამართლიანობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპებზე დაყრდნობით მოქმედი დანესებულების მიერ გამოცემული აქტი, სრულად შეესაბამება მოქმედ კანონმდებლობას და ემსახურება საჯარო ინტერესების დაცვას.

კასატორი აღნიშნავს, რომ საქმეში წარმოდგენილია მასალები (დეპარტამენტის ...ის რეგიონული სამმართველოს უფროსის მიერ ჩატარებული თათბირის ოქმები და მოხსენებით ბარათები), რომლებიც ადასტურებენ მოსარჩელის მიერ გამოსაცდელი ვადის პერიოდში პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობებისა და პირადი თვისებების არაღმამაკმაყოფილებლად გავლას, ხოლო სამსახურიდან გათავისუფლების წესს არეგულირებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 98-ე მუხლი, რომლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის მოთხოვნათა შესაბამისად, მოხელე შეიძლება გაათავისუფლონ სამსახურიდან დაკავებულ თანამდებობასთან შეუსაბამობის გამო მის მიერ გამოსაცდელი ვადის არაღმამაკმაყოფილებლად შეფასების შემთხვევაში. ამასთან, კასატორი არ იზიარებს სააპელაციო პალატის მოსაზრებას თათბირის ოქმებსა და მოხსენებით ბარათებში გაკეთებული მითითებების ზოგად ხასიათთან დაკავშირებით და აღნიშნავს, რომ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 30 ივნისის №204 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულების...ის დეპარტამენტის ტერიტორიული ორგანოების დებულების“ შესაბამისად, ფ. ტ-ის, როგორც ...ის განყოფილების უფროსს, ეკისრებოდა პასუხისმგებლობა ნორმატიულად დადგენილი უფლება-მოვალეობების შესრულებაზე და სწორედ აღნიშნული დავალებების, ფუნქცია-მოვალეობების არაჯეროვანი, ძირითადად კი, სრულიად შეუსრულებლობა გახდა გამოსაცდელი ვადით დანიშნული ფ. ტ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძველი.

კასატორი – ფ. ტ-ე ითხოვს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებას და საკასაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღებით ფ. ტ-ის სარჩელის სრულად დაკმაყოფილებას. კასატორის მითითებით, სასამართლოს მიერ არასწორად შეფასდა ტერმინი „ტოლფასის“ მნიშვნელობა, მოსარჩელის სამსახურში აღდგენა ფ. ტ-ის რეგიონში იყო უკანონო, რადგან აღსადგენი და აღდგენილი პოზიციები, აგრეთვე, პრო-

მითი პირობები არ წარმოადგენდა ტოლფასს, სწორედ ამიტომ განაცხადა ფ. ტ-მ ფ. ტ-ის რეგიონში დანიშვნაზე. კასატორი თვლის, რომ სასამართლოს მიერ შეფასების მიღმა დარჩა ის გარემოება, რომ ფ. ტ-ის რეგიონში დანიშვნის შესახებ ბრძანების მიმართ წარდგენილ სარჩელზე, ადმინისტრაციული საჩივრით ერთჯერადად გასაჩივრების არარსებობის გამო, შეწყდა საქმის წარმოება (კანონიერ ძალაშია შესული); ამასთან, სასამართლოს მიერ არ შეფასებულა მოსარჩელის გათავისუფლებამდე დაკავებული თანამდებობისა და ფ.ტ-ის რეგიონში მისთვის გამოყოფილი თანამდებობის ტოლფასობის საკითხი. კასატორი მიუთითებს საკასაციო პალატის პრაქტიკაზე, რომლითაც განმარტებულია ტოლფასი თანამდებობის მნიშვნელობა, ადმინისტრაციული საჩივრის ერთჯერადად წარდგენის შესაძლებლობის გამოუყენებლობის საკითხი. ამასთან, კასატორი მოიხმობს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის №204 ბრძანებით დამტკიცებული დებულების მე-4 და მე-7 მუხლებს, რომლებითაც ერთმანეთისაგან განასხვავებს ...ის ...ის განყოფილების ფუნქცია-მოვალეობებს. კასატორი თვლის, რომ რამდენადაც ზემოაღნიშნული ორი განყოფილება ერთმანეთისაგან განსხვავდება და შესაბამისად, თანამდებობები არ წარმოადგენს ტოლფასს, ფ.ტ-ის რეგიონში ფ.ტ-ის დანიშვნის შესახებ ბრძანება არის უკანონო. ამასთან, კასატორი საქმის ზეპირი მოსმენის თაობაზე შუამდგომლობს.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 ნოემბრისა და 2022 წლის 21 დეკემბრის განჩინებებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული ფ. ტ-ისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივრები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 5 მაისის განჩინებით ფ.ტ-ისა და საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივრები, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილებაზე, მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მათი განხილვა განისაზღვრა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო, ზეპირი მოსმენის გარეშე, საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრების საფუძვლიანობისა და გასაჩივ-

რებული გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ფ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის 2015 წლის 20 ნოემბრის № DES 15 00002255 ბრძანებით ფ. ტ-ე დაინიშნა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობაზე გამოსაცდელი ვადით 2015 წლის 20 ნოემბრიდან – 2016 წლის 20 იანვრამდე.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის 2016 წლის 18 იანვრის № DES 0 16 00000094 ბრძანებით ფ. ტ-ე გათავისუფლა დაკავებული თანამდებობიდან 2016 წლის 18 იანვრიდან, რაც ფ. ტ-ემ გაასაჩივრა თბილისის საქალაქო სასამართლოში და სადავო აქტის ბათილად ცნობა, ახალი ინდივიდუალურ ადმინისტრაციული აქტის გამოცემით სამსახურში აღდგენა და განაცდურის ანაზღაურება მოითხოვა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 28 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ფ.ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2016 წლის 18 იანვრის № DES 0 16 00000094 ბრძანება ფ. ტ-ის გათავისუფლების შესახებ და მოპასუხეს დაევალა საქმის გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, კანონით დადგენილ ვადაში და წესით.

...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 ბრძანებით სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსი – ფ. ტ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან 2016 წლის 18 იანვრიდან, რაც ადმინისტრაციული საჩივრით გაასაჩივრა ფ. ტ-ემ.

„ფ. ტ-ის ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანებით არ დაკმაყო-

ფილდა ადმინისტრაციული საჩივარი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ფ.ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 9 დეკემბრის განჩინებით დაუყოვნებლივ აღსასრულებლად მიექცა ზემოაღნიშნული გადაწყვეტილება „ფ. ტ-ის გათავისუფლების შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 და „ფ. ტ-ის ადმინისტრაციული საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანებების ბათილად ცნობის, ასევე, მოსარჩელის თანამდებობაზე აღდგენის ნაწილში.

საქმის მასალებით დასტურდება, რომ ფ. ტ-ე გათავისუფლებამდე წარმოადგენდა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის მოსამსახურეს – ...ის განყოფილების უფროსს, რომელზეც ვრცელდებოდა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის ნორმები (სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-11 მუხლი). დადგენილია აგრეთვე, რომ ფ. ტ-ე ადმინისტრაციულ ორგანოში დასაქმებული იყო გამოსაცდელი ვადით. სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლით გათვალისწინებული იყო მოხელის თანამდებობაზე დანიშვნა გამოსაცდელი ვადით, რომლის განმავლობაში მოწმდებოდა მოხელის პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობების და პირადი თვისებების შესაბამისობა დაკავებულ თანამდებობასთან.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ გამოსაცდელი ვადა წარმოადგენს დამსაქმებლისა და დასაქმებულისათვის განკუთვნილ მექანიზმს, რომელიც საშუალებას აძლევს დამსაქმებელს, შეაფასოს კანდიდატის შესაფერისობა თანამდებობისათვის, ხოლო დასაქმებულისათვის კი ქმნის შესაძლებლობას შესაბამისი შრომითი ურთიერთობიდან და კონკრეტული სამუშაოდან გამომდინარე უპირატესობათა და ნაკლოვანებათა დასანახავად. ამდენად, გამოსაცდელი პერიოდი ეფექტიანი მექანიზმია ორივე მხრიდან არადამაკმაყოფილებელი შრომითი ურთიერთობის თავიდან ასაცილებლად (იხ. საქართველოს შრომის კოდექსის კომენტარი, თავი II – შრომითი ურთიერთობის წარმოშობა, მუხლი 9, ანდრეა ბორონი (რედ.)).

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის მე-2

პუნქტის მე-2 წინადადების შესაბამისად, არადამაკმაყოფილებელი შედეგების შემთხვევაში შესაძლებელი იყო მოხელე გათავისუფლებულიყო დაკავებული თანამდებობიდან გამოსაცდელი ვადის განმავლობაში ამ კანონით დადგენილი წესით. ამასთან, ამავე კანონის 98-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, გამოსაცდელი ვადის არადამაკმაყოფილებელი შედეგები, დაკავებულ თანამდებობასთან შეუსაბამობის გამო, მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლების საფუძველს წარმოადგენდა. ამდენად, გამოსაცდელი ვადით პირის დანიშვნა იმთავითვე არ გულისხმობდა მის უპირობოდ დასაქმებას უწყებაში. მისი დანიშვნის საკითხი წყდებოდა გამოსაცდელი ვადის დასრულებისას. გამოსაცდელი ვადით პირის თანამდებობაზე დანიშვნის მიზანს სწორედ შესასრულებელ სამუშაოსთან მისი შესაბამისობის დადგენა წარმოადგენდა. „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონი, გამოსაცდელ ვადაში მოხელის შემონმებისას არადამაკმაყოფილებელი შედეგების პირობებში, ხელმძღვანელ პირებს ანიჭებდა თანამშრომელთა კვალიფიკაციის, საქმიანი უნარ-ჩვევების, შესაძლებლობების, პირადი თვისებებისა და სხვა გარემოებების შეფასებისა და ობიექტური გადანეყვტილების მიღების დისკრეციას, რაც უზრუნველყოფდა როგორც კონკრეტული მოხელის, ასევე, საჯარო ინტერესის დაცვას.

საკასაციო პალატა იზიარებს მოცემული დავის ფარგლებში სასამართლოების მიერ გაკეთებულ განმარტებას ფ.ტ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ სადავო ბრძანების დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძველზე გამოცემასთან დაკავშირებით, თუმცა აქვე აღნიშნავს, რომ გამოსაცდელი ვადა ის განსაკუთრებული პერიოდია, რომლის განმავლობაშიც დამსაქმებელს კანონით აქვს მინიჭებული თავისუფლება, დასაქმებულის შესაბამის თანამდებობასთან შეუსაბამობის შემთხვევაში, არ გააგრძელოს შრომითი ურთიერთობა მასთან. ამდენად, საკასაციო პალატა თვლის, რომ გამოსაცდელი ვადით დასაქმებული პირის გათავისუფლებისას არ შეიძლება გავრცელდეს დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში გამოცემული აქტის დასაბუთების ის სტანდარტი, რომელიც გათვალისწინებულია მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლების სხვა საფუძვლებთან მიმართებით.

ამდენად, იმ პირობებში, როდესაც დასტურდება ფ.ტ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება გამოსაცდელი ვადით დაკავებული თანამდებობიდან, საკასაციო პალატის მსჯელობის საგანია, ადმინისტრაციული ორგანოს იმ შეფასების მართლზომიერების დადგენა, რომლის შესაბამისად, ფ.ტ-ის მიერ გამოსაცდელი ვადის გავლა არადამაკმაყოფილებლად იქნა მიჩნეული. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ დეპარტამენტის ფართო დისკრეციის არსებობის პირობებში, მართალია, სასამართლო არ არის ადმინისტრაციული ორგანოს გადანეყვტილების მი-

ზანშენონილობის გადამოწმებაზე უფლებამოსილი სუბიექტი, თუმცა აღნიშნული არ გულისხმობს დეპარტამენტის საქმიანობაზე სასამართლო ზედამხედველობის გამორიცხვას.

მოცემულ საქმეში დადგენილია, რომ 2016 წლის 18 იანვრის № DES 0 16 00000094 ბრძანებით ფ. ტ-ე გათავისუფლდა გამოსაცდელი ვადით დაკავებული თანამდებობიდან. გათავისუფლების № DES 0 16 00000094 ბრძანებას საფუძვლად დაედო ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2016 წლის 15 იანვრის № DES 4 16 00002834 მოხსენებითი ბარათი, რომელშიც აღინიშნა, რომ ფ. ტ-ე გამოსაცდელი ვადის პერიოდში ვერ ასრულებდა მასზე დაკისრებულ უფლება-მოვალეობებს, რაც არაერთხელ იქნა გამოხატული სიტყვიერი შენიშვნის სახით მოხსენებითი ბარათის ავტორის მიერ. მის ხელმძღვანელობას დაქვემდებარებული განყოფილების მიერ ვერ ხდებოდა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტების გამოვლენა, აღკვეთა. იგი რაციონალურად ვერ ანაწილებდა მითითებებს/დავალებებს თანამშრომლებზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსმა მიიჩნია, რომ ფ. ტ-ემ, პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობებისა და პირადი თვისებების დაკავებულ თანამდებობასთან შესაბამისობის გათვალისწინებით, გამოსაცდელი ვადა გაიარა არადაამაკმაყოფილებლად.

დადგენილია აგრეთვე, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 28 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით ფ. ტ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2016 წლის 18 იანვრის № DES 0 16 00000094 ბრძანება ფ. ტ-ის გათავისუფლების შესახებ და მოპასუხეს დაევალა საქმის გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, კანონით დადგენილ ვადაში და წესით.

ამასთან, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით ჩატარებული ადმინისტრაციული წარმოების შედეგად, ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის № DES 0 18 00001668 ბრძანებით სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსი – ფ. ტ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან 2016 წლის 18 იანვრიდან (სადავო აქტი).

საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის № DES 0 18 00001668

ბრძანების საფუძვლად, მათ შორის, მითითებულია სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 28 სექტემბრის №DES 5 18 00000277 ბრძანება, რომელშიც დეპარტამენტის უფროსი მიუთითებს, რომ „2016 წლის 18 იანვრის №DES 0 16 00000094 ბრძანება შეიცავს საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 51-53-ე მუხლებით გათვალისწინებულ ყველა რეკვიზიტს, აგრეთვე, შესაბამისობაშია სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის მე-2 პუნქტთან, ამავე კანონის 93-ე მუხლთან და 98-ე მუხლის „ა“ ქვეპუნქტთან, ამასთან, ზემოაღნიშნული ბრძანება გამოცემულია დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2016 წლის 15 იანვრის №DES 4 16 00002834 მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე, რომლის შესაბამისად, დადგინდა ფ. ტ-ის მიერ დაკისრებული უფლება-მოვალეობების ჯეროვანი შესრულების არარსებობა, არ გამოვლინდა დაკავებული თანამდებობისთვის საჭირო უნარ-ჩვევები“. დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 28 სექტემბრის №DES 5 18 00000277 ბრძანებაში აღინიშნა, რომ „...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობის დასაკავებლად დადგენილია შესაბამისი საკვალიფიკაციო მოთხოვნები, რომელთა დაკმაყოფილების არარსებობის პირობებში, პირი ვერ დაიკავებს შესაბამის თანამდებობას. სწორედ გამოსაცდელი ვადა წარმოადგენს იმ ინსტრუმენტს, რომლის საშუალებითაც ფასდება მოხელის მიერ შესაბამისი თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში განხორციელება, მასზე დაკისრებული უფლება-მოვალეობების შესრულების ხარისხი, ხოლო საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ფ. ტ-ის აღნიშნული შესაძლებლობები შეფასდა არაღმარაგად“. ამდენად, დეპარტამენტის უფროსმა მიუთითა 2016 წლის 18 იანვრის №DES 0 16 00000094 ბრძანების კანონშესაბამისობაზე და სწორედ აღნიშნულიდან გამომდინარე, მანვე გამოსცა ბრძანება ფ. ტ-ის მიმართ იმავე შინაარსის – სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ახალი ბრძანების გამოცემის ადმინისტრაციისათვის დავალების შესახებ. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ხელახალი ადმინისტრაციული წარმოების ჩატარების ფარგლებში გამოცემული სადავო დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 ბრძანება შეიცავს სათანადო დასაბუთებას.

გასათვალისწინებელია აგრეთვე, რომ დაკავებულ თანამდებობასთან შეუსაბამობის გამო გამოსაცდელი ვადის არაღმარაგადკმაყოფილებელი შედეგების საფუძველზე სამსახურიდან გათავისუფლების საკითხის გადაწყვეტის დროს, განსხვავებით მოხელის სამსახურიდან სხვა რაიმე საფუძვლით გათავისუფლებისაგან, ადმინისტრაციული ორგანო სარგებლობს ფართო დისკრეციით და შესაბამისად, ამ თვალსაზრისით აქვს მიხედულების ფართო ფარგლები. ამ პირობებშიც კი, საკასაციო

პალატა არ იზიარებს მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მითითებული გარემოებები არ არის საკმარისი ფ. ტ-ის მიერ გამოსაცდელი ვადის არადამაკმაყოფილებლად გავლის დასადასტურებლად, რადგან საქმეში დაცულია ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ წარმოდგენილი ადმინისტრაციული წარმოების მასალები და სხვა მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებენ საკითხის გამოკვლევასა და პროფესიული ჩვევების, შესაძლებლობებისა და პირადი თვისებების შემოწმების შედეგად მოხელის მიერ გამოსაცდელი ვადის არადამაკმაყოფილებლად გავლას. საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს საქმის მასალებში დაცულ ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს 2015 წლის 28 ნოემბრის №5, 2015 წლის 29 დეკემბრის №6 და 2016 წლის 08 იანვრის №7 თათბირის ოქმებზე, რომელთა შესაბამისად, სამმართველოს უფროსის მიერ ...ის განყოფილების უფროსის – ფ. ტ-ის მიმართ გაცემულია მითითებები: შესულ წერილებზე (კორესპონდენციებზე); მიმდინარე საქმეებზე ვადის კონტროლი; მეტი აქტიურობა; არ ფიქსირდება გამოვლინებები; სუსტია თვის და წლის განმავლობაში მათ მიერ გაწეული მუშაობა ...ის კუთხით; მორიგე ჯგუფების ყოველდღიური შემოწმება; კონტროლი ღამის განმავლობაში.

საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 30 ივნისის №204 ბრძანებით დამტკიცებული „საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების-...ის დეპარტამენტის ტერიტორიული ორგანოების დებულების“ მე-7 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის შესაბამისად, ...ის განყოფილების ძირითადი კომპეტენციაა: ა) გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში გაცემული ლიცენზიების, ნებართვებისა და „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების შესრულების კონტროლის უზრუნველყოფა, საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად; ბ) გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა გამოვლენა და აღკვეთა საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსითა და სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით მინიჭებულ უფლებამოსილებათა საფუძველზე. რეგულირების ობიექტების ...ის პროცესში დადგენილი წესით ...ის აქტის შედგენა. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის გამოვლენისას, კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ოქმის შედგენა; გ) გამოვლენილი დარღვევის საქმეთა მასალების შესაბამის ორგანოში (ან თანამდებობის პირთან) გადაგზავნის უზრუნველყოფა.

ფა; დ) სამოქმედო ტერიტორიის გათვალისწინებით, რეგულირების ობიექტის მიერ წარმოდგენილი გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში გაცემული ლიცენზიების შესრულების ანგარიშების განხილვა და ანალიზი; ე) დაბინძურების სტაციონარული წყაროებიდან ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა წლიური გაფრქვევების ფაქტობრივი მაჩვენებლების შეთანხმება და დადგენილი წესით სამინისტროში წარდგენის უზრუნველყოფა; ვ) კანონმდებლობით დადგენილი წესით, რეგულირების ობიექტებისაგან ახსნა-განმარტებების, ყველა ზეპირი ან/და წერილობითი ინფორმაციის დაუბრკოლებლად მიღება, რომელიც შეეხება მათ განვლილ და მიმდინარე საქმიანობას გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში; ზ) კანონმდებლობით დადგენილი წესით გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში გაცემული ლიცენზიების, ნებართვებისა და „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმების თაობაზე საკითხის დაყენების უზრუნველყოფა; თ) რეგულირების ობიექტის მიერ გარემოსათვის ზიანის მიყენების შემთხვევაში, დადგენილი წესით გარემოსათვის მიყენებული ზიანის განსაზღვრა (გამოანგარიშება); ი) კომპეტენციის ფარგლებში, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების განხილვა და სამართალდამრღვევის მიმართ ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის ზომების გამოყენება, კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევაში შესაბამის სასამართლოში წარსადგენი სარჩელის მომზადება; კ) კომპეტენციის ფარგლებში, დადგენილი წესით ლაბორატორიული სინჯების აღება და გაზომვების ჩატარება; ლ) კანონმდებლობით დადგენილი წესით, დარღვევის აღმოფხვრის მიზნით გონივრული ვადის განსაზღვრის თაობაზე, ლიცენზიის, ნებართვისა და „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული მიმდინარე საქმიანობის გაგრძელების შესახებ გადაწყვეტილების გამცემისათვის მიმართვასთან დაკავშირებით წინადადების მომზადების უზრუნველყოფა; მ) დადგენილი წესით ადმინისტრაციული მიწერილობის შემუშავებისა და რეგულირების ობიექტებისთვის წარდგენის უზრუნველყოფა, ასევე მიწერილობის განხორციელებაზე კონტროლის განხორციელება; ნ) იმ შემთხვევაში, როდესაც ჩადენილია ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა და დამრღვევი უცნობია, დამრღვევის დადგენისა და შესაბამისი მტკიცებულებების მოპოვების მიზნით კანონმდებლობით გათვალისწინებული ყველა გონივრული ღონისძიების გატარების უზრუნველყოფა; ო) კომპეტენციის ფარგლებში, დეპარტამენტის ან/და სამმართველოს უფროსის სხვა დავალებების, ასევე კანონმდებლობით განსაზღვრული სხვა

უფლებამოსილებების განხორციელება.

ამდენად, ...ის სამმართველოში ჩატარებული 2015 წლის 28 ნოემბრის №5 და 29 დეკემბრის №6 თათბირების სხდომის ოქმებით ხელმძღვანელობის ქვეშ მყოფი განყოფილების მიმართ არაერთგზის გამოთქმულია შენიშვნები და საყვედურები დაკისრებული მოვალეობების არაჯეროვნად შესრულების გამო და განყოფილების საქმიანობა, როგორც წლის, ასევე თვის განმავლობაში შეფასებულია სუსტად, აღნიშნული დასტურდება აგრეთვე ...ის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2016 წლის 15 იანვრის №DES 4 16 00002834 მოხსენებითი ბარათითა და დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 28 სექტემბრის №DES 5 18 00000277 ბრძანებით. ამ პირობებში, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ დასტურდება მოსარჩელის მიერ გამოსაცდელი ვადის არა-დამაკმაყოფილებელი შედეგები. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-17 მუხლი არ ათავისუფლებს მოსარჩელეს თავისი მოთხოვნის დასაბუთებისაგან, ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში მოძიებული დოკუმენტაციის საწინააღმდეგოდ, საპირისპიროს დამადასტურებელი მტკიცებულებები მოსარჩელეს არც ადმინისტრაციული წარმოების და არც საქმის სასამართლოში განხილვის პერიოდში არ წარმოუდგენია. ამდენად, ხელახალი ადმინისტრაციული წარმოების ჩატარების შედეგად გამოცემული სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი დასაბუთებულია და არ არსებობს მისი ბათილად ცნობისათვის გათვალისწინებული საფუძველი.

ფ. ტ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების თაობაზე ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №DES 0 18 00001668 ბრძანების კანონიერების პირობებში კი, ასევე არ არსებობს აღნიშნულ აქტზე წარდგენილ ადმინისტრაციულ საჩივართან დაკავშირებით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 28 იანვრის №2-87 ბრძანების ბათილად ცნობისა და სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულება – ...ის დეპარტამენტის თვის ფ. ტ-ის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის შრომითი გასამრჯელოს ანაზღაურების დავალების საფუძველები.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ფ. ტ-ის მიერ საკასაციო საჩივარში მითითებული კასაციის საფუძველები (მიზეზები) მიემართება დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის და დეპარტამენტის ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობათა ტოლფასობის საკითხის შეფასებისაკენ და აღნიშნულის საფუძველზე კასატორი აღნიშნავს, რომ ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვა-

ნელის თანამდებობაზე ფ. ტ-ის დანიშვნის შესახებ ბრძანება არის უკანონო. აღნიშნულთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლო მიზანშეწონილად მიიჩნევს განმარტოს, რომ მოცემული დავის ფარგლებში საკასაციო პალატის მსჯელობის საგანს არ წარმოადგენს „ფ. ტ-ის ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის შესახებ“ სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტის უფროსის 2019 წლის 12 დეკემბრის № DES 3 19 00002614 ბრძანება, რომლითაც ფ. ტ-ე 2019 წლის 12 დეკემბრიდან აღდგენილ იქნა სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – ...ის დეპარტამენტის ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობაზე. ამდენად, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას შეაფასოს ზემოაღნიშნული თანამდებობისა და დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს ...ის განყოფილების უფროსის თანამდებობის ტოლფასობა. ამასთან, გასათვალისწინებელია, რომ ფ. ტ-ე კანონიერ ძალაში შესული განჩინების დაუყოვნებლივ აღსრულების ფარგლებში 2019 წლის 12 დეკემბრის ბრძანებით აღდგენილ იქნა ტოლფას თანამდებობაზე, ...ის დეპარტამენტის ფ. ტ-ის რეგიონული სამმართველოს ...ის ... განყოფილების მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის თანამდებობაზე. 2020 წლის 13 იანვრის ბრძანებით ფ. ტ-ეს დისციპლინური პასუხისმგებლობის ზომად შეეფარდა საყვედური იმ მიზეზით, რომ იგი არ ცხადდებოდა სამსახურში. ამავე მიზეზით, 2020 წლის 5 თებერვლის ბრძანების შესაბამისად, იგი გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. დანიშვნის შესახებ ბრძანება გასაჩივრდა მოსარჩელის მიერ, თუმცა ადმინისტრაციული საჩივრის ერთჯერადად წარდგენის შესაძლებლობის გამოუყენებლობის გამო, სარჩელზე საქმის წარმოება შეწყდა. შესაბამისად, ფ. ტ-ის ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ აქტები კანონიერ ძალაშია შესული. ამდენად, მოსარჩელე აღდგენილი იყო ტოლფას თანამდებობაზე და დისციპლინური გადაცდომის საფუძველზე გათავისუფლდა კიდეც დაკავებული თანამდებობიდან. ამასთან, აღნიშნული აქტები ძალაშია და მათი უკანონობა საქმის მასალებით არ დასტურდება.

ზემოაღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტებში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მოწესრიგება შეესაბამება მათი გამოცემის სამართლებრივ საფუძველს და წინააღმდეგობაში არ მოდის მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან. შესაბამისად, სადავო აქტები მიღებულია კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნათა გათვალისწინებით და არ არსებობს მათი საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის

60¹ მუხლით რეგლამენტირებული ბათილად ცნობის სამართლებრივი საფუძველი. შესაბამისად, ფ. ტ-ის საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველი არ არსებობს, ხოლო საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს; გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილება და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის საფუძველზე, საქმეზე მიღებულ უნდა იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ფ. ტ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდება სრულად.

რაც შეეხება კასატორის შუამდგომლობას საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის შესახებ, საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლოს შეუძლია გადაწყვეტილება გამოიტანოს საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობა მოწმდება არა ფაქტობრივი, არამედ სამართლებრივი თვალსაზრისით. მოცემულ შემთხვევაში, საქმეში წარმოდგენილია მხარეთა პოზიციები სამართლებრივ საკითხებზე, რის გამოც, სასამართლო მიზანშეუწონლად მიიჩნევს საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვას. ამდენად, არ უნდა დაკმაყოფილდეს კასატორის შუამდგომლობა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე.

რაც შეეხება მხარეთა შორის სახელმწიფო ბაჟის განაწილების საკითხს, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, სახელმწიფო ბაჟი არ გადაიხდება სახელმწიფო სოციალური დაცვის საკითხთან დაკავშირებით აღძრულ სარჩელზე. ამასთანავე, „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ და „უ“ ქვეპუნქტების გათვალისწინებით, ფიზიკური პირები თავისუფლდებიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან ხელფასის გადახდევინების შესახებ სარჩელებზე, ხოლო დაწესებულებები (ორგანიზაციები), რომელთა ხარჯები ფინანსდება მხოლოდ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ყველა საქმეზე თავისუფლდებიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან. ამდენად, განსახილველი დავის ორივე მხარე გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად კი, თუ ორივე მხარე გათავისუფლებულია სასამართლო ხარჯების გადახდისგან, მაშინ სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეულ ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო.

სარეზოლუციო ნაწილი:

სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული

საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მეორე ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა ლ ა ნ ე ჯ ი ტ ა :

1. ფ. ტ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დანესებულების – ...ის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
3. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 14 ივლისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
4. ფ. ტ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
5. ფ. ტ-ის შუამდგომლობა, საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის თაობაზე, არ დაკმაყოფილდეს;
6. მხარეები გათავისუფლებულნი არიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისგან;
7. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**სამსახურში ყოფნის ზღვრული ასაკის მიღწევის
საფუძვლით მანდატურის თანამდებობიდან
გათავისუფლების კანონიერება**

**გადანყვეთილება
საქართველოს სახელით**

№ბს-1353(კ-22)

15 აპრილი, 2024 წელი., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. სტურუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
გ. აბუსერიძე
გ. მაკარიძე**

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, სამუშაოზე აღდგენა, განაცდურის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. 2016 წლის 25 მაისს ჯ. ც-ემ სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხის – ქალაქ თბილისის საქალაქო სასამართლოს მიმართ.

2. მოსარჩელის განმარტებით იგი კონკურსის გავლის შედეგად, 2014 წლის 10 აპრილიდან დაინიშნა სასამართლო ...ის თანამდებობაზე, ხოლო 2016 წლის 3 მაისს ადამიანური რესურსების მართვისა და შიდა კონტროლის სამსახურის უფროსის მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანებით, სამსახურში ყოფნის ზღვრული ასაკის მიღწევის გამო გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან, რამაც, მოსარჩელის მოსაზრებით, ხელყო მისი კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებები.

3. მოსარჩელემ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანების ბათილად ცნობა, ასევე მოპასუხისთვის ჯ. ც-ეის თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ...ის თანამდებობაზე აღდგენის დავალება და 2016 წლის 3 მაისიდან სამსახურში აღდგენამდე, თვეში 900 ლარის ოდენობით იძულებითი მოცდენის დროს მიუღებელი შრომის ანაზღაურების დაკისრება მოითხოვა.

4. მოსარჩელის წარმომადგენლის მიერ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში წარდგენილი, საქმის

განხილვის შეჩერების შესახებ შუამდგომლობაზე თანდართული მასალის შესაბამისად იკვეთება, რომ ჯ. ც-ემ 2016 წლის 6 ივნისს კონსტიტუციური სარჩელით (რეგისტრაციის №767) მიმართა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს. აღნიშნული სარჩელი არსებითად განსახილველად მიღების საკითხის გადასაწყვეტად 2016 წლის 6 ივნისს გადაეცა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიას.

5. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიის 2016 წლის 18 ნოემბრის №2-3/8/767 განჩინებით კონსტიტუციური სარჩელი №767 („საქართველოს მოქალაქე ჯიმშერ ცხადაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“) განსახილველად გადაეცა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს.

6. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში 2016 წლის 21 დეკემბერს გამართულ სხდომაზე არ დაკმაყოფილდა მოსარჩელის წარმომადგენლის შუამდგომლობა საქმის წარმოებს შეჩერების თაობაზე. სასამართლომ განმარტა, რომ შუამდგომლობაში მითითებული გარემოება არ წარმოადგენდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 279-ე მუხლით გათვალისწინებულ, საქმის წარმოების შეჩერების საფუძველს.

7. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში 2016 წლის 21 დეკემბერს გამართულ სხდომაზე ასევე არ დაკმაყოფილდა მოსარჩელის წარმომადგენლის შუამდგომლობა საკონსტიტუციო სასამართლოსთვის წარდგინებით მიმართვის თაობაზე. სასამართლომ განმარტა, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-6 მუხლის დანაწესი წარმოადგენს სასამართლოს დისკრეციას და საფუძველიანად არ მიიჩნია შუამდგომლობა საკონსტიტუციო სასამართლოსთვის წარდგინებით მიმართვის თაობაზე.

8. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 21 დეკემბრის საოქმო განჩინებით მოსარჩელის წარმომადგენლის, ა. ჩ-ის შუამდგომლობა საქმეში მესამე პირად იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და საერთო სასამართლოების დეპარტამენტის ჩაბმის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

9. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 21 დეკემბრის საოქმო განჩინება კერძო საჩივრით გაასაჩივრა ჯ. ც-ემ, რომელმაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება მოითხოვა.

10. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 24 აპრილის განჩინებით ჯ. ც-ის კერძო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 21 დეკემ-

ბრის განჩინება.

11. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 23 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ჯ. ც-ეის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

12. საქალაქო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ჯ. ც-ე 2014 წლის 10 აპრილიდან 2016 წლის 3 მაისამდე მუშაობდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ...ად. კერძოდ, თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2014 წლის 10 აპრილის №35-პ ბრძანებით, ჯ. ც-ე, 2014 წლის 10 აპრილიდან დაინიშნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ...ის თანამდებობაზე. ჯ. ც-ეის თანამდებობრივი სარგო განისაზღვრა თვეში 895 ლარის ოდენობით.

13. ასევე დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანებით, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ბ“ და „ლ“ ქვეპუნქტების, 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ... – ჯ. ც-ე 2016 წლის 3 მაისიდან გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან, ზღვრული, ანუ 50 წლის მიღწევის გამო.

14. პირველი ინსტანციის სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი კოლეგიის 2018 წლის 14 დეკემბრის №3/2/767,1272 გადაწყვეტილებით კონსტიტუციური სარჩელები №767 და №1272 („საქართველოს მოქალაქეები – ჯიმშერ ცხადაძე და მამუკა ჭანტურია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“) დაკმაყოფილდა და არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მე-2 წინადადება საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან და 29-ე მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებთან მიმართებით. არაკონსტიტუციური ნორმა ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი გადაწყვეტილების საკონსტიტუციო სასამართლოს ვებგვერდზე გამოქვეყნების მომენტიდან.

15. სასამართლომ საქართველოს კონსტიტუციის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის მე-14 და 29-ე მუხლებზე, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის პირველი მუხლის პირველ პუნქტზე, 59-ე მუხლის პირველ, მე-3 და მე-4 პუნქტებზე, ასევე „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტსა და ამავე კანონის 23-ე მუხლის პირველ პუნქტზე მითითებით აღნიშნა,

რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს და შესაბამისად, არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტი და მისი ნაწილი ძალას კარგავს მხოლოდ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოცემა-ნების მომენტიდან, რაც გულისხმობს იმას, რომ ძალადაკარგულად გამოცხადებამდე გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების შედეგად წარმოშობილი სამართლებრივი შედეგები არ უქმდება.

16. ამდენად, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი კოლეგიის 2018 წლის 14 დეკემბრის №3/2/767,1272 გადაწყვეტილებით არაკონსტიტუციურად ცნობილი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მე-2 წინადადება არ იწვევდა არაკონსტიტუციურად ცნობამდე აღნიშნული აქტის საფუძველზე გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების, მოცემულ შემთხვევაში თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანების ბათილად ცნობას.

17. ამასთან, სასამართლომ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3-მე-4 პუნქტებზე მითითებით აღნიშნა, რომ ვინაიდან კანონმდებლობა საჯარო მოსამსახურის სამსახურში აღდგენას ცალსახად უკავშირებს მისი დათხოვნის/გათავისუფლების უკანონობას, რასაც განსახილველ შემთხვევაში ადგილი არ აქვს, შესაბამისად, არ არსებობდა მოსარჩელე ჯ. ც-ეის სამსახურში აღდგენისა და მიუღებელი შრომის ანაზღაურების დაკისრების სამართლებრივი და ფაქტობრივი საფუძველი.

18. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 23 დეკემბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ჯ. ც-ემ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

19. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 21 სექტემბრის გადაწყვეტილებით ჯ. ც-ეის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა. გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 23 დეკემბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ჯ. ც-ეის სარჩელი დაკმაყოფილდა. ბათილად იქნა ცნობილი „თბილისის საქალაქო სასამართლოს საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ... ჯ. ც-ეის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების თაობაზე“ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანება. მოპასუხეს – თბილისის საქალაქო სასამართლოს დაევალა ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სა-

მართლებრივი აქტის გამოცემა, რომლითაც ჯ. ც-ე აღდგენილი იქნება თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის ...ის სამსახურის ...ის თანამდებობაზე. თბილისის საქალაქო სასამართლოს დაეკისრა ჯ. ც-ეის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება 2016 წლის 3 მაისიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდში, თვეში 895 (რვაას ოთხმოცდათხუთმეტი) ლარის ოდენობით.

20. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განაცდურის ანაზღაურების სახით მოთხოვნილი თანხა – 2016 წლის 3 მაისიდან სამსახურში აღდგენამდე, თვეში 900 ლარის ოდენობით, მოსარჩელე მხარემ დააზუსტა სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე და მოითხოვა 895 ლარის ანაზღაურება, ანუ იმ თანხისა, რაც მას ერიცხებოდა დარიცხული ხელფასის სახით სამსახურიდან განთავისუფლების დღისათვის.

21. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა ზემოაღნიშნულ ფაქტობრივ გარემოებებზე და აღნიშნა, რომ სახეზე იყო ვითარება, რომლის თანახმად, ნორმა, რის საფუძველზეც მოხდა პირის სამსახურიდან განთავისუფლება, არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი. ამდენად, პალატას უნდა შეეფასებინა, რამდენად შესაძლებელი იყო საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ დადგენილი სტანდარტის გავრცელება მანამდე წარმოშობილ – ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დასრულებულ, თუმცა სამართალწარმოების ეტაპზე დაუსრულებელ, მიმდინარე საკითხზე.

22. პალატამ აღნიშნა, რომ, მართალია, „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტი ძალას კარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საკონსტიტუციო სასამართლოს ვებგვერდზე გამოქვეყნების მომენტიდან, თუმცა, საჭიროა ნორმის იმგვარი განმარტება, რომლის თანახმადაც მოხდება გადაწყვეტილების ამოქმედების მომენტის დიფერენცირება, ანუ არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმის მოქმედების შეწყვეტის დიფერენცირება პირთა წრის მიხედვით. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, ამგვარ პირთა წრე შესაძლოა დაყოფილიყოს ორ ძირითად ჯგუფად, კერძოდ, პირი, ვისი უფლებაც შელახა არაკონსტიტუციურად გამოცხადებულმა ნორმამ და ვისაც მიმართული ჰქონდა კონსტიტუციური სარჩელით საკონსტიტუციო სასამართლოსათვის, ხოლო სარჩელით – საერთო სასამართლოსათვის და მეორე ჯგუფი – სხვა დანარჩენი პირები, რომელთა უფლებაც ასევე შეილახა ძალადაკარგული ნორმით, თუმცა აღნიშნულის თაობაზე არ უდავიათ. მოცემულ შემთხვევაში კი, პალატამ აღნიშნა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანამდე, მოსარჩელეს არა მხოლოდ მიმართული ჰქონდა საკონსტიტუციო სასამარ-

თლოსთვის იმ ნორმის არაკონსტიტუციურობის მოთხოვნით, რომლის საფუძველზეც იგი განთავისუფლდა სამსახურიდან, არამედ საკითხის სასარგებლოდ იყო კიდეც გადაწყვეტილი. ამდენად, პალატამ აღნიშნა, რომ, მართალია, ზოგადი წესის თანახმად, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები არ ვრცელდება გადაწყვეტილების მიღებამდე წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე, თუმცა საერთო სასამართლოში მიმდინარე (დაუსრულებელი) სამართალწარმოების პირობებში, შესაძლებელია საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების რეტროაქტიულად ამოქმედება აღნიშნული პირის მიმართ.

23. ამასთან, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების ამოქმედების მომენტთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ იმ შემთხვევაში, თუ საქმის განმხილველი სასამართლოს აზრით, კანონი, რომელიც ამ საქმისათვის უნდა იქნეს გამოყენებული, არ შეესაბამება ან ეწინააღმდეგება კონსტიტუციას, სასამართლო შეაჩერებს საქმის განხილვას ამ საკითხზე საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე, რის შემდეგაც საქმის განხილვა განახლდება, ეს გულისხმობს ასევე იმას, რომ საერთო სასამართლოს მოსამართლეს უფლება არ აქვს მოცემული საკითხი გადაწყვიტოს საკონსტიტუციო სასამართლოსაგან განსხვავებულად.

24. სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში, გამოიწვია ადმინისტრაციული აქტი სამსახურიდან განთავისუფლების შესახებ და თავად მოსარჩელის საკონსტიტუციო სარჩელის საფუძველზე (და არა მოსამართლის წარდგინებით), პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანამდე მოხდა იმ ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობა, რომელსაც განთავისუფლების აქტი დაეფუძნა. პალატამ განმარტა, რომ ამგვარ ვითარებაში, როდესაც საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება წინ უსწრებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებას, რომლისთვისაც უკვე ცნობილია ნორმის არაკონსტიტუციურობის თაობაზე, გაუგებარია, რატომ უნდა ცვლიდეს ვითარებას საერთო სასამართლოს მოსამართლის მიერ საკონსტიტუციო სასამართლოსათვის მიუმართაობის ფაქტი და რატომ არ უნდა მოქმედებდეს რეტროაქტიულად საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება იმ ურთიერთობაზე, რომელზეც სამართალწარმოება ჯერ არ დასრულებულა. პალატის მოსაზრებით, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დროში ამოქმედების საკითხი უნდა განიმარტოს იმგვარად, რომ წარდგინების არარსებობამ მოსარჩელისათვის საუარესოდ არ უნდა იმოქმედოს, მაშინ, როდესაც სახეზეა მოსარჩელის კონსტიტუციური სარჩელი და მით უფრო მისი დაკმაყოფილების ფაქტი.

25. გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოსამარ-

თლის წარდგინებისა და პირის კონსტიტუციური სარჩელის საერთო სასამართლოში მიმდინარე სამართალწარმოებისათვის იდენტურ მნიშვნელობას ის ფაქტიც ადასტურებს, რომ განსახილველი შრომითი დავა, რომელიც, კანონმდებლობის თანახმად, პირველი ინსტანციის სასამართლოში მცირე ვადაში უნდა დასრულებულიყო, დასრულდა თითქმის 5 წლის შემდეგ. აღნიშნული ფაქტი და პირველი ინსტანციის სასამართლოს სხდომის ოქმების შინაარსი კი, სააპელაციო პალატის შეფასებით, იმაზე მეტყველებდა, რომ სასამართლო დაელოდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, რაც მხოლოდ იმით შეიძლება აიხსნას, რომ მას აინტერესებდა და სურდა გაეზიარებინა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, თუმცა ამავდროულად, გაუგებარი იყო, რატომ არ გაითვალისწინა პირველი ინსტანციის სასამართლომ საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობის ფაქტი.

26. სააპელაციო პალატამ მიუთითა სისხლის სამართლის კანონმდებლობაზეც და მიუთითა, რომ აღნიშნული კანონმდებლობა ითვალისწინებს სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებული განაჩენის გადასინჯვის შესაძლებლობას, თუ არსებობს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომელმაც არაკონსტიტუციურად ცნო ამ საქმეში გამოყენებული სისხლის სამართლის კანონი. ამდენად, სასამართლო გაუგებრად მიიჩნევს, რატომ არ არსებობს ამგვარი მექანიზმი სამოქალაქო/ადმინისტრაციული სამართლის საქმეებთან მიმართებით და დამატებით აღნიშნავს, რომ თუკი არსებობს ნორმის განმარტების საჭიროება და საშუალება, საერთო სასამართლოს მოსამართლე ვალდებულია განმარტოს ასეთი ნორმა.

27. სააპელაციო სასამართლომ მოპასუხე მხარის მიერ წარდგენილი თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადამიანური რესურსების მართვისა და შიდა კონტროლის სამსახურის უფროსის ცნობის თანახმად დადგენილად მიიჩნია, რომ 2022 წლის 12 ივლისის მდგომარეობით თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის ...ის სამსახურში ვაკანტური იყო სამსახურის უფროსის – მეორადი სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის – 1 საშტატო ერთეული, სამსახურის უფროსის მოადგილის – პირველი კატეგორიის უფროსი სპეციალისტის 2 საშტატო ერთეულიდან – 1 საშტატო ერთეული და ...ის – ...ის 64 საშტატო ერთეულიდან – 12 საშტატო ერთეული. ამდენად, სასამართლომ 2022 წლის 12 ივლისის წერილის საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია, რომ ვინაიდან ჯ. ც-ე დანიშნული იყო ...ის თანამდებობაზე, ვაკანტური იყო ზემოაღნიშნული თანამდებობის ტოლფასი 12 საშტატო ერთეული და განმარტა, რომ მოპასუხეს უნდა გამოეცა ჯ. ც-ის თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის ...ის სამსახურის ...ის თანამდებობაზე აღდგენის

შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი.

28. სააპელაციო სასამართლომ დამატებით განმარტა, რომ შრომითი გასამრჯელოს იძულებით განაცდური წარმოადგენს ზიანის ერთ-ერთ სახეს, რომლის ანაზღაურებაც გარანტირებულია როგორც საქართველოს კონსტიტუციით, ასევე „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონით. ზიანის ანაზღაურების დაკისრებისათვის კი სახეზე უნდა იყოს ზიანი, იგი მიყენებული უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული მოქმედებით, მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებასა და ზიანს შორის უნდა არსებობდეს მიზეზობრივი კავშირი, სახელმწიფო მოსამსახურის ქმედებით ზიანის მიყენების საკითხის განხილვისას, ასევე, უნდა დადგინდეს, რომ ქმედება, რომელმაც პირისათვის ზიანი გამოიწვია, გამომდინარეობდა მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ განსახილველ შემთხვევაში სასამართლოს მიერ დადასტურებული იყო მოპასუხე თბილისის საქალაქო სასამართლოს კანონსაწინააღმდეგო ქმედება, რომლის გამოც მოსარჩელემ ვერ მიიღო თანამდებობრივი ანაზღაურება, შესაბამისად, განვიღო პერიოდზე მას მიუღებელი თანხის ოდენობით მიადგა მატერიალური ზიანი.

29. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 21 სექტემბრის გადაწყვეტილება საკასაციო საჩივრით გაასაჩივრა თბილისის საქალაქო სასამართლომ, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

30. კასატორი არ ეთანხმება თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში მითითებულ მსჯელობას საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების ჯ. ც-ეის მიმართ რეტროაქტიულად ამოქმედების შესახებ და აღნიშნავს, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე, ურთიერთობა ადმინისტრაციულ ორგანოსა და დასაქმებულს შორის დასრულებული იყო. ამდენად, კასატორმა აღნიშნა, რომ დავის საგანს წარმოადგენდა ჯ. ც-ეის სამსახურიდან გათავისუფლების თაობაზე თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანების კანონიერების საკითხი.

30.1. კასატორმა აღნიშნა, რომ დროში გავრცელების მიხედვით არსებობს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სამი სახის ეფექტი. პირველი („ex nunc“) გულისხმობს, რომ ნორმა ძალადაკარგულად ცხადდება გადაწყვეტილების გამოცხადებიდან/ გამოქვეყნებიდან და მანამდე არსებული ურთიერთობები ან ნორმის საფუძველზე

ინარჩუნებენ ძალას. მეორე არის „ex tunc“, რომელიც გულისხმობს, რომ სასამართლოს გადაწყვეტილებას აქვს რეტროაქტიული ეფექტი და ამ დროს ფაქტობრივად ხდება ნორმის არარად აღიარება, რაც იმას ნიშნავს, რომ უნდა გაუქმდეს ყველა ის ურთიერთობა და ქმედება, რაც აღნიშნული ნორმის საფუძველზე შეიქმნა. მესამე – „pro future“ კი მიმართულია მომავალზე და გულისხმობს, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ნორმის გაუქმების შესახებ მოქმედებას იწყებს მომავალში, კონკრეტულ დროს.

31. კასატორმა მიუთითა „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის მე-19 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტსა და 23-ე მუხლის პირველ პუნქტზე და აღნიშნა, რომ საქართველოში მოქმედებს „ex nunc“ მოდელი. ამასთან კასატორი მიუთითებს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 24 დეკემბრის №3/2/577 გადაწყვეტილებასა („ა(ა)იპ „ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC) და საქართველოს მოქალაქე ვახუშტი მენაბდე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-32), საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2021 წლის 25 მაისის №ას-1004-2020, 2015 წლის 24 სექტემბრის №ას-653-620-2014, 2014 წლის 25 მარტის №ას-495-471-2013, 2015 წლის 9 თებერვლის №ას-1186-1128-2014, 2022 წლის 18 ოქტომბრის №ბს-376(კ-22) განჩინებებში მოყვანილ სამართლებრივ მსჯელობაზე და განმარტა, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო ვერ სცდება აბსტრაქტული ნორმათკონტროლის ფარგლებს, ვინაიდან ფაქტობრივად არსებული მოდელი არ მოიცავს უკვე დარღვეული უფლების აღდგენის შესაძლებლობას. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს და შესაბამისად, არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტი და მისი ნაწილი ძალას კარგავს მხოლოდ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, რაც გულისხმობს, რომ ძალადაკარგულად გამოცხადებამდე, არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმის საფუძველზე გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების შედეგად წარმოშობილი სამართლებრივი შედეგები არ უქმდება, ვინაიდან აქტის არაკონსტიტუციურობა არ ვრცელდება არაკონსტიტუციურად გამოცხადებამდე აქტით მონესრიგებულ სამართალურთიერთობაზე. ამდენად, კასატორი მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემთხვევაში საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას არ უნდა მიენიჭოს უკუძალა.

32. კასატორი ასევე მიიჩნევს, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლომ განსახილველ საქმეზე მოსამართლის წარდგინებასა და პირის კონსტიტუციურ სარჩელს არასწორად მიანიჭა იდენტური მნიშვნელო-

ბა, ვინაიდან ინდივიდუალური კონსტიტუციური სარჩელისა და საერთო სასამართლოების კონსტიტუციური წარდგინების საფუძველზე მიმდინარე საკონსტიტუციო სამართალწარმოება და მათი მიზნები ერთმანეთისგან განსხვავდება.

33. თბილისის საქალაქო სასამართლო ასევე აღნიშნავს, რომ საერთო სასამართლოებში საქმის განხილვისას ან მანამდე დარღვეულ უფლებათა დაცვის უზრუნველსაყოფად საკონსტიტუციო სასამართლოში ინდივიდუალური კონსტიტუციური სარჩელის წარდგენის საფუძველით, საერთო სასამართლოში საქმის წარმოების შეჩერების შესაძლებლობას საქართველოს კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს. სასამართლო მხოლოდ მაშინ შეაჩერებს საქმის წარმოებას, თუ კონკრეტული საქმის განხილვისას იგი თავად დაასკვნის, რომ კანონი ან სხვა ნორმატიული აქტი, რომელიც მან უნდა გამოიყენოს, შეიძლება იქნეს მიჩნეული მთლიანად ან ნაწილობრივ კონსტიტუციის შეუსაბამოდ. ამდენად, კასატორი აღნიშნავს, რომ არასწორია სააპელაციო სასამართლოს ცალსახა და ერთმნიშვნელოვანი შეფასება იმის თაობაზე, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლო დაელოდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებას.

34. რაც შეეხება გასაჩივრებულ გადანყვეტილებაში გაკეთებულ ანალოგიას სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობასთან, კასატორი არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს აღნიშნულ პოზიციას და აღნიშნავს, რომ სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობით გათვალისწინებული შესაძლებლობა – საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების საფუძველზე გადაისინჯოს განაჩენი – წარმოადგენს საერთაშორისო, კონვენციურ და კონსტიტუციურ პრინციპს. კასატორი მიიჩნევს, რომ მსჯელობისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული კანონმდებლის მიზანი, არ დაუშვას პირის მსჯავრდება იმ ნორმის საფუძველზე, რომელიც არაკონსტიტუციურად იქნება მიჩნეული. სისხლის სამართლისა და სამოქალაქო/ადმინისტრაციული სამართლის პრინციპები კი ფუნდამენტურად განსხვავდება ერთმანეთისგან. სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებებისთვის უკუძალის მინიჭება შესაძლოა არ იყოს თანხვედრაში საპროცესო სამართლის ისეთ პრინციპებთან, როგორებიცაა თანასწორობა, შეჯიბრებითობა, სასამართლოსთვის მიმართვის გზით მოპოვებული უფლების სტაბილურობა და სამართლებრივი უსაფრთხოება.

35. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 2 დეკემბრის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული

ლი თბილისის საქალაქო სასამართლოს საკასაციო საჩივარი.

35. 1. 2023 წლის 6 ივნისს ჯ. ც-ემ საქართველოს უზენაეს სასამართლოში წარმოადგინა საკასაციო შესაგებელი, რომელშიც აღნიშნა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის მიმდინარეობისას, 2017 წლის 4 დეკემბერს, დაკმაყოფილდა მოსარჩელის შუამდგომლობა და შეჩერდა საქმის განხილვა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმის მიერ მისი სარჩელის გადაწყვეტამდე. ამდენად, მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ სასამართლო საქმის შეჩერებით დაეთანხმა პოზიციას, რომ სადავო საკითხი ვერ გადაწყდებოდა მანამ, სანამ საკონსტიტუციო სასამართლო არ მიიღებდა გადაწყვეტილებას. მოსარჩელემ ასევე აღნიშნა, რომ საქმის წარმოება პირველი ინსტანციის სასამართლოში განახლდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიღებისა და მოსარჩელის მიერ საქმის განახლების თაობაზე არაერთი განცხადების წარდგენის შემდგომ.

36. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 18 ოქტომბრის განჩინებით თბილისის საქალაქო სასამართლოს საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

37. საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს.

38. საქმის მასალებით დასტურდება, რომ ... წლის ... დაბადებული ჯ. ც-ე თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2014 წლის 10 აპრილის №35-პ ბრძანებით, 2014 წლის 10 აპრილიდან დაინიშნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ...ის თანამდებობაზე და თანამდებობრივი სარგო განისაზღვრა თვეში 895 ლარის ოდენობით.

39. ასევე დადგენილია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანებით, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ბ“ და „ლ“ ქვეპუნქტების, 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ...ი – ჯ. ც-ე 2016 წლის 3 მაისიდან გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან, ზღვრული, ანუ 50 წლის მიღწევის გამო.

40. საქმეზე დადგენილია, რომ ჯ. ც-ემ 2016 წლის 6 ივნისს კონსტი-

ტუციური სარჩელით (რეგისტრაციის №767) მიმართა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს. აღნიშნული სარჩელი, არსებითად განსახილველად მიღების საკითხის გადასაწყვეტად, 2016 წლის 6 ივნისს გადაეცა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიას, რომლის 2016 წლის 18 ნოემბრის №2-3/8/767 განჩინებით კონსტიტუციური სარჩელი №767 („საქართველოს მოქალაქე ჯ. ც-ე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“) განსახილველად გადაეცა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პლენუმს.

41. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველი კოლეგიის 2018 წლის 14 დეკემბრის №3/2/767, 1272 გადაწყვეტილებით კონსტიტუციური სარჩელები №767 და №1272 („საქართველოს მოქალაქეები – ჯიმშერ ცხადაძე და მამუკა ჭანტურია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“) დაკმაყოფილდა და არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მე-2 წინადადება საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან და 29-ე მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებთან მიმართებით. არაკონსტიტუციური ნორმა ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი ამ გადაწყვეტილების საკონსტიტუციო სასამართლოს ვებგვერდზე გამოქვეყნების მომენტიდან.

42. თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანების გამოცემის დროს მოქმედებდა „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მე-2 წინადადება, რომლითაც სასამართლო ...ის სამსახურის ზღვრულ ასაკს შეადგენდა 50 წელი. აღნიშნული ნორმა ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2018 წლის 14 დეკემბრის №3/2/767, 1272 გადაწყვეტილებით. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება გამოქვეყნდა 2018 წლის 14 დეკემბერს.

43. ...წლის ...ს დაბადებულ ჯ. ც-ეს 50 წელი შეუსრულდა ... წლის ...ს, რის გამოც თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანებით, „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტის „ბ“ და „ლ“ ქვეპუნქტების, 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს აპარატის საერთო განყოფილების ...ის სამსახურის ...ი – ჯ. ც-ე 2016 წლის 3 მაისიდან გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან, ორგანული კანონით დადგენილი სამსახურის ზღვრული ასაკის ანუ 50 წლის მიღწევის გამო.

44. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ განსახილველი საკითხი ეხება მოქმედი კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემული, კანონიერი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათი-

ლად ცნობის შესაძლებლობას საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ კანონის (ნორმის) არაკონსტიტუციურად ცნობის გამო და საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების რეტროაქტიულად გავრცელებას, გადაწყვეტილების მიღებამდე წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებზე.

45. საკასაციო პალატის მითითებით, იმისათვის რომ ადამიანმა შეძლოს საკუთარი ქმედების ნორმასთან შესაბამისობაში მოყვანა, რაც შედეგს მომავალში წარმოშობს, აუცილებელია ნორმა იყოს ცხადი და კონკრეტული შედეგის დამდგენი, რაც განამტკიცებს მოქალაქეთა ნდობას ზოგადად სამართლის მიმართ. მოქალაქის ნდობას შეიძლება გამოეცალოს საფუძველი, როდესაც წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებში ნორმის არსებითად შეცვლა ხდება. ეს პრობლემა წარმოიშობა როგორც კანონის უკუძალით გამოყენებისას, ასევე განსაკუთრებით თვალსაჩინო ხდება, როდესაც საქმე ეხება საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების უკუძალით გამოყენების შესაძლებლობას სამოქალაქო ან/და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებზე.

45.1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დროში მოქმედებაზე საკონსტიტუციო სასამართლომ იმსჯელა საქმეზე „ისრაელის მოქალაქეები – თამაზ ჯანაშვილი, ნანა ჯანაშვილი და ირმა ჯანაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (იხ. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2013 წლის 5 ნოემბრის №3/1/531 გადაწყვეტილება საქმეზე „ისრაელის მოქალაქეები – თამაზ ჯანაშვილი, ნანა ჯანაშვილი და ირმა ჯანაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, 26-27) და განმარტა, რომ „კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების შეუზღუდავად გასაჩივრების შესაძლებლობა შექმნიდა მოდავე მხარეთა ურთიერთობებში მუდმივ გაურკვევლობას და იმის საშიშროებას, რომ დავა და კონფლიქტი ვერასდროს პოვებდა საბოლოო გადაწყვეტას. საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილება იმ პრეზუმფციის მატარებელია, რომ საკითხი მხარეთა შორის გადაწყდა სწორად და რომ ისინი ამ საკითხთან, უფლებასთან, სიკეთესთან, ქონებასთან დაკავშირებით შემდგომ სამართლებრივ ურთიერთობებს გააგრძელებენ გადაწყვეტილებით დადგენილი სინამდვილის გათვალისწინებით, მასზე დაყრდნობით ან მისგან გამომდინარე. ამიტომ პოტენციური მოპასუხე დაცული უნდა იყოს იმისგან, რომ კვლავ დადგეს ძველი სარჩელის წინაშე, რომელიც ერთხელ უკვე გადაწყვეტილი იყო სასამართლოს მიერ, ამასთან, დაცული იყოს იმისგან, რომ საექვო, სათუო გახდეს მის მიერ დამყარებული სამართლებრივი ურთიერთობები. საბოლოო ჯამში, დაუსრულებელი დავის შესაძლებლობა დააფრთხობს პირებს, გაართულებს სამართლებრივი ურთიერთობის დამყარებას –

უფლების მუდმივი საეჭვოობის დაშვება მოსპობს თავად უფლების სიცოცხლისუნარიანობას, რადგან ის ვერ იქნება გამოყენებული მომავალი ურთიერთობების დასამყარებლად, უფლებების შესაძენად“. მოცემულ საქმეზე, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა სამართლებრივი უსაფრთხოების მნიშვნელობაზე და სახელმწიფოს მხრიდან მის უზრუნველყოფაზე. სამართლებრივი უსაფრთხოება წარმოადგენს სამოქალაქო და ადმინისტრაციული საქმეების შემთხვევაში, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების უკუძალის აკრძალვის ლეგიტიმურ საფუძველს.

45.2. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით „თანამედროვე სახელმწიფოს სტაბილურობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პირობას წარმოადგენს კერძო და საჯარო ინტერესებს შორის პრიორიტეტების სწორად და სამართლიანად განსაზღვრა, ხელისუფლებისა და ადამიანის ურთიერთობის გონივრულად დაბალანსებული სისტემის შექმნა. ეს, პირველ რიგში, გამოხატულებას პოუვებს ყოველი კონკრეტული უფლების შინაარსისა და ფარგლების ადეკვატურ საკანონმდებლო განსაზღვრაში“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 2 ივლისის № 1/2/384 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – დავით ჯიმშელიშვილი, ტარიელ გვეტაძე და ნელი დალაიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“). „ვინაიდან ნებისმიერი სამართლებრივი წესრიგი მიზნისა და საშუალების მიმართებაზეა აგებული, ეს ავალდებულებს სახელმწიფოს, მიზნის მისაღწევად გამოიყენოს ისეთი საშუალება, რომლითაც, როგორც მიზნის მიღწევა იქნება გარანტირებული, ასევე თანაზომიერების პრინციპი იქნება დაცული“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2008 წლის 19 დეკემბრის გადაწყვეტილება № 1/2/411 საქმეზე „შპს „რუსენერგოსერვისი“, შპს „პატარა კახი“, სს „გორგოტა“, გივი აბლაკის ინდივიდუალური საწარმო „ფერმერი“ და შპს „ენერგია“ საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს ენერგეტიკის სამინისტროს წინააღმდეგ“). ამდენად, კანონმდებელმა, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დროში მოქმედების მოდელის შერჩევისას უნდა დაიცვას ბალანსი, ერთი მხრივ, ინდივიდუალური უფლების დაცვის საშუალებასა და მეორე მხრივ, სამართლებრივი განსაზღვრულობის პრინციპს შორის. საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების სამართლებრივი ძალის კანონმდებლობით განსაზღვრულ ფარგლებს კი საერთო სასამართლოები ვერ გასცდებიან, ვინაიდან სხვადასხვა სისტემებს შორის, რომელიმესათვის უპირატესობის მინიჭება არ შედის საერთო სასამართლოების უფლებამოსილების სფეროში და წარმოადგენს საკანონმდებლო ხელისუფლების გადასაწყვეტ საკითხს.

46. სადავო საკითხის მნიშვნელობიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს მიუთითოს, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დროში მოქმედებასთან დაკავშირებით ძირითადად განასხვავებენ სამ მოდელს – Ex tunc, Ex nunc და Pro futuro.

46.1. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების Ex tunc ეფექტი ნიშნავს სასამართლოს გადაწყვეტილების გავრცელებას მის გამოქვეყნებამდე წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე. როდესაც საკონსტიტუციო სასამართლო არაკონსტიტუციურ კანონს Ex tunc ე.ი. რეტროაქტიული ეფექტით აცხადებს ძალადაკარგულად, იქმნება ისეთი ვითარება, რომ ნორმა საერთოდ არ არსებობდა. შესაბამისად, ასეთ შემთხვევაში საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას აქვს რეტროაქტიული ეფექტი, რაც ნიშნავს იმას, რომ არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმა აღარ გამოიყენება იმ სამართალურ-ურთიერთობის თუ ფაქტების მიმართ, რომლებიც წარმოიშვა გადაწყვეტილების გამოქვეყნებამდე.

46.2. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების Ex Nunc მოდელი, რომელიც უპირატესობას ანიჭებს კანონის განსაზღვრულობის და სამართლებრივი უსაფრთხოების პრინციპებს, ადგენს, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი სადავო ნორმა, სამართლებრივ შედეგს იწვევს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოცხადებიდან, ხოლო ძალადაკარგული არაკონსტიტუციური ნორმა მოქმედებს იმ ურთიერთობებზე, რომელიც წარმოიშვა სადავო ნორმის მოქმედების პერიოდში ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობამდე ე.ი. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოცხადებამდე ან გადანყვეტილებით განსაზღვრულ გვიანდელ თარიღამდე. არაკონსტიტუციური ნორმა ვრცელდება იმ სამართლებრივ ურთიერთობებზე, რომლებიც ნორმის ძალადაკარგულად ცნობის შესახებ გადაწყვეტილების გამოცხადებამდე წარმოიშვა. ე.ი. არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმა გამოიყენება ნორმის გაუქმებამდე წარმოშობილი სამართალურ-ურთიერთობის მიმართ. Ex Nunc სისტემის მოქმედების პირობებში გამოჩნადის სახით ასევე შესაძლებელია საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების რეტროაქტიული ძალით გავრცელება სხვადასხვა კატეგორიის საქმეებზე, მაგ. საერთო სასამართლოებში მიმდინარე საქმეებზე, თუმცა აღნიშნული უფლებამოსილებით კანონმდებელმა უნდა აღჭურვოს საკონსტიტუციო სასამართლო და პირდაპირ მიანიჭოს საამისო უფლებამოსილება მას. ასეთი საკანონმდებლო ჩანაწერის არარსებობის პირობებში (იხ. საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტი; „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 1-ელი პუნქტი და 25-ე მუხლის მე-2

პუნქტი) სასამართლოები მოკლებულნი არიან შესაძლებლობას თვითნებურად აღიჭურვონ მსგავსი უფლებამოსილებით. საკასაციო სასამართლოს მსჯელობას ამყარებს ის გარემოება, რომ კანონმდებელმა თავად განსაზღვრა გამონაკლისის შემთხვევები, რაც მოცემულია „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის მე-20 მუხლში, რომელიც ეხება კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებების (განაჩენების) აღსრულების შეჩერებას, სხვა შემთხვევას (გარდა სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით და „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა) სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეების მიმართ მოხმობილი ნორმა არ ითვალისწინებს. მაგალითისათვის საკასაციო პალატა მიუთითებს ავსტრიის ფედერალური საკონსტიტუციო კანონის 140-ე მუხლის მე-7 ნაწილზე, რომლითაც დეტალურად არის დარეგულირებული საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სამართლებრივი ეფექტი, ასევე თავად კანონმდებელი მიუთითებს მიმდინარე საქმეზე, რომელზეც სასამართლომ მიიღო გადაწყვეტილება და რომელმაც ბიძგი მისცა ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობას, როგორც გამონაკლის შემთხვევაზე, რომელზეც ვრცელდება საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგენილი შედეგი. კანონმდებელი საკონსტიტუციო სასამართლოს დამატებით ანიჭებს უფლებამოსილებას თავად განსაზღვროს საკუთარი გადაწყვეტილების სამართლებრივი ეფექტი. გერმანიის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ კანონის §35 ასევე ანიჭებს უფლებამოსილებას საკონსტიტუციო სასამართლოს, თავად განსაზღვროს საკუთარი გადაწყვეტილების აღსრულების წესი. საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტით კი არაკონსტიტუციურად ცნობილი აქტი ან მისი ნაწილი ძალას კარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან ან გვიანდელი თარიღიდან, რაც არ იძლევა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების რეტროაქტიული ეფექტით გამოყენების შესაძლებლობას და არ იწვევს გადაწყვეტილების მიღებამდე წარმოშობილ ურთიერთობებზე (სამოქალაქო/ადმინისტრაციული კატეგორიის დავებზე) მის გავრცელებას. ასევე, არც მიმდინარე საქმეს ასახელებს კანონმდებელი როგორც გამონაკლის შემთხვევას და არც საკონსტიტუციო სასამართლოს ანიჭებს ფართო უფლებამოსილებას თავად დაადგინოს საკუთარი გადაწყვეტილების აღსრულების წესი. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების Ex Nunc ფუნქციის მოქმედების ვითარებაში ნორმატიული აქტის არაკონსტიტუციურად აღიარება არ იწვევს მის საფუძველზე წარმოშობილი სამართლებრივი ურთიერთობების შეცვლას. აღნიშნული ნორმა განსხვა-

ვებულად ვერ განიმარტება სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სამართალწარმოებისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგადად, ადმინისტრაციულ დავაში ვერტიკალური ურთიერთობებია მოცემული, ხოლო სამოქალაქო ურთიერთობისას – ჰორიზონტალური, რადგან ხელისუფლების დანაწილების პრინციპიდან გამომდინარე, კონსტიტუციით განსაზღვრულისგან განსხვავებულად საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მოქმედების ფარგლების განმარტება, კანონმდებლობის ცვლილების გარეშე, საერთო სასამართლოების უფლებამოსილების ფარგლებს სცდება.

46.3. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების Pro futuro ეფექტისას, საკონსტიტუციო სასამართლო ძალადაკარგულად აცხადებს ნორმას მომავალში კონკრეტული თარიღიდან და ადგენს სადავო ნორმის გამოყენებას გადაწყვეტილებაში მითითებულ თარიღამდე. საკონსტიტუციო სასამართლო თავის გადაწყვეტილებას Pro futuro სამართლებრივ ძალას ანიჭებს იმ შემთხვევაში თუ დაადგენს, რომ კანონმდებელს სჭირდება დრო, რათა ცვლილება შეიტანოს არაკონსტიტუციურად გამოცხადებულ ნორმაში. აღნიშნული უფლებამოსილებით საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო აღჭურვილია საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლიდან, ასევე, საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ ორგანული კანონის 25-ე მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებიდან გამომდინარე.

47. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას რეტროაქტიული ეფექტი მიანიჭა იმ დასაბუთებით, რომ დავა წარმოადგენდა მიმდინარე დავას, მოსარჩელე კი – საკონსტიტუციო სარჩელის ავტორს და აღნიშნული საქმეები სინქრონულად განიხილებოდა საერთო და საკონსტიტუციო სასამართლოებში. თუმცა სააპელაციო სასამართლოს არ მიუთითებია კონკრეტული ნორმა, რომელიც ასეთი უფლებამოსილებით აღჭურავდა საერთო სასამართლოს. მიმდინარე დავაზე გამონაკლისის სახით რეტროაქტიული ეფექტის დადგენა, საქართველოში არსებული კონსტიტუციური მოდელის პირობებში, მოკლებულია სამართლებრივ საფუძველს და დაუსაბუთებელია იმ მხრივაც, რომ ტერმინი – მიმდინარე დავა სხვადასხვაგვარი განმარტების შესაძლებლობას იძლევა, მაგალითად, ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობის შემდეგ, ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გასაჩივრების ერთთვიანი ვადის დაცვით, ადმინისტრაციული სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში, რთულია იმის თქმა, რომ ასეთი დავა არ იქნება მიმდინარე დავა, რამდენადაც ადმინისტრაციული აქტის გასაჩივრების ერთთვიანი ვადა არ იქნება გასული, ხოლო ამგვარი განმარტების დაშვება სხვა არაფერია თუ არა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილები-

სათვის რეტროაქტიული ეფექტის მინიჭება. იგივე ითქმის საკონსტიტუციო სასამართლოში დავის დასრულების შემდეგ კონსტიტუციური სარჩელის ავტორის მიერ სარჩელით საერთო სასამართლოსათვის მიმართვის შემთხვევაში, რამეთუ ტერმინის ფართო გაგებით მიმდინარე დავა შესაძლოა, ასევე ერთი მთლიანი დავის ორ ნაწილად წარმოსდგეს ჯერ საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის წარდგენის და შემდეგ, დავის დასრულების შემთხვევაში, საერთო სასამართლოებში სარჩელის აღძვრის გზით, რაც ასევე წარმოადგენს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ეფექტის მინიჭებას. სხვადასხვა შემთხვევებზე საკასაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა იმ მიზნით, რომ წარმოეჩინა ის სირთულე, რის წინაშეც აღმოჩნდებიან საერთო სასამართლოები, მყარად განსაზღვრული ნორმისა და კანონში ასახული კანონმდებლის ნების საწინააღმდეგო განმარტების შედეგად. საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ეფექტის თვითნებურად მინიჭების შემთხვევაში, ფაქტობრივად ხდება კანონმდებლის მიერ არსებული *Ex nunc* მოდელის თვითნებურად ანულირება საერთო სასამართლოების მიერ და კანონით გაუთვალისწინებელი *Ex Tunc* მოდელით მისი ჩანაცვლება სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის დავებზე, რისი უფლებამოსილებაც, როგორც უკვე აღინიშნა, საერთო სასამართლოებს, ხელისუფლების დანაწილების პრინციპიდან გამომდინარე, არ გააჩნიათ.

48. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების სამართლებრივი ეფექტის ფარგლები შეაფასა ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ საქმეზე „აპოსტილი საქართველოს წინააღმდეგ“ (საჩივარი 40765/02, §42-§44), სადაც ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ მიუთითა, რომ „საქართველოს საკონსტიტუციო სამართალწარმოება ასევე განსხვავდება მაგალითად გერმანიის, ესპანეთისა და ჩეხეთის პრაქტიკისგან. ამ ქვეყნებში არსებობს მიმართვის „სპეციფიკური“ კონსტიტუციური საშუალებები, რომლებიც საკონსტიტუციო სასამართლოებს აძლევს შესაძლებლობას, გამოასწოროს ოფიციალურ უწყებათა მიერ უფლებათა დარღვევები ან კიდევ, როდესაც კონსტიტუციით გარანტირებული უფლების დარღვევა წარმოადგენს არა გადანყვეტილების, არამედ სხვაგვარი ჩარევის შედეგს, აუკრძალოს შესაბამის უწყებას, განაგრძოს აღნიშნული უფლების დარღვევა და მიუთითოს მას, რომ თუკი ეს შესაძლებელია, აღადგინოს დარღვევამდე არსებული მდგომარეობა – *statu quo ante* (Hartman c. République tchèque, no 53341/99, §49, CEDH 2003-VIII, et Sürmeli c. Allemagne [GC], no 75529/01, §62, CEDH 2006-VII)“. აღნიშნული მიმართვის საშუალება ასევე იძლევა იმ დარღვევათა გამოსწორების შესაძლებლობას, რომელთა

მყისიერი და პირდაპირი საფუძველი სასამართლო ორგანოს ქმედებაში ან უმოქმედობაში მდგომარეობს იმ ფაქტებისგან დამოუკიდებლად, რომლებიც საფუძვლად დაედო საქმის წარმოებას; არაკონსტიტუციური კანონის გაუქმება იწვევს სასამართლოების ან სახელმწიფო უწყებების მიერ, აღნიშნული კანონის საფუძველზე მიღებული ყველა საბოლოო გადაწყვეტილების გაუქმებას (იხ. *Riera Blume et autres c. Espagne* (déc.), no 37680/97, CEDH 1999-II, et *Voggenreiter c. Allemagne*, no 47169/99, §23, CEDH 2004-I). ზემოაღნიშნულისაგან განსხვავებით, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, გააუქმოს საჯარო უწყებების ან სასამართლოების მიერ გამოტანილი ის ინდივიდუალური გადაწყვეტილებები, რომლებიც პირდაპირ გავლენას ახდენენ მოსარჩელის უფლებებზე. „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის მე-20 მუხლის თანახმად, კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის არაკონსტიტუციურად ცნობა არ ნიშნავს ამ აქტის საფუძველზე ადრე გამოტანილი სასამართლოს განაჩენებისა და გადაწყვეტილებების გაუქმებას. მსგავს ფორმულირებას შესაბამის ნორმასთან დაკავშირებული სააღსრულებო წარმოების შეწყვეტაც კი არ შეუძლია, ის მხოლოდ მისი აღსრულების შეჩერებას იწვევს. სასამართლომ უკვე აღნიშნა – იმისათვის, რომ მიმართვის საშუალება ეფექტიანი იყოს, ის უნდა პასუხობდეს საჩივარს, იძლეოდეს გასაჩივრებული დარღვევის პირდაპირი და სწრაფი გამოსწორების საშუალებას და არ უნდა სთავაზობდეს კონვენციის მე-6 მუხლით გარანტირებული უფლებების მხოლოდ უბრალო, ირიბ დაცვას (იხ. *Merit*, ხსენებული ზემოთ, §59 და *Deweert c. Belgique*, 27 février 1980, §29, série A no 35)“. ამდენად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ჯერ კიდევ 2006 წელს მიუთითებდა იმ გარემოებაზე, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ინდივიდუალურ კონსტიტუციურ სარჩელებზე ეფექტურად ვერ აღადგენს თავდაპირველ უფლებრივ მდგომარეობას და ვერ დაედება საფუძვლად საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებამდე ადმინისტრაციული ორგანოების მიერ გამოცემული აქტების გაუქმებას. ამავე გადაწყვეტილებაში მითითებულია, რომ გამოსავლის სახით საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებების რეტროაქტიული ეფექტი უნდა გაძლიერდეს ან სასამართლოს რეალური საკონსტიტუციო კონტროლის უფლება უნდა ჰქონდეს, რაც მიღწევადია მხოლოდ კანონმდებლობის ცვლილების შედეგად და არა ნორმის განმარტების გზით. საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს ამავე საქმეში (აპოსტილი საქართველოს წინააღმდეგ, საჩივარი 40765/02, §30) ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მითითებაზე, რომ 1999 წლის 19 აპრილის ვენეციის კომისიის დასკვნით „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შე-

სახეზე“ და „საკონსტიტუციო სამართალწარმოების შესახებ“ კანონებში შესატან საკანონმდებლო ცვლილებათა პროექტზე კომისიამ აღნიშნა: „საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებები ხასიათდება გაურკვევლობით მათი აღსრულების თვალსაზრისით. აღნიშნული სირთულის გადასაწყვეტად, ქართველ კანონმდებელს შეეძლო, გამოეყენებინა გერმანიის კანონი ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ, რომლის 35-ე მუხლის თანახმად: „ფედერალურ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეუძლია, თავის გადანყვეტილებაში, განსაზღვროს, თუ ვინ უნდა აღასრულოს ის. მას ასევე შეუძლია, განსაკუთრებულ შემთხვევებში, განსაზღვროს აღსრულების მეთოდი.“ საკასაციო პალატამ უკვე მიუთითა, რომ ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ გერმანიის კანონის 35-ე პარაგრაფის მსგავსი რეგულირების შემთხვევაში საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს ექნებოდა უფლებამოსილება, თავად გადაეწყვიტა გადანყვეტილების აღსრულების მეთოდი (ფარგლები), თუმცა მსგავს უფლებამოსილებას კანონმდებელი საქართველოს საკონსტიტუციო (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო წარმოადგენს საკონსტიტუციო კონტროლის განმახორციელებელ სასამართლო ორგანოს, რომელიც არ შედის საერთო სასამართლოების სისტემაში) ან/და საერთო სასამართლოებს არ ანიჭებს.

49. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ამჟამად საქართველოში მოქმედი მოდელის პირობებში სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებზე მატერიალურ სამართლებრივი ნორმის არაკონსტიტუციურად ცნობას და მის ძალადაკარგულად გამოცხადებას არ მოჰყვება ნორმის არაკონსტიტუციურობით გამოწვეული შედეგების აღდგენა. საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაძლოა მიენიჭოს დისკრეტია, გადანყვეტოს თავისი გადანყვეტილების სამართლებრივი ძალა დროში, ანუ დაადგინოს რეტროაქტიულობა, ისე როგორც ზოგიერთ შემთხვევაში, უფლებამოსილია ნორმის გაუქმება მომავალში კონკრეტულ თარიღს დაუკავშიროს (მაგ. ადმინისტრაციული კატეგორიის დავის – საგადასახადო დავის დროს გადასახადის არაკონსტიტუციურად ცნობის შემთხვევაში, ვინაიდან აღნიშნული საკითხი დაკავშირებულია ქვეყნის ფინანსებსა და ეკონომიკურ მდგრადობასთან, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ძალის მიენიჭებამ შესაძლოა სახელმწიფოში ეკონომიკური კრიზისი წარმოქმნას). ასევე შესაძლებელია კანონმდებლობით დარეგულირდეს ის მოქმედებები, რომელიც უნდა განხორციელდეს არაკონსტიტუციური ნორმის შედეგების აღმოსაფხვრელად, ეს შესაძლოა ყოველ ინდივიდუალურ შემთხვევაში გახდეს კანონმდებლის მსჯელობის საგანი ან ზოგადად დარეგულირდეს კანონმდებლობით სამართალწარმოების სპეციალური სახე, რომელიც მიმართული იქნება არაკონსტიტუციურად ცნობი-

ლი ნორმის მოქმედებით დაზარალებულთა უფლებების აღსადგენად იმ ფარგლებში, რომელსაც ასეთი შემთხვევებისთვის განსაზღვრავს კანონმდებელი. ასევე შესაძლებელია საკონსტიტუციო სასამართლოს მიენიჭოს უფლებამოსილება, ძალადაკარგულად ცნოს არაკონსტიტუციური ნორმა Ex tunc ეფექტით მისი მიღების თარიღიდან, რაც დაინტერესებულ პირს მისცემდა უფლებებში სრულად აღდგენის შესაძლებლობას.

49.1. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობა საკონსტიტუციო სარჩელის ავტორისათვის, რომლის სარჩელის შედეგად გამოვლინდა არაკონსტიტუციური ნორმა, არ ითვალისწინებს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ეფექტის მინიჭებას და გამონაკლისის სახით, მის უკეთეს უფლებრივ მდგომარეობაში ჩაყენებას, იმ ადამიანებისაგან განსხვავებით, რომლებსაც არ მიუმართავთ საკონსტიტუციო სასამართლოსათვის. ამდენად, საკონსტიტუციო სასამართლოში დავის მოგების შემდგომ, საკონსტიტუციო სარჩელის ავტორი ვერ სარგებლობს რაიმე უპირატესობით სხვა პირებთან შედარებით, რომ სარჩელი აღძრას საერთო სასამართლოებში და მხოლოდ მის სარჩელზე მოითხოვოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების რეტროაქტიული ეფექტით გავრცელება და სარჩელის დაკმაყოფილება, რამეთუ საქართველოში მოქმედებს მკაცრი Ex Nunc მოდელი, რაც, როგორც უკვე აღინიშნა, ნიშნავს იმას, რომ ნორმა სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებზე ძალას კარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების გამოქვეყნების დღიდან ან უფრო გვიანდელი თარიღიდან. საკასაციო პალატა კვლავ აღნიშნავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლი ფაქტობრივად კრძალავს Ex tunc ეფექტით საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების გავრცელებას/მოქმედებას, გარდა გამონაკლისი შემთხვევებისა. თუ არ შეიცვლება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების დროში მოქმედების დღევანდელი მოდელი, შესაძლოა, თავად საკონსტიტუციო სასამართლო აღიჭურვოს იმ უფლებამოსილებით, რომ განსაზღვროს იმ პირთა წრე, ვისაც შეეძლება გადანყვეტილების რეტროაქტიული სასამართლებრივი ძალით უპირატესობის მიღება და იმ ეტაპის განსაზღვრაც კი, რომელ ეტაპზე უნდა მოხდეს ეს – დასრულებული თუ მიმდინარე ადმინისტრაციული წარმოების, სამოქალაქო/ადმინისტრაციულ სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის თუ სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სამართალწარმოების ან სხვა რომელიმე ეტაპიდან თუ თარიღიდან. სამართლებრივი ურთიერთობებისა და დავის მრავალფეროვნების გათვალისწინებით ყველა შესაძლო პრაქტიკულ შემთხვევას საკასაციო პალატა არ ჩამოთვლის, რამეთუ აღნიშნული პრობლემატიკის

ყველა ასპექტის განსაზღვრა უფრო მეტად თეორიული კვლევის საგანს წარმოადგენს.

50. განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მეორე წინადადება, რომელიც სასამართლოს ...ად სამსახურის ზღვრულ ასაკად 50 წელს ადგენდა, არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2018 წლის 14 დეკემბრის №3/2/767,1272 გადაწყვეტილებით. ჯ. ც-ეის სამსახურიდან გათავისუფლებისა და სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის, თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანების გამოცემის მომენტი მოქმედი იყო საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მეორე წინადადება. აღნიშნული ნორმის არაკონსტიტუციურობა დადგინდა ჯ. ც-ეის სამსახურიდან გათავისუფლებიდან ორ წელზე მეტი პერიოდის გასვლის შემდეგ და საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში მიეთითა, რომ ნორმა ძალას კარგავდა გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან. საკონსტიტუციო სასამართლოს 2018 წლის 14 დეკემბრის №3/2/767,1272 გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-2 პუნქტში მითითებულია არაკონსტიტუციური ნორმის „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მეორე წინადადების ძალადაკარგულად ცნობის მომენტი, კერძოდ, აღნიშნული ნორმა ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი ამ გადაწყვეტილების საკონსტიტუციო სასამართლოს ვებგვერდზე გამოქვეყნების მომენტიდან. საკონსტიტუციო სასამართლოს ვებგვერდზე გადაწყვეტილება გამოქვეყნდა 2018 წლის 14 დეკემბერს. ძალადაკარგულად ცნობა ბათილად ცნობისა და არარად აღიარებისგან განსხვავებით წარსულში, სადავო ნორმის ძალადაკარგულად ცნობამდე არსებული შედეგების შენარჩუნებას ნიშნავს. მოსარჩელის მოთხოვნას წარმოადგენს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით დამდგარი სამართლებრივი შედეგის მასზე გავრცელება, სამსახურიდან გათავისუფლების თაობაზე გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, თანამდებობაზე აღდგენის დავალება და 2016 წლის 3 მაისიდან სამსახურში აღდგენამდე, თვეში 895 ლარის ოდენობით იძულებითი მოცდენის დროს მიუღებელი შრომის ანაზღაურების დაკისრება. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ განსახილველ საქმეზე სარჩელის დაკმაყოფილება ნიშნავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ეფექტის მინიჭებას, რაც დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც მსგავს შესაძლებლობას კანონი ითვალისწინებს.

50.1. საკასაციო პალატა ასევე მიზანშეწონილად მიიჩნევს აღნიშნოს, რომ შეუძლებელია იმპერატიულად ითქვას, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებებისათვის რეტროაქტიული ეფექტის მინიჭება სამოქალაქო დავებზე დაუშვებელია, ხოლო ადმინისტრაციული კატეგორიების დავებზე დასაშვებია, რადგან, ერთი მხრივ, ნორმის განმარტება ვერ დაეფუძნება მხოლოდ საქმეში მონაწილე მხარის სტატუსს (დავის საგანს), მეორე მხრივ კი, სახელმწიფო გამოდის რა როგორც კერძო სამართლის სუბიექტი სამოქალაქო დავებში, ხოლო ადმინისტრაციული ხელშეკრულებიდან წარმოშობილი სახელშეკრულებო დავა განიხილება ადმინისტრაციული სამართალწარმოების წესით, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ძალის მინიჭება მხოლოდ დავის კატეგორიის მიხედვით, არ გამოირიცხავს კერძო სამართლის სუბიექტის საწინააღმდეგო და სახელმწიფოს სასარგებლო შედეგის მიღების შესაძლებლობას. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების დროში მოქმედების წესი განსაზღვრულია საქართველოს კონსტიტუციით და მხოლოდ დავის საჯარო სამართლებრივი ხასიათი არ ახდენს გავლენას ნორმის განმარტებაზე. აქედან გამომდინარე, აღნიშნული საკითხი საჭიროებს ინდივიდუალურ მიდგომას, რისი უფლებამოსილებაც კანონმდებლის მიერ საკონსტიტუციო სასამართლოს შეიძლება მიენიჭოს, რომელიც თავად განსაზღვრავს მიღებული გადაწყვეტილების რეტროაქტიულად გავრცელების მასშტაბს, რამეთუ თავად იკვლევს და აფასებს ნორმით დარეგულირებულ ურთიერთობებს და კონსტიტუციური პრინციპის, თანაზომიერების პრინციპის დაცვით, უზრუნველყოფს საჯარო და კერძო ინტერესთა შორის პროპორციული ბალანსის მიღწევას. აღნიშნული ფუნქციის საერთო სასამართლოების მიერ განხორციელება გარდა იმისა რომ არ გამომდინარეობს დღეს მოქმედი კანონმდებლობიდან, რომელიც არ იძლევა სხვადასხვაგვარი განმარტების შესაძლებლობას, ასევე შექმნიდა იმის პრეცედენტს, რომ საერთო სასამართლოები, საკანონმდებლო რეგულირების გარეშე, საკონსტიტუციო სასამართლოს ნაცვლად მიანიჭებენ საკონსტიტუციო კონტროლის განმახორციელებელი სასამართლოს გადაწყვეტილებას რეტროაქტიულ ძალას.

50.2. საკასაციო პალატა, სააპელაციო სასამართლოს მიერ განვითარებულ მსჯელობასთან დაკავშირებით აღნიშნავს, რომ თუ კონსტიტუციის ნორმა საერთო სასამართლოს აძლევს იმის უფლებამოსილებას (რასაც საკასაციო პალატა არ იზიარებს), რომ მიანიჭოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას რეტროაქტიული ეფექტი, მით უფრო საკონსტიტუციო სასამართლოს ექნებოდა უფლებამოსილება მისი საქმიანობის მარეგულირებელი ნორმა გამოეყენებინა და ნორმის განმარტების გზით თავად უზრუნველყოფა და დაედგინა გადაწყვეტი-

ლების გავრცელების ფარგლები (როგორც ამას აკეთებს კიდეც იმ დროს, როდესაც ნორმას ძალადაკარგულად აცხადებს მომავალში კონკრეტული თარიღიდან), თუნდაც მიმდინარე დავებზე ან საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გამოქვეყნებამდე წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე. ასეთი არჩევანის წინაშე საკონსტიტუციო სასამართლო არ დგას სისხლის სამართლის დავებზე, რადგან აღნიშნული შემთხვევები წყდება სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესით, რა დროსაც საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება წარმოადგენს ახლად გამოვლენილ გარემოებას, ხოლო სამოქალაქო/ადმინისტრაციულ საპროცესო კანონმდებლობა ასეთ რეგულაციას არ შეიცავს.

51. საკასაციო პალატა მოიხმობს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებას, რომ ხელისუფლების დანაწილებისა და სამართლებრივი უსაფრთხოების პრინციპს შეესაბამება ის, რომ კანონი შეიცავს ზოგად და სპეციალურ ნორმებს, რომელთაც მართლმსაჯულებისა და ადმინისტრაციული ორგანოებისათვის სავალდებულო ძალა აქვს. ამიტომ, როგორც წესი, ამ ნორმების არსი ინტერპრეტაციის წესების მიხედვით უნდა იქნეს დადგენილი, რათა მოხდეს მათი დაცვა. მართალია, კოდიფიცირებულ სამართლებრივ სისტემებს აქვთ სამოსამართლეო სამართლის კომპონენტი, რა დროსაც მოსამართლე ავითარებს და აზუსტებს სამართლის ნორმას ან ნორმის იმ ნაწილს, სადაც ინტერპრეტაციის რამდენიმე ალტერნატივისათვის ღია სივრცე არსებობს, თუმცა ეს შესაძლებელია იქ, სადაც კანონი შეიცავს ხარვეზს ან იგი განვრცობას საჭიროებს, ხოლო იქ, სადაც კანონმდებელმა სამართლებრივი საკითხები გადაწყვიტა და შესაძლებელია კანონმდებლის მიერ კანონში ასახული ნების დადგენა, სამართლის შემფარდებლისათვის ნორმის მოცემული კრიტერიუმების შესრულება სავალდებულოა. შესაძლებელია სიტყვების არაზუსტი მნიშვნელობები ინტერპრეტაციით დაკონკრეტდეს, მაგრამ ზუსტი მნიშვნელობისათვის იმ შინაარსის მიცემა, რომელიც მისი შექმნის არსს ეწინააღმდეგება, დაუშვებელია, რამეთუ კანონის გაგება ნიშნავს, რომ კანონის სიტყვებს ის ზოგადი წარმოდგენითი შინაარსი მიუსადაგო, რომლებიც ამ სიტყვებით უნდა იქნეს აღნიშნული (სუსგ №ბს-674(კ-21), 28.09.2023წ.).

51.1. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მოსარჩელისათვის სასურველი შედეგი ვერ მიიღწევა ვერც ნორმის *contra legem* ან *Praeter legem* განმარტების გზით. საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტით, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა. არაკონსტიტუციურად ცნობილი აქტი ან მისი ნაწილი კარგავს ძალას საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, თუ შესაბამისი გადაწყვეტილება არ

ადგენს აქტის ან მისი ნაწილის ძალის დაკარგვის სხვა, გვიანდელ ვადას. „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 25-ე მუხლის მე-2 პუნქტით, არაკონსტიტუციურად ცნობილი სამართლებრივი აქტი ან მისი ნაწილი კარგავს ძალას საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან, თუ შესაბამისი გადაწყვეტილება არ ადგენს აქტის ან მისი ნაწილის ძალის დაკარგვის სხვა, გვიანდელ ვადას. „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 1-ელი პუნქტის მიხედვით ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ (საქართველოს კონსტიტუციასთან კონსტიტუციური შეთანხმების, საქართველოს კანონების, საქართველოს პარლამენტის ნორმატიული დადგენილებების, საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს მთავრობის, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა ნორმატიული აქტების შესაბამისობის, აგრეთვე საქართველოს საკანონმდებლო აქტებისა და საქართველოს პარლამენტის დადგენილებების მიღების/გამოცემის, ხელმოწერის, გამოქვეყნებისა და ამოქმედების შესაბამისობის საკითხები), „ე“ (საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავის საკითხებთან მიმართებით მიღებული ნორმატიული აქტების კონსტიტუციურობის საკითხი) და „ლ“ (ნორმატიული აქტების კონსტიტუციურობის საკითხი საქართველოს კონსტიტუციის მეცხრე თავთან მიმართებით) ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ საკითხებზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება, აგრეთვე იმავე მუხლის პირველი პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტითა (საქართველოს კონსტიტუციის 59-ე-64-ე მუხლებთან ნორმატიული აქტების შესაბამისობის საკითხი) და მე-2 პუნქტით (თუ საერთო სასამართლოში კონკრეტული საქმის განხილვისას სასამართლო დაასკვნის, რომ არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რათა ის ნორმატიული აქტი, რომელიც სასამართლომ ამ საქმის გადაწყვეტისას უნდა გამოიყენოს, მთლიანად ან ნაწილობრივ მიჩნეულ იქნეს კონსტიტუციის შეუსაბამოდ, იგი შეაჩერებს საქმის განხილვას და მიმართავს საკონსტიტუციო სასამართლოს. საქმის განხილვა განახლდება საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ამ საკითხის გადაწყვეტის შემდეგ) გათვალისწინებულ შემთხვევებში ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის არაკონსტიტუციურობის დადასტურება იწვევს არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობას საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან. საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტი და „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 1-ელი პუნქტი და 25-ე მუხლის მე-2 პუნქტი გამორიცხავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვე-

ტილების მიმართ რეტროაქტიული ეფექტის გამოყენებას. „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის მე-20 მუხლით კანონის ან სხვა ნორმატიული აქტის არაკონსტიტუციურად ცნობა არ ნიშნავს ამ აქტის საფუძველზე ადრე გამოტანილი სასამართლოს განაჩენებისა და გადაწყვეტილებების გაუქმებას, იწვევს მხოლოდ მათი აღსრულების შეჩერებას საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით. საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ განსახილველი სამართალურთიერთობა საჯარო სამართალურთიერთობათა რიგს განეკუთვნება, პრინციპი – „ნებადართულია ის, რაც აკრძალული არ არის“ – კერძო-სამართლებრივ ურთიერთობებში მოქმედებს, საჯარო სფეროში კი მოქმედებს უკუპრინციპი – „აკრძალულია ის, რაც დაშვებული არ არის“. ამდენად, დასახელებული ნორმები ადგენენ, რომ არაკონსტიტუციური ნორმა ძალას დაკარგავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოქვეყნების დღეს, ან მომავალში კონკრეტული თარიღიდან და გადაწყვეტილება გავლენას ვერ მოახდენს გადაწყვეტილებამდე წარმოშობილ ურთიერთობებზე.

51.2. საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს, ყურადღება ამახვილოს ნორმის განმარტების ფარგლებზე და მიუთითებს, რომ *contra legem* განმარტება შეიძლება გამოყენებულ იქნეს, როდესაც ამორალური და თვითნებური კანონი ეწინააღმდეგება კონსტიტუციას და კანონის სიტყვასიტყვითი განმარტება მართლწესრიგთან არ არის თავსებადი და ადგენს უსამართლო შედეგს, ასეთ დროს ნორმა შეიძლება განიმარტოს *contra legem* ანუ ტექსტის სიტყვასიტყვითი მნიშვნელობის საწინააღმდეგოდ, რამეთუ განმარტება *contra legem* უპირატესობას ანიჭებს სამართალს, ამ ტერმინის ყველაზე ფართო მნიშვნელობით, რაც მოიცავს არა მხოლოდ კონსტიტუციით პირდაპირ განმტკიცებულ მართლწესრიგს (მოქმედი კანონმდებლობა, სასამართლო პრაქტიკა, საერთაშორისო სასამართლო პრაქტიკა, დოქტრინა და ა.შ.), არამედ ასევე ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებულ უფლებებსა და თავისუფლებებს, რომელიც პირდაპირ არ არის გათვალისწინებული საქართველოს კონსტიტუციით, თუმცა გამომდინარეობს კონსტიტუციური პრინციპებიდან, რამაც, საბოლოო ჯამში, უნდა უზრუნველყოს კონკრეტული შემთხვევის სამართლიანი გადაწყვეტა, რამდენადაც სამართლებრივი სახელმწიფოს კონსტიტუციური მართლწესრიგი უნდა იყოს სამართლიანი. სამართლის მიგნება და გადასაწყვეტი შემთხვევისადმი მისი მისადაგება მართლმსაჯულების ერთ-ერთი ფუნქციათაგანია, რაც მხოლოდ მოსამართლეს აღჭურავს უფლებამოსილებით, ნორმა განმარტოს *contra legem*. თუმცა ამ ფუნქციის განხორციელების დროს, იმი-სათვის, რომ მოსამართლემ არ იმოქმედოს თვითნებურად და არ დაად-

გინოს სუბიექტური სამართლიანობა, იგი ვალდებულია იხელმძღვანელოს იმ ღირებულებებით, რომელიც სამართლებრივ სახელმწიფოში მოქმედი სამართლის სისტემის საფუძველია, ხოლო სამართლიანობა წარმოადგენს სამართლის ერთ-ერთ და არა ერთადერთ კომპონენტს. ეს საკითხი განსაკუთრებით მგრძნობიარეა სოციალური დავებისას, რადგან სოციალური სამართლიანობის მიღწევა სამართლებრივი სახელმწიფოს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მიზანს წარმოადგენს, რამეთუ სოციალური სამართლიანობის გარეშე საზოგადოების წევრებს შორის მშვიდობიანი თანაცხოვრების უზრუნველყოფა შეუძლებელია, რაც, თავის მხრივ, საფრთხეს შეუქმნის სამართლებრივ სახელმწიფოს, რომელიც არსებობს ადამიანის ძირითადი უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად. დასახელებული მიზანი ნათლად არის ჩამოყალიბებული საქართველოს კონსტიტუციის მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტში, რომლითაც აღიარებულია, რომ სახელმწიფო ზრუნავს საზოგადოებაში სოციალური სამართლიანობის, სოციალური თანასწორობისა და სოციალური სოლიდარობის პრინციპების განმტკიცებაზე. მითითებული პრინციპების განმტკიცების ერთ-ერთი საწინდარია ეფექტური სამართლებრივი მექანიზმის არსებობის გზით დაინტერესებულ პირთათვის რეალური შესაძლებლობის შექმნა საყოველთაოდ აღიარებული უფლებების დასაცავად.

51.3. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სამართლებრივი უსაფრთხოების პრინციპის გათვალისწინებით, დაცული უნდა იყოს ლეგიტიმური მოლოდინები, რომელთა მიმართაც ინდივიდებს ნდობა გააჩნიათ. კანონით მინიჭებული უფლებების მიმართ მაღალია ინდივიდების ნდობის ხარისხი. აღნიშნული ნდობის გაუმართლებელი შერყევა უარყოფითად აისახება სამართლის მიმართ ნდობასა და სამართლებრივ უსაფრთხოებაზე. ყოველგვარი თვითნებური გადახვევა ამ წესიდან ეწინააღმდეგება სამართლის ამოცანას – უზრუნველყოს სამართლებრივი უსაფრთხოება. ეს მიზანი ასევე გათვალისწინებულ უნდა იქნეს კანონის განმარტებისა და განვრცობისას. დავის სამართლიანი გადაწყვეტა სამართლის ერთ-ერთი ფუნქციაა, რაც კანონის განმარტების გზითაც ხორციელდება, რა დროსაც იმავდროულად მოწმდება კანონის განვრცობის საჭიროება. *contra legem* განმარტების დროს არსებობს წინააღმდეგობა ნორმის რამდენიმე მიზანს შორის. *contra legem* კი უპირატესობას ანიჭებს კონსტიტუციური მართლწესრიგიდან გამომდინარე სამართალს, რომელიც უზრუნველყოფს განსახილველი შემთხვევის ყველაზე სამართლიან გადაწყვეტას და სხვა არაერთ მიზანთან ერთად, სოციალური სამართლიანობის განმტკიცებას. თუმცა კანონის საწინააღმდეგო განმარტება, სამართლებრივ სახელმწიფოში მოქმედი კონსტიტუციის ფარგლებს არ სცდება, რადგან *contra legem*

განმარტება გამოიყენება მოქმედი კონსტიტუციური მართლწესრიგის ფარგლებში.

51.4. წინამდებარე შემთხვევაში საკასაციო სასამართლო ვერ განმარტავს ნორმას მისი სიტყვასიტყვითი მნიშვნელობის საწინააღმდეგოდ და ვერ დაადგენს, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებას (თუნდაც მხოლოდ „მიმდინარე დავებზე“) აქვს რეტროაქტიული ეფექტი ადმინისტრაციულ საქმეებზე, რადგან ასეთი განმარტება შეენიშნაღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ მართლწესრიგს და ამგვარი განმარტებით, როგორც უკვე მიეთითა, არ გამოირიცხება კერძო სამართლის სუბიექტის საწინააღმდეგო გადანყვეტილების მიღების შესაძლებლობა (პუნქტი 50.1.).

51.5. საკასაციო სასამართლო ვერ დაეყრდნობა ვერც *Praeter legem* განმარტებას, რა დროსაც ნორმის განმარტება არ შეესაბამება კანონის სიტყვასიტყვით მნიშვნელობას, თუმცა არ ეწინააღმდეგება მას. საკასაციო პალატა ითვალისწინებს რა საქართველოს კონსტიტუციით დადგენილ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების დროში მოქმედების მოდელს, აღნიშნავს, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტი არ დუმს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების უკუძალის საკითხზე, რაც სასამართლოს მისცემდა შესაძლებლობას ნორმის შინაარსის განახლებისა და სადავო ურთიერთობისადმი ნორმის მისადაგების გზით განეწიკო ნორმის მოქმედების ფარგლები და საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადანყვეტილებისათვის მიენიჭებინა რეტროაქტიული ეფექტი. იმ დროს როდესაც კანონი ცალსახად მიუთითებს, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების მოქმედების ფარგლებზე, მისი გავრცელება გადანყვეტილების მიღებამდე არსებულ ურთიერთობაზე გამოიწვევს არა ნორმის შევსებას, რასაც მიზნად ისახავს *Praeter legem* განმარტება, არამედ ნორმის საწინააღმდეგო განმარტებას, რაც შეუთავსებელია *Praeter legem* განმარტებისათვის.

52. საკასაციო პალატა აცნობიერებს, რომ სასამართლოზე ხელმისაწვდომობა შესაძლოა ამა თუ იმ მხარისათვის არ აღმოჩნდეს რეალური მექანიზმი უფლებების დასაცავად, თუმცა საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტი და „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 25-ე მუხლის მე-2 პუნქტი არ იძლევა ნორმაში მოცემული დანაწესისაგან სხვაგვარი განმარტების შესაძლებლობას. საქართველოში დამკვიდრებული საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების დროში მოქმედების მოდელი რომ ზოგიერთ შემთხვევაში არ იძლევა უფლებებში აღდგენის შესაძლებლობას, განმარტებული აქვს თავად საკონსტიტუციო სასამართლოს, კერძოდ, საკონსტიტუციო სა-

სამართლო აღნიშნავს, რომ „საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებები ხშირად არ ვრცელდება გადაწყვეტილების მიღებამდე წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე და არსებობს საფრთხე, რომ პირის უფლებებში აღდგენა არ მოხდება საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ“ (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 24 დეკემბრის №3/2/577 გადაწყვეტილება საქმეზე „ა(ა)პ „ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC)“ და საქართველოს მოქალაქე ვახუშტი მენაბდე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ 32).

52.1. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კანონმდებელს სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებისაგან განსხვავებული მიდგომა აქვს სისხლის სამართლის საქმეების მიმართ, რადგან განსხვავებულია დაპირისპირებული ინტერესი და, შესაბამისად, განსხვავებული უნდა იყოს მიდგომაც ამ ინტერესებს შორის სამართლიანი ბალანსის არსებობის შეფასებისათვის.

52.2. სისხლის სამართლის კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების რეტროაქტიულ ძალაზე მიუთითებს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 310-ე მუხლის „დ“ ქვეპუნქტი, რომლითაც განაჩენი ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო გადაისინჯება, თუ არსებობს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომელმაც არაკონსტიტუციურად ცნო ამ საქმეში გამოყენებული სისხლის სამართლის კანონი. ამდენად, სისხლის სამართლის საქმეზე გამოტანილი განაჩენი შეიძლება გაუქმდეს (შეიცვალოს) თუ საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმა საფუძვლად უდევს განაჩენს, რაც წარმოადგენს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების რეტროაქტიულად გამოყენების მაგალითს. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 310-ე მუხლის მსგავსად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 423-ე მუხლი ჩამოთვლის სამოქალაქო სამართალწარმოებისას მიღებული კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების გასაჩივრების საფუძვლებს ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო, თუმცა ჩამონათვალში არ არის მოცემული საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, როგორც ახლად აღმოჩენილი გარემოება. ამდენად, სამოქალაქო სამართალწარმოებაში საკონსტიტუციო სასამართლოს რეტროაქტიული ძალა არ აქვს. იგივე წესი ვრცელდება ადმინისტრაციული სამართალწარმოებისას, რაზედაც მიუთითებს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 1.2 მუხლი, რომელიც ადგენს, რომ თუ ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსით სხვა რამ არ არის დადგენილი, ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში გამოიყენება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის დებულებანი ე.ი. ად-

მინისტრაციულ სამართალწარმოებისას ასევე გამოიყენება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 423-ე მუხლი. როგორც უკვე აღინიშნა, სახელმწიფოს მონაწილეობით წარმოებული საქმეები ყოველთვის ვერტიკალური ურთიერთობით არ განსხვავდება სხვა საქმეებისაგან, ამის საილუსტრაციოდ საკმარისია მითითება ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ კერძო სამართლებრივი ხელშეკრულების დადებასთან, შესრულებასა და შეწყვეტასთან დაკავშირებულ დავებზე, რომლებიც განიხილება სამოქალაქო სამართალწარმოების წესით. ამდენად, დავის ამა თუ იმ კატეგორიისადმი კუთვნილების ან საქმეში მონაწილე სუბიექტთა მიხედვით სამართლის ნორმის სხვადასხვაგვარი განმარტება შეუძლებელს გახდის ნორმის განმარტებას.

52.3. შესაბამისად, საკასაციო პალატა განმარტების ფარგლებს დარღვევით ვერ გააფართოებს ნორმის მოქმედების არეალს და ვერ მიაწიჭებს მას ამ ნორმით განსაზღვრულისაგან საწინააღმდეგო შინაარსს. თუ კანონმდებელი მიზნად დაისახავდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებით არაკონსტიტუციურად ცნობილი ნორმატიული აქტის საფუძველზე გამოცემული კანონიერი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ძალადაკარგულობას/ბათილობას, იგი დაადგენდა აღნიშნულ რეგულაციას და მიაწიჭებდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებას რეტროაქტიულ ძალას, ისე როგორც ამას აქვს ადგილი (საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილებისათვის რეტროაქტიული ძალის მინიჭებას) რამდენიმე გამონაკლის შემთხვევაში, კერძოდ, „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის მე-4 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით ჩასატარებელი არჩევნების ან რეფერენდუმის მომწესრიგებელი ნორმებისა და ამ ნორმების საფუძველზე ჩასატარებელი არჩევნების (რეფერენდუმის) კონსტიტუციურობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს დანიშნული არჩევნების (რეფერენდუმის) გაუქმებას, თუ არჩევნების (რეფერენდუმის) დანიშვნა ეფუძნება არაკონსტიტუციურად ცნობილ ნორმატიულ აქტს ან მის ნაწილს; ამავე ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 4¹ პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით ჩატარებული არჩევნების ან რეფერენდუმის მომწესრიგებელი ნორმებისა და ამ ნორმების საფუძველზე ჩატარებული არჩევნების (რეფერენდუმის) კონსტიტუციურობის შესახებ კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს ჩატარებული არჩევნების ან რეფერენდუმის შედეგების მთლიანად ან ნაწილობრივ (ცალკეული საარჩევნო ოლქებისა და საარჩევნო უბნების მიხედვით) ბათილად ცნობას, თუ არაკონსტიტუციურად ცნობილმა ნორმატიულმა აქტმა ან მისმა ნაწილმა არსებითი და გადამწყვეტი გავლენა მოახდინა არჩევნების შედეგზე და არაკონსტიტუციური აქტის ან მისი ნაწილის არარსებობის შემთხვე-

ვაში იქნებოდა არსებულისაგან განსხვავებული შედეგი; ამავე ორგანული კანონის 23-ე მუხლის მე-6 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით, ამ კანონის მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტით (საკონსტიტუციო სასამართლო კონსტიტუციური სარჩელის ან კონსტიტუციური წარდგინების საფუძველზე უფლებამოსილია განიხილოს და გადაწყვიტოს საქართველოს პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების ცნობის ან უფლებამოსილების ვადამდე შეწყვეტის საკითხი) გათვალისწინებული საკითხზე კონსტიტუციური სარჩელის დაკმაყოფილება იწვევს საქართველოს პარლამენტის: ა) შესაბამისი დადგენილების ძალადაკარგულად ცნობას მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან და პარლამენტის წევრის უფლებამოსილების აღდგენას, თუ პარლამენტმა მას ვადამდე შეუწყვიტა უფლებამოსილება; ბ) შესაბამისი დადგენილების ძალადაკარგულად ცნობას მისი ძალაში შესვლის მომენტიდან და მოქალაქის, როგორც პარლამენტის წევრის, უფლებამოსილების ცნობას, თუ პარლამენტმა არ ცნო მისი უფლებამოსილება. მოხმობილი ნორმები კიდევ ერთხელ მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ, როდესაც კანონმდებელი მიზნად ისახავს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანაცვეტილებისათვის რეტროაქტიული ძალის მინიჭებას, ამას პირდაპირ მიუთითებს ორგანულ კანონში, ხოლო დანარჩენ შემთხვევებში მოქმედებს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 25-ე მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი წესი.

53. ვინაიდან კასატორის მოთხოვნას წარმოადგენს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს კანონის უკუქცევით ძალასა და კანონიერი ადმინისტრაციული აქტის, შეცვლილი/გაუქმებული ნორმის საფუძველზე ბათილად ცნობის საკანონმდებლო შესაძლებლობაზე.

53.1. საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლის მე-9 პუნქტზე, რომლითაც არავინ აგებს პასუხს ქმედებისათვის, რომელიც მისი ჩადენის დროს სამართალდარღვევად არ ითვლებოდა. კანონს, თუ იგი არ ამსუბუქებს ან არ აუქმებს პასუხისმგებლობას, უკუძალა არა აქვს. სამოქალაქო კოდექსის მე-6 მუხლით კანონებსა და კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს არა აქვთ უკუქცევითი ძალა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ეს პირდაპირ არის კანონით გათვალისწინებული. არ შეიძლება კანონს მიეცეს უკუქცევითი ძალა, თუ იგი ზიანის მომტანია ან აუარესებს პირის მდგომარეობას. „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლით ნორმატიულ აქტს უკუძალა აქვს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს პირდაპირ არის დადგენილი ამ ნორმატიული აქტით. ნორმატიულ აქტს, რომელიც ადგენს ან ამძიმებს პასუხისმგებლობას, უკუძალა

არა აქვს.

53.2. საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ დასახელებული ნორმებიდან მნიშვნელოვანია ხაზი გაესვას ზოგადად იმ გარემოებას, რომ კანონს და კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს უკუქცევით ძალა არ აქვთ. ეს არის ზოგადი წესი, რომლიდანაც გამონაკლისი არის ის შემთხვევები, როდესაც კანონი პირდაპირ ითვალისწინებს კანონის უკუძალით გავრცელების შესაძლებლობას (თუ იგი არ არის ზიანის მომტანი ან არ აუარესებს პირის მდგომარეობას) ან თუ კანონი არ ამსუბუქებს ან არ აუქმებს პასუხისმგებლობას. საკასაციო პალატა კვლავ მიუთითებს კანონმდებლის მიერ კანონში გადმოცემულ ნებაზე, რაც ცხადად იკითხება მითითებულ ნორმებში (საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტი; საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 1-ელი პუნქტი და 25-ე მუხლის მე-2 პუნქტი) და აღნიშნავს, რომ დასახელებული ნორმები არ იძლევიან საჯარო და კერძო სამართლებრივ ურთიერთობებში ამ ნორმების განსხვავებულად განმარტების შესაძლებლობას, რამეთუ სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეებს აქვთ გონივრული მოლოდინი იმისა, რომ როგორც სახელმწიფო, ასევე სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე მხარეები იმოქმედებენ სამართლით დადგენილ ფარგლებში და მათ მიერ განხორციელებული ქმედება შეფასდება არსებული ნორმატიული სინამდვილის პირობებში. გამონაკლისი მოქმედებს სამართლებრივი პასუხისმგებლობის ნაწილში, როდესაც ახალი ნორმატიული სინამდვილე იკავებს ძველის ადგილს და აძლიერებს პასუხისმგებლობაში მიცემული პირის უფლებების დაცვის გარანტიებს. დანაშაულის ჩადენის გამო პასუხისმგებლობის დაკისრება სახელმწიფოს ექსკლუზიურ უფლებამოსილებათა სფეროს განეკუთვნება, რის გამოც ჩადენილი ქმედების გამო პირისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრებისას, ერთ მხარეს ყოველთვის წარმოადგენს სახელმწიფო. ამდენად, სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის დამდგენ ან პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ ნორმატიულ აქტს უკუძალა არა აქვს. ამრიგად, კანონი იმ შემთხვევაში დაარღვევს დასახელებულ დანაშაულს, თუ მას მიენიჭება უკუქცევითი ძალა და ამავე დროს ის აწესებს ან ამკაცრებს პასუხისმგებლობას. კანონისათვის უკუძალის პირდაპირ მინიჭების გარეშე, მხოლოდ კანონის მიღებით ან კანონის ცვლილებით კანონის მიღებამდე არსებული ნორმატიული სინამდვილე არ იცვლება. ამ საკითხზე საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმდენად, რამდენადაც საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილება თავისი შინაარსით ნორმატიული ხასიათის არის და გარკვეულწილად უტოლდება კანონის მოქმედებას არა ახალი კანონის მიღების მხრივ, არამედ მოქმედი ნორმის ძალადაკარგულად გამოცხადების, მისი გაუქმების გზით, რაც ცვლის

ნორმატიულ სინამდვილეს და წარმოშობს საკითხს ამ ცვლილებამ უნდა მოახდინოს თუ არა გავლენა ე.ი. უნდა შეცვალოს თუ არა კანონის გაუქმებამდე არსებული ნორმატიული სინამდვილე. ამ კითხვაზე პასუხის გაცემის შესაძლებლობას კი მოქმედი საპროცესო კანონმდებლობა იძლევა, რომლითაც მკვეთრად არის გამოიჯნული სისხლის სამართლისა და სამოქალაქო/ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებზე საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების სამართლებრივი ეფექტი.

53.3. ასევე აღსანიშნავია, რომ კანონმდებელმა ახლად გამოვლენილ გარემოებად მიიჩნია, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილება (განჩინება), რომელმაც დაადგინა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის ან მისი ოქმების დარღვევა ამ საქმესთან დაკავშირებით, და გადასასინჯი განაჩენი ამ დარღვევას ეფუძნება და გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ადამიანის უფლებათა კომიტეტის, ქალთა წინააღმდეგ დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის კომიტეტის, ბავშვის უფლებათა კომიტეტის, წამების წინააღმდეგ კომიტეტის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კომიტეტის ან რასობრივი დისკრიმინაციის აღმოფხვრის კომიტეტის (შემდგომ – კომიტეტი) გადანყვეტილება, რომლითაც ამ საქმესთან დაკავშირებით დადგინდა კომიტეტის დამაარსებელი კონვენციის დარღვევა, და გადასასინჯი განაჩენი ამ დარღვევას ეფუძნება (სსკ-ის 310-ე მუხლის „ე“ და „ე¹“ ქვეპუნქტები). დასახელებული საფუძვლებით სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეებზე შეიძლება კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილება გასაჩივრდეს ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო (სსკ-ის 423.1 მუხლის „ზ“ და „თ“ ქვეპუნქტები). აქვე აღსანიშნავია, რომ ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსს 2010 წლის 4 მაისის №3046 – II კანონით დამატა 34² მუხლი, რომლითაც ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში ახლად აღმოჩენილ გარემოებათა გამო საქმის წარმოების განახლებასთან დაკავშირებით საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 423-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ზ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევა არ გამოიყენებოდა. აღნიშნული მუხლი გაუქმდა 2022 წლის 18 ოქტომბრის №1920 კანონით საქართველოს ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსში ცვლილების შეტანის შესახებ, რამაც შესაძლებელი გახადა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადანყვეტილების (განჩინების) საფუძველზე საქმის წარმოების განახლება ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებზეც. საკასაციო პალატის მიერ მოხმობილი ნორმები კიდევ ერთხელ მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ კანონმდებელს იდენტიფიცირებული აქვს როგორც საქართველოს საკონსტიტუციო სასა-

მართლოს გადანაცვტილების, ისე საერთაშორისო სასამართლოების თუ საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მიღებული გადანაცვტილებების დროში მოქმედების სამართლებრივი შედეგის მნიშვნელობა, თუმცა განსხვავებულ რეგულაციებს აწესებდა/აწესებს სამართალწარმოების განახლების (გადაწყვეტილებისათვის უკუძალის მინიჭების) შესაძლებლობების მხრივ.

53.4. სამოქალაქო კოდექსის მე-6 მუხლის და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლით დადგენილი გამონაკლისი, რომელიც კანონსა და კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტს მხოლოდ კანონით ან ნორმატიული აქტით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევაში შეიძლება ჰქონდეს უკუძალა, მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ ყოველი კონკრეტული ურთიერთობის სპეციფიკიდან გამომდინარე კანონმდებლის გადასაწყვეტია, რომელ კანონს (ნორმატიულ აქტს) მიანიჭებს უკუძალას (პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელი ნორმის მიღების გარდა). კანონმდებლის უფლებამოსილება შეზღუდულია ადამიანის ძირითადი უფლებებით და თავისუფლებებით, რამეთუ „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლით გამოყოფილია ის შემთხვევა, რასაც კანონმდებელი ვერ შეცვლის თავისი ნორმატიული ნებით, კერძოდ, ნორმატიულ აქტს, რომელიც ადგენს ან ამძიმებს პასუხისმგებლობას, უკუძალას ვერ მიანიჭებს. ამ დებულებების უარყოფით ნორმას კანონმდებელი ვერ მიიღებს. სწორედ ამით არის განპირობებული განსხვავებული მიდგომა სხვადასხვა სამართალწარმოების მიმართ, ისევე როგორც კანონის შემთხვევაში პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ ან გამაუქმებელ კანონს აქვს უკუძალა და ცვლის დასრულებულ სამართლებრივ ურთიერთობას, ასევე საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანაცვტილება, რომელმაც არაკონსტიტუციურად ცნო საქმეზე გამოყენებული სისხლის სამართლის კანონი, გავლენას ახდენს არა მხოლოდ მიმდინარე, არამედ სისხლის სამართლის დასრულებულ საქმეებზეც, ვინაიდან აღნიშნული კატეგორიის საქმეები უკავშირდება ადამიანისათვის ჩადენილი ქმედების გამო სახელმწიფოს მხრიდან პასუხისმგებლობის დაკისრებას. რაც შეეხება სამოქალაქო და ადმინისტრაციული კატეგორიის საქმეებს, სადაც არ დგება ჩადენილი ქმედების გამო „პასუხისმგებლობის დაკისრების“ საკითხი, საკასაციო პალატა მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის 2007 წლის 21 ივნისის №ბს-21-21(კ-07) გადაწყვეტილებაზე, სადაც დიდმა პალატამ განმარტა, რომ კანონის უკუძალის პრინციპი ორგანულადაა დაკავშირებული იურიდიულ პასუხისმგებლობასთან, გამოიყენება მასთან ერთობლიობაში და არ მოიცავს სოციალური დაცვის გარანტიების უზრუნველყოფის საკითხს. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-6 მუხ-

ლის ნორმაც იმპერატიულად გამორიცხავს კანონისათვის მხოლოდ ნამდვილი უკუძალის მინიჭებას. „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 47-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, ნორმატიულ აქტს, რომელიც ადგენს ან ამძიმებს პასუხისმგებლობას, უკუძალა არა აქვს. აღნიშნული ნორმაც უშუალოდ შეეხება იურიდიულ პასუხისმგებლობას. დიდი პალატა ასევე განმარტავს, რომ კანონის მოქმედება, როგორც წესი, ვრცელდება იმ ურთიერთობებზე, რომლებიც წარმოიშობა კანონის იურიდიულ ძალაში შესვლის შემდგომ. იგივე უნდა ითქვას წარსულში მომხდარი სამართლებრივი ურთიერთობების შედეგებთან დაკავშირებით, დღეს მოქმედი კონსტიტუციური მოდელის პირობებში, სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეზე, სადაც ადამიანისათვის ჩადენილი ქმედების გამო პასუხისმგებლობის დაკისრების საკითხი არ დგას, დამდგარი შედეგი, საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე ვერ შეიცვლება, რადგან საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებამ სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეებზე შეიძლება გამოიწვიოს უფლებრივი მდგომარეობის შეცვლა როგორც პოზიტიური, ისე ნეგატიური მიმართულებით.

54. საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მე-60 მუხლის მე-5 პუნქტი (ასევე, „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 1-ელი პუნქტი და 25-ე მუხლის მე-2 პუნქტი) წარმოადგენს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების უკუძალის ამკრძალავ ნორმას. აღნიშნული ნორმის მიზანია არაკონსტიტუციურად ცნობილ ნორმატიულ აქტს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან დაეკარგოს ძალა. საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ვერ გავრცელდება იმ სამართლებრივ ურთიერთობაზე, რომელიც გადაწყვეტილების გამოტანამდეა წარმოშობილი და ამაზე მიუთითებს კანონმდებლის მიერ ზოგადი წესიდან გამონაკლისის დადგენა (თუ შესაბამისი გადაწყვეტილება არ ადგენს აქტის ან მისი ნაწილის ძალის დაკარგვის სხვა, გვიანდელ ვადას), როდესაც კანონმდებელს შეეძლო მიემართა ისეთი ფორმულირებისათვის, რომ არაკონსტიტუციურად ცნობილი აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობის დრო არ დაეკავშირებინა საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ შესაბამისი გადაწყვეტილების გამოქვეყნების მომენტისათვის და ასევე ნორმაში მხოლოდ სიტყვა „გვიანდელი“ არ მიეთითებინა, რაც საკონსტიტუციო სასამართლოს მისცემდა უფლებამოსილებას, თავად განესაზღვრა გადაწყვეტილების ამოქმედებასთან დაკავშირებული ყველა საკითხი, მათ შორის, უკუძალის საკითხი. დღევანდელი ფორმულირებით კი, კანონმდებელმა შეგნებულად შეზღუდა საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწ-

ყვეტილების მოქმედების ფარგლები და ფაქტობრივად აკრძალა (სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ საქმეებზე) გადანყვეტილების მიღებაამდე, ნორმატიული აქტის არაკონსტიტუციურად ცნობამდე წარმოშობილ ურთიერთობებზე საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების გავრცელების შესაძლებლობა. საკონსტიტუციო სასამართლოს აქვს დისკრეცია გადანყვიტოს როდიდან შევა ძალაში მის მიერ მიღებული გადანყვეტილება – გამოქვეყნების მომენტიდან, თუ მომავალში გარკვეულ დროს.

55. რაც შეეხება უშუალოდ სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობას, საკასაციო პალატა, განსახილველი საქმისათვის დამახასიათებელი ფაქტობრივი გარემოებების სპეციფიკურობის გათვალისწინებით შეაფასებს ადმინისტრაციული აქტის გაუქმების სხვადასხვა საფუძვლებს, რაც მოცემულია ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-60 – 61-ე მუხლებში და ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლში. საკასაციო პალატა უპირველესად მიუთითებს, რომ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერება გულისხმობს მატერიალურ-სამართლებრივ და ფორმალურ-სამართლებრივ კანონიერებას. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ფორმალური კანონიერების განსაზღვრის პროცესში ყურადღება ექცევა აქტის დასაბუთებას. მასში უნდა იყოს მოცემული ის ფაქტობრივი და სამართლებრივი წანამძღვრები, რომელთა საფუძველზე გამოიცა ეს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი. თუ ადმინისტრაციული ორგანო მოქმედებდა დისკრეციული უფლებამოსილების საფუძველზე, იგი ვალდებულია, აქტის დასაბუთებაში მიუთითოს იმ გარემოებებზე, რომლებიც საფუძვლად დაუდო თავის გადანყვეტილებას. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მატერიალური კანონიერება კი დაკავშირებულია აქტის შინაარსთან და მოითხოვს, ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მოწესრიგება შეესაბამებოდეს მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში არ მოდიოდეს სამართლებრივ სახელმწიფოში მოქმედ საკანონმდებლო აქტებთან. როგორც აღინიშნა, სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დროს მოქმედებდა „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მეორე წინადადება, რომელიც იმპერატიულად განსაზღვრავდა სასამართლოს მანდატურად სამსახურის ზღვრულ ასაკს (50 წელი), და ავალდებულებდა მანდატურის დამსაქმებელ ადმინისტრაციულ ორგანოს 50 წელს მიღწეული მანდატური უპირობოდ გაეთავისუფლებინა სამსახურიდან. ამდენად, სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამარ-

თლებრივი აქტი, გამოცემის დროს, გამომდინარეობდა და ეყრდნობოდა საქართველოს ორგანულ კანონს, რომელიც, თავის მხრივ, არ ეწინააღმდეგებოდა იერარქიით ზემდგომ სამართლებრივ ნორმებს. ამდენად, გამოცემის დროს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს თავმჯდომარის 2016 წლის 3 მაისის №58-პ ბრძანება აკმაყოფილებდა ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტისათვის დადგენილ მატერიალურ-სამართლებრივ და ფორმალურ-სამართლებრივ კრიტერიუმებს. რაც შეეხება უშუალოდ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გაუქმების სამართლებრივ საფუძვლებს, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ კანონის ცვლილება (კანონის გაუქმება, ნორმის ძალადაკარგულად ცნობა) არ არის ადმინისტრაციული აქტის არარად ან ბათილად ცნობის საფუძველი (ზაკ-ის 60-60¹ მუხლები). ზაკ-ის 60¹ მუხლის 1-ელი ნაწილით, ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა შესაძლებელია იმ შემთხვევაში თუ იგი ეწინააღმდეგება კანონს ან არსებითად დარღვეულია მისი მომზადების ან გამოცემის კანონმდებლობით დადგენილი სხვა მოთხოვნები, რასაც წინამდებარე შემთხვევაში ადგილი არ აქვს. ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ძალადაკარგულად გამოცხადება კი გათვალისწინებულია ზაკ-ის 61-ე მუხლით, რომლის მე-2 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტი განსაზღვრავს, რომ ნორმატიული აქტის გაუქმება ან შეცვლა, თანმდევი შედეგის სახით არ იწვევს (არ ავალდებულებს აქტის გამომცემ ადმინისტრაციულ ორგანოს) გაუქმებული/შეცვლილი ნორმის საფუძველზე გამოცემული აქტის ძალადაკარგულად გამოცხადებას, არამედ აღნიშნული წარმოადგენს ადმინისტრაციული ორგანოს დისკრეციულ უფლებამოსილებას მიკუთვნებულ საკითხს. ასეთი დასკვნა ეფუძნება ზაკ-ის 61-ე მუხლის მე-2 ნაწილში კანონმდებლის მიერ მოცემულ მითითებას ადმინისტრაციული ორგანოს „უფლებამოსილებაზე“ და არა „ვალდებულებაზე“ და ასევე ზაკ-ის 61.2 მუხლის „დ“ ქვეპუნქტში „შესაძლო მნიშვნელოვანი ზიანის“ შეფასებაზე. იგივე ითქმის ზაკ-ის 61.2 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტზე, მიუხედავად იმისა, რომ სამოქალაქო და ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებისათვის საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არ წარმოადგენს საქმის წარმოების განახლების საფუძველს. ანალოგიური რეგულაციაა მოცემული საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლში, რომელიც ადმინისტრაციული აქტის ბათილად ცნობის საფუძველად უპირველესად სადავო აქტის კანონსაწინააღმდეგობაზე მიუთითებს.

55.1. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ მართალია ბათილად ცნო სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, თუმცა კონკრეტულად ვერ მიუთითა ზაკ-ის მე-60 (ასკ-ის 32-ე) მუხლის რომელი ნაწილის და ქვეპუნქტის საფუძველზე

ცნო ბათილად სადავო აქტი და ვერც მიუთითებდა, რადგან კანონის ცვლილება/გაუქმება ადმინისტრაციული აქტის ბათილად ცნობის საფუძველი არ არის, სასამართლოს კი არ გააჩნია უფლებამოსილება ადმინისტრაციული აქტის ბათილობის სამართლებრივი საფუძვლების არარსებობის ვითარებაში თვითნებურად ბათილად ცნოს კანონიერი ადმინისტრაციული აქტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში (კანონით გაუთვალისწინებული საფუძვლით ადმინისტრაციული აქტის ბათილად ცნობით) ფაქტობრივად სასამართლო შეითავსებს კანონმდებლის ფუნქციას და მიიღებს კანონსაწინააღმდეგო გადაწყვეტილებას, რომლის სამართლებრივი საფუძველიც არ გააჩნია, რისი უფლებამოსილებაც კანონმდებელს სასამართლოსთვის არ მიუნიჭებია. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით ძალადაკარგულად ცნობილი ნორმა (ნორმატიული აქტი) არ წარმოადგენს ამ ნორმის (ნორმატიული აქტის) საფუძველზე გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის სასამართლოს მხრიდან არარად, ბათილად ან ძალადაკარგულად ცნობის საფუძველს, ასეთ სამართლებრივ საფუძველს ზაკ-ის მე-60 – 61-ე და ასკ-ის 32-ე მუხლები არ ითვალისწინებს. ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერება დაკავშირებულია აქტში ასახულ დასაბუთებასთან, ადმინისტრაციულ აქტში მოცემული უნდა იყოს კონკრეტული ურთიერთობის მონესრიგება, რომელიც თანხვედრაში უნდა იყოს აქტის გამოცემის სამართლებრივ საფუძველსა და საკანონმდებლო აქტებთან. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს მიაჩნია, რომ სადავო ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი კანონიერია, რამდენადაც იგი გამოცემულია საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ნორმის კონსტიტუციურობის საკითხის განხილვამდე, საერთო სასამართლოების შესახებ საქართველოს ორგანული კანონის 59-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მე-2 წინადადების საფუძველზე, ხოლო არაკონსტიტუციურად ცნობილმა ნორმამ წინა პერიოდზე შეინარჩუნა იურიდიული ძალა. საკასაციო სასამართლო ასევე აღნიშნავს, რომ მხოლოდ კანონსაწინააღმდეგო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შემთხვევაშია სასამართლო უფლებამოსილი ბათილად ცნოს სადავო აქტი, რის შედეგადაც უკანონოდ გათავისუფლებული პირი ხდება უფლებამოსილი, მოითხოვოს სამსახურში აღდგენა და იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება, რამეთუ გათავისუფლების აქტის ბათილად ცნობა იწვევს ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას, რასაც განსახილველ შემთხვევაში არ აქვს ადგილი, რის გამოც ასევე არ არსებობს სარჩელის სამუშაოზე აღდგენისა და განაცდურის ანაზღაურების ნაწილში დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძველი.

55.2. ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სა-

სამართლო მიიჩნევს, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 21 სექტემბრის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ჯ. ც-ეის სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით, და

გ ა დ ა ნ ე ჯ ი ტ ა:

1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 21 სექტემბრის გადაწყვეტილება და საქმეზე მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. ჯ. ც-ეის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების
კანონიერება, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების
პერიოდის განსაზღვრა**

**გადანწყვეტილება
საქართველოს სახელმთო**

№ბს-1011(კ-23)

18 ივლისი, 2024 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა**
**შემაღვენლობა: თ. ოქროპირიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. სტურუა,
გ. მაკარიძე**

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, ქმედების განხორციელების დავალება

აღწერილობითი ნაწილი:

2021 წლის 27 ივლისს ზ. დ-ემ სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიმართ. სასარჩელო მოთხოვნების დაზუსტების შემდგომ მოსარჩელემ მოითხოვა: „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობა; ზ. დ-ის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე აღდგენის თაობაზე მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალება; მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის ზ. დ-ის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების დავალება 2018 წლის 12 სექტემბრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით.

მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით, ზ. დ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანება და მოპასუხე საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს დაევალა გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, საქმისათვის არსებითი

მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოების გამოკვლევისა და შეფასების შემდგომ ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა. მოსარჩელის განმარტებით, 2021 წლის 16 ივნისის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ, ისე, რომ არ გამოუკვლევიან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით სასამართლოს მიერ დავალეზული არცერთი გარემოება, გამოსცა ახალი ბრძანება №MES 4 21 0000581237, ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ, რაც არ ეთანხმება მოსარჩელე მხარე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით, ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება და მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა, საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, კანონით დადგენილ ვადაში, ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა სადავო საკითხთან დაკავშირებით; სარჩელი დანარჩენ ნაწილში არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებზე და აღნიშნა, რომ სასამართლოს უნდა შეეფასებინა ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლების კანონიერება და ასევე ის საკითხი, თუ რამდენად გამოიკვლია და შესაბამისობაში მოიყვანა მოპასუხე მხარემ სასამართლოს დავალეზა საქმის გარემოებების თავიდან გამოკვლევისა და შეფასების კუთხით.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლზე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლზე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2014 წლის 24 აპრილის №ბს-476-464(კ-13) გადაწყვეტილებაზე და განმარტა, რომ კანონმდებელმა ცალსახად განსაზღვრა სასამართლოს გადაწყვეტილების მნიშვნელობა, აღნიშნული ასევე განმარტა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ არაერთ მის გადაწყვეტილებაში. შესაბამისად, მოპასუხე მხარე ვალდებული იყო განეხორციელებინა მისი აღსრულება სასამართლო აქტში მითითებულ ფარგლებში, რაც განსახილველ შემთხვევაში არ განუხორციელებია.

საქალაქო სასამართლოს განმარტებით, მოცემულ შემთხვევაში, სა-

დავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის № MES 4 21 0000581237 ბრძანებაში და აღნიშნული ბრძანების საფუძველად მიითითებულ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის 2021 წლის 16 მაისის მოხსენებით ბარათში არ არის ასახული საკითხის სრულყოფილად გამოკვლევის შედეგად დადგენილი გარემოებები, რომლითაც მოპასუხე – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ იხელმძღვანელა მოსარჩელე ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების დროს. კერძოდ, არ არის მიითითებული და დასაბუთებული, თუ რა კონკრეტული კრიტერიუმების (კვალიფიკაცია და ა.შ) გათვალისწინებით მიანიჭა მოპასუხემ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მოსარჩელეს უარი მოცემულ საშტატო ერთეულზე დანიშვნაზე იმ პირობებში, როცა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეული დატვირთულია არსებითად იმავე ფუნქციებით, რომელსაც მოსარჩელე ზ. დ-ე მის მიერ დაკავებულ საშტატო ერთეულზე მუშაობისას ახორციელებდა.

საქალაქო სასამართლომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 53-ე და 96-ე მუხლებზე მითითებით აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ საკითხისადმი ფორმალური მიდგომით უგულებელყო პირის საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებული შრომის უფლება და არ აღასრულა სასამართლოს გადაწყვეტილება მიითითებულ ფარგლებში. ამდენად, მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ სრულყოფილი ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში უნდა გამოიკვლიოს და შეაფასოს ზ. დ-ის სამსახურში აღდგენასთან დაკავშირებით, მოსარჩელის და მისი კონკურენტი პირის (პირების) კვალიფიკაცია, ასევე სხვა შესაბამისი მონაცემები.

აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის № MES 4 21 0000581237 ბრძანებაში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მოწესრიგება არ შეესაბამებოდა მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდიოდა მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან, რამდენადაც იგი გამოცემული იყო საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების გარეშე. შესაბამისად, არსებობდა მისი სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად ცნობისა და მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად, ახა-

ლი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების საფუძველი.

ამასთან, სამსახურში აღდგენისა და განაცდური ხელფასის ანაზღაურების შესახებ ზ. დ-ის სასარჩელო მოთხოვნებთან დაკავშირებით საქალაქო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებზე და აღნიშნა, რომ სამსახურში აღდგენა, განაცდური ხელფასის ანაზღაურება და სხვა თანმდევი სამართლებრივი შედეგები, კანონის შესაბამისად დაკავშირებულია სასამართლოს მიერ სადავო საკითხის გადაწყვეტასთან, შესაბამისი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გაუქმებასთან და პირის სამსახურში აღდგენასთან. შესაბამისად, ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში, „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება სადავო საკითხის გადაწყვეტლად იქნა ბათილად ცნობილი და მოპასუხეს დაევალა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, აღნიშნული სასარჩელო მოთხოვნების დაკმაყოფილების საფუძველი ამ ეტაპზე არ არსებობდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გასაჩივრდა ზ. დ-ისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილებით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; ზ. დ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და საქმეზე მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება; მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე ზ. დ-ის აღდგენის შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა; მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა ზ. დ-ისთვის იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება მისი სამსახურიდან გათავისუფლების დღიდან სამსახურში

აღდგენამდე პერიოდისათვის, შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ შრომის უფლება საქართველოს კონსტიტუციით დეკლარირებული და გარანტირებული ადამიანის ძირითადი სოციალური უფლებაა. ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტის მე-6 მუხლის საფუძველზე, ამ პაქტის მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ შრომის უფლებას, რომელიც შეიცავს თითოეული ადამიანის უფლებას საარსებო სახსრები მოიპოვოს საკუთარი შრომით, რომელსაც თავისუფლად აირჩევს ან თავისუფლად დათანხმდება ან განახორციელებენ სათანადო ღონისძიებებს ამ უფლების უზრუნველყოფისათვის.

ამასთან, სააპელაციო პალატამ საქართველოს კონსტიტუციის 25-ე მუხლის პირველ პუნქტზე მითითებით განმარტა, რომ შრომით-სამართლებრივი საქმიანობა წარმოადგენს პირადი ცხოვრების უფლებით დაცული სფეროს შემადგენელ ნაწილს, რადგან ასეთი საქმიანობის პროცესში პირი ახორციელებს ურთიერთობებს სხვა პირებთან, უზრუნველყოფს საკუთარი, პიროვნული შესაძლებლობების რეალიზაციას, ხელფასის სახით გამოიმუშავებს არსებობისათვის აუცილებელ ფინანსურ შემოსავალს.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებზე, 102-ე მუხლის მე-2 პუნქტზე, 110-ე მუხლის პირველ პუნქტზე და ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ სადავო აქტი გამოცემული იქნა კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით. სწორედ აღნიშნული გადაწყვეტილების საფუძველზე მოხდა საკითხის ხელახლა განხილვა, რა დროსაც ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია სრულფასოვნად გამოიყენოს მისთვის ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით მინიჭებული უფლებამოსილება და გადაწყვეტილება მიიღოს იმგვარად, რომ არ შეილახოს პირის კანონით გარანტირებული უფლებები.

სააპელაციო სასამართლომ აქვე დამატებით მიუთითა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 97-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და აღნიშნა, რომ სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 421 0000581237 ბრძანებასა და აღნიშნული ბრძანების საფუძველად მითითებულ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის ადმინისტრაციის უფროსის 2021 წლის 16 მაისის მოხსენებით ბარათში არ იქნა მითითებული და დასაბუთებული, თუ რა კონკრეტული კრიტერიუმების (კვალიფიკაცია და ა.შ.) გათვალისწინებით მიანიჭა მოპასუხემ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის სამ-

ტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მოსარჩელეს უარი მოცემულ საშტატო ერთეულზე დანიშვნაზე იმ პირობებში, როცა, ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეული დატვირთულია არსებითად იმავე ფუნქციებით, რომელსაც მოსარჩელე ზ. დ-ე მის მიერ დაკავებულ საშტატო ერთეულზე მუშაობისას ახორციელებდა.

სააპელაციო პალატის მითითებით, მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ სადავო აქტის მართლზომიერების საფუძვლად მიუთითა დასაქმებულ საჯარო მოხელეებთან გამართული გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმზე, საიდანაც ირკვევა, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან გასაუბრებაზე კომისიის წევრები დაინტერესდნენ შემდეგი საკითხებით: 1. თითოეული თანამშრომლის სამუშაოს აღწერილობით და ფუნქცია-მოვალეობების გადაწვევებით, ასევე მათი ფუნქციური დატვირთვის ხარისხით; 2. სამმართველოს ფუნქციონირების ხარისხის შეფასებით და ასევე სამმართველოს სამომავლო განვითარების ხედვით; 3. თითოეული თანამშრომლის ხედვით, სამინისტროების გაერთიანების ფონზე, რომელ სფეროში და რა მიმართულებით ხედავდნენ საკუთარი პოტენციალის გამოვლენის შესაძლებლობებს; 4. ავლენდნენ თუ არა თანამშრომლები პირად ინიციატივას საქმიანობაში ჩართულობის მიზნით და რაში გამოიხატებოდა მათი ინიციატივა. ჩატარებული გასაუბრების შედეგად, 6 (ექვსი) ...ის ...დან 4 (ოთხი) დაინიშნა რეორგანიზაციის შედეგად შექმნილ ...ისა და ...ის დეპარტამენტის ... სამმართველოს ...ის ...ად, ხოლო ზ. დ-ე მისივე თანხმობით დაექვემდებარა სხვა საჯარო დაწესებულებაში მობილობას. ამასთან, მოპასუხის განმარტებით, თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, შესწავლილ იქნა აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით, ადამიანური რესურსების მართვის სამმართველოში დაცული დოკუმენტაცია. მისივე განმარტებით, აღსანიშნავია, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩატარებულ 2018 წლის 2 აგვისტოს სხდომის ოქმში, გარდა ზემოთ მითითებული ინფორმაციისა, თანამშრომელთა შეფასების მიზნით გამოყენებული კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ არის ასახული. ასევე, მნიშვნელოვანია, რომ რეორგანიზაციის პერიოდში თანამშრომლებთან გასაუბრების მიზნით შექმნილმა კომისიამ საქმიანობა დაასრულა სამინისტროს რეორგანიზაციის დასრულებისთანავე და აღნიშნული კომისიის წევრების უმრავლესობა აღარ არის დასაქმებული სამინისტროს სისტემაში.

სააპელაციო პალატის განმარტებით, აღნიშნულიდან გამომდინარე, ირკვევა, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, განსახილველ საკითხზე განმეორებით მსჯელობისას ადმინისტრაციულმა ორგანომ მიიღო იგივე გადაწყვეტილება იმ მტკიცებულებაზე დაყრდნობით, რომელიც ერთხელ უკვე იყო შეფასებული

სასამართლოს მიერ და რომლის გათვალისწინებითაც სასამართლომ 2018 წლის სადავო აქტი კანონსაწინააღმდეგოდ მიიჩნია და სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ცნო ბათილად.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხე მხარე უთითებს კრიტერიუმებზე, თუ რა კრიტერიუმების მიხედვით უნდა შეფასებულიყო კანდიდატი, თუმცა ვერ იქნა დასაბუთებული, თუ კონკრეტულად რა კრიტერიუმების გათვალისწინებით მიანიჭა მოპასუხემ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის სამტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მოსარჩელეს უარი მოცემულ სამტატო ერთეულზე დანიშვნაზე. ამასთან, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო სააპელაციო განხილვის ეტაპზე მიუთითებდა, რომ კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ არის დაცული სამინისტროში და გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის წევრები აღარ არიან დასაქმებულები ხსენებულ უწყებაში, რაც სააპელაციო პალატის შეფასებით, ვერ მიიჩნევა სადავო აქტის იმგვარ დასაბუთებად, რომელიც სარჩელის უსაფუძვლობას დაადასტურებდა, მით უფრო იმ პირობებში, როცა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32.4 მუხლის შესაბამისად, სწორედ ამ გარემოების გამოკვლევის შედეგად იყო გამოსაცემი ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციული-სამართლებრივი აქტი. ამავე დროს, სამინისტროს ზემოხსენებული განმარტებების გათვალისწინებით, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ სადავო სამართალურთიერთობის შესახებ ადმინისტრაციულ ორგანოში დამატებით რაიმე ინფორმაცია აღარ მოიპოვებოდა, სამინისტრომ სრულად მოიძია და გამოიკვლია ყველა გარემოება, რაც სადავო საკითხთან იყო შემხებლობაში, რა დროსაც დადგინდა, რომ მხოლოდ ის მტკიცებულებები არსებობდა ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების საქმეზე, რომლებიც უკვე შეფასებული იყო სასამართლოს მიერ და რომელთა გათვალისწინებითაც ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება სასამართლომ არ მიიჩნია კანონშესაბამისად.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-4, მე-17 მუხლებზე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლზე და აღნიშნა, რომ საქმეში დაცული მტკიცებულებები და სასამართლოს მიერ საქმის გარემოებათა გამოკვლევა, შესაძლებელს ხდის სადავო საკითხის არსებითად გადაწყვეტას, რადგან სადავო შემთხვევაში ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ვერ იქნა მითითებული გარემოებაზე, რაც მოსარჩელის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების უპირობო საფუძველი შეიძლება გამხდარიყო. ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ვერ იქნა დასაბუთებული თუ რატომ ვერ მოხერხდა მოსარჩელის მობილობა. ამდე-

ნად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე და 33-ე მუხლებიდან გამომდინარე, სასარჩელო მოთხოვნა იყო დასაბუთებული. შესაბამისად, არ არსებობდა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლის მე-4 ნაწილის გამოყენების პირობები, მით უფრო მეორეჯერ, რადგან მითითებული ნორმით მინიჭებულ უფლებამოსილებას სასამართლო იყენებს იმ ვითარებაში, როცა სასამართლო წესით ვერ ხერხდება ფაქტობრივი გარემოებების დადგენა და შეფასება, რის გამოც შეუძლებელი ხდება სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მატერიალური კანონიერების შეფასება.

ზემოაღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ადგილი ჰქონდა საქართველოს კონსტიტუციითა და საერთაშორისო სამართლებრივი აქტებით გარანტირებული შრომის უფლების დარღვევას, გასაჩივრებულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მონესრიგება არ შეესაბამებოდა მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდიოდა მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან, რის გამოც არსებობდა ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის № MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობის საფუძველი.

ამასთან, ზ. დ-ის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენისა და იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნებთან დაკავშირებით, სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებზე და აღნიშნა, რომ იმ პირობებში, როდესაც სასამართლოს მიერ უკანონოდ იქნა მიჩნეული მოსარჩელის დაკავებული თანამდებობებიდან გათავისუფლება, მოთხოვნა შესაბამის თანამდებობებზე აღდგენის შესახებ საფუძვლიანია და მოპასუხეს უნდა დაევალოს გამოსცეს ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი ზ. დ-ის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის თაობაზე. სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიიჩნია, რომ დასაბუთებული იყო მოსარჩელის მოთხოვნა იძულებითი განაცდურის ანაზღაურებასთან დაკავშირებითაც. შესაბამისად, იქედან გამომდინარე, რომ ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება მიჩნეული იქნა უკანონოდ და მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა მისი სამსახურში აღდგენა, მასვე უნდა დაევალებოდა მისთვის იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაუ-

რება გათავისუფლების დღიდან თანამდებობაზე აღდგენამდე, ამ თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გასაჩივრდა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ.

კასატორი მიუთითებს საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და აღნიშნავს, რომ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 17 ივლისის №05 ბრძანების თანახმად, სამინისტროში გამოცხადდა რეორგანიზაცია 2018 წლის 12 ივლისიდან, რომელსაც შესაძლოა მოჰყოლოდა შტატების შემცირება. ამავე ბრძანების მეორე პუნქტით, „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილების და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ 2018 წლის 5 ივლისის საქართველოს კანონის (№3024-რს) ამოქმედებამდე არსებულ შესაბამის სამინისტროებში (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების და საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროები) დასაქმებული პროფესიული საჯარო მოხელეები და შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებული პირები 2018 წლის 12 ივლისიდან ჩაითვალნენ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროში დასაქმებულ პირებად, შეუნარჩუნდათ თანამდებობრივი სარგოები და მათ გააგრძელეს სამსახურებრივი უფლებამოსილებების შესრულება არსებულ პოზიციებზე, რეორგანიზაციის პროცესის დასრულებამდე. აღნიშნულ პერიოდში ზ. დ-ე დასაქმებული იყო ...ის ...ის სამმართველოში ...ის ...ად. ამ პერიოდში აღნიშნულ სამმართველოში დასაქმებული იყო კიდევ 5 (ხუთი) ...ის ... სამინისტროს რეორგანიზაციის ბრძანება ელ.ფოსტის მეშვეობით იმავე დღეს გაეცნო ზ. დ-ეს.

ამასთან, კასატორი მიუთითებს, რომ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრისათვის რეორგანიზაციის შესახებ წინადადებების წარდგენის მიზნით ჩატარებული 2018 წლის 30 ივლისის სხდომის ოქმის თანახმად, მინისტრს წარედგინა სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფების ორგანიზაციული სტრუქტურის პროექტი, რომლის მიხედვით, ...ას გამოეყო ...ისა და ...ის დეპარტამენტი და ...ის სამმართველოში განისაზღვრა 4(ოთხი) ...ის ...ის საშტატო ერთეული. ამავე ოქმით განისაზღვრა, რომ მობილობის პროცესს დასაქმებულ პირთა სიის განსაზღვრის მიზნით, სამინისტროში დასაქმებულ მოხელეებთან ჩატარებულიყო გასაუბრება. წარმოდგენილი პროექტის საფუძველზე, მინისტრის 2018 წლის 15 აგვისტოს №106 ბრძანებით მოხდა სამინისტროს საშტატო ნუსხის დამტკიცება

და ...ას გამოეყო ... და ...ის დეპარტამენტი.

კასატორის განმარტებით, „საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით დანიშვნა/გადაყვანას და მობილობას დასაქვმდებარებელ პირთა სიის განსაზღვრის მიზნით უფლებამოსილების მინიჭების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 27 ივლისის №33 ბრძანებით, მინისტრის საზედამხედველო სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში დასაქმებულ საჯარო მოხელეებთან გამართული გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმიდან ირკვევა, სამინისტროს თანამშრომლებთან გასაუბრებაზე კომისიის წევრები დაინტერესდნენ შემდეგი საკითხებით: 1. თითოეული თანამშრომლის სამუშაოს აღწერილობით და ფუნქცია-მოვალეობების გადანაწილებით, ასევე მათი ფუნქციური დატვირთვის ხარისხით; 2. სამმართველოს ფუნქციონირების ხარისხის შეფასებით და ასევე სამმართველოს სამომავლო განვითარების ხედვით; 3. თითოეული თანამშრომლის ხედვით, სამინისტროების გაერთიანების ფონზე, რომელ სფეროში და რა მიმართულებით ხედავდნენ საკუთარი პოტენციალის გამოვლენის შესაძლებლობებს; 4. ავლენდნენ თუ არა თანამშრომლები პირად ინიციატივას საქმიანობაში ჩართულობის მიზნით და რაში გამოიხატებოდა მათი ინიციატივა. ჩატარებული გასაუბრების შედეგად, 6 (ექვსი) ...ის ...დან 4(ოთხი) დაინიშნა რეორგანიზაციის შედეგად შექმნილ ...ისა და ...ის დეპარტამენტის ... სამმართველოს ...ის ...ად, ხოლო ზ. დ-ე მისივე თანხმობით (თანხმობის ფურცელი დაცულია პირად საქმეში), დაექვმდებარა სხვა საჯარო დაწესებულებაში მობილობას, თუმცა მისი მობილობის წესით სხვა თანამდებობაზე დანიშვნა ვერ განხორციელდა. საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 17 სექტემბრის №338/კ ბრძანებით ზ. დ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. შესაბამისად, ადმინისტრაციულმა ორგანომ გამოიყენა ყველა ის შესაძლებლობა, რაც საკითხის გამოკვლევისათვის იყო მნიშვნელოვანი და ხელმისაწვდომი. არსებული გარემოებების საფუძველზე, 2021 წლის 16 ივნისის №581237 ბრძანებით, ზ. დ-ე გაათავისუფლა თანამდებობიდან.

კასატორი აქვე აღნიშნავს, რომ საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოების მიერ არ მიეცა შეფასება იმ ფაქტს, რომ მოსარჩელის მიერ არ გასაჩივრებულა არც სამინისტროს საშტატო ნუსხის დამტკიცების შესახებ მინისტრის 2018 წლის 15 აგვისტოს № 106 ბრძანება და ასევე არ მომხდარა სხვა პირების დანიშვნის მართლზომიერების შესახებ დავა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 4 ოქტომბრის განჩინებით, ადმინისტრაციული საპ-

როცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 25 ოქტომბრის განჩინებით, შეჩერდა №ბს- 1011(კ-23) ადმინისტრაციული საქმის წარმოება, მოწინააღმდეგე მხარის (მოსარჩელის) – ზ. დ-ის საპროცესო უფლებამონაცვლის დადგენამდე, იმ მოთხოვნებთან მიმართებაში, რომლებიც შეეხება „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობასა და ზ. დ-ისთვის 2018 წლის 12 სექტემბრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის დავალებას; შეწყდა №ბს- 1011(კ-23) ადმინისტრაციული საქმის წარმოება, მოწინააღმდეგე მხარის (მოსარჩელის) – ზ. დ-ის გარდაცვალების გამო, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე მოსარჩელის აღდგენის შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში; გაუქმდა მოცემულ საქმეზე თბილისის თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილება იმ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში, რომელიც შეეხება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე მოსარჩელის აღდგენის შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემას.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2024 წლის 13 მარტის განჩინებით, საქმის წარმოება განახლდა იმ მოთხოვნებთან მიმართებაში, რომლებიც შეეხება „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობასა და ზ. დ-ისთვის 2018 წლის 12 სექტემბრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის დავალებას; მოწინააღმდეგე მხარის – ან გარდაცვლილი ზ. დ-ის საპროცესო უფლებამონაცვლედ საქმეში ჩაერთვნენ: გ. დ-ე (დედა), ნ. მ-ი (მეუღლე) და ა. დ-ე (შვილი).

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2024 წლის 10 ივნისის განჩინებით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი, თბილისის საპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილებაზე, მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და დადგინდა მხარეთა დასწრების გარეშე მისი განხილვა.

სამოტივაციო ნაწილი:

ზეპირი მოსმენის გარეშე, საქმის მასალების შესწავლის, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებისა და საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

საკასაციო პალატა საქმის მასალებით დადგენილად მიიჩნევს შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

ზ. დ-ე დასაქმებული იყო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში, ...ის სამმართველოს ...ის ...ის თანამდებობაზე.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანებით, 2018 წლის 17 სექტემბრიდან თანამდებობიდან გათავისუფლდა ...ის სამმართველოს ...ის ... ზ. დ-ე. აღნიშნული ბრძანება გასაჩივრდა თბილისის საქალაქო სასამართლოში. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით (საქმე №3/6574-18), ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანება და მოპასუხე – საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს დაევალა გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, კანონით დადგენილ ვადაში ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა მოსარჩელე ზ. დ-ესთან დაკავშირებით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების (საქმე №3/6574-18) აღსრულების მიზნით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის (დეპარტამენტი) უფროსმა, 2021 წლის 16 მაისის №MES 2 210000448350 მოხსენებითი ბარათით მიმართა საქართველოს განათლების და მეცნიერების მი-

ნისტრს, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით მითითების გაცემის თაობაზე. მოხსენებით ბარათში აღწერილი იქნა დავის ფაქტობრივი გარემოებები და მიეთითა, რომ როგორც „საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით დანიშვნა/გადაყვანას და მობილობას დასაქვემდებარებელ პირთა სიის განსაზღვრის მიზნით უფლებამოსილების მინიჭების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 27 ივლისის №33 ბრძანებით, მინისტრის საზედამხედველო სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში დასაქმებულ საჯარო მოხელეებთან გამართული გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმიდან ირკვევა, სამინისტროს თანამშრომლებთან გასაუბრებაზე კომისიის წევრები დაინტერესდნენ შემდეგი საკითხებით: 1. თითოეული თანამშრომლის სამუშაოს აღწერილობით და ფუნქცია-მოვალეობების გადანაწილებით, ასევე მათი ფუნქციური დატვირთვის ხარისხით; 2. სამმართველოს ფუნქციონირების ხარისხის შეფასებით და ასევე სამმართველოს სამომავლო განვითარების ხედვით; 3. თითოეული თანამშრომლის ხედვით, სამინისტროების გაერთიანების ფონზე, რომელ სფეროში და რა მიმართულებით ხედავდნენ საკუთარი პოტენციალის გამოვლენის შესაძლებლობებს; 4. ავლენდნენ თუ არა თანამშრომლები პირად ინიციატივას საქმიანობაში ჩართულობის მიზნით და რაში გამოიხატებოდა მათი ინიციატივა. მოხსენებით ბარათში მითითებულია, რომ ჩატარებული გასაუბრების შედეგად, 6 (ექვსი) ...ის ...დან 4 (ოთხი) დაინიშნა რეორგანიზაციის შედეგად შექმნილ ...ისა და ...ის დეპარტამენტის ... სამმართველოს ...ის ...ად, ხოლო ზ. დ-ე მისივე თანხმობით (თანხმობის ფურცელი დაცულია პირად საქმეში), დაექვემდებარა სხვა საჯარო დაწესებულებაში მობილობას, თუმცა მისი მობილობის წესით სხვა თანამდებობაზე დანიშვნა ვერ განხორციელდა. საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 17 სექტემბრის №338/კ ბრძანებით, ზ. დ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. აღნიშნული ბრძანება კი თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით (საქმე №3/6574-18), სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი და სამინისტროს დაევალა გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, კანონით დადგენილ ვადაში ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, მოსარჩელე ზ. დ-ესთან დაკავშირებით.

ამავე მოხსენებით ბარათში აღნიშნულია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაი-

სის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, შესწავლილი იქნა აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით ადამიანური რესურსების მართვის სამმართველოში დაცული დოკუმენტაცია. აღსანიშნავია, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩატარებულ 2008 წლის 2 აგვისტოს სხდომის ოქმში, გარდა ზემოთ მითითებული ინფორმაციისა, თანამშრომელთა შეფასების მიზნით გამოყენებული კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ არის ასახული. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ რეორგანიზაციის პერიოდში თანამშრომლებთან გასაუბრების მიზნით შექმნილმა კომისიამ საქმიანობა დაასრულა სამინისტროს რეორგანიზაციის დასრულებისთანავე და აღნიშნული კომისიის წევრების უმრავლესობა აღარ არის დასაქმებული სამინისტროს სისტემაში. სამინისტროში წარდგენილი დოკუმენტაციით ასევე ირკვევა, რომ ზ. დ-ეს არ უდავია არც სამინისტროს სამტატო ნუსხის დამტკიცების შესახებ მინისტრის 2018 წლის 15 აგვისტოს №106 ბრძანების და არც სხვა პირების დანიშვნის მართლზომიერებაზე. ამასთან, ამ ეტაპზე ...ის ...სა და ...ის სამმართველოში არის მხოლოდ 1 (ერთი) ...ის ...ის სამტატო ერთეული, რომელზეც დასაქმებულია შესაბამისი თანამშრომელი.

2021 წლის 16 მაისის №MES 2 210000448350 მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მიერ 2021 წლის 16 ივნისის მიღებული იქნა №MES 4 21 0000581237 ბრძანება, რომლის თანახმად, ...ის სამმართველოს ...ის ... ზ. დ-ე გათავისუფლდა თანამდებობიდან 2018 წლის 17 სექტემბრიდან.

ამასთან, დადგენილია, რომ ზ. დ-ე გარდაიცვალა 2023 წლის 28 აგვისტოს.

განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე მხარე სადავოდ ხდის სწორედ „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების კანონიერებას. ამასთან, მის თანმდევ მოთხოვნას წარმოადგენს მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის მოსარჩელე მხარის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების დავალება ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლებიდან აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 25-ე მუხლზე, რომელიც ადგენს ყოველი მოქალაქის საჯარო თანამდებობაზე წვდომის უფლებას. ეს კონსტიტუციური დანაწესი იცავს სახელმწიფო სამსახურზე მოქალაქის თავისუფალი წვდომის უფლებას, აღნიშნული გულისხმობს საჯარო სამსახურში დასაქმებული პირის თანამდებობასთან დაკავშირებულ კონსტიტუციურ გარანტიებს – არ იქნეს დაუსაბუთებლად გათავისუფლებული სამსახურიდან, იყოს დაცუ-

ლი ყოველგვარი გარე ჩარევისგან (საქართველოს საკონსტიტუციო სა-
სამართლოს 2014 წლის 23 მაისის №3/2/574 გადაწყვეტილება საქმეზე
„საქართველოს მოქალაქე გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენ-
ტის წინააღმდეგ“, II-19). საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს
პრაქტიკით, ერთმანეთისგან გამიჯნულია სახელმწიფო სამსახურში საქ-
მიანობის შეუფერხებელი განხორციელების სხვადასხვა უფლებრივი
კომპონენტები, მათ შორის, სამსახურიდან დაუსაბუთებელი გათავი-
სუფლებისგან დაცვის გარანტია. საჯარო მიზნების განხორციელება-
ზე ორიენტირებული, საჯარო ფუნქციის განმახორციელებელი პირე-
ბი, დამოუკიდებლად იმისგან, წარმოადგენენ თუ არა ისინი კანონით
განსაზღვრულ საჯარო მოხელეებს ან სახელმწიფო-პოლიტიკურ თა-
ნამდებობის პირებს, საჯარო ფუნქციის ეფექტიანად და სრულყოფი-
ლად განხორციელებისათვის უნდა სარგებლობდნენ საქართველოს
კონსტიტუციის 25-ე მუხლით გათვალისწინებული კონსტიტუციური გა-
რანტიებით (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის
11 აპრილის №1/2/569 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქა-
ლაქეები – დ. კანდელაკი, ნ. დვალი, ზ. დავითაშვილი, ე. გოგუაძე, გ.
მელაძე და მ. ფაჩუაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“,
II-5-6). შრომის უფლება გულისხმობს სახელმწიფოს ვალდებულებას სა-
თანადო, კანონიერი საფუძვლების გარეშე არ დაუშვას დასაქმებულთა
შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტა, რაც სახელმწიფო სამსახურში პი-
რის შრომის უფლებას არამართლზომიერად შეზღუდავს. ამასთან, შრო-
მის გარანტირებული უფლება არ არის აბსოლუტური და აღნიშნული
უფლებით დაცული სფერო შესაძლებელია დაექვემდებაროს შეზღუდ-
ვას კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ლეგიტიმური მიზნითა
და თანაზომიერების პრინციპის დაცვით. შრომის უფლების დაცვა არ
გულისხმობს დამსაქმებლის აბსოლუტურ შეზღუდვას, კანონით გათ-
ვალისწინებული საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში, გაათავისუფლოს
დასაქმებული (სუსგ 23.04.2019წ., №ბს-954(2კ-18)). დამსაქმებლის მი-
ერ დასაქმებულის სამსახურიდან გათავისუფლება ობიექტურ მიზეზებ-
ზე უნდა იყოს დაფუძნებული, დამსაქმებელი ვალდებულია დაასაბუ-
თოს დასაქმებულის სამსახურიდან გათავისუფლების ობიექტური მი-
ზეზები (შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის №158 კონვენციის
(1982წ.) №166 რეკომენდაცია „დამსაქმებლის ინიციატივით შრომითი
ურთიერთობების შეწყვეტის შესახებ“). საჯარო მოხელის სამსახური-
დან გათავისუფლება დასაშვებია მხოლოდ კანონმდებლობით გათვა-
ლისწინებული საფუძვლების არსებობისას. მოხელის სამსახურიდან გა-
თავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილება დასაბუთებული უნდა იყოს,
დამატურესებულ პირს უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა გაეცნოს დის-
კრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში რა გარემოებებზე დაყ-

რდნობით მიიღო ადმინისტრაციულმა ორგანომ გადაწყვეტილება.

მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ სადავო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული იქნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების (საქმე №3/6574-18) აღსრულების მიზნით. გადაწყვეტილებაში სასამართლომ მიუთითა, რომ „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანებაში არ იყო ასახული გარემოებები, რომლითაც მოპასუხე – საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრომ იხელმძღვანელა მოსარჩელე ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების დროს, კერძოდ, არ იყო მითითებული და დასაბუთებული, თუ რა კრიტერიუმების (კვალიფიკაცია და ა.შ.) გათვალისწინებით მიანიჭა სხვა პირს უპირატესობა ზემოაღნიშნულ, ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მას უარი მოცემულ საშტატო ერთეულზე დანიშვნაზე იმ პირობებში, როდესაც ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეული დატვირთულია არსებითად იმავე ფუნქციებით, რომელსაც მოსარჩელე ზ. დ-ე მის მიერ დაკავებულ საშტატო ერთეულზე მუშაობისას ახორციელებდა.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, სასამართლოს გადაწყვეტილება გამოაქვს საქართველოს სახელით. სასამართლოს აქტები შესასრულებლად სავალდებულოა. სასამართლოს გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ან მისი შესრულებისთვის ხელის შეშლა ისჯება კანონით.

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-4 მუხლის თანახმად, სასამართლოს აქტი, აგრეთვე თავისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად სასამართლოს მოთხოვნა და განკარგულება სავალდებულოა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ყველა ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის, სახელმწიფო და მუნიციპალიტეტის ორგანოსათვის. სასამართლო გადაწყვეტილების გაუქმება, შეცვლა ან შეჩერება შეუძლია მხოლოდ სასამართლოს კანონით განსაზღვრული წესით. სასამართლო გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ან მისი შესრულებისთვის ხელის შეშლა იწვევს კანონით გათვალისწინებულ პასუხისმგებლობას.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლის შესაბამისად, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილებები (განჩინებები, დადგენილებები), აგრეთვე თავისი უფლებამოსი-

ლების განსახორციელებლად სასამართლოს მიერ აღძრული მოთხოვნები და განკარგულებები სავალდებულოა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ყველა სახელმწიფო, საზოგადოებრივი თუ კერძო სანარმო-სათვის, დაწესებულებისათვის, ორგანიზაციისათვის, თანამდებობის პირისა თუ მოქალაქისათვის და ისინი უნდა შესრულდეს.

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2014 წლის 24 აპრილის №ბს-476-464(კ-13) გადაწყვეტილებაზე, სადაც საკასაციო სასამართლომ განმარტა, რომ „სასამართლო ახორციელებს რა სახელმწიფო ხელისუფლების განსაკუთრებულ ფუნქციას – მართლმსაჯულებას, სახელმწიფოს სახელით დადგენილი გადაწყვეტილებების კანონიერ ძალაში შესვლა გულისხმობს მის უპირობო და სავალდებულო შესრულებას. აღსანიშნავია, რომ „სამართლიანი სასამართლოს“ უფლება მოიცავს არა მარტო სასამართლოსადმი მიმართვის, საქმის საჯარო და სამართლიანი განხილვის, საკითხის გონივრულ ვადებში გადაწყვეტის უფლებებს, არამედ გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებასაც. სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულებლობა უთანაბრდება სასამართლოსადმი მიმართვის უფლების არცნობას იმდენად, რამდენადაც იგი მოჩვენებითს ხდის სასამართლოსადმი ხელმისაწვდომობას. სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლება, როგორც „სამართლიანი სასამართლოს“ უფლების ელემენტი, დაცული და აღიარებულია საქართველოს კონსტიტუციის 82.2. მუხლით, რომლის მიხედვითაც „სასამართლოს აქტები სავალდებულოა ყველა სახელმწიფო ორგანოსა და პირისათვის ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე.“ კონსტიტუციის აღნიშნული დანაწესი კი იმპლემენტირებულია „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-4 მუხლის პირველ პუნქტსა და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლში.“ მითითებულ გადაწყვეტილებაში საკასაციო სასამართლომ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ „სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადაწყვეტილების დროული და სრულყოფილი აღსრულების გარეშე.“

ამავე გადაწყვეტილებაში საკასაციო სასამართლომ ასევე ყურადღება გაამახვილა საქმეზე „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, სადაც განმცხადებლის საჩივარი კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხებოდა. „ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული უფლება, რომელიც აშკარად კონვენციის არც ერთ დებულებაში არ არის მოცემული, კონვენციის ორგანოების მიერ განმარტებულ იქნა, როგორც „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილი მე-6 მუხლის პირველი

პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე „შპს „იზა“ და მაკრახიძე საქართველოს წინააღმდეგ“ სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ კონტრაქტორი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმდითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40).“

ამდენად, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულებლობა არღვევს პირის როგორც ეროვნული კანონმდებლობით, ასევე, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გარანტირებული საქმის სამართლიანი განხილვის უფლებას (კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი ნაწილი).

მოცემულ შემთხვევაში საქმეში წარმოდგენილი მასალებით დასტურდება, რომ სადავო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება არსებითად ეფუძნება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის (დეპარტამენტი) უფროსის 2021 წლის 16 მაისის №MES 2 2 10000448350 მოხსენებით ბარათს, რომელშიც მართალია მითითებულია 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმსა და მასში მოცემულ კრიტერიუმებზე, რომელთა მიხედვითაც უნდა შეფასებულიყო კანდიდატი, თუმცა არ არის დასაბუთებული კონკრეტულად რა კრიტერიუმების გათვალისწინებით მიანიჭა სამინისტრომ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშუალო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა უარი ზ. დ-ეს მოცემულ საშუალო ერთეულზე დანიშვნაზე. მეტიც, ამავე მოხსენებით ბარათში პირდაპირ არის აღნიშნული, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით შესწავლილი იქნა აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით ადამიანური რესურსების მართვის სამმართველოში დაცული დოკუმენტაცია. შესწავლის შედეგად კი დადგინდა, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩატარებულ 2008 წლის 2 აგვისტოს სხდომის ოქმში თანამშრომელთა შეფასების მიზნით გამოყენებული კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ იყო ასახული, რეორგანიზაციის პერიოდში თანამშრომლებთან გასაუბრების მიზნით შექმნილმა კომისიამ საქმიანობა დაასრულა სამინისტროს რეორგანი-

ზაციის დასრულებისთანავე და აღნიშნული კომისიის წევრების უმრავლესობა აღარ არის დასაქმებული სამინისტროს სისტემაში.

ამდენად, მითითებული გარემოებების საფუძველზე დასტურდება, რომ სადავო სამართალურთიერთობის შესახებ ადმინისტრაციულ ორგანოში დამატებით რაიმე ინფორმაცია აღარ მოიპოვებოდა, სამინისტრომ სრულად მოიძია და გამოიკვლია ყველა გარემოება, რაც სადავო საკითხთან იყო შემხებლობაში და დადგინდა, რომ მხოლოდ ის მტკიცებულებები არსებობდა ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების საქმეზე, რომლებიც უკვე შეფასებული იყო სასამართლოს მიერ და რომელთა გათვალისწინებითაც ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება სასამართლომ არ მიიჩნია კანონშესაბამისად. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას იმის თაობაზე, რომ მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, განსახილველ საკითხზე განმეორებით მსჯელობისას ადმინისტრაციულმა ორგანომ მიიღო იგივე გადაწყვეტილება იმავე მტკიცებულებაზე დაყრდნობით, რომელიც ერთხელ უკვე იყო შეფასებული სასამართლოს მიერ და რომლის გათვალისწინებითაც სასამართლომ „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანება კანონსაწინააღმდეგოდ მიიჩნია.

საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ ზ. დ-ის მიმართ ადგილი ჰქონდა საქართველოს კონსტიტუციითა და საერთაშორისო სამართლებრივი აქტებით გარანტირებული შრომის უფლების დარღვევას, გასაჩივრებულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მოწესრიგება არ შეესაბამება მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდის მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან, რის გამოც არსებობდა „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობის საფუძველი. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება ამ ნაწილში კანონიერია და უნდა დარჩეს უცვლელად.

ამასთან, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნასთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3 პუნქტზე, რომლის თანახმად, ზემდგომი ორგანოს ან სასამართლოს მიერ მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმების შემთხვევაში საჯარო დანესხულება ვალდებულია მოხელე დაუყოვნებლივ აღადგინოს იმავე თანამდებობაზე,

ხოლო ასეთი თანამდებობის არარსებობისას – ტოლფას თანამდებობაზე იმავე საჯარო დანესებულების სისტემაში. აღნიშნული მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად კი, ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სამსახურში აღდგენილ მოხელეს ეძლევა განაცდური თანამდებობრივი სარგო და საკლასო დანამატი, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრული წელთა ნამსახურობის დანამატი და წოდებრივი სარგო (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ზ. დ-ე გარდაიცვალა 2023 წლის 28 აგვისტოს. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 25 ოქტომბრის განჩინებით კი, მონინალმდგე მხარის (მოსარჩელის) – ზ. დ-ის გარდაცვალების გამო, შეწყდა №ბს-1011(კ-23) ადმინისტრაციული საქმის წარმოება, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე მოსარჩელის აღდგენის თაობაზე, ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მართალია, თანამდებობიდან გათავისუფლება, გათავისუფლების უკანონობის დადგენის შემდგომ სამსახურში აღდგენა და იძულებით განაცდურის ანაზღაურება, პირის პირად უფლებებს უკავშირდება, თუმცა მოცემულ შემთხვევაში, ზ. დ-ეს სასამართლოსთვის სარჩელით მიმართვის გზით სიცოცხლეშივე ჰქონდა რეალიზებული მათ შორის იძულებითი განაცდურის მოთხოვნის უფლება. იძულებითი განაცდური კი წარმოადგენს ქონებას, რომლის მიღების უფლებაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 198-ე და 1328-ე მუხლების გათვალისწინებით, შესაძლებელია გადავიდეს სხვა პირებზე, მემკვიდრეებზე.

ამდენად, იმ პირობებში, როდესაც სასამართლოს მიერ უკანონოდ იქნა მიჩნეული ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლება, თანამდებობაზე აღდგენის შესახებ მოთხოვნის ნაწილში საქმის წარმოების შეწყვეტის მიუხედავად, მოთხოვნა მისი უფლებამონაცვლეების სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით საფუძვლიანია ნაწილობრივ. კერძოდ, ზ. დ-ის გარდაცვალების ფაქტის გათვალისწინებით, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების პერიოდი უნდა განისაზღვროს ზ. დ-ის სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლების დღიდან მისი გარდაცვალების თარიღამდე (და არა თანამდებობაზე აღდგენამდე), შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის საფუძველზე, არსებობს საქართველოს განათლები-

სადა მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივრის ნაწილობრივ დაკმაყოფილებისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმების საფუძველი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მეორე ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა ღ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილების მე-4 და მე-7 პუნქტები, რომელთა თანახმად, ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; დაევალა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ზ. დ-ისთვის იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება მისი სამსახურიდან გათავისუფლების დღიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდისათვის, შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით. აღნიშნულ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;

3. ან გარდაცვლილი ზ. დ-ის უფლებამონაცვლეების – გ. დ-ის, ნ. მ-ის და ა. დ-ის (არასრულწლოვანი) სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

4. დაევალოს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ან გარდაცვლილი ზ. დ-ის უფლებამონაცვლეების – გ. დ-ის, ნ. მ-ის და ა. დ-ის (არასრულწლოვანი) სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება ზ. დ-ის სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლების დღიდან (2018 წლის 17 სექტემბერი) მისი გარდაცვალების თარიღამდე (2023 წლის 28 აგვისტო) პერიოდისათვის, შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით;

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტი, რომლის თანახმად, ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ, დარჩეს უცვლელად;

6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

2. სხვადასხვა სახის შრომითი ღვაწი

თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სამსახურში შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების კანონიერება

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

№ბს-108(კ-23)

28 დეკემბერი, 2023 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: გ. გოგიაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ქ. ცინცაძე,
ნ. სხირტლაძე

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, სამუშაოზე აღდგენა, სტაჟის დადგენა, სახელფასო განაცდურის ანაზღაურება და საცხოვრებელი ფართით დაკმაყოფილება

აღწერილობითი ნაწილი:

გ. ვ-ემ 2019 წლის 10 აპრილს სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხის – საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიმართ და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების გენერალურ შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის 2019 წლის 14 მარტის №MOD21900260028 წერილის ბათილად ცნობა, თავდაცვის სამინისტროს სისტემაში იმავე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენა (რაც დაკავებული ჰქონდა 2004 წლის იანვრამდე), ხოლო ასეთის შეუძლებლობის შემთხვევაში, გონივრული კომპენსაციის განსაზღვრა, 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების პერიოდი) საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში იმავე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენამდე შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარება და 2004 წლის იანვრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის იძულებითი განაცდურის სრულად დაანგარიშება და ანაზღაურება მოითხოვა.

სარჩელის თანახმად, თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიამ 2006 წლის 25 ივლისს გ. ვ-ეის და სხვათა მიმართ გამოიტანა გამამტყუნებელი განაჩენი, რომლის თანახმად, გ. ვ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ საქართველოს სსკ-ის 144-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ე“, „ვ“ და „ი“ ქვეპუნქტებით, 237-ე მუხლის მე-4 ნაწილის „ბ“

ქვეპუნქტით, 179-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „დ“ ქვეპუნქტებით, 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და სასჯელის ზომად განესაზღვრა 9 წლით თავისუფლების აღკვეთა. აღნიშნული განაჩენი საკასაციო წესით გაასაჩივრა მსჯავრდებულმა. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 24 ოქტომბრის განჩინებით ცვლილება შევიდა თბილისის საოლქო სასამართლოს 2006 წლის 25 ივლისის განაჩენის კვალიფიკაციის ნაწილში და მოსარჩელისათვის ბრალად შერაცხული ქმედება, რომელიც დაკვალიფიცირებული იყო სსკ-ის 179-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით (2000 წლის 30 ივნისის რედაქცია), გადაკვალიფიცირდა იმუამად მოქმედი სსკ-ის 179-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით. განაჩენი დანარჩენ ნაწილში დარჩა უცვლელი. მოსარჩელემ ზემოხსენებული განაჩენით დადგენილი სასჯელი სრულად მოიხადა.

მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2014 წლის 28 იანვრის გადაწყვეტილების საფუძველზე მიმართა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატას და მოითხოვა თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 25 ივლისის გამამტყუნებელი განაჩენის გაუქმება და მის ნაცვლად გამამართლებელი განაჩენის გამოტანა. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 11 ივლისის განაჩენით სრულად დაკმაყოფილდა შუამდგომლობა ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო განაჩენის გადასინჯვის თაობაზე და მოსარჩელე გ. ვ-ე, სხვა პირებთან ერთად, ყველა წარდგენილ ბრალდებაში გამართლდა.

მოსარჩელემ მიუთითა ზიანის ანაზღაურების მომწესრიგებელ სამართლებრივ ნორმებზე, კერძოდ, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე, 208-ე მუხლებზე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე, 1005-ე, 413-ე მუხლებზე და უკანონო მსჯავრდებით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება და ყველა იმ უფლებებში აღდგენა მოითხოვა, რაც უკანონო მსჯავრდებამდე უნდა ჰქონოდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 8 აპრილის გადაწყვეტილებით გ. ვ-ეის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

– თავდაცვის მინისტრის განკარგულებაში მყოფი ... სამხედრო აკადემიის 1997 წლის კურსდამთავრებული ... გ. ვ-ე, საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 1997 წლის 5 ივლისის №251 ბრძანების თანახმად, დაინიშნაედ იმ მსმენელებსა და კურსანტებთან მუშაობის დარგში, რომლებიც სწავლობდნენ რუსეთის ფედერაციის უმაღლეს სასწავლებლებში. საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2000 წლის 30 დე-

კემბრის №1949 ბრძანების თანახმად, რუსეთის ფედერაციის გენერალური შტაბის სამხედრო აკადემიის კურსდამთავრებული ... გ. ვ-ე მივლინებულ იქნა სასწავლებლად რუსეთის ფედერაციის ... აკადემიის ...ში 2001 წლის პირველი იანვრიდან სამი წლის ვადით. საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2001 წლის პირველი თებერვლის №72 ბრძანების თანახმად, ... გ. ვ-ე ჩაირიცხა დამოუკიდებელი სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მონაწილე ქვეყნების სამხედრო თანამშრომლობის საკოორდინაციო შტაბის უფროსის განკარგულებაში, შემდგომში საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო ძალების წარმომადგენლის მოვალეობის დროებით შემსრულებლის თანამდებობაზე დანიშნვით. საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2002 წლის 18 თებერვლის №70 წერილის თანახმად, რუსეთის ფედერაციის თავდაცვის სამინისტროს საერთაშორისო სამხედრო თანამშრომლობის მთავარი სამმართველოს მე-... ...ს, ...ს ეთხოვა, რე სძ ... აკადემიის დღის დასწრებულ ...ზე 2002 წლის 10 მარტიდან ... გ. ვ-ის, რომელმაც 2002 წელს დაამთავრა რე მშ-ს აკადემია, სასწავლებლად მიღება. წერილში მითითებულია, რომ დისერტაციის თემა იქნებოდა „საქართველოს შეიარაღებული ძალების მშენებლობის პრობლემები თანამედროვე ეტაპზე და მათი გადაჭრის გზები“ და სწავლის საფასურის გადახდა გარანტირებული იქნებოდა კონტრაქტის შესაბამისად. რე სძ ... აკადემიის უფროსის მოადგილის, ...ის 2002 წლის 27 თებერვლის წერილით, რე თდ საერთაშორისო სამხედრო თანამშრომლობის მთავარი სამმართველოს მე-... ...ის მოვალეობის შემსრულებელს – ...ს, მისი №335/5/646 წერილის პასუხად ეცნობა, რომ რე სძ ... აკადემია მზად იყო მიმდინარე წლის 10 მარტიდან მიეღო საქართველოს შეიარაღებული ძალების სამხედრო მოსამსახურე ... გ. ვ-ე დღის დაუსწრებელ ...ზე სასწავლებლად. ამასთან, საქართველოს შეიარაღებული ძალების წარმომადგენლის მოვალეობის შემსრულებლის, პოლკოვნიკის 2002 წლის 22 აპრილის წერილით, რე თავდაცვის სამინისტროს საერთაშორისო სამხედრო თანამშრომლობის მთავარი სამმართველოს მე-... ...ს ეთხოვა, განეხილა რუსეთის ფედერაციის სამხედრო ძალების ... აკადემიის ... კურსის ...ის, ... გ. გი.-ს ძე ვ-ისათვის სამოთახიანი ბინის გადაცემის საკითხი, რომლის გადახდაც განხორციელდებოდა არსებული კონტრაქტის საფუძველზე;

– საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2002 წლის 7 ოქტომბრის №2503 ბრძანების თანახმად, ... ზ. გ.-ის ძე უ-ის დსთ-ს ქვეყნების შეიარაღებული ძალების სამხედრო თანამშრომლობის საკოორდინაციო შტაბის საქართველოს სამხედრო ძალების მუდმივ წარმომადგენლად დანიშვნასთან დაკავშირებით, ... გ. გი.-ს ძე ვ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან და აყვანილ იქნა თავდაცვის სამინისტროს ...ს განკარგულებაში;

– რუსეთის ფედერაციის თავდაცვის სამინისტროს უმაღლესი პროფესიული განათლების საგანმანათლებლო დაწესებულების რუსეთის ფედერაციის შეიარაღებული ძალების 2003 წლის 6 თებერვლის №6 მოწმობის თანახმად, გ. ვ-ემ ჩააბარა საკანდიდატო გამოცდები სპეციალობით – „ოპერატიული ხელოვნება მთლიანობაში, შეიარაღებული ძალების სახეობების, ჯარის სახეობებისა და სპეციალური ჯარების მიხედვით და მიიღო შემდეგი შეფასებები: უცხო ენა (რუსული) – ფრიადი; ფილოსოფია – „კარგი“ და სპეციალური დისციპლინა (ოპერატიული ხელოვნება) – „კარგი“;

– ნამსახურობის ნუსხის თანახმად, ... გ. ვ-ეს სამხედრო სამსახურის შეიარაღებული ძალების შემადგენლობაში მსახურობდა შემდეგ პოზიციებზე: 1985-1987 წლამდე პლანშეტისტი; 1987 წლიდან – დათხოვნილია თადარიგში სავალდებულო სამხედრო სამსახურის ვადის გასვლასთან დაკავშირებით; 1992-1993 წლებში – 24-ე ბრიგადის მეთაური; 1993-1994 წლებში – თავდაცვის მინისტრის მოადგილე საგანგებო სიტუაციების და სამოქალაქო თავდაცვის დარგში; 22.06.94-01.10.94 წლებში – მინისტრის მოადგილე; 03.07.1995-19.06.1997 წლებში – მსმენელი; 05.07.1997- 16.09.1998 წლებში – ...ე რუსეთის ფედერაციის უმაღლეს სასწავლებლებში წარგზავნილ მსმენელებთან და კურსანტებთან მუშაობის დარგში; 1998-22.06.2000 წლებში – მსმენელი; 20.07.2001 – 01.02.2001 წლებში – გაყვანილია კადრების განკარგულებაში; 07.10.2002 წლის ბრძანებით გათავისუფლდა თანამდებობიდან და გაყვანილ იქნა თავდაცვის სამინისტროს ...ს განკარგულებაში;

– თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 25 ივლისის განაჩენით გ. ვ-ე ცნობილ იქნა დამნაშავედ და სასჯელის სახედ და ზომად, საბოლოოდ, განესაზღვრა 9 (ცხრა) წლით თავისუფლების აღკვეთა. მსჯავრდებულის მიმართ დანიშნული სასჯელის მოხდის ვადა დაიწყო დაკავების მომენტიდან – 2004 წლის 10 იანვრიდან. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ ... წლის ...ს მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება (გ. ვ-ე და ე. გ-ი საქართველოს წინააღმდეგ), რომლის თანახმად, სასამართლომ მიიღო მორიგების დეკლარაცია ორივე მხარის მიერ ხელმოწერილი, რომლის თანახმად, საქართველოს მთავრობამ ცნო, რომ ადგილობრივი სასამართლოს მიერ გაცემული ცნობა მეორე განმცხადებლის თვითმამხილებელ ჩვენებაზე არღვევდა კონვენციის მე-6 მუხლს. შესაბამისად, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა მხარეთა შორის მორიგება და შეწყვიტა სამართალწარმოება განცხადებაზე. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 11 ივლისის განაჩენის თანახმად, დაკმაყოფილდა დაცვის მხარის შუამდგომლობა გამამტყუნებელი განაჩენის გაუქმებისა და

მის ნაცვლად გამამართლებელი განაჩენის გამოტანის თაობაზე; გაუქმდა თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 25 ივლისის გამამტყუნებელი განაჩენი და მის ნაცვლად დადგა გამამართლებელი განაჩენი, რომლის თანახმად, გ. ვ-ე ცნობილ იქნა უდანაშაულოდ და გამართლდა წარდგენილ ბრალდებებში. ზემოაღნიშნული განაჩენი გასაჩივრდა როგორც სააპელაციო, ისე საკასაციო წესით, თუმცა იგი დარჩა უცვლელი;

– გ. ვ-ემ 2019 წლის 23 იანვარს განცხადებით მიმართა საქართველოს თავდაცვის მინისტრს, რომელშიც მიუთითა, რომ 2004 წლის 10 იანვარს დაკავებულ იქნა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ პოლიტიკური მოტივებითა და ყალბი ბრალდებით. თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის მიერ 2006 წლის 25 ივლისის გამოტანილ იქნა გამამტყუნებელი განაჩენი. საქმე შემდგომი მსვლელობით წარიმართა ჯერ საქართველოს უზენაეს სასამართლოში, ხოლო შემდგომ – ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ მოცემულ საქმეზე დაადგინა სამართლიანი სასამართლოს უფლების დარღვევა, რაც საფუძველი გახდა ადგილობრივ სასამართლოს განეხილება საქმის წარმოება. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მიერ 2017 წლის 17 ივნისის დაკმაყოფილდა მათი მოთხოვნა და დადგენილ იქნა გამამართლებელი განაჩენი. ასევე, მიუთითა, რომ დაკავებამდე ირიცხებოდა საქართველოს შეიარაღებულ ძალებში და ახორციელებდა სამსახურებრივ უფლებამოსილებას. დაკავების გამო იძულებით, უკანონოდ იქნა ჩამოცილებული შრომით საქმიანობას და დაკარგა კანონით განსაზღვრული შეღავათი თუ პრივილეგია. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოითხოვა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში იმავე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენა, რომელიც დაკავებული ჰქონდა 2004 წლის იანვრის თვემდე პერიოდში; 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების პერიოდიდან) საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში იმავე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენამდე შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარება; იძულებითი სახელფასო განაცდურის სრულად დაანგარიშება და ანაზღაურება 2004 წლის იანვრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდზე და საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა;

– საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის 2019 წლის 14 მარტის №MOD 21900260028 წერილით გ. ვ-ეს ეცნობა, რომ ამჟამად საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში აღარ არსებობდა მისი კადრების განკარგულებაში გასვლამდე დაკავებული თანამდებობა (დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მონაწილე ქვეყნების სამხედრო თანამშრომლობის საკოორდინაციო შტაბში საქართვე-

ლოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო ძალების წარმომადგენლის მოვალეობის დროებით შემსრულებელი), აგრეთვე სამინისტროს სისტემაში არ იყო გენერლის საშტატო კატეგორიის ვაკანტური თანამდებობა, რის გამოც სამინისტრო მოკლებული იყო შესაძლებლობას განეხილა გ. ვ-ის შესაბამის თანამდებობაზე დანიშვნის საკითხი. სამინისტრომ ასევე აცნობა, რომ ვინაიდან განმცხადებლის მიერ წარდგენილი სხვა მოთხოვნები წარმომადგენდნენ განმცხადებლის თანამდებობაზე დანიშვნის შემდგომ განსახორციელებელ სამართლებრივ ქმედებებს, სამინისტრო მოკლებული იყო შესაძლებლობას, განეხილა აღნიშნული მოთხოვნებიც;

– საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2001 წლის პირველი თებერვლის №72 ბრძანების თანახმად, ... გ. ვ-ის ბოლო დაკავებული თანამდებობა იყო საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო ძალების წარმომადგენლის დროებით მოვალეობის შემსრულებელი. აღნიშნული საშტატო ერთეული საქართველოს თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციულ დეპარტამენტში საფინანსო უზრუნველყოფის სამმართველოში საფინანსო კმაყოფაზე არ იმყოფებოდა და აღნიშნული თანამდებობის სახელფასო ანაზღაურების ოდენობის შესახებ ინფორმაცია არ მოეპოვებოდათ;

– საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის 2019 წლის 19 აპრილის №MOD82900394648 წერილის თანახმად, მოსარჩელის წარმომადგენელს – გ. დ-ას 2019 წლის 11 აპრილის წერილის პასუხად ეცნობა, რომ გ. გი.-ს ძე ვ-ე საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2002 წლის 7 ოქტომბრის №2503 ბრძანების საფუძველზე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან და გადაყვანილ იქნა თავდაცვის სამინისტროს ...ს განკარგულებაში, ხოლო მისი საქართველოს შეიარაღებული ძალების რიგებიდან/სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნის შესახებ ინფორმაცია, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ელექტრონულ საინფორმაციო ბაზაში და თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის საარქივო მასალებში არ იძებნებოდა.

ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებისას საქალაქო სასამართლომ მიუთითა „სამხედრო სამსახურის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და „სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამის ნორმებზე, ასევე გამოიყენა საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 26 ოქტომბრის №609 ბრძანებულებით დამტკიცებული „სამხედრო სამსახურის გავლის შესახებ“ დებულების პირველი პუნქტი, რომელიც განსაზღვრავს სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის გავ-

ლის წესს და აღნიშნა, რომ სარჩელი უსაფუძვლო იყო.

სასამართლომ განმარტა, რომ სასარჩელო მოთხოვნა ძირითადად ეფუძნებოდა უკანონო მსჯავრდებას, რაც დადასტურებული იყო ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ასევე ეროვნული სასამართლოების მიერ. მოსარჩელემ ასევე განმარტა, რომ გამამართლებელი განაჩენის პირობებში არსებობდა საფუძველი იმისა, რომ, ერთი მხრივ, გ. ვ-ე აღდგენილიყო საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში იმავე ან ტოლფას თანამდებობაზე, რომელსაც ის იკავებდა 2004 წლის 10 იანვრამდე პერიოდში, ხოლო, მეორე მხრივ, გ. ვ-ეს უნდა ელიაროს შრომის უწყვეტი სტაჟი 2004 წლის იანვრის თვიდან (დაკავების პერიოდი) იმავე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის პერიოდამდე. ამასთანავე, რომ არა დაუსაბუთებელი მსჯავრი, არსებობდა პრეზიუმირება იმისა, რომ გ. ვ-ე გააგრძელებდა სამხედრო სამსახურს საკმაოდ მაღალ თანამდებობაზე. საქალაქო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა იმ ფაქტზე, რომ მოსარჩელეს აღძრული აქვს ადმინისტრაციული სარჩელი საქართველოს მთავარი პროკურატურის მიმართ, უკანონო მსჯავრდებიდან გამომდინარე მატერიალური (მათ შორის, მიუღებელი ხელფასის, განაცდურის) და მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე, რომელზედაც საბოლოო გადაწყვეტილება ჯერ მიღებული არ არის. შესაბამისად, მოსარჩელის ზემოაღნიშნული არგუმენტები სასამართლოს მიერ უნდა შეფასდეს სწორედ მითითებული დავის ფარგლებში.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ, საქმეში არსებული მტკიცებულებების საფუძველზე ასევე განმარტა, რომ მოსარჩელე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს 2002 წლის 7 ოქტომბრის №2503 ბრძანების საფუძველზე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან და გადაყვანილ იქნა თავდაცვის სამინისტროს ...ს განკარგულებაში. ამასთან, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 26 ოქტომბრის №609 ბრძანებულებით დამტკიცებული „სამხედრო სამსახურის გავლის შესახებ“ დებულების მე-9 თავის მე-6 პუნქტზე, რომლის თანახმად, ოფიცრის თანამდებობიდან გადაყენება კადრების განკარგულებაში გადაყვანით ან მის მიერ თანამდებობის დროებითი მოვალეობის შესრულება არ აღემატებოდა ოთხ თვეს. საქალაქო სასამართლომ საქმის მასალებით დადასტურებულად მიიჩნია, რომ ...ს განკარგულებაში გადაყვანის შემდეგ, თავდაცვის სამინისტროს სისტემაში მოსარჩელის დანიშვნის თაობაზე არანაირი ინფორმაცია არ მოიპოვება. საქალაქო სასამართლოს შეფასებით, აღნიშნული წარმოადგენს იმ ფაქტის დადასტურებას, რომ კადრების განკარგულებაში გადაყვანის შემდეგ გ. ვ-ეს რაიმე თანამდებობა აღარ ეკავა. ზემოაღნიშნულის საფუძველზე, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის

სასარჩელო მოთხოვნები, სარჩელში მითითებული დასაბუთების და საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების გაანალიზების საფუძველზე, მოკლებულია ყოველგვარ სამართლებრივ საფუძვლებს. ამასთან, სასამართლომ განმარტა, რომ შრომითი ურთიერთობების თავისებურებების გათვალისწინებით, სამსახურებრივი მოვალეობების განუხორციელებლობა, სამსახურში გამოუცხადებლობა და ხელფასის მიუღებლობა, ცალსახად მიუთითებს და ადასტურებს, რომ დასაქმებულთან შრომითი ურთიერთობა შეწყვეტილია, რის თაობაზეც ცნობილია დასაქმებულისთვისაც.

საქალაქო სასამართლომ სასარჩელო მოთხოვნების – სამუშაოზე აღდგენის, სტაჟის დადგენისა და სახელფასო განაცდურის ანაზღაურების შესახებ აღნიშნა, რომ იმ პირობებში, როდესაც არ დაკმაყოფილდა სასარჩელო მოთხოვნა თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის 2019 წლის 14 მარტის №MOD21900260028 აქტის ბათილად ცნობის ნაწილში, სასამართლომ მიიჩნია, რომ აღნიშნული მოთხოვნები გამომდინარეობდა პირველი სასარჩელო მოთხოვნიდან, რომლის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმაც გამოიწვია მითითებული მოთხოვნების (როგორც თანმდევი შედეგების) დაკმაყოფილების შესაძლებლობას.

რაც შეეხება მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნას საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფის თაობაზე, სასამართლომ მიუთითა „სამხედრო მოსამსახურის სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლზე, რომლის თანახმად, სამხედრო მოსამსახურეს საცხოვრებელი ბინით უზრუნველყოფს სახელმწიფო. „საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო მოსამსახურეთა, სპეციალური წოდების მქონე პირთა და სამოქალაქო პირთა სოციალური დაცვისა და მატერიალური უზრუნველყოფის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის 2004 წლის 5 ნოემბრის №493 ბრძანებულების 46-ე პუნქტის შესაბამისად, სამხედრო მოსამსახურეებს საცხოვრებელი ბინით უზრუნველყოფს სახელმწიფო, საქართველოს თავდაცვის მინისტრის მიერ დამტკიცებული შესაბამისი დებულების მიხედვით. ამრიგად, სასამართლომ გაიზიარა მოპასუხის პოზიცია იმ საკითხთან დაკავშირებით, რომ საცხოვრებელი ბინა გადაეცემოდათ მხოლოდ მოქმედ სამხედრო მოსამსახურეებს და მხოლოდ სამსახურებრივ სარგებლობაში. შესაბამისად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელე გ. ვ-ის საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფაზე მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს უარი კანონიერი იყო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 8 აპრილის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა გ. ვ-მ. აღსანიშნავია, რომ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 6 ოქტომბრის სხდომა-

ზე აპელანტმა შეამცირა სასარჩელო მოთხოვნები და მხოლოდ 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების მომენტიდან) 2018 წლის 28 მარტამდე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სამსახურში შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარება მოითხოვა. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მხოლოდ ამ ნაწილში შეაფასა მოთხოვნის საფუძვლიანობა.

ამრიგად, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 13 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; ნაწილობრივ გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 8 აპრილის გადაწყვეტილება, კერძოდ, შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც გ. ვ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გ. ვ-ის ელიარა 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების მომენტიდან) 2018 წლის 28 მარტამდე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სამსახურში შრომის უწყვეტი სტაჟი; დანარჩენ ნაწილში გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელი.

სააპელაციო სასამართლომ სადავო საკითხზე მსჯელობისას გამოიყენა საქართველოს კონსტიტუციის 25-ე მუხლის, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლის დანაწესები, მიუთითა ადამიანის უფლებათა ევროპულის სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალზე, ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის 21-ე, 23-ე მუხლებზე, „ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ“ საერთაშორისო პაქტის მე-6 მუხლზე, ევროპის სოციალურ ქარტიის მე-4 მუხლზე, ასევე, ეროვნულ კანონმდებლობაზე, კერძოდ, გამოიყენა „სამხედრო და სპეციალური ნოდებებისა და დიპლომატიური რანგების შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის კანონი (1993 წლის 18 აგვისტოს მდგომარეობით მოქმედი რედაქცია), სადავო პერიოდში მოქმედი „სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონი, საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 26 ოქტომბრის №609 ბრძანებულებით დამტკიცებული „სამხედრო სამსახურის გავლის შესახებ დებულება“ და ზემოაღნიშნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული, საკითხის მომწესრიგებელი ნორმების საფუძველზე, არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა კადრების განკარგულებაში ყოფნის 4-თვიან ვადის ამოწურვასთან დაკავშირებით და მიიჩნია, რომ კადრების განკარგულებაში ყოფნის მაქსიმალური ვადის განსაზღვრა არ შეიძლება გაგებულიყო იმგვარად, რომ აღნიშნული ვადის გასვლის შემდეგ პირი ავტომატურად მიჩნეულიყო სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნილად. სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, კადრების განკარგულებაში გადაყვანა იმთავითვე არ გულისხმობდა 4 თვის გას-

ვლის შემდგომ პირის სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნას. კადრების განკარგულებაში მყოფი სამხედრო მოსამსახურე დათხოვნილად ითვლება მხოლოდ კადრების განკარგულებაში ყოფნის 4-თვიანი ვადის გასვლისა და ამასთან, უფლებამოსილი პირის მიერ დათხოვნის ბრძანების გამოცემის შემთხვევაში. შესაბამისად, კადრების განკარგულებაში ყოფნის 4-თვიანი ვადის ამოწურვა არ წარმოადგენს პირის სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნილად მიჩნევის უპირობო საფუძველს. განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ სამსახურიდან დათხოვნის შესახებ ინფორმაცია, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ელექტრონულ საინფორმაციო ბაზაში და თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის საარქივო მასალებში არ იძებნება. ასევე დადგენილია, რომ გ. ვ-ის საქართველოს შეიარაღებული ძალების რიგებიდან/სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნის შესახებ საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტი საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციაში დაცული არ არის. ამასთანავე, გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ადმინისტრაციული ორგანო გ. ვ-ის კადრების განკარგულებაში ყოფნის 4-თვიანი ვადის ამოწურვის (07.10.2002წ. – 07.02.2003წ.) შემდგომ პერიოდშიც ახორციელებდა აპელანტის ფულად უზრუნველყოფას. კერძოდ, ... გ. ვ-ე საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციული დეპარტამენტის საფინანსო უზრუნველყოფის სამსახურში ფულადი უზრუნველყოფით დაკმაყოფილებულია 2003 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით. რაც შეეხება სწავლის შემდგომ პერიოდს, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ 2004 წლის 10 იანვრიდან გ. ვ-ე დაკავებულ იქნა, რაც, თავის მხრივ, გამორიცხავდა მის მიერ სამსახურებრივი მოვალეობის ფაქტობრივ შესრულებას, თუმცა მის მიმართ, საბოლოოდ, გამართლებელი განაჩენის დადგენისა და უფლებამოსილი პირის მიერ შესაბამისი სამართლებრივი აქტის უმაღლესი სამხედრო წოდების ოფიცრის – გ. ვ-ის სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნის თაობაზე გამოუცემლობის გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ არ არსებობდა გ. ვ-ის სამხედრო სამსახურიდან დათხოვნილად მიჩნევის საფუძველი და შესაბამისად, მისი მოთხოვნა – 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების მომენტიდან) 2018 წლის 28 მარტამდე (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2018 წლის 28 მარტის განჩინება) საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სამსახურში შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების შესახებ, ექვემდებარებოდა დაკმაყოფილებას.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 13 ოქტომბრის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს თავდაცვის სამინისტრომ, რომელმაც სარ-

ჩელის დაკმაყოფილებულ ნაწილში გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღების შედეგად, სარჩელის დაკმაყოფილებაზე სრულად უარის თქმა მოითხოვა.

კასატორი, მართალია, ითხოვს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმას, თუმცა საკასაციო პრეტენზიის დასაბუთებისას ძირითადად მიუთითებს სარჩელის დასაშვებობაზე და აღნიშნავს, რომ თავდაპირველად გ. ვ-ის სასარჩელო მოთხოვნებს წარმოადგენდა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს გენერალური შტაბის სამხედრო პერსონალის მართვის ცენტრის 2019 წლის 14 მარტის №260028 წერილის ბათილად ცნობა, 2004 წლამდე დაკავებულ თანამდებობაზე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენა, ხოლო ასეთის შეუძლებლობის შემთხვევაში, გონივრული კომპენსაციის განსაზღვრა, 2004 წლის 10 იანვრიდან 2018 წლის 28 მარტამდე შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარება, იძულებითი განაცდულის ანაზღაურება, ასევე საცხოვრებელი ფართით უზრუნველყოფა, თუმცა სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას გ. ვ-ემ მოხსნა უმეტესი სასარჩელო მოთხოვნები და დავა განაგრძო მხოლოდ 2004 წლის 10 იანვრიდან 2018 წლის 28 მარტამდე შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების ნაწილში, რის გამოც სარჩელი ტრანსფორმირდა აღიარებით სარჩელად. კასატორი აღნიშნულ გარემოებასთან დაკავშირებით მიუთითებს საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 25-ე მუხლზე, რომლის შესაბამისად, მოსარჩელის კანონიერი ინტერესის არსებობისას, სასამართლო უფლებამოსილია აღიაროს (დაადასტუროს) კონკრეტული სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობა-არარსებობა, მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ მოსარჩელე მხარე წარადგენს აღნიშნული გარემოების დამადასტურებელ უდავო მტკიცებულებებს. იმ შემთხვევაში, თუკი გ. ვ-ის სასარჩელო მოთხოვნა თავიდანვე იქნებოდა მხოლოდ სტაჟის აღიარება, პირველი ინსტანციის სასამართლო, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 25-ე მუხლის მე-2 ნაწილიდან გამომდინარე, არ მიიღებდა ასეთ სარჩელს. ამრიგად, კასატორი მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 25-ე მუხლის პირველი ნაწილის მოთხოვნებს, რომლითაც აღიარებითი სარჩელი შეიძლება აღიძრას აქტის არარად აღიარების, უფლების ან სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობა-არარსებობის დადგენის შესახებ.

კასატორი დავის ძირითად არსთან – უწყვეტი სტაჟის აღიარებასთან დაკავშირებით აღნიშნავს, რომ სარჩელი არის დაუსაბუთებელი, უსაფუძვლო და არ არსებობს მისი დაკმაყოფილების არც ფაქტობრივი და არც სამართლებრივი საფუძველი. ამასთან, მიუთითებს „სამხედრო სამსახურის გავლის შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 26 ოქტომბრის №609 ბრძანებუ-

ლების მე-9 თავის მე-6 პუნქტზე, რომლის შესაბამისად, ოფიცრის თანამდებობიდან გადაყენება კადრების განკარგულებაში გადაყვანით ან მის მიერ თანამდებობის დროებითი მოვალეობის შესრულება არ უნდა აღემატებოდეს ოთხ თვეს, რის შემდეგაც პირი ითვლება სამსახურიდან გათავისუფლებულად.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 20 თებერვლის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 19 ოქტომბრის განჩინებით საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მისი განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო, ზეპირი მოსმენის გარეშე, საქმის მასალებისა და საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შესწავლის შედეგად მიიჩნევს, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც გ. ვ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდება ნაწილობრივ, კერძოდ, გ. ვ-ის უნდა ელიაროს შრომის უწყვეტი სტაჟი 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების მომენტიდან) 2005 წლის მარტის შესაბამის რიცხვამდე (სწავლის დასრულებისთვის განსაზღვრულ თარიღამდე), ხოლო 2005 წლის მარტიდან 2018 წლის 28 მარტამდე უარი უნდა ეთქვას შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარებაზე.

საკასაციო პალატა თავდაპირველად ყურადღებას გაამახვილებს კასატორის პრეტენზიაზე, რომლის თანახმად, იმ პირობებში, როდესაც გ. ვ-ემ სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვისას მოხსნა ყველა სასარჩელო მოთხოვნა და დატოვა მხოლოდ შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარება, სარჩელი ტრანსფორმირდა აღიარებით სარჩელად, რაც, კასატორის მოსაზრებით, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 25-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე, გამორიცხავდა სარჩელის დასაშვებობას.

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მიუხედავად სასარჩელო მოთხოვნების შემცირებისა, მოსარჩელის იურიდიულ ინტერესს წარმოადგენს სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობის ფაქტის დადგენა, რა პირობებშიც, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ უფლების დაცვის საპროცესო საშუალებად სწორადაა შერ-

ჩეული საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 25-ე მუხლით გათვალისწინებული სამართლებრივი ურთიერთობის დადგენის შესახებ აღიარებითი სარჩელი. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სარჩელის ტრანსფორმირების საპროცესო მექანიზმი წარმოადგენს ყველაზე ნათელ გამოვლინებას იმისა, თუ რა ფარგლებითაა სასამართლო შეზღუდული მოსარჩელის ინტერესების გარკვევის თვალსაზრისით და როგორია პროცესში მისი როლი, რაზეც არსებობს საკასაციო სასამართლოს მიერ მყარად ჩამოყალიბებული პრაქტიკა. „საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სარჩელის ტრანსფორმირება არის ადმინისტრაციულ პროცესში მოქმედი ინკვიზიციურობისა და დისპოზიციურობის პრინციპების შეჯერების ერთ-ერთი გამოხატულება. ერთი მხრივ, ადმინისტრაციული პროცესი გულისხმობს სასამართლოს აქტიურობას, ხოლო, მეორე მხრივ, სასამართლო, მიუხედავად მისი აქტიური როლისა, უფლებამოსილი არ არის, გასცდეს სასარჩელო მოთხოვნის ფარგლებს.... მაშინ როდესაც მხარე პროცესუალურად სწორად ვერ აყალიბებს თავის მოთხოვნას, პროცესის მოსამართლემ სარჩელის ტრანსფორმირებისას სწორად უნდა დაადგინოს მოსარჩელის იურიდიული ინტერესი – რა უფლების დასაცავად მიმართა მან სასამართლოს და რა არის მისი საბოლოო ინტერესი. პროცესუალური უფლებები და მატერიალური მოთხოვნები არ უნდა იქნეს უარყოფილი იმის გამო, რომ სასარჩელო მოთხოვნა ვერ იქნა ჩამოყალიბებული, შესაბამისად, მოსამართლეს შეუძლია ხელი შეუწყოს მოთხოვნის ტრანსფორმირებას“ (სუსგ, 03.07.2018, №ბს-925-921(კ-17)). საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად მოახდინა მოსარჩელის ინტერესის განსაზღვრა და არ არსებობს ამ თვალსაზრისით გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი.

რაც შეეხება დავის ძირითად არსს, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოში სასარჩელო მოთხოვნათა შემცირების გათვალისწინებით, მოცემულ საქმეში მთავარ სადავო საკითხს წარმოადგენს მოსარჩელისათვის მხოლოდ 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების მომენტიდან) 2018 წლის 28 მარტამდე (გამამართლებელი განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლამდე) საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო სამსახურში შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების კანონიერების შეფასება. აღსანიშნავია, რომ მოსარჩელე შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების საფუძვლიანობას ამყარებს იმ არგუმენტზე, რომ მის მიმართ ადგილი ჰქონდა უკანონო მსჯავრდებას, რაც დადასტურებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ასევე ეროვნული სასამართლოების მიერ. მითითებულ გარემოებასთან დაკავშირებით ქვედა ინსტანციის სასამართლოებმა მართებულად გაამახვილეს ყურადღება იმ ფაქტზე, რომ მოსარ-

ჩელეს აღძრული აქვს ადმინისტრაციული სარჩელი მოპასუხის – საქართველოს მთავარი პროკურატურის მიმართ, უკანონო მსჯავრდებიდან გამომდინარე მატერიალური (მათ შორის, მიუღებელი ხელფასის, განაცდურის) და მორალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნით, რომელზედაც საბოლოო გადაწყვეტილება დღეის მდგომარეობით მიღებული არ არის. შესაბამისად, სასამართლოებმა სწორად მიიჩნიეს, რომ ზემოაღნიშნული არგუმენტები სასამართლოს მიერ უნდა შეფასდეს სწორედ მითითებული დავის ფარგლებში.

გარდა ზემოთ მითითებულისა, გ. ვ-ე სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლიანობის დასაბამებლად მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ ბუნებაში არ არსებობდა მისი სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანება, ხოლო გ. ვ-ეის კადრების განკარგულებაში ყოფნის მაქსიმალური 4-თვიანი ვადის ამოწურვა ავტომატურად არ იწვევდა სამსახურიდან გათავისუფლებას (დათხოვნას). აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით საკასაციო სასამართლო მნიშვნელოვნად მიიჩნევს ყურადღება გაამახვილოს საქმის მასალებით დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

საქმეზე უდავოდ დადგენილია, რომ საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 1997 წლის 5 ივლისის №251 ბრძანებით თავდაცვის მინისტრის განკარგულებაში მყოფი ... სამხედრო აკადემიის 1997 წლის კურსდამთავრებული ... გ. გი.-ს ძე ვ-ე დაინიშნაედ იმ მსმენელებსა და კურსანტებთან მუშაობის დარგში, რომლებიც სწავლობდნენ რუსეთის ფედერაციის უმაღლეს სასწავლებლებში; საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2000 წლის 30 დეკემბრის №1949 ბრძანებით, რუსეთის ფედერაციის გენერალური შტაბის სამხედრო აკადემიის კურსდამთავრებული ... გ. გი.-ს ძე ვ-ე სასწავლებლად მიეწვინა რუსეთის ფედერაციის ... აკადემიის ...ში 2001 წლის 1 იანვრიდან სამი წლის ვადით; საქმის მასალებით დასტურდება, რომ მოსარჩელე, მართალია, ზემოთ დასახელებული ბრძანების საფუძველზე, სასწავლებლად მიეწვინებული უნდა ყოფილიყო 2001 წლის პირველი იანვრიდან სამი წლის ვადით, თუმცა, რეალურად, სასწავლებელში ჩაირიცხა 2002 წლის 10 მარტიდან. შესაბამისად, სწავლა უნდა დაესრულებინა 2005 წლის მარტში; ამასთანავე, საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2001 წლის პირველი თებერვლის №72 ბრძანებით, ... გ. გი.-ს ძე ვ-ე ჩაირიცხა დამოუკიდებელი სახელმწიფოთა თანამეგობრობის მონაწილე ქვეყნების სამხედრო თანამშრომლობის საკოორდინაციო შტაბის უფროსის განკარგულებაში, შემდგომში საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო ძალების წარმომადგენლის დროებით მოვალეობის შემსრულებლის თანამდებობაზე დანიშნით; საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2002 წლის 7 ოქტომბრის №2503 ბრძანებით კი, ირკვევა, რომ ... ზ. გ.-ის ძე უ-ეის დსთ-ს ქვეყნების შეიარაღებული ძალების სამხედრო თანამშრომლო-

ბის საკოორდინაციო შტაბის საქართველოს სამხედრო ძალების მუდმივ წარმომადგენლად დანიშვნამ განაპირობა ... გ. გი.-ს ძე ვ-ის გათავისუფლება დაკავებული თანამდებობიდან და თავდაცვის სამინისტროს ...ს განკარგულებაში გადაყვანა; საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციული დეპარტამენტის 2018 წლის 9 ოქტომბრის № 1012436 წერილის თანახმად, ასევე დასტურდება, რომ ... გ. გი.-ს ძე ვ-ე საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციული დეპარტამენტის საფინანსო უზრუნველყოფის სამსახურში ფულადი უზრუნველყოფით დაკმაყოფილებულია 2003 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით;

დადგენილია, რომ გ. გი.-ს ძე ვ-ე სისხლის სამართლის წესით დაკავებულ იქნა 2004 წლის 10 იანვარს. თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 25 ივლისის განაჩენით იგი ცნობილ იქნა დამნაშავედ და, საბოლოოდ, სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა 9 წლით თავისუფლების აღკვეთა. მსჯავრდებულს დანიშნული სასჯელის მოხდის ვადა დაეწყო დაკავების მომენტიდან – 2004 წლის 10 იანვრიდან. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ ... წლის ...ს მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება („გ. ვ-ე და ე. გ-ი საქართველოს წინააღმდეგ“), რომლის თანახმად, სასამართლომ მიიღო მორიგების დეკლარაცია ორივე მხარის მიერ ხელმოწერილი. დეკლარაციით, საქართველოს მთავრობამ ცნო, რომ ადგილობრივი სასამართლოს მიერ გაცემული ცნობა მეორე განმცხადებლის თვითმამხილებელ ჩვენებაზე არღვევდა კონვენციის მე-6 მუხლს. შესაბამისად, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დაადგინა მხარეთა შორის მორიგება და შეწყვიტა სამართალწარმოება განცხადებაზე. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2017 წლის 11 ივლისის განაჩენის თანახმად, დაკმაყოფილდა დაცვის მხარის შუამდგომლობა გამამტყუნებელი განაჩენის გაუქმებისა და მის ნაცვლად გამამართლებელი განაჩენის გამოტანის თაობაზე; გაუქმდა თბილისის საოლქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 25 ივლისის გამამტყუნებელი განაჩენი და მის ნაცვლად დადგა გამამართლებელი განაჩენი, რომლის თანახმად, გ. ვ-ე ცნობილ იქნა უდანაშაულოდ და გამართლდა წარდგენილ ბრალდებებში. ზემოაღნიშნული განაჩენი გასაჩივრდა როგორც სააპელაციო, ისე საკასაციო წესით, საბოლოოდ, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის პალატის 2018 წლის 28 მარტის განჩინებით გამამართლებელი განაჩენი დარჩა უცვლელი.

საკასაციო სასამართლო თავდაპირველად მიუთითებს საკითხის მომწესრიგებელ საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 26 ოქტომბრის №609 ბრძანებულებით დამტკიცებულ „სამხედრო სამსახურის

გავლის შესახებ“ დებულებაზე, რომელიც განსაზღვრავს სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის გავლის წესს. ეს დებულება წარმოადგენს „სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონქვემდებარე აქტს, ეფუძნება საქართველოს კონსტიტუციას და განსაზღვრავს საქართველოს სამხედრო ძალებში სამხედრო სამსახურის გავლის წესებს შემდეგი პირებისთვის: ა) სავალდებულო ვადიანი სამსახურის რიგითების (მატროსების), სერჟანტებისა (ზემდეგებისა) და ზემდეგებისათვის (მიჩმანებისათვის); ბ) საკონტრაქტო (პროფესიული) სამხედრო სამსახურის სამხედრო მოსამსახურეებისათვის; გ) სამხედრო სამსახურში გაწვეული საქართველოში მუდმივად მცხოვრები საქართველოს მოქალაქეობის არმქონე პირებისათვის; დ) სხვა სახელმწიფოთა მოქალაქეებისათვის; ე) ოფიცერთა შემადგენლობისათვის. ამავე დებულების მოთხოვნები ვრცელდება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სისტემის, საქართველოს შეიარაღებული ძალების, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს დაზვერვის სამსახურის, საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის, აგრეთვე, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სამხედრო მოსამსახურეებზე. საქართველოს პრეზიდენტის 1998 წლის 26 ოქტომბრის №609 ბრძანებულებით დამტკიცებული „სამხედრო სამსახურის გავლის შესახებ“ დებულების მე-9 თავის მე-6 პუნქტის თანახმად, სამხედრო სამსახურიდან დასათხოვ ოფიცერს ზღვრული ასაკის, ავადმყოფობის გამო, რეორგანიზაციასთან და შტატების შემცირებასთან დაკავშირებით დათხოვნის წინ ეძლევა კუთვნილი შვებულება, რის შემდეგაც იგი იგზავნება სამხედრო-საექიმო კომისიაზე სამხედრო სამსახურისათვის ვარგისიანობის დასადგენად. ოფიცრის თანამდებობიდან გადაყენება კადრების განკარგულებაში გადაყვანით ან მის მიერ თანამდებობის დროებითი მოვალეობის შესრულება არ უნდა აღემატებოდეს ოთხ თვეს. განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ კადრების განკარგულებაში ყოფნის 4-თვიანი ვადის ამოწურვა არ წარმოადგენს პირის დათხოვნილად მიჩნევის უპირობო საფუძველს.

საკასაციო პალატა მიუთითებს, რომ დასახელებული დებულების მე-9 თავის მე-6 პუნქტის თანახმად, ოფიცრის თანამდებობიდან გადაყენება კადრების განკარგულებაში გადაყვანით, როგორც ზემოთ აღინიშნა, არ უნდა აღემატებოდეს 4 თვეს. ხსენებულ ნორმაში საუბარია ზღვრული ასაკის მიღწევასთან, ავადმყოფობასთან, რეორგანიზაციასა და შტატების შემცირებასთან დაკავშირებით სამხედრო სამსახურიდან დასათხოვ ოფიცერზე, რაც გამორიცხავს კადრების განკარგულებას

ბაში ყოფნის ვადის ამოწურვის შემდეგ თანამდებობაზე დანიშვნის ვალდებულებას. ამდენად, კადრების განკარგულებაში მყოფი პირის სავალდებულო წესით სამსახურში დანიშვნას მითითებული დებულება არ ითვალისწინებს. აღნიშნული არ არის გათვალისწინებული აგრეთვე „სამხედრო ვალდებულებისა და სამხედრო სამსახურის შესახებ“ კანონით. საქმის მასალებით დასტურდება, რომ საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2002 წლის 7 ოქტომბრის №2503 ბრძანების თანახმად, ... ზ. გ.-ის ძე უ-ეის დსთ-ს ქვეყნების შეიარაღებული ძალების სამხედრო თანამშრომლობის საკოორდინაციო შტაბის საქართველოს სამხედრო ძალების მუდმივ წარმომადგენლად დანიშვნამ განაპირობა ... გ. გი.-ის ძე ვ-ეის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლება და თავდაცვის სამინისტროს ...ს განკარგულებაში გადაყვანა. შესაბამისად, უსაფუძვლოა, მოსარჩელის მითითება, რომ კადრების განკარგულებაში ყოფნის 4-თვიანი ვადის გასვლის შემდეგ, რომ არა სწავლის გაგრძელება და შემდეგ უკანონო პატიმრობა, ის აუცილებლად გააგრძელებდა მუშაობას თავდაცვის სამინისტროში. უფრო მეტიც, გ. ვ-ე დროებით მოვალეობის შემსრულებლად იყო დანიშნული აღნიშნულ თანამდებობაზე. ამდენად, სასარჩელო მოთხოვნა – სწავლის დასრულებისთვის განსაზღვრული თარიღიდან (2005 წლის მარტი) გამამართლებელი განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლამდე (2018 წლის 28 მარტი) შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების ნაწილში, არ ექვემდებარება დაკმაყოფილებას, მით უფრო მაშინ, როდესაც გ. ვ-ე კადრების განკარგულებაში გადაყვანილ იქნა არა სასწავლებლად მივლინების ან უკანონო მსჯავრდების გამო, არამედ სულ სხვა საფუძვლით – ... ზ. გ.-ის ძე უ-ეის დსთ-ს ქვეყნების შეიარაღებული ძალების სამხედრო თანამშრომლობის საკოორდინაციო შტაბის საქართველოს სამხედრო ძალების მუდმივ წარმომადგენლად დანიშვნის გამო. ამდენად, საქმეზე დადასტურებული ფაქტობრივი გარემოებების ურთიერთშეჯერების შედეგად, დგინდება, რომ სასწავლებლად მივლინებასა და კადრების განკარგულებაში გადაყვანას შორის კავშირი არ არსებობს, რაც გამორიცხავს ერთსა და იმავე საფუძვლით შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარებას.

რაც შეეხება სწავლის პერიოდის შრომის უწყვეტი სტაჟში ჩათვლას, საკასაციო პალატა მართებულად მიიჩნევს სააპელაციო პალატის მითითებას აღნიშნულ ნაწილში სარჩელის საფუძვლიანობასთან დაკავშირებით და მიუთითებს საქმეზე უდავოდ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე: კერძოდ, საქმეში დაცული რფ სძ ... აკადემიის ...ის, ...ის 2002 წლის 27 თებერვლის წერილის თანახმად, დასტურდება, რომ რფ სძ ... აკადემია მზად იყო 2002 წლის 10 მარტიდან მიეღო საქართველოს შეიარაღებული ძალების სამხედრო მოსამსახურე ... გ. გი.-ის ძე ვ-ე დღის დაუსწრებელ ...ზე სასწავლებლად. მითითებული წერილისა და მოსარ-

ჩელე მხარის ახსნა-განმარტების საფუძველზე დგინდება, რომ მოსარჩელე, მართალია, საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 2000 წლის 30 დეკემბრის №1949 ბრძანების საფუძველზე სასწავლებლად მივლინებულ უნდა ყოფილიყო 2001 წლის 1 იანვრიდან სამი წლის ვადით, თუმცა რეალურად სასწავლებელში ჩაირიცხა 2002 წლის 10 მარტიდან და სწავლა უნდა დაესრულებინა 2005 წლის მარტის თვეში. აღსანიშნავია, რომ სწორედ სასწავლებლად მივლინების პერიოდში – 2004 წლის 10 იანვარს, გ. ვ-ე დაკავებულ იქნა სისხლის სამართლის წესით, მიესაჯა 9 წლით თავისუფლების აღკვეთა, თუმცა საბოლოოდ, მის მიმართ დადგა გამამართლებელი განაჩენი, რაც სწორედ შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების მოთხოვნის საფუძველი გახდა.

აღნიშნულთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 121-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტზე, რომლის თანახმად, შრომის სტაჟი მოიცავს სწავლის პერიოდს, თუ პირი გაგზავნილი იყო სასწავლებლად დაწესებულების მიერ ან უკვე ჰქონდა სამსახურის სტაჟი. იმის გათვალისწინებით, რომ გ. ვ-ე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ წარგზავნილი იყო სასწავლებლად ...ს აკადემიაში, ამასთან, სწავლის პერიოდში მას წაეყენა დაუსაბუთებელი ბრალი, ხოლო მოგვიანებით, ასევე დაუსაბუთებლად იქნა მსჯავრდებული ამავე ბრალისათვის, გ. ვ-ეს არამართლზომიერად შეუწყდა შრომის სტაჟი. ამდენად, გამამართლებელი განაჩენის პირობებში, არსებობს საფუძველი იმისა, რომ მას უნდა ელიაროს შრომის უწყვეტი სტაჟი 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების დრო) სწავლის დასრულებისთვის განსაზღვრულ პერიოდამდე (2005 წლის მარტი). საკასაციო პალატის განმარტებით, რომ არა დაუსაბუთებელი მსჯავრი, არსებობს ვარაუდი იმისა, რომ გ. ვ-ე გააგრძელებდა სწავლას განსაზღვრულ თარიღამდე, თუმცა, ამავდროულად, საქმის მასალების მიხედვით, არ არსებობს იმის სამართლებრივი საფუძველი, რომ სწავლის დასრულების შემდეგ ... გ. ვ-ის ძე ვ-ე აუცილებლად დაბრუნდებოდა თავდაცვის სამინისტროს სტრუქტურაში შესაბამის პოზიციაზე, რაც სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილების საფუძველს ქმნის. მნიშვნელოვანია ასევე ის გარემოება, რომ სწავლის პერიოდში მას უნაზღაურდებოდა კუთვნილი თანხა. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციული დეპარტამენტის 2019 წლის 27 მარტის №MOD 31900306730 წერილის თანახმად, ...ში სწავლის პერიოდში ... გ. ვ-ის თანამდებობრივი სარგო საქართველოს თავდაცვის მინისტრის 1998 წლის 30 ოქტომბრის №302 ბრძანების შესაბამისად, შეადგენდა 109.96 აშშ დოლარს. ასევე, საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციული დეპარტამენტის 09.10.2018

ნლის №1012436 წერილის თანახმად, დასტურდება, რომ ... გ. გი.-ს ძე ვ-ე საქართველოს შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის ადმინისტრაციული დეპარტამენტის საფინანსო უზრუნველყოფის სამსახურში ფულადი უზრუნველყოფით დაკმაყოფილებულია 2003 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ქვედა ინსტანციის სასამართლოებმა შრომის უწყვეტი სტაჟის სრულად აღიარების ნაწილში არასწორი სამართლებრივი შეფასება მისცეს საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს, სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთება კი შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების ნაწილში არასწორია. შესაბამისად, სახეზეა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე და 394-ე მუხლებით გათვალისწინებული საფუძვლები, რის გამოც უნდა გაუქმდეს სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება სარჩელის ნაწილობრივ დაკმაყოფილების შესახებ.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე, 411-ე მუხლებით და

გ ა დ ა ნ ე ჯ ი ტ ა :

1. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 13 ოქტომბრის გადაწყვეტილება შრომის უწყვეტი სტაჟის სრულად აღიარების შესახებ და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. გ. ვ-ის სარჩელი შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარების ნაწილში დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
4. გ. ვ-ის ელიაროს შრომის უწყვეტი სტაჟი 2004 წლის 10 იანვრიდან (დაკავების მომენტიდან) 2005 წლის მარტის შესაბამის რიცხვამდე (სწავლის დასრულებისთვის განსაზღვრულ თარიღამდე), ხოლო 2005 წლის მარტიდან 2018 წლის 28 მარტამდე უარი ეთქვას შრომის უწყვეტი სტაჟის აღიარებაზე;
5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

სახელფასო დავალიანების მოთხოვნის კანონიერება

გადანუსვითილება საქართველოს სახელით

№ბს-925(2კ-22)

14 თებერვალი, 2024 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ
საქმეთა პალატა

შემაღგენლობა: თ. ოქროპირიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

ქ. ცინცაძე,

გ. მაკარიძე

დავის საგანი: სახელფასო დავალიანების ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

თ. ა-ამ 2020 წლის 22 დეკემბერს სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიმართ და მოითხოვა: საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის მოსარჩელე თ. ა-ას სასარგებლოდ 1998-1999-2000 წლების სახელფასო დავალიანების – 1264 ლარის ანაზღაურების დავალება; საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის მოსარჩელე თ. ა-ას სასარგებლოდ საბოლოო ანგარიშსწორების 2000 წლის 21 ივლისიდან 2020 წლის ჩათვლით დაყოვნების ყოველი დღისთვის ძირითადი თანხის 1264 ლარის 0.07 პროცენტის – 64 300 ლარის გადახდის დავალება.

მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ მას დიდი ოდენობის მატერიალური და მორალური ზიანი მიაყენა, უხეშად შელახა საქართველოს კონსტიტუციით მისთვის გარანტირებული უფლებები (მუხლი 18.4), საქართველოს შრომის კოდექსის 34-ე მუხლის მოთხოვნა, რომლის თანახმად, დამსაქმებელი ვალდებულია დასაქმებულთან მოახდინოს საბოლოო ანგარიშსწორება არაუგვიანეს 7 კალენდარული დღისა, თუ შრომითი ხელშეკრულებით ან კანონით სხვა რამ არ არის განსაზღვრული. მოსარჩელის მითითებით, ნაცვლად 7 კალენდარული დღისა, ადმინისტრაციული ორგანო 20 წელია კანონით დაკისრებულ მოვალეობას არ ასრულებს. მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისთვის საქართველოს კონსტიტუციის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული არის როგორც მატერიალური, ასევე პროცესუალური გარანტიები. აღნიშნული ნორმა ყველას ანიჭებს უფლებას მოითხოვოს და მიიღოს ზარალის ანაზღაურება სახელმწიფო სახსრებიდან გარდა ამისა, ყველასთვის არის უზრუნველყოფი-

ლი სამართლებრივი დაცვის საშუალება-სასამართლოსთვის მიმართვა. ნათლად არის დადგენილი ანაზღაურების მასშტაბიც, ზარალი სრულად უნდა ანაზღაურდეს. სახელმწიფო ორგანოთა და მომსახურეთა მიერ უკანონოდ მიყენებული ზიანის სახელმწიფო სახსრებიდან ანაზღაურება აღიარებული და განმარტებულია აგრეთვე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა შესახებ ევროპული კონვენციის მე-5 მუხლის მე-5 პუნქტით, თავისუფლებისა და უსაფრთხოების უფლება. სახელმწიფო პასუხისმგებლობა მისი ორგანოების მიერ მიყენებული ზიანისათვის დადგენილია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე, 208-ე მუხლებით და აგრეთვე საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლით.

მოსარჩელის მოსაზრებით, თავდაცვის სამინისტრომ თ. ა-ას უნდა აუნაზღაუროს მიყენებული ზარალი – სახელფასო დავალიანება 1264 ლარი და აგრეთვე საქართველოს შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, საბოლოო ანგარიშსწორების დაყოვნების ყოველი დღისთვის უნდა გადაუხადოს დაყოვნებული თანხის 1 264 ლარის 0.07 პროცენტი, რაც შეადგენს 8.93 ლარს, ერთი თვის 267.90 ლარს, ერთი წლის 3 215 ლარს, ხოლო 2000 წლიდან 2020 წლის ჩათვლით 64 300 ლარს, ხოლო ჯამში სახელფასო დავალიანების ძირ თანხასთან ერთად თავდაცვის სამინისტროს უნდა დაეკისროს 65 585 ლარის გადახდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 01 ივლისის გადაწყვეტილებით თ. ა-ას სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; მოპასუხე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მოსარჩელე თ. ა-ას სასარგებლოდ დაეკისრა 1998-1999-2000 წლების ხელზე მისაღები ხელფასის ანაზღაურება 605.83 ლარის ოდენობით; თ. ა-ას უარი ეთქვა მოპასუხე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიმართ 1998-1999-2000 წლების კვების კომპენსაციისა და ყოველი დაყოვნების დღისთვის 0.07 პროცენტის დაკისრებაზე.

სასამართლომ მიუთითა სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლზე (ანგარიშსწორების წესი სამსახურიდან გათავისუფლებისას), რომლის თანახმად, 2005 წლის 1 იანვრამდე სამსახურიდან გათავისუფლებულ საჯარო მოსამსახურეებზე დაწესებული კუთვნილი თანხის (გარდა ამ კანონით განსაზღვრული კომპენსაციისა) გაცემა უნდა განხორციელებულიყო დაცულ მუხლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვის წესის შესაბამისად. ამდენად, აღნიშნული ნორმით კანონმდებელმა განსაზღვრა საჯარო მოსამსახურეებზე წინა წლებში წარმოქმნილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების ვალდებულება. ამავე ნორმის დანაწესით არ არის განსაზღვრული საჯარო მოსამსახურისათვის განსაზღვრული კომპენსაციის ანაზღაურების ვალდებულება.

სასამართლომ აგრეთვე მიუთითა, რომ სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით მონესრიგებულია საჯარო სამსახურის განხორციელებასთან დაკავშირებული შრომითი ურთიერთობები. აღნიშნული კანონის 37-ე მუხლი წარმოადგენს იმ მავალდებულებელ სამართლებრივ საფუძველს, რომლის თანახმად ადმინისტრაციულ ორგანოს უნდა დაეკისროს შრომითი გასამრჯელოს მოსამსახურეზე გაცემა, რათა მან შესრულებული სამუშაოსათვის მიიღოს ანაზღაურება. სწორედ ამავ ე მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად განისაზღვრა, რომ მოსამსახურეთა შრომითი გასამრჯელოს (ხელფასის) ფონდის ფორმირების წყაროა შესაბამისი ბიუჯეტი და საბიუჯეტო ასიგნებათა შემცირება არ შეიძლება წარმოადგენდეს მოსამსახურეთა შრომითი გასამრჯელოს დაფინანსების შემცირების საფუძველს.

სასამართლო არ გაიზიარა მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს პოზიცია სახელფასო დავალიანებაზე სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით, ვინაიდან სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლის თანახმად, საჯარო მოსამსახურეთა მიმართ 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების ვალდებულება აღიარებული იყო კანონით. შესაბამისად, აღნიშნული საკანონმდებლო დანაწესით სახელმწიფომ ცალსახად განსაზღვრა საჯარო მოსამსახურეთა უფლება მიუღებელ ხელფასზე და ვინაიდან კანონმდებელმა შემოიტანა სპეციალური საკანონმდებლო რეგულაცია, ამ ტიპის მოთხოვნებზე ზოგადი სახის ნორმების გამოყენება დაუშვებელია.

ამასთან, სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის მოსაზრება, რომლის შესაბამისად, სამინისტროს არ უნდა დაეკისროს მოსარჩელეს მიმართ არსებული სახელფასო დავალიანება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შესაბამისი სახსრების გამოყოფამდე. სასამართლოს მითითებით, საჯარო მოსამსახურეთა მიმართ 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების ვალდებულება აღიარებულია კანონით – საჯარო სამსახურის შესახებ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლით. შესაბამისად, მოპასუხის მიერ მითითებული არგუმენტი არ შეიძლება იყოს მოსამსახურეთა შრომითი გასამრჯელოს (ხელფასის) გაცემაზე უარის თქმის საფუძველი.

რაც შეეხება მოსარჩელის მოთხოვნას კვების კომპენსაციის (527.28 ლარის) ნაწილში, სასამართლოს მითითებით აღნიშნული წარმოადგენს პერიოდულად შესასრულებელ ვალდებულებას. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლი ასეთი ვალდებულების შეუსრულებლობის გამო მოთხოვნის წარმოშობის მომენტს უკავშირებს დროს, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ. კვების კომპენსაცია, ხელფასის თანხისგან განსხვავებით, არ არის მოქცე-

ული სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლის მოქმედების ფარგლებში. ამდენად, მოსარჩელეს მიმართ უნდა გავრცელდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის მე-2 ნაწილით დადგენილი ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა, აღნიშნული ვადა კი ათვლილი უნდა იქნეს სასამართლოში სარჩელის წარდგენის თარიღიდან უკუსვლით, მიუხედავად იმისა, თუ როდის იქნა დათხოვილი პირი სამსახურიდან. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სასარჩელო მოთხოვნა მითითებული პერიოდის კვების კომპენსაციის ანაზღაურების ნაწილში ხანდაზმულია.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს უნდა დაეკისროს მოსარჩელე თ. ა-ას სასარგებლოდ 1998-1999-2000 წლების ხელზე მისაღები ხელფასის ანაზღაურება 605.83 ლარის ოდენობით.

რაც შეეხება მოსარჩელის მოთხოვნას 2000 წლის 21 ივლისიდან 2020 წლის ჩათვლით დაყოვნების ყოველი დღისთვის ძირითადი თანხის 1264 ლარის 0.07 პროცენტის – 64 300 ლარის ანაზღაურების თაობაზე, სასამართლომ მიუთითა 2017 წლის 1 ივლისამდე მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის შესაბამისად, საქართველოს შრომის კანონმდებლობა მოხელეებსა და დამხმარე მოსამსახურეებზე ვრცელდებოდა ამ კანონით განსაზღვრულ თავისებურებათა გათვალისწინებით. საქართველოს შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მიხედვით, დამსაქმებელი ვალდებულია ნებისმიერი ანაზღაურების თუ ანგარიშსწორების დაყოვნების ყოველი დღისათვის გადაუხადოს დასაქმებულს დაყოვნებული თანხის 0.07 პროცენტი. აღნიშნულთან დაკავშირებით სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოთხოვნა დაყოვნებული სახელფასო თანხის 0.07 პროცენტის – 64 300 ლარის ანაზღაურებაზე უსაფუძვლოა, ვინაიდან, საქართველოს შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილი ვერ გავრცელდება 1998-2000 წლებში არსებულ ურთიერთობებზე, რადგან აღნიშნულ ნორმას არ გააჩნია უკუქცევითი ძალა. ამასთან, ნორმატიული აქტების შესახებ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის შესაბამისად, იგი არ ანესრიგებს მის ძალაში შესვლამდე არსებულ შრომით-სამართლებრივ ურთიერთობებს. აღსანიშნავია, რომ თ. ა-ა მითითებულ პერიოდში წარმოადგენდა საჯარო მოხელეს, რის გამოც მასზე შრომით-სამართლებრივი ურთიერთობის რეგულირებისას უნდა გავრცელდეს საჯარო კანონმდებლობის მოთხოვნები, ხოლო საჯარო სამართლებრივი ურთიერთობის მომწესრიგებელი საკანონმდებლო აქტები არ ითვალისწინებდა ხელფასის დროულად გადაუხდელობისთვის 0.07 პროცენტის ოდენობით ანაზღაურების ვალდებულებას. ამდენად, სასამარ-

თლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა 2000 წლის 21 ივლისიდან 2020 წლის ჩათვლით დაყოვნების ყოველი დღისთვის ძირითადი თანხის 1264 ლარის 0.07 პროცენტის ანაზღაურებაზე უსაფუძვლოა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 01 ივლისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გასაჩივრდა თ. ა-ას მიერ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილებით თ. ა-ას სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 01 ივლისის გადაწყვეტილება და მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება; თ. ა-ას სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; მოპასუხე საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს დაეკისრა მოსარჩელე თ. ა-ას სასარგებლოდ 1998-1999-2000 წლების ხელზე მისაღები ხელფასის ანაზღაურება 1 264 ლარის ოდენობით; დანარჩენ ნაწილში თ. ა-ას სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ თ. ა-ას სახელფასო დავალიანება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების ავიაციის და საჰაერო თავდაცვის სარდლობის 2020 წლის 10 ნოემბრის MOD 9 20 01025834 ცნობის თანახმად, შეადგენს 1054.15 ლარს.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, მოცემულ საქმეში დავის საგანს – მთავარ მოთხოვნას წარმოადგენს თ. ა-ას მიმართ 1998-1999-2000 წლების მიუღებელი სახელფასო დავალიანების – 1264 ლარის საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის დაკისრების კანონიერება, ხოლო დამატებით მოთხოვნას – თ. ა-ას სასარგებლოდ საბოლოო ანგარიშსწორების 2000 წლის 21 ივლისიდან 2005 წლის 01 იანვრამდე დაყოვნების ყოველი დღისთვის ძირითადი თანხის 1264 ლარის 0.07 პროცენტის გადახდის საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის დაკისრების კანონიერება.

პალატამ მიუთითა სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლზე (ანგარიშსწორების წესი სამსახურიდან გათავისუფლებისას), რომლის თანახმად, 2005 წლის 1 იანვრამდე სამსახურიდან გათავისუფლებულ საჯარო მოსამსახურეებზე დაწესებული კუთვნილი თანხის (გარდა ამ კანონით განსაზღვრული კომპენსაციისა) გაცემა უნდა განხორციელებულიყო დაცულ მუხლებში წარმოქმნილი დავალიანების დაფარვის წესის შესაბამისად.

პალატის მოსაზრებით, სასამართლომ მართებულად არ გაიზიარა მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს პოზიცია სახელფასო დავალიანებაზე სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით, ვინაიდან სადავო პერიოდში მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ სა-

ქართველოს კანონის 134¹ მუხლის თანახმად, საჯარო მოსამსახურეთა მიმართ 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების ვალდებულება აღიარებულია კანონით. შესაბამისად, აღნიშნული საკანონმდებლო დანაწესით სახელმწიფომ ცალსახად განსაზღვრა საჯარო მოსამსახურეთა უფლება მიუღებელ ხელფასზე და ვინაიდან კანონმდებელმა შემოიტანა სპეციალური საკანონმდებლო რეგულაცია, ამ ტიპის მოთხოვნებზე ზოგადი სახის ნორმების გამოყენება დაუშვებელია. პალატის მოსაზრებით სასამართლომ ასევე მართებულად არ გაიზიარა მოპასუხის მოსაზრება, რომლის შესაბამისად, სამინისტროს არ უნდა დაეკისროს მოსარჩელეს მიმართ არსებული სახელფასო დავალიანება, სახელმწიფო ბიუჯეტიდან შესაბამისი სახსრების გამოყოფამდე. საჯარო მოსამსახურეთა მიმართ 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების ვალდებულება აღიარებულია კანონით – „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლით. შესაბამისად, მოპასუხის მიერ მითითებული არგუმენტი არ შეიძლება იყოს მოსამსახურეთა შრომითი გასამრჯელოს (ხელფასის) გაცემაზე უარის თქმის საფუძველი.

სააპელაციო პალატის მითითებით, საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ სამხედრო მოსამსახურისათვის სახელფასო დავალიანების ანაზღაურებაზე არსებულ დავასთან დაკავშირებით 2020 წლის 26 მარტის გადაწყვეტილებაში (საქმე №ბს-1110(კ-18)) განმარტა, რომ „მართალია სარჩელი აღძრულია „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 2015 წლის 27 ოქტომბრის კანონის მოქმედების პირობებში, თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ კანონი ამოქმედდა 2017 წლის 1 ივლისიდან (128-ე მუხ.). მითითებული კანონის ამოქმედებამდე საკითხის რეგულირებას ახდენდა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონი, რომლის 134¹ მუხლის თანახმად, 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების საჯარო მოხელისათვის ანაზღაურება ხორციელდებოდა წინა წლებში წარმოქმნილი საბიუჯეტო დავალიანების დაფარვის წესის შესაბამისად. ამდენად, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის 134¹ მუხლი წარმოადგენდა დავალიანების კანონისმიერ აღიარებას, რის შედეგადაც 2005 წლამდე წარმოშობილ სახელფასო დავალიანებაზე არ ვრცელდებოდა ხანდაზმულობის სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინებული ვადები. საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონმა მოქმედება შეწყვიტა 2017 წლის 1 ივლისიდან და ამოქმედდა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 2015 წლის 27 ოქტომბრის კანონი, რომელიც 2005 წლამდე წარმოშობილ სახელფასო დავალიანებებთან მიმართებით ხანდაზმულობის ათვლის სპეციალურ წესს აღარ ითვალისწინებს, რაც ადასტურებს ამჟა-

მად საჯარო მოხელის მიმართ წარმოშობილ სახელფასო დავალიანებაზე ხანდაზმულობის ვადის ათვლის საერთო წესის გავრცელებას, თუმცა მხოლოდ აღნიშნული კანონის ამოქმედების მომენტიდან.“

ამდენად, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დადგენილი პრაქტიკის გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს განმარტება, რომ განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი დავალიანება წარმოშობილია „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის მოქმედების პერიოდში – 1998-2000 წლებში, რაც ადასტურებს ახალი კანონის ამოქმედების მომენტამდე – 2017 წლის პირველ ივლისამდე, სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების მოთხოვნაზე ხანდაზმულობის ზოგადი წესების გავრცელების დაუშვებლობას. „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის 134¹ მუხლით საჯარო სამსახურში 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურებაზე ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყება ფაქტობრივად განუსაზღვრელი დროით იყო გადავადებული და აღნიშნული კანონის ძალადაკარგულად ცნობამ, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ ახალი კანონის ამოქმედებამ დასაშვებად მიიჩნია საჯარო სამსახურში 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურებაზე ხანდაზმულობის ვადის ათვლის დაწყება, რადგან კანონმა აღარ გაითვალისწინა სპეციალური, საშეღავათო დათქმა მსგავსი ტიპის დავალიანების მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. ამასთან, ვინაიდან დადასტურებულ იქნა თ. ა-ას მიმართ 1998-1999-2000 წლების დარიცხული სახელფასო დავალიანება, პალატის მოსაზრებით, აღნიშნული გარემოება ადასტურებს სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების შესახებ მოსარჩელეთა მოთხოვნის ხანდაზმულად მიჩნევის დაუშვებლობას.

ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის თ. ა-ას მიმართ 1998-1999-2000 წლების მიუღებელი სახელფასო დავალიანების – 1264 ლარის დაკისრების ნაწილში სარჩელი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

პალატამ აღნიშნა, რომ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონი არ ითვალისწინებდა თანხის 0.07 პროცენტის გადახდის ვალდებულებას, ამასთან, სარჩელის აღძვრის დროს 2020 წლის 22 დეკემბერს და შესაბამისად სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების გამოტანის მომენტშიც ძალადაკარგული იყო „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონი და 2015 წლის 27 ოქტომბერს მიღებული „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის (ამოქმედდა 2017 წლის 1 ივლისიდან) მე-6 მუხლის პირველი პუნქტით დადგინდა, რომ მოხელეზე საქართველოს ორგანული კანონის შრომის კოდექსის მოქმედება ვრცელდება ამ კა-

ნონით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევებში. პალატამ მიიჩნია, რომ საქართველოს შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილი ვერ გავრცელდება 1998-2000 წლებში არსებულ ურთიერთობებზე, რადგან აღნიშნულ ნორმას არ გააჩნია უკუქცევითი ძალა. ამასთან, „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის შესაბამისად, იგი არ აწესრიგებს მის ძალაში შესვლამდე არსებულ შრომით-სამართლებრივ ურთიერთობებს. აღსანიშნავია, რომ თ. ა-ა მითითებულ პერიოდში წარმოადგენდა საჯარო მოხელეს, რის გამოც მასზე შრომით-სამართლებრივი ურთიერთობის რეგულირებისას უნდა გავრცელდეს საჯარო კანონმდებლობის მოთხოვნები, ხოლო საჯარო სამართლებრივი ურთიერთობის მომწესრიგებელი საკანონმდებლო აქტები არ ითვალისწინებდა ხელფასის დროულად გადაუხდელობისთვის 0.07 პროცენტის ოდენობით ანაზღაურების ვალდებულებას.

ამდენად, პალატის მოსაზრებით, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის (ძალადაკარგულია 2017 წლის 1 ივლისიდან) მე-14 მუხლის საფუძველზე შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული დაყოვნებული თანხის 0,07 პროცენტის გადახდის დაკისრება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის არამართებულია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ თ. ა-ას მოთხოვნა საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის მის სასარგებლოდ წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების – 1264 ლარის ანაზღაურების თაობაზე უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო მოსარჩელის მოთხოვნა 2000 წლის 21 ივლისიდან 2005 წლის 1 იანვრამდე დაყოვნების ყოველი დღისთვის ძირითადი თანხის 1264 ლარის 0.07 პროცენტის – 17 471 ლარის ანაზღაურებაზე არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გასაჩივრდა თ. ა-ასა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ.

კასატორი თ. ა-ა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილებას ასაჩივრებს ანგარიშსწორების დაყოვნების ყოველი ვადაგადაცილებული ძირითადი თანხის 0.07 პროცენტის ანაზღაურებაზე უარის თქმის ნაწილში და საკასაციო სასამართლოს მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღებით მოთხოვნის სრულად დაკმაყოფილებას მოითხოვს.

კასატორი აღნიშნავს, რომ თ. ა-ა არ წარმოადგენდა საჯარო მოხელეს, არამედ იყო დამხმარე მოსამსახურე (ტექნიკური მუშაკი), სამსახურში მიღებული იყო ხელშეკრულების საფუძველზე და მასზე სრულად ვრცელდებოდა საქართველოს შრომის კანონმდებლობა, რაც საა-

პელაციო სასამართლომ, პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსგავსად, უგულებელყო და დაუსაბუთებლად დადგენილად მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელე თ. ა-ა შრომით-სამართლებრივ ურთიერთობაში იმყოფებოდა ადმინისტრაციულ ორგანოსთან და წარმოადგენდა საჯარო მოხელეს.

კასატორი მიუთითებს საქართველოს შრომის კოდექსის 53-ე მუხლზე, რომლის თანახმად 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მოთხოვნა ვრცელდება არსებული შრომით ურთიერთობებზე, მიუხედავად მათი წარმოშობის დროისა. ამდენად, თ. ა-ა თვლის, რომ საფუძველსაა მოკლებული ანგარიშსწორების დაყოვნების ყოველი ვადაგადაცილებული ძირითადი თანხის 0.07 პროცენტის ანაზღაურებაზე უარი იმ საფუძველით, რომ საქართველოს შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილი ვერ გავრცელდება 1998–2000 წლებში არსებულ ურთიერთობებში, რადგან აღნიშნულ ნორმას არ გააჩნია უკუქცევითი ძალა.

ამასთან, კასატორი თვლის, რომ სასამართლოების ყურადღების მიღმა დარჩა მოსარჩელე მხარის მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულება – საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 26 თებერვლის განმარტება (№ას-1205-1132-2015) საქართველოს შრომის კოდექსის 31-ე მუხლის მე-3 ნაწილის გავრცელებისა და დაყოვნებული სახელფასო თანხის 0.07 პროცენტის ანაზღაურების თაობაზე.

კასატორი საქართველოს თავდაცვის სამინისტრო თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილებას ასაჩივრებს სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში და საკასაციო პალატის მიერ ახალი გადაწყვეტილების მიღებით მოსარჩელისათვის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე სრულად უარის თქმას მოითხოვს.

კასატორი თვლის, რომ 2015 წლის 27 ოქტომბრის „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით სახელფასო დავალიანების მიღების უფლების გაუთვალისწინებლობამ არა თუ გამოორიცხა ამ უფლების ახალი კანონის მოქმედების პერიოდში რეალიზების შესაძლებლობა, არამედ, ფაქტობრივად, შექმნა ხსენებული მოთხოვნის მიმართ ხანდაზმულობის ვადის დენის ხელახლა დაწყების საფუძველი. შესაბამისად, ახალი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის ამოქმედების მომენტიდან მიუღებელი სახელფასო დავალიანების მიღების შესაძლებლობა კვლავ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადით შემოიზღუდა (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს №ბს-1516(კ-18) და №ბს-1104(კ-18)) გადაწყვეტილებები).

კასატორის მითითებით, მოსარჩელემ სახელფასო დავალიანების

ანაზღაურების უფლების რეალიზაცია მოახდინა 2020 წლის 22 დეკემბერს, ამდენად, სახეზეა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა, რომლის ათვლა დაიწყო 2015 წლის 27 ოქტომბრის „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის ამოქმედების დღიდან (2017 წლის 1 ივლისიდან) და დასრულდა 2020 წლის 1 ივლისს, რადგან არ დამდგარა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-3 კარის მე-2 თავით განსაზღვრული ხანდაზმულობის შეჩერების და შეწყვეტის საფუძვლები.

რაც შეეხება საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს 2002 წლის 06 ივნისის №22662 ცნობას და საჰაერო თავდაცვის სარდლობის 2020 წლის 10 ნოემბრის №1025834 ცნობას, რომელთა შესახებ სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ აღნიშნული ცნობებით დასტურდება მოსარჩელის მიმართ 1998-2000 წლების სახელფასო დავალიანება, რაც გამოირიცხავს მოთხოვნის ხანდაზმულად მიჩნევას, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით კასატორი მიუთითებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განმარტებაზე (საქმე №ბს-326(კ-16)), რომლის შესაბამისად, მსგავსი ხასიათის ცნობები წარმოადგენს გარკვეული მონაცემების შემცველ საინფორმაციო ხასიათის ცნობას და მას არ შეიძლება მიეცეს სხვა რაიმე სახის მტკიცებულებითი მნიშვნელობა, რადგანაც აღნიშნულით არ მომხდარა რაიმე სახის დაპირება/შეპირების განხორციელება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 9 სექტემბრისა და 2022 წლის 9 ოქტომბრის განჩინებებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს და თ. ა-ას საკასაციო საჩივრები.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 7 ივნისის განჩინებით საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს და თ. ა-ას საკასაციო საჩივრები, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილებაზე, მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და მათი განხილვა განისაზღვრა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო, ზეპირი მოსმენის გარეშე, საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო საჩივრების საფუძვლიანობისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს

საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, ხოლო თ. ა-ას საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ სამხედრო საჰაერო ძალების სარდლის 2000 წლის 21 ივლისის №43 ბრძანების შესაბამისად, სსძ საკომანდო პუნქტის კავშირგაბმულობის კვანძით კავშირგაბმულობის ... ოსტატი – თ. ა-ა გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან ხელშეკრულების პირობების დარღვევის გამო.

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თავდაცვის ძალების ავიაციისა და საჰაერო თავდაცვის სარდლის 2020 წლის 10 ნოემბრის ცნობით დგინდება, რომ თ. ა-ას მიმართ 1998-1999-2000 წლებში არსებული სახელფასო დავალიანება ჯამში შეადგენს 1 054.15 ლარს.

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ფინანსების მართვის დეპარტამენტის უფროსის 2020 წლის 16 ნოემბრის წერილით თ. ა-ას წარმომადგენელს ვ. ტ-ას 2020 წლის 2 ოქტომბრის განცხადების (თ. ა-ას სასარგებლოდ სახელფასო დავალიანების შესახებ) პასუხად ეცნობა, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ბიუჯეტით გათვალისწინებული არ იყო წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანების დასაფარი ასიგნება.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საჯარო სამსახურში დასაქმებული თითოეული პირისათვის გარანტირებულია შრომითი ანაზღაურების მიღების უფლება. შრომითი ურთიერთობა გულისხმობს არა მარტო დასაქმებულის ვალდებულებას ჯეროვნად, კეთილსინდისიერად და კანონშესაბამისად შეასრულოს მასზე დაკისრებული ვალდებულებები, არამედ შრომითი ურთიერთობა უპირობოდ მოიაზრებს აგრეთვე შრომითი ანაზღაურების გადახდის შესახებ დამსაქმებლის მოვალეობასაც. საჯარო მოსამსახურეს უფლება აქვს, შრომითი გასამრჯელო მიიღოს სამსახურში დანიშვნის დღიდან სამსახურიდან განთავისუფლების დღემდე („საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის 37-ე მუხ. 1-ლი პუნქტ., „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 2015 წლის 27 ოქტომბრის კანონის 57-ე მუხ. მე-2 პუნქტ.).

განსახილველ შემთხვევაში უდავოდ დგინდება, რომ საქართველოს თავდაცვის სამინისტრომ მოსარჩელეს არ აუნაზღაურა 1998-2000 წლების სახელფასო დავალიანება, რამაც წარმოშვა მოთხოვნის უფლება მიუღებელი დავალიანების ანაზღაურების შესახებ.

უპირველესად, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 01 ივლისის გადაწყვეტილება, რომლითაც საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თ. ა-ას სასარგებლოდ დაეკისრა 1998-1999-2000 წლების ხელზე მისაღები ხელფასის ანაზღაურება 605.83 ლარის ოდენობით,

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ არ გასაჩივრებულა, ამდენად, გადაწყვეტილება ამ ნაწილში კანონიერ ძალაშია შესული. შეასაბამისად, საკასაციო პალატა შეაფასებს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილების იმ ნაწილს, რომლითაც საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის დაკისრებული თანხა – 605.83 ლარი გაიზარდა 658.17 ლარით – 1 264 ლარამდე.

საკასაციო პალატის მითითებით, დარღვეული თუ სადავოდ ქცეული უფლების დაცვის თვალსაზრისით, რიგ შემთხვევებში, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება დროს. დრო იწვევს სამართლებრივი სინამდვილის ტრანსფორმაციას, უფლების წარმოშობას, შეწყვეტას, უფლების სუბიექტის შეცვლას. მხარეთა სასარჩელო შესაძლებლობები ხშირად არის ვადით შეზღუდული, სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ პირი კარგავს უფლების სასამართლო გზით დაცვის შესაძლებლობას (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2003 წლის 30 აპრილის №1/3/161 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – ოლღა სუმბათაშვილი და იგორ ხაპროვი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, III). ვადა დასაწყისითა და დასრულების მომენტით შემოფარგლული განსაზღვრული ან განსაზღვრებადი დროის შუალედია, იგი უთითებს სამართლებრივად მნიშვნელოვან დროის პერიოდზე, რომლის ფარგლებში სამართლებრივი შედეგის წარმომშობი რაიმე ქმედება ან ნების გამოვლენა უნდა განხორციელდეს. დავის გადაწყვეტის მიზნებისათვის სამართლებრივად მნიშვნელოვან ვადებს შორის ერთ-ერთი სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადაა. გონივრული სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადების არსებობა უფლების რეალიზაციის აუცილებელი წინაპირობაა, განსაზღვრული დროის გასვლის შემდეგ სამართლებრივი სტაბილურობის მოთხოვნა მომეტებულად დაცვის ღირსია (სუსგ 2022 წლის 21 ივნისის №ას-34-2022, 172 პ.). სწორედ სასამართლოსათვის ფაქტობრივი გარემოებების დადგენის გაადვილების, ვალდებულების შესრულებაზე კონტროლის, მოვალის დაცვის და ბრუნვის მონაწილეთა აქტიურობის სტიმულირების მიზნით კანონმდებლობა ითვალისწინებს ხანდაზმულობის ინსტიტუტს. ხანდაზმულობა არის ვადა, რომლის განმავლობაში უფლებადარღვეულ პირს ეძლევა შესაძლებლობა მოითხოვოს თავისი უფლების იძულებით განხორციელება ან დაცვა. ხანდაზმულობის ზოგადი ვადები განსაზღვრულია სამოქალაქო კოდექსის მე-4 კარის მე-2 თავით, თუმცა აღნიშნული არ გამოორიხხავს ხანდაზმულობის სპეციალური ვადების დადგენის შესაძლებლობას. ამასთანავე, მნიშვნელოვანია, რომ ხანდაზმულობის სპეციალურ ვადაზე შეთანხმება არ შეიძლება შეადგენდეს სამართალურთიერთობის მონაწილე სუბიექტების შეთანხმების საგანს, ხანდაზმულობის სპე-

ციალური ვადა და კონკრეტულ მოთხოვნებზე მისი გავრცელების გამორიცხვა მხოლოდ ნორმატიულად შეიძლება განხორციელდეს (სუსგ 2020 წლის 26 მარტის საქმე №ბს-1110(კ-18)). სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადების ნორმატიულად დადგენა ემსახურება სამართლებრივი განსაზღვრულობის ლეგიტიმურ მიზანს, მათი მეშვეობით ერთი მხრივ ხდება პოტენციური მოპასუხეების დაცვა ვადაგასული მოთხოვნებისგან, ხოლო მეორე მხრივ ხდება სასამართლოს გათავისუფლება ისეთ სასარჩელო მოთხოვნაზე გადაწყვეტილების მიღების ვალდებულებიდან, რომელიც ეფუძნება დროის ფაქტორის გათვალისწინებით არასრულად და ნაკლებ განსაზღვრულად ქცეულ მტკიცებულებებს (ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2009 წლის 07 ივლისის №1062/07 გადაწყვეტილება საქმეზე „Stagno v. Belgium“).

განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე ითხოვს 1998-1999-2000 წლებში წარმოშობილი დავალიანების ანაზღაურებას.

საკასაციო პალატა მიუთითებს 1997 წლის 31 ოქტომბერს მიღებულ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 134¹ მუხლზე, რომლის თანახმად, 2005 წლის 1 იანვრამდე სამსახურიდან გათავისუფლებულ საჯარო მოსამსახურეზე კუთვნილი თანხის (გარდა ამ კანონით განსაზღვრული კომპენსაციისა) გაცემა განხორციელდეს წინა წლებში წარმოქმნილი საბიუჯეტო დავალიანების დაფარვის წესის შესაბამისად.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ 2017 წლის 1 ივლისამდე მოქმედი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული იყო სამსახურიდან გათავისუფლებულ საჯარო მოსამსახურეთა უფლება, შესაბამისი საჯარო დაწესებულებებიდან მოეთხოვათ წინა წლებში წარმოქმნილი საბიუჯეტო დავალიანების დაფარვა. ამდენად, მითითებული მუხლით რეგლამენტირებულია საჯარო მოსამსახურეზე წინა წლებში წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურება, რაც წარმოადგენს დავალიანების კანონისმიერ აღიარებას. თუმცა 2017 წლის 1 ივლისს ამოქმედებული „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონი ანალოგიური შინაარსის შემცველ დანაწესს არ ითვალისწინებს (სუსგ 2019 წლის 12 სექტემბრის საქმე №ბს-1104(კ-18)).

1997 წლის 31 ოქტომბერს მიღებულ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონში 134¹ მუხლის განმტკიცებით, ანუ სამართლებრივი აქტით მიუღებელი სახელფასო დავალიანების მიღების უფლების მოწესრიგებით სამსახურიდან გათავისუფლებულ საჯარო მოსამსახურეებს წარმოეშვათ ლეგიტიმური მოლოდინი იმისა, რომ ისინი შეძლებდნენ გათავისუფლებამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანებების მიღებას. ამასთან, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს

სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის მე-2 ნაწილზე, რომლის თანახმად, ხანდაზმულობის ვადა იმ მოთხოვნებისა, რომლებიც წარმოიშობა პერიოდულად შესასრულებელი ვალდებულებებიდან, სამი წელია.

შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ რამდენადაც კანონმდებლობით უფლების განხორციელება ხანდაზმულობის გარკვეულ ვადებს უკავშირდება, საკანონმდებლო დონეზე მიუღებელი სახელფასო დავალიანების მოთხოვნის უფლების განმტკიცებამდე მისი რეალიზებაც ხანდაზმულობის კონკრეტული, კერძოდ, სამწლიანი ვადით იყო შეზღუდული. თუმცა მითითებული საკანონმდებლო მოწესრიგების შედეგად, აღნიშნული დავალიანების მიღების მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დინება შეწყდა, ხოლო ახალი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით სახელფასო დავალიანების მიღების უფლების გაუთვალისწინებლობამ არა თუ გამორიცხა ამ უფლების ახალი კანონის მოქმედების პერიოდში რეალიზების შესაძლებლობა, არამედ, ფაქტობრივად, შექმნა ხსენებული მოთხოვნის მიმართ ხანდაზმულობის ვადის დენის ხელახლა დაწყების საფუძველი. შესაბამისად, ახალი „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის ამოქმედების მომენტიდან მიუღებელი სახელფასო დავალიანების მიღების შესაძლებლობა კვლავ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადით შემოიზღუდა (სუსგ 2019 წლის 12 სექტემბრის საქმე №ბზ-1104(კ-18)).

საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონმა მოქმედება შეწყვიტა 2017 წლის 1 ივლისიდან და ამოქმედდა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 2015 წლის 27 ოქტომბრის კანონი, რომელიც 2005 წლამდე წარმოშობილ სახელფასო დავალიანებებთან მიმართებით ხანდაზმულობის ათვლის სპეციალურ წესს აღარ ითვალისწინებს, რაც ადასტურებს ამჟამად საჯარო მოხელის მიმართ წარმოშობილ სახელფასო დავალიანებაზე ხანდაზმულობის ვადის ათვლის საერთო წესის გავრცელებას, თუმცა მხოლოდ აღნიშნული კანონის ამოქმედების მომენტიდან. თ. ა.-ას მიერ მოთხოვნილი დავალიანება წარმოშობილია „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის მოქმედების პირობებში – 1998-2000 წლებში, რაც ადასტურებს ახალი კანონის ამოქმედების მომენტამდე – 2017 წლის პირველ ივლისამდე, სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების მოთხოვნაზე ხანდაზმულობის ზოგადი წესების გავრცელების დაუშვებლობას. „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის 134¹ მუხლით საჯარო სამსახურში 2005 წლამდე წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურებაზე ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყება ფაქტობრივად განუ-

საზღვრელი დროით იყო გადავადებული და აღნიშნული კანონის ძალა-
დაკარგულად ცნობამ, „საჯარო სამსახურის შესახებ“ ახალი კანონის
ამოქმედებამ დასაშვებად მიიჩნია საჯარო სამსახურში 2005 წლამდე
წარმოშობილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურებაზე ხანდაზმუ-
ლობის ვადის ათვლის დაწყება, რადგან კანონმა აღარ გაითვალისწინა
სპეციალური, სამეღვათო დათქმა მსგავსი ტიპის დავალიანების მოთ-
ხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით.

საქმის მასალებით დასტურდება, რომ მოსარჩელემ თბილისის სა-
ქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას სახელ-
ფასო დავალიანების ანაზღაურების მოთხოვნით მიმართა 2020 წლის
22 დეკემბერს, ხოლო „საჯარო სამსახურის შესახებ“ 2015 წლის 27 ოქ-
ტომბრის კანონის ამოქმედებიდან – 2017 წლის 1 ივლისიდან 3-წლიანი
ხანდაზმულობის ვადა ამოიწურა 2020 წლის 1 ივლისს. შესაბამისად,
დასტურდება თ. ა-ას მიერ სასამართლოსთვის ხანდაზმულობის 3-წლი-
ანი ვადის გასვლის შემდგომ მიმართვის ფაქტი.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სარჩელის ხანდაზმულობის სა-
კითხის გარკვევისას, შეფასებას საჭიროებს ხანდაზმულობის ვადის დე-
ნის შეჩერების ან შეწყვეტის საფუძვლების არსებობა. როგორც წესი,
ხანდაზმულობის ვადის დენა ჩვეულებრივ მიმდინარეობს და მისი ამო-
წურვის თარიღი მისი ათვლის მომენტიდან კონკრეტულად განსაზ-
ღვრული პერიოდის გასვლის კალენდარულ თარიღს ემთხვევა, თუმცა
არის გარემოებები, რომელთა დადგომა ხანდაზმულობის ვადის დენის
შემაფერხებელ ნორმატიულ საფუძვლებს ქმნის.

განსახილველ საქმეში, ვინაიდან არ დასტურდება ხანდაზმულობის
ვადის დენის შემაფერხებელი გარემოებები, მისი შეჩერებისა და შეწყ-
ვეტის ნორმატიული საფუძვლების არსებობა, საკასაციო პალატა
თვლის, რომ თ. ა-ას მოთხოვნა ხანდაზმულია, რაც მის დაკმაყოფილე-
ბაზე უარის თქმის საკმარის საფუძველს ქმნის.

ამასთანავე, სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობის გათვალის-
წინებით, აღარ არსებობს სასარჩელო მოთხოვნის მატერიალურ საფუძ-
ვლიანობასთან მიმართებით მსჯელობის საჭიროება, თუმცა საქართვე-
ლოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ დაყოვნებული თანხის 0,07%-ის
თ. ა-ასთვის გადახდის დაკისრების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნას-
თან დაკავშირებით საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს გან-
მარტოს, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა ეფუძნება „ნორმატიული აქტე-
ბის შესახებ“ საქართველოს კანონის 25-ე მუხლით დადგენილი წესით
ძალადაკარგული ნორმატიული აქტის – „საჯარო სამსახურის შესახებ“
1997 წლის 31 ოქტომბრის კანონის მე-14 მუხლს, რომლით გათვალის-
წინებულ შინაარსს აღარ შეიცავს 2017 წლის 1 ივლისიდან ამოქმედე-
ბული „საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონი, რაც გამორიცხავს ყოვე-

ლი გადაცილებული დღისთვის დაყოვნებული თანხის 0.07%-ის საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსთვის დაკისრების შესაძლებლობას.

რაც შეეხება მხარეთა შორის სახელმწიფო ბაჟის განაწილების საკითხს, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-9 მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, სახელმწიფო ბაჟი არ გადაიხდება სახელმწიფო სოციალური დაცვის საკითხთან დაკავშირებით აღძრულ სარჩელზე. ამასთანავე, „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ და „უ“ ქვეპუნქტების გათვალისწინებით, ფიზიკური პირები თავისუფლდებიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან ხელფასის გადახდევინების შესახებ სარჩელებზე, ხოლო დაწესებულებები (ორგანიზაციები), რომელთა ხარჯები ფინანსდება მხოლოდ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ყველა საქმეზე თავისუფლდებიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან. ამდენად, განსახილველი დავის ორივე მხარე გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად კი, თუ ორივე მხარე გათავისუფლებულია სასამართლო ხარჯების გადახდისგან, მაშინ სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით გაწეულ ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო.

სარეზოლუციო ნაწილი:

სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მეორე ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. თ. ა-ას საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
3. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც თ. ა-ას სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა და საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს თ. ა-ას სასარგებლოდ დამატებით დაეკისრა 1998-1999-2000 წლების ხელზე მისაღები ხელფასის ანაზღაურება 658.17 ლარის (1 264-605.83) ოდენობით და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
4. თ. ა-ას სარჩელი, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსათვის თ. ა-ას სასარგებლოდ, 1998-1999-2000 წლების ხელზე მისაღები ხელფასის დამატებით 658.17 ლარის (1 264-605.83) ოდენობით დაკისრების ნაწილში, არ დაკმაყოფილდეს;

5. დანარჩენ ნაწილში უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 11 მარტის გადაწყვეტილება;

6. მხარეები გათავისუფლებულნი არიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისგან;

7. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

დისციპლინური პასუხისმგებლობის პროკორციულობა ჩადენილი დისციპლინური გადაცდომის სიმძიმესთან

გადაწყვეტილება საქართველოს სახალხით

№ბს-1011(კ-23)

18 ივლისი, 2024 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: თ. ოქროპირიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),

ბ. სტურუა,

გ. მაკარიძე

დავის საგანი: ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობა, ქმედების განხორციელების დავალება

აღწერილობითი ნაწილი:

2021 წლის 27 ივლისს ზ. დ-ემ სარჩელთ მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას, მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიმართ. სასარჩელო მოთხოვნების დაზუსტების შემდგომ მოსარჩელემ მოითხოვა: „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობა; ზ. დ-ის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე აღდგენის თაობაზე მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალება; მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის ზ. დ-ის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური ხელ-

ფასის ანაზღაურების დავალება 2018 წლის 12 სექტემბრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით.

მოსარჩელემ აღნიშნა, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით, ზ. დ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანება და მოპასუხე საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს დავალა გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოების გამოკვლევისა და შეფასების შემდგომ ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა. მოსარჩელის განმარტებით, 2021 წლის 16 ივნისის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ, ისე, რომ არ გამოუკვლევიდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით სასამართლოს მიერ დავალბული არცერთი გარემოება, გამოსცა ახალი ბრძანება №MES 4 21 0000581237, ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ, რასაც არ ეთანხმება მოსარჩელე მხარე.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით, ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება და მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დავალა, საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, კანონით დადგენილ ვადაში, ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა სადავო საკითხთან დაკავშირებით; სარჩელი დანარჩენ ნაწილში არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებზე და აღნიშნა, რომ სასამართლოს უნდა შეეფასებინა ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ ბრძანების ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლების კანონიერება და ასევე ის საკითხი, თუ რამდენად გამოიკვლია და შესაბამისობაში მოიყვანა მოპასუხე მხარემ სასამართლოს დავალება საქმის გარემოებების თავიდან გამოკვლევისა და შეფასების კუთხით.

პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლზე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლზე, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმი-

ნისტრაციულ საქმეთა პალატის 2014 წლის 24 აპრილის №ბს-476-464(კ-13) გადაწყვეტილებაზე და განმარტა, რომ კანონმდებელმა ცალსახად განსაზღვრა სასამართლოს გადაწყვეტილების მნიშვნელობა, აღნიშნული ასევე განმარტა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ არაერთ მის გადაწყვეტილებაში. შესაბამისად, მოპასუხე მხარე ვალდებული იყო განეხორციელებინა მისი აღსრულება სასამართლო აქტში მითითებულ ფარგლებში, რაც განსახილველ შემთხვევაში არ განუხორციელებია.

საქალაქო სასამართლოს განმარტებით, მოცემულ შემთხვევაში, სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანებაში და აღნიშნული ბრძანების საფუძველად მითითებულ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის 2021 წლის 16 მაისის მოხსენებით ბარათში არ არის ასახული საკითხის სრულყოფილად გამოკვლევის შედეგად დადგენილი გარემოებები, რომლითაც მოპასუხე – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ იხელმძღვანელა მოსარჩელე ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების დროს. კერძოდ, არ არის მითითებული და დასაბუთებული, თუ რა კონკრეტული კრიტერიუმების (კვალიფიკაცია და ა.შ) გათვალისწინებით მიანიჭა მოპასუხემ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის სამშტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მოსარჩელეს უარი მოცემულ სამშტატო ერთეულზე დანიშვნაზე იმ პირობებში, როცა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის სამშტატო ერთეული დატვირთულია არსებითად იმავე ფუნქციებით, რომელსაც მოსარჩელე ზ. დ-ე მის მიერ დაკავებულ სამშტატო ერთეულზე მუშაობისას ახორციელებდა.

საქალაქო სასამართლომ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 53-ე და 96-ე მუხლებზე მითითებით აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ საკითხისადმი ფორმალური მიდგომით უგულებელყო პირის საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებული შრომის უფლება და არ აღასრულა სასამართლოს გადაწყვეტილება მითითებულ ფარგლებში. ამდენად, მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ სრულყოფილი ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში უნდა გამოიკვლიოს და შეაფასოს ზ. დ-ის სამსახურში აღდგენასთან დაკავშირებით, მოსარჩელის და მისი კონკურენტი პირის (პირების) კვალიფიკაცია, ასევე სხვა შესაბამისი მონაცემები.

აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანებაში ასა-

ხული კონკრეტული ურთიერთობის მოწესრიგება არ შეესაბამებოდა მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდიოდა მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან, რამდენადაც იგი გამოცემული იყო საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების გარეშე. შესაბამისად, არსებობდა მისი სადავო საკითხის გადაწყვეტილად ბათილად ცნობისა და მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად, ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების საფუძველი.

ამასთან, სამსახურში აღდგენისა და განაცდური ხელფასის ანაზღაურების შესახებ ზ. დ-ის სასარჩელო მოთხოვნებთან დაკავშირებით საქალაქო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებზე და აღნიშნა, რომ სამსახურში აღდგენა, განაცდური ხელფასის ანაზღაურება და სხვა თანმდევი სამართლებრივი შედეგები, კანონის შესაბამისად დაკავშირებულია სასამართლოს მიერ სადავო საკითხის გადაწყვეტასთან, შესაბამისი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გაუქმებასთან და პირის სამსახურში აღდგენასთან. შესაბამისად, ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში, „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება სადავო საკითხის გადაწყვეტილად იქნა ბათილად ცნობილი და მოპასუხეს დაევალა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, აღნიშნული სასარჩელო მოთხოვნების დაკმაყოფილების საფუძველი ამ ეტაპზე არ არსებობდა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გასაჩივრდა ზ. დ-ისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილებით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; ზ. დ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა; გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და საქმეზე მიღებული იქნა ახალი გადაწყვეტილება; ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; ბათილად იქნა ცნობილი „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათა-

ვისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება; მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე ზ. დ-ის აღდგენის შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა; მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა ზ. დ-ისთვის იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება მისი სამსახურიდან გათავისუფლების დღიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდისათვის, შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ შრომის უფლება საქართველოს კონსტიტუციით დეკლარირებული და გარანტირებული ადამიანის ძირითადი სოციალური უფლებაა. ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტის მე-6 მუხლის საფუძველზე, ამ პაქტის მონაწილე სახელმწიფოები აღიარებენ შრომის უფლებას, რომელიც შეიცავს თითოეული ადამიანის უფლებას საარსებო სახსრები მოიპოვოს საკუთარი შრომით, რომელსაც თავისუფლად აირჩევს ან თავისუფლად დათანხმდება ან განახორციელებენ სათანადო ღონისძიებებს ამ უფლების უზრუნველყოფისათვის.

ამასთან, სააპელაციო პალატამ საქართველოს კონსტიტუციის 25-ე მუხლის პირველ პუნქტზე მითითებით განმარტა, რომ შრომით-სამართლებრივი საქმიანობა წარმოადგენს პირადი ცხოვრების უფლებით დაცული სფეროს შემადგენელ ნაწილს, რადგან ასეთი საქმიანობის პროცესში პირი ახორციელებს ურთიერთობებს სხვა პირებთან, უზრუნველყოფს საკუთარი, პიროვნული შესაძლებლობების რეალიზაციას, ხელფასის სახით გამოიმუშავებს არსებობისათვის აუცილებელ ფინანსურ შემოსავალს.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებზე, 102-ე მუხლის მე-2 პუნქტზე, 110-ე მუხლის პირველ პუნქტზე და ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ სადავო აქტი გამოცემული იქნა კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით. სწორედ აღნიშნული გადაწყვეტილების საფუძველზე მოხდა საკითხის ხელახლა განხილვა, რა დროსაც ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია სრულფასოვნად გამოიყენოს მისთვის ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით მინიჭებული უფლებამოსილება და გადაწყვეტილება მიიღოს იმგვარად, რომ არ შეილახოს პირის კანონით გარანტირებული უფლებები.

სააპელაციო სასამართლომ აქვე დამატებით მიუთითა საქართვე-

ლოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 97-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და აღნიშნა, რომ სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში – საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანებასა და აღნიშნული ბრძანების საფუძველად მითითებულ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის 2021 წლის 16 მაისის მოხსენებით ბარათში არ იქნა მითითებული და დასაბუთებული, თუ რა კონკრეტული კრიტერიუმების (კვალიფიკაცია და ა.შ) გათვალისწინებით მიანიჭა მოპასუხემ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მოსარჩელეს უარი მოცემულ საშტატო ერთეულზე დანიშვნაზე იმ პირობებში, როცა, ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეული დატვირთულია არსებითად იმავე ფუნქციებით, რომელსაც მოსარჩელე ზ. დ-ე მის მიერ დაკავებულ საშტატო ერთეულზე მუშაობისას ახორციელებდა.

სააპელაციო პალატის მითითებით, მოპასუხე ადმინისტრაციულმა ორგანომ სადავო აქტის მართლზომიერების საფუძველად მიუთითა დასაქმებულ საჯარო მოხელეებთან გამართული გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმზე, საიდანაც ირკვევა, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან გასაუბრებაზე კომისიის წევრები დაინტერესდნენ შემდეგი საკითხებით: 1. თითოეული თანამშრომლის სამუშაოს აღწერილობით და ფუნქცია-მოვალეობების გადანაწილებით, ასევე მათი ფუნქციური დატვირთვის ხარისხით; 2. სამმართველოს ფუნქციონირების ხარისხის შეფასებით და ასევე სამმართველოს სამომავლო განვითარების ხედვით; 3. თითოეული თანამშრომლის ხედვით, სამინისტროების გაერთიანების ფონზე, რომელ სფეროში და რა მიმართულებით ხედავდნენ საკუთარი პოტენციალის გამოვლენის შესაძლებლობებს; 4. ავლენდნენ თუ არა თანამშრომლები პირად ინიციატივას საქმიანობაში ჩართულობის მიზნით და რაში გამოიხატებოდა მათი ინიციატივა. ჩატარებული გასაუბრების შედეგად, 6 (ექვსი) ...ის ...დან 4 (ოთხი) დაინიშნა რეორგანიზაციის შედეგად შექმნილ ...ისა და ...ის დეპარტამენტის ... სამმართველოს ...ის ...ად, ხოლო ზ. დ-ე მისივე თანხმობით დაექვემდებარა სხვა საჯარო დაწესებულებაში მობილობას. ამასთან, მოპასუხის განმარტებით, თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, შესწავლილ იქნა აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით, ადამიანური რესურსების მართვის სამმართველოში დაცული დოკუმენტაცია. მისივე განმარტებით, აღსანიშნავია, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩატარებულ 2018 წლის 2 აგვისტოს სხდომის ოქმში, გარდა ზემოთ მითითებული ინფორმაციისა, თანამშრომელთა შეფასების მიზნით გამოყე-

ნებული კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ არის ასახული. ასევე, მნიშვნელოვანია, რომ რეორგანიზაციის პერიოდში თანამშრომლებთან გასაუბრების მიზნით შექმნილმა კომისიამ საქმიანობა დაასრულა სამინისტროს რეორგანიზაციის დასრულებისთანავე და აღნიშნული კომისიის წევრების უმრავლესობა აღარ არის დასაქმებული სამინისტროს სისტემაში.

სააპელაციო პალატის განმარტებით, აღნიშნულიდან გამომდინარე, ირკვევა, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადანაცვეტილების აღსრულების მიზნით, განსახილველ საკითხზე განმეორებით მსჯელობისას ადმინისტრაციულმა ორგანომ მიიღო იგივე გადანაცვეტილება იმ მტკიცებულებაზე დაყრდნობით, რომელიც ერთხელ უკვე იყო შეფასებული სასამართლოს მიერ და რომლის გათვალისწინებითაც სასამართლომ 2018 წლის სადავო აქტი კანონსაწინააღმდეგოდ მიიჩნია და სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ცნო ბათილად.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხე მხარე უთითებს კრიტერიუმებზე, თუ რა კრიტერიუმების მიხედვით უნდა შეფასებულიყო კანდიდატი, თუმცა ვერ იქნა დასაბუთებული, თუ კონკრეტულად რა კრიტერიუმების გათვალისწინებით მიანიჭა მოპასუხემ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის სამტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მოსარჩელეს უარი მოცემულ სამტატო ერთეულზე დანიშვნაზე. ამასთან, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო სააპელაციო განხილვის ეტაპზე მიუთითებდა, რომ კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ არის დაცული სამინისტროში და გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის წევრები აღარ არიან დასაქმებულები ხსენებულ უწყებაში, რაც სააპელაციო პალატის შეფასებით, ვერ მიიჩნევა სადავო აქტის იმგვარ დასაბუთებად, რომელიც სარჩელის უსაფუძვლობას დაადასტურებდა, მით უფრო იმ პირობებში, როცა სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადანაცვეტილებით საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32.4 მუხლის შესაბამისად, სწორედ ამ გარემოების გამოკვლევის შედეგად იყო გამოსაცემი ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციული-სამართლებრივი აქტი. ამავე დროს, სამინისტროს ზემოხსენებული განმარტებების გათვალისწინებით, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ სადავო სამართალურთიერთობის შესახებ ადმინისტრაციულ ორგანოში დამატებით რაიმე ინფორმაცია აღარ მოიპოვებოდა, სამინისტრომ სრულად მოიძია და გამოიკვლია ყველა გარემოება, რაც სადავო საკითხთან იყო შემხებლობაში, რა დროსაც დადგინდა, რომ მხოლოდ ის მტკიცებულებები არსებობდა ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების საქმეზე, რომლებიც უკვე შეფასებული იყო სასამართლოს მიერ და რომელთა გათვალისწინებითაც ზ. დ-ის სამსახუ-

რიდან გათავისუფლება სასამართლომ არ მიიჩნია კანონშესაბამისად.

სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-4, მე-17 მუხლებზე, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლზე და აღნიშნა, რომ საქმეში დაცული მტკიცებულებები და სასამართლოს მიერ საქმის გარემოებათა გამოკვლევა, შესაძლებელს ხდის სადავო საკითხის არსებითად გადაწყვეტას, რადგან სადავო შემთხვევაში ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ვერ იქნა მითითებული გარემოებაზე, რაც მოსარჩელის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების უპირობო საფუძველი შეიძლება გამხდარიყო. ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ვერ იქნა დასაბუთებული თუ რატომ ვერ მოხერხდა მოსარჩელის მობილობა. ამდენად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე და 33-ე მუხლებიდან გამომდინარე, სასარჩელო მოთხოვნა იყო დასაბუთებული. შესაბამისად, არ არსებობდა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლის მე-4 ნაწილის გამოყენების პირობები, მით უფრო მეორეჯერ, რადგან მითითებული ნორმით მინიჭებულ უფლებამოსილებას სასამართლო იყენებს იმ ვითარებაში, როცა სასამართლო წესით ვერ ხერხდება ფაქტობრივი გარემოებების დადგენა და შეფასება, რის გამოც შეუძლებელი ხდება სადავო ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მატერიალური კანონიერების შეფასება.

ზემოაღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ადგილი ჰქონდა საქართველოს კონსტიტუციითა და საერთაშორისო სამართლებრივი აქტებით გარანტირებული შრომის უფლების დარღვევას, გასაჩივრებულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მონესრიგება არ შეესაბამებოდა მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდიოდა მოცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან, რის გამოც არსებობდა ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობის საფუძველი.

ამასთან, ზ. დ-ის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენისა და იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნებთან დაკავშირებით, სააპელაციო სამართალმ მოუთითა „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-118 მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებზე და აღნიშნა, რომ იმ პირობებში, როდესაც სასამართლოს მიერ უკანონოდ იქნა მიჩნეული მოსარჩელის დაკავებული თანამდებობებიდან გათავისუფლება, მოთ-

ხოვნა შესაბამის თანამდებობებზე აღდგენის შესახებ საფუძვლიანია და მოპასუხეს უნდა დაევალოს გამოსცეს ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი ზ. დ-ის საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე ან ტოლფას თანამდებობაზე აღდგენის თაობაზე. სააპელაციო სასამართლომ ასევე მიიჩნია, რომ დასაბუთებული იყო მოსარჩელის მოთხოვნა იძულებითი განაცდურის ანაზღაურებასთან დაკავშირებითაც. შესაბამისად, იქედან გამომდინარე, რომ ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება მიჩნეული იქნა უკანონოდ და მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დაევალა მისი სამსახურში აღდგენა, მასვე უნდა დავალებოდა მისთვის იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება გათავისუფლების დღიდან თანამდებობაზე აღდგენამდე, ამ თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გასაჩივრდა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ.

კასატორი მიუთითებს საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებზე და აღნიშნავს, რომ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 17 ივლისის №05 ბრძანების თანახმად, სამინისტროში გამოცხადდა რეორგანიზაცია 2018 წლის 12 ივლისიდან, რომელსაც შესაძლოა მოჰყოლოდა შტატების შემცირება. ამავე ბრძანების მეორე პუნქტით, „საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილების და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ 2018 წლის 5 ივლისის საქართველოს კანონის (№3024-რს) ამოქმედებამდე არსებულ შესაბამის სამინისტროებში (საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების და საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროები) დასაქმებული პროფესიული საჯარო მოხელეები და შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებული პირები 2018 წლის 12 ივლისიდან ჩაითვალნენ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროში დასაქმებულ პირებად, შეუნარჩუნდათ თანამდებობრივი სარგოები და მათ გააგრძელეს სამსახურებრივი უფლებამოსილებების შესრულება არსებულ პოზიციებზე, რეორგანიზაციის პროცესის დასრულებამდე. აღნიშნულ პერიოდში ზ. დ-ე დასაქმებული იყო ...ის ...ის სამმართველოში ...ის ...ად. ამ პერიოდში აღნიშნულ სამმართველოში დასაქმებული იყო კიდევ 5 (ხუთი) ...ის ... სამინისტროს რეორგანიზაციის ბრძანება ელ.ფოსტის მეშვეობით იმავე დღეს გაეცნო ზ. დ-ეს.

ამასთან, კასატორი მიუთითებს, რომ საქართველოს განათლების,

მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრისათვის რეორგანიზაციის შესახებ წინადადებების წარდგენის მიზნით ჩატარებული 2018 წლის 30 ივლისის სხდომის ოქმის თანახმად, მინისტრს წარედგინა სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფების ორგანიზაციული სტრუქტურის პროექტი, რომლის მიხედვით, ...ას გამოეყო ...ისა და ...ის დეპარტამენტი და ...ის სამმართველოში განისაზღვრა 4(ოთხი) ...ის ...ის საშტატო ერთეული. ამავე ოქმით განისაზღვრა, რომ მობილობის პროცესს დასაქვემდებარებელ პირთა სიის განსაზღვრის მიზნით, სამინისტროში დასაქმებულ მოხელეებთან ჩატარებულიყო გასაუბრება. წარმოდგენილი პროექტის საფუძველზე, მინისტრის 2018 წლის 15 აგვისტოს №106 ბრძანებით მოხდა სამინისტროს საშტატო ნუსხის დამტკიცება და ...ას გამოეყო ... და ...ის დეპარტამენტი.

კასატორის განმარტებით, „საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით დანიშვნა/გადაყვანას და მობილობას დასაქვემდებარებელ პირთა სიის განსაზღვრის მიზნით უფლებამოსილების მინიჭების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 27 ივლისის №33 ბრძანებით, მინისტრის საზედამხედველო სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში დასაქმებულ საჯარო მოხელეებთან გამართული გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმიდან ირკვევა, სამინისტროს თანამშრომლებთან გასაუბრებაზე კომისიის წევრები დაინტერესდნენ შემდეგი საკითხებით: 1. თითოეული თანამშრომლის სამუშაოს აღწერილობით და ფუნქცია-მოვალეობების გადანაწილებით, ასევე მათი ფუნქციური დატვირთვის ხარისხით; 2. სამმართველოს ფუნქციონირების ხარისხის შეფასებით და ასევე სამმართველოს სამომავლო განვითარების ხედვით; 3. თითოეული თანამშრომლის ხედვით, სამინისტროების გაერთიანების ფონზე, რომელ სფეროში და რა მიმართულებით ხედავდნენ საკუთარი პოტენციალის გამოვლენის შესაძლებლობებს; 4. ავლენდნენ თუ არა თანამშრომლები პირად ინიციატივას საქმიანობაში ჩართულობის მიზნით და რაში გამოიხატებოდა მათი ინიციატივა. ჩატარებული გასაუბრების შედეგად, 6 (ექვსი) ...ის ...დან 4(ოთხი) დაინიშნა რეორგანიზაციის შედეგად შექმნილ ...ისა და ...ის დეპარტამენტის ... სამმართველოს ...ის ...ად, ხოლო ზ. დ-ე მისივე თანხმობით (თანხმობის ფურცელი დაცულია პირად საქმეში), დაექვემდებარა სხვა საჯარო დაწესებულებაში მობილობას, თუმცა მისი მობილობის წესით სხვა თანამდებობაზე დანიშვნა ვერ განხორციელდა. საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 17 სექტემბრის №338/კ ბრძანებით ზ. დ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. შესაბამისად, ადმინისტრაციულმა ორგანომ გა-

მოიყენა ყველა ის შესაძლებლობა, რაც საკითხის გამოკვლევისათვის იყო მნიშვნელოვანი და ხელმისაწვდომი. არსებული გარემოებების საფუძველზე, 2021 წლის 16 ივნისის №581237 ბრძანებით, ზ. დ-ე გაათავისუფლა თანამდებობიდან.

კასატორი აქვე აღნიშნავს, რომ საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოების მიერ არ მიეცა შეფასება იმ ფაქტს, რომ მოსარჩელის მიერ არ გასაჩივრებულა არც სამინისტროს საშტატო ნუსხის დამტკიცების შესახებ მინისტრის 2018 წლის 15 აგვისტოს №106 ბრძანება და ასევე არ მომხდარა სხვა პირების დანიშვნის მართლზომიერების შესახებ დავა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 4 ოქტომბრის განჩინებით, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 25 ოქტომბრის განჩინებით, შეჩერდა №ბს-1011(კ-23) ადმინისტრაციული საქმის წარმოება, მოწინააღმდეგე მხარის (მოსარჩელის) – ზ. დ-ის საპროცესო უფლებამონაცვლის დადგენამდე, იმ მოთხოვნებთან მიმართებაში, რომლებიც შეეხება „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობასა და ზ. დ-ისთვის 2018 წლის 12 სექტემბრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის დავალებას; შეწყდა №ბს-1011(კ-23) ადმინისტრაციული საქმის წარმოება, მოწინააღმდეგე მხარის (მოსარჩელის) – ზ. დ-ის გარდაცვალების გამო, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე მოსარჩელის აღდგენის შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში; გაუქმდა მოცემულ საქმეზე თბილისის თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 20 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილება იმ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში, რომელიც შეეხება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე მოსარჩელის აღდგენის შესახებ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემას.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა

პალატის 2024 წლის 13 მარტის განჩინებით, საქმის წარმოება განახლდა იმ მოთხოვნებთან მიმართებაში, რომლებიც შეეხება „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობასა და ზ. დ-ისთვის 2018 წლის 12 სექტემბრიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის დავალებას; მოწინააღმდეგე მხარის – ან გარდაცვლილი ზ. დ-ის საპროცესო უფლებამონაცვლედ საქმეში ჩაერთვნენ: გ. დ-ე (დედა), ნ. მ-ი (მეუღლე) და ა. დ-ე (შვილი).

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2024 წლის 10 ივნისის განჩინებით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი, თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილებაზე, მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და დადგინდა მხარეთა დასწრების გარეშე მისი განხილვა.

სამოტივაციო ნაწილი:

ზეპირი მოსმენის გარეშე, საქმის მასალების შესწავლის, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერებისა და საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემოწმების შედეგად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

საკასაციო პალატა საქმის მასალებით დადგენილად მიიჩნევს შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

ზ. დ-ე დასაქმებული იყო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში, ...ის სამმართველოს ...ის ...ის თანამდებობაზე.

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანებით, 2018 წლის 17 სექტემბრიდან თანამდებობიდან გათავისუფლდა ...ის სამმართველოს ...ის ... ზ. დ-ე. აღნიშნული ბრძანება გასაჩივრდა თბილისის საქალაქო სასამართლოში. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის გადაწყვეტილებით (საქმე №3/6574-18), ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანება და მოპასუხე – საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს და-

ევალა გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, კანონით დადგენილ ვადაში ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა მოსარჩელე ზ. დ-ესთან დაკავშირებით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების (საქმე №3/6574-18) აღსრულების მიზნით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის (დეპარტამენტი) უფროსმა, 2021 წლის 16 მაისის №MES 2 210000448350 მოხსენებითი ბარათით მიმართა საქართველოს განათლების და მეცნიერების მინისტრს, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით მითითების გაცემის თაობაზე. მოხსენებით ბარათში აღწერილი იქნა დავის ფაქტობრივი გარემოებები და მიეთითა, რომ როგორც „საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით დანიშნა/გადაყვანას და მობილობას დასაქვემდებარებელ პირთა სიის განსაზღვრის მიზნით უფლებამოსილების მინიჭების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 27 ივლისის №33 ბრძანებით, მინისტრის საზედამხედველო სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში დასაქმებულ საჯარო მოხელეებთან გამართული გასაუბრების მიზნით შექმნილი კომისიის 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმიდან ირკვევა, სამინისტროს თანამშრომლებთან გასაუბრებაზე კომისიის წევრები დაინტერესდნენ შემდეგი საკითხებით: 1. თითოეული თანამშრომლის სამუშაოს აღწერილობით და ფუნქცია-მოვალეობების გადანაწილებით, ასევე მათი ფუნქციური დატვირთვის ხარისხით; 2. სამმართველოს ფუნქციონირების ხარისხის შეფასებით და ასევე სამმართველოს სამომავლო განვითარების ხედვით; 3. თითოეული თანამშრომლის ხედვით, სამინისტროების გაერთიანების ფონზე, რომელ სფეროში და რა მიმართულებით ხედავდნენ საკუთარი პოტენციალის გამოვლენის შესაძლებლობებს; 4. ავლენდნენ თუ არა თანამშრომლები პირად ინიციატივას საქმიანობაში ჩართულობის მიზნით და რაში გამოიხატებოდა მათი ინიციატივა. მოხსენებით ბარათში მითითებულია, რომ ჩატარებული გასაუბრების შედეგად, 6 (ექვსი) ...ის ...დან 4 (ოთხი) დაინიშნა რეორგანიზაციის შედეგად შექმნილ ...ისა და ...ის დეპარტამენტის ... სამმართველოს ...ის ...ად, ხოლო ზ. დ-ე მისივე თანხმობით (თანხმობის ფურცელი დატყულია პირად საქმეში), დაექვემდებარა სხვა საჯარო დაწესებულებაში მობილობას, თუმცა მისი მობილობის წესით სხვა თანამდებობაზე დანიშნა ვერ განხორციელდა. საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 17 სექტემბრის

№338/კ ბრძანებით, ზ. დ-ე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან. აღნიშნული ბრძანება კი თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით (საქმე №3/6574-18), სადავო საკითხის გადაწყვეტილად ბათილად იქნა ცნობილი და სამინისტროს დაევალა გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, კანონით დადგენილ ვადაში ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა, მოსარჩელე ზ. დ-ესთან დაკავშირებით.

ამავე მოხსენებით ბარათში აღნიშნულია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, შესწავლილი იქნა აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით ადამიანური რესურსების მართვის სამმართველოში დაცული დოკუმენტაცია. აღსანიშნავია, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩატარებულ 2008 წლის 2 აგვისტოს სხდომის ოქმში, გარდა ზემოთ მითითებული ინფორმაციისა, თანამშრომელთა შეფასების მიზნით გამოყენებული კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ არის ასახული. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ რეორგანიზაციის პერიოდში თანამშრომლებთან გასაუბრების მიზნით შექმნილმა კომისიამ საქმიანობა დაასრულა სამინისტროს რეორგანიზაციის დასრულებისთანავე და აღნიშნული კომისიის წევრების უმრავლესობა აღარ არის დასაქმებული სამინისტროს სისტემაში. სამინისტროში წარდგენილი დოკუმენტაციით ასევე ირკვევა, რომ ზ. დ-ეს არ უდავია არც სამინისტროს საშტატო ნუსხის დამტკიცების შესახებ მინისტრის 2018 წლის 15 აგვისტოს №106 ბრძანების და არც სხვა პირების დანიშვნის მართლზომიერებაზე. ამასთან, ამ ეტაპზე ...ის ...სა და ...ის სამმართველოში არის მხოლოდ 1 (ერთი) ...ის ...ის საშტატო ერთეული, რომელზეც დასაქმებულია შესაბამისი თანამშრომელი.

2021 წლის 16 მაისის №MES 2 210000448350 მოხსენებითი ბარათის საფუძველზე, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მიერ 2021 წლის 16 ივნისის მიღებული იქნა №MES 4 21 0000581237 ბრძანება, რომლის თანახმად, ...ის სამმართველოს ...ის ... ზ. დ-ე გათავისუფლდა თანამდებობიდან 2018 წლის 17 სექტემბრიდან.

ამასთან, დადგენილია, რომ ზ. დ-ე გარდაიცვალა 2023 წლის 28 აგვისტოს.

განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე მხარე სადავოდ ხდის სწორედ „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021

ნლის 16 ივნისის №MES 421 0000581237 ბრძანების კანონიერებას. ამასთან, მის თანმდევ მოთხოვნას წარმოადგენს მოპასუხე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთვის მოსარჩელე მხარის სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების დავალეზა ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლებიდან აღდგენამდე პერიოდის დაანგარიშებით.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 25-ე მუხლზე, რომელიც ადგენს ყოველი მოქალაქის საჯარო თანამდებობაზე წვდომის უფლებას. ეს კონსტიტუციური დანაწესი იცავს სახელმწიფო სამსახურზე მოქალაქის თავისუფალი წვდომის უფლებას, აღნიშნული გულისხმობს საჯარო სამსახურში დასაქმებული პირის თანამდებობასთან დაკავშირებულ კონსტიტუციურ გარანტიებს – არ იქნეს დაუსაბუთებლად გათავისუფლებული სამსახურიდან, იყოს დაცული ყოველგვარი გარე ჩარევისგან (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 23 მაისის №3/2/574 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-19). საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პრაქტიკით, ერთმანეთისგან გამიჯნულია სახელმწიფო სამსახურში საქმიანობის შეუფერხებელი განხორციელების სხვადასხვა უფლებრივი კომპონენტები, მათ შორის, სამსახურიდან დაუსაბუთებელი გათავისუფლებისგან დაცვის გარანტია. საჯარო მიზნების განხორციელებაზე ორიენტირებული, საჯარო ფუნქციის განმახორციელებელი პირები, დამოუკიდებლად იმისგან, წარმოადგენენ თუ არა ისინი კანონით განსაზღვრულ საჯარო მოხელეებს ან სახელმწიფო-პოლიტიკურ თანამდებობის პირებს, საჯარო ფუნქციის ეფექტიანად და სრულყოფილად განხორციელებისათვის უნდა სარგებლობდნენ საქართველოს კონსტიტუციის 25-ე მუხლით გათვალისწინებული კონსტიტუციური გარანტიებით (საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 11 აპრილის №1/2/569 გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – დ. კანდელაკი, ნ. დვალი, ზ. დავითაშვილი, ე. გოგუაძე, გ. მელაძე და მ. ფაჩუაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-5-6). შრომის უფლება გულისხმობს სახელმწიფოს ვალდებულებას სათანადო, კანონიერი საფუძვლების გარეშე არ დაუშვას დასაქმებულთა შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტა, რაც სახელმწიფო სამსახურში პირის შრომის უფლებას არამართლზომიერად შეზღუდავს. ამასთან, შრომის გარანტირებული უფლება არ არის აბსოლუტური და აღნიშნული უფლებით დაცული სფერო შესაძლებელია დაექვემდებაროს შეზღუდვას კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ლეგიტიმური მიზნითა და თანაზომიერების პრინციპის დაცვით. შრომის უფლების დაცვა არ გულისხმობს დამსაქმებლის აბსოლუტურ შეზღუდვას, კანონით გათ-

ვალისწინებული საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში, გაათავისუფლოს დასაქმებული (სუსგ 23.04.2019წ., №ბს-954(2კ-18)). დამსაქმებლის მიერ დასაქმებულის სამსახურიდან გათავისუფლება ობიექტურ მიზეზებზე უნდა იყოს დაფუძნებული, დამსაქმებელი ვალდებულია დაასაბუთოს დასაქმებულის სამსახურიდან გათავისუფლების ობიექტური მიზეზები (შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის №158 კონვენციის (1982წ.) №166 რეკომენდაცია „დამსაქმებლის ინიციატივით შრომითი ურთიერთობების შეწყვეტის შესახებ“). საჯარო მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლება დასაშვებია მხოლოდ კანონმდებლობით გათვალისწინებული საფუძვლების არსებობისას. მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილება დასაბუთებული უნდა იყოს, დაინტერესებულ პირს უნდა ჰქონდეს შესაძლებლობა გაეცნოს დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში რა გარემოებებზე დაყრდნობით მიიღო ადმინისტრაციულმა ორგანომ გადაწყვეტილება.

მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ სადავო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 421 0000581237 ბრძანება მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული იქნა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების (საქმე №3/6574-18) აღსრულების მიზნით. გადაწყვეტილებაში სასამართლომ მიუთითა, რომ „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის მინისტრის 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანებაში არ იყო ასახული გარემოებები, რომლითაც მოპასუხე – საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრომ იხელმძღვანელა მოსარჩელე ზ. დ-ის თანამდებობიდან გათავისუფლების დროს, კერძოდ, არ იყო მითითებული და დასაბუთებული, თუ რა კრიტერიუმების (კვალიფიკაცია და ა.შ.) გათვალისწინებით მიაღიჭა სხვა პირს უპირატესობა ზემოაღნიშნულ, ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა მას უარი მოცემულ საშტატო ერთეულზე დანიშვნაზე იმ პირობებში, როდესაც ...ის სამმართველოს ...ის ...ის საშტატო ერთეული დატვირთულია არსებითად იმავე ფუნქციებით, რომელსაც მოსარჩელე ზ. დ-ე მის მიერ დაკავებულ საშტატო ერთეულზე მუშაობისას ახორციელებდა.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 62-ე მუხლის პირველ პუნქტზე, რომლის თანახმად, სასამართლოს გადაწყვეტილება გამოაქვს საქართველოს სახელით. სასამართლოს აქტები შესასრულებლად სავალდებულოა. სასამართლოს გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ან მისი შესრულებისთვის ხელის შეშლა ისჯე-

ბა კანონით.

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-4 მუხლის თანახმად, სასამართლოს აქტი, აგრეთვე თავისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად სასამართლოს მოთხოვნა და განკარგულება სავალდებულოა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ყველა ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის, სახელმწიფო და მუნიციპალიტეტის ორგანოსათვის. სასამართლო გადაწყვეტილების გაუქმება, შეცვლა ან შეჩერება შეუძლია მხოლოდ სასამართლოს კანონით განსაზღვრული წესით. სასამართლო გადაწყვეტილების შეუსრულებლობა ან მისი შესრულებისთვის ხელის შეშლა იწვევს კანონით გათვალისწინებულ პასუხისმგებლობას.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლის შესაბამისად, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლოს გადაწყვეტილებები (განჩინებები, დადგენილებები), აგრეთვე თავისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად სასამართლოს მიერ აღძრული მოთხოვნები და განკარგულებები სავალდებულოა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ყველა სახელმწიფო, საზოგადოებრივი თუ კერძო საწარმოსათვის, დაწესებულებისათვის, ორგანიზაციისათვის, თანამდებობის პირისა თუ მოქალაქისათვის და ისინი უნდა შესრულდეს.

საკაცაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2014 წლის 24 აპრილის №ბს-476-464(კ-13) გადაწყვეტილებაზე, სადაც საკაცაციო სასამართლომ განმარტა, რომ „სასამართლო ახორციელებს რა სახელმწიფო ხელისუფლების განსაკუთრებულ ფუნქციას – მართლმსაჯულებას, სახელმწიფოს სახელით დადგენილი გადაწყვეტილებების კანონიერ ძალაში შესვლა გულისხმობს მის უპირობო და სავალდებულო შესრულებას. აღსანიშნავია, რომ „სამართლიანი სასამართლოს“ უფლება მოიცავს არა მარტო სასამართლოსადმი მიმართვის, საქმის საჯარო და სამართლიანი განხილვის, საკითხის გონივრულ ვადებში გადაწყვეტის უფლებებს, არამედ გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებასაც. სასამართლო გადაწყვეტილების აღუსრულებლობა უთანაბრდება სასამართლოსადმი მიმართვის უფლების არცნობას იმდენად, რამდენადაც იგი მოჩვენებითს ხდის სასამართლოსადმი ხელმისაწვდომობას. სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლება, როგორც „სამართლიანი სასამართლოს“ უფლების ელემენტი, დაცული და აღიარებულია საქართველოს კონსტიტუციის 82.2. მუხლით, რომლის მიხედვითაც „სასამართლოს აქტები სავალდებულოა ყველა სახელმწიფო ორგანოსა და პირისათვის ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე.“ კონსტიტუციის აღნიშნული დანაწესი კი იმპლემენტირებულია „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-4 მუხლის პირველ

პუნქტსა და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლში. “ მითითებულ გადაწყვეტილებაში საკასაციო სასამართლომ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ „სასამართლოსადმი მიმართვის უფლება შედეგზე ორიენტირებული უფლებაა და თუნდაც სასურველი გადაწყვეტილების მიღება არასაკმარისია აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, გადაწყვეტილების დროული და სრულყოფილი აღსრულების გარეშე.“

ამავე გადაწყვეტილებაში საკასაციო სასამართლომ ასევე ყურადღება გაამახვილა საქმეზე „აპოსტოლი საქართველოს წინააღმდეგ“, სადაც განმცხადებლის საჩივარი კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას ეხებოდა. „ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, აღნიშნული უფლება, რომელიც აშკარად კონვენციის არც ერთ დებულებაში არ არის მოცემული, კონვენციის ორგანოების მიერ განმარტებულ იქნა, როგორც „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელი ნაწილი მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის მიზნებისთვის (Apostol v. Georgia; §37; ასევე იხ. Hornsby v. Greece, §40). ამასთან, საქმეზე „შპს „იზა“ და მაკრაქიძე საქართველოს წინააღმდეგ“ სასამართლო აღნიშნავს, რომ სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლება მოიცავს ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების უფლებას. ეს უფლება არარეალური იქნებოდა, თუ კონტრაქტორი სახელმწიფოს ეროვნული სამართლებრივი სისტემა შესაძლებელს გახდიდა, ძალაში შესული საბოლოო გადაწყვეტილება ერთი მხარის საზიანოდ არაქმედითი დარჩენილიყო. ნებისმიერი სასამართლოს მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულება „სასამართლო პროცესის“ განუყოფელ ნაწილად უნდა განიხილებოდეს მე-6 მუხლის მიზნებიდან გამომდინარე (IZA Ltd and Makrakhidze v. Georgia, §42; სხვა პრეცედენტთა შორის იხ. Burdov v. Russia, §34; Hornsby v. Greece, §40).“

ამდენად, საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულებლობა არღვევს პირის როგორც ეროვნული კანონმდებლობით, ასევე, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გარანტირებული საქმის სამართლიანი განხილვის უფლებას (კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი ნაწილი).

მოცემულ შემთხვევაში საქმეში წარმოდგენილი მასალებით დასტურდება, რომ სადავო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება არსებითად ეფუძნება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ადმინისტრაციის (დეპარტამენტი) უფროსის 2021 წლის 16 მაისის №MES 2 210000448350 მოხსენებით ბარათს, რომელშიც მართალია, მითითებულია 2018 წლის 2 აგვისტოს №2 სხდომის ოქმსა და მასში მოცემულ კრიტერიუმებზე, რომელთა მიხედვითაც უნდა შეფასებულიყო კანდიდატი, თუმცა არ არის დასაბუთებული კონკრეტულად რა

კრიტერიუმების გათვალისწინებით მიანიჭა სამინისტრომ სხვა პირს უპირატესობა ...ის სამმართველოს ...ის ...ის სამტატო ერთეულზე დანიშვნის დროს და რატომ უთხრა უარი ზ. დ-ეს მოცემულ სამტატო ერთეულზე დანიშვნაზე. მეტიც, ამავე მოხსენებით ბარათში პირდაპირ არის აღნიშნული, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 23 მაისის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით შესწავლილი იქნა აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით ადამიანური რესურსების მართვის სამმართველოში დაცული დოკუმენტაცია. შესწავლის შედეგად კი დადგინდა, რომ სამინისტროს თანამშრომლებთან ჩატარებულ 2008 წლის 2 აგვისტოს სხდომის ოქმში თანამშრომელთა შეფასების მიზნით გამოყენებული კრიტერიუმების შესახებ სხვა ინფორმაცია არ იყო ასახული, რეორგანიზაციის პერიოდში თანამშრომლებთან გასაუბრების მიზნით შექმნილმა კომისიამ საქმიანობა დაასრულა სამინისტროს რეორგანიზაციის დასრულებისთანავე და აღნიშნული კომისიის წევრების უმრავლესობა აღარ არის დასაქმებული სამინისტროს სისტემაში.

ამდენად, მითითებული გარემოებების საფუძველზე დასტურდება, რომ სადავო სამართალურთიერთობის შესახებ ადმინისტრაციულ ორგანოში დამატებით რაიმე ინფორმაცია აღარ მოიპოვებოდა, სამინისტრომ სრულად მოიძია და გამოიკვლია ყველა გარემოება, რაც სადავო საკითხთან იყო შემხებლობაში და დადგინდა, რომ მხოლოდ ის მტკიცებულებები არსებობდა ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლების საქმეზე, რომლებიც უკვე შეფასებული იყო სასამართლოს მიერ და რომელთა გათვალისწინებითაც ზ. დ-ის სამსახურიდან გათავისუფლება სასამართლომ არ მიიჩნია კანონშესაბამისად. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას იმის თაობაზე, რომ მოცემულ შემთხვევაში, სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, განსახილველ საკითხზე განმეორებით მსჯელობისას ადმინისტრაციულმა ორგანომ მიიღო იგივე გადაწყვეტილება იმავე მტკიცებულებაზე დაყრდნობით, რომელიც ერთხელ უკვე იყო შეფასებული სასამართლოს მიერ და რომლის გათვალისწინებითაც სასამართლომ „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ 2018 წლის 12 სექტემბრის №338/კ ბრძანება კანონსაწინააღმდეგოდ მიიჩნია.

საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ ზ. დ-ის მიმართ ადგილი ჰქონდა საქართველოს კონსტიტუციითა და საერთაშორისო სამართლებრივ აქტებით გარანტირებული შრომის უფლების დარღვევას, გასაჩივრებულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტში ასახული კონკრეტული ურთიერთობის მონესრიგება არ შეესაბამება მისი გამოცემის სამართლებრივ საფუძვლებს და წინააღმდეგობაში მოდის მო-

ცემული ურთიერთობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ნორმებთან, რის გამოც არსებობდა „ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანების ბათილად ცნობის საფუძველი. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება ამ ნაწილში კანონიერია და უნდა დარჩეს უცვლელად.

ამასთან, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნასთან დაკავშირებით, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3 პუნქტზე, რომლის თანახმად, ზემდგომი ორგანოს ან სასამართლოს მიერ მოხელის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმების შემთხვევაში საჯარო დანესებულება ვალდებულია მოხელე დაუყოვნებლივ აღადგინოს იმავე თანამდებობაზე, ხოლო ასეთი თანამდებობის არარსებობისას – ტოლფას თანამდებობაზე იმავე საჯარო დანესებულების სისტემაში. აღნიშნული მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად კი, ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სამსახურში აღდგენილ მოხელეს ეძლევა განაცდური თანამდებობრივი სარგო და საკლასო დანამატი, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრული წელთა ნამსახურობის დანამატი და ნოდებრივი სარგო (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ზ. დ-ე გარდაიცვალა 2023 წლის 28 აგვისტოს. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 25 ოქტომბრის განჩინებით კი, მოწინააღმდეგე მხარის (მოსარჩელის) – ზ. დ-ის გარდაცვალების გამო, შეწყდა №ბს-1011(კ-23) ადმინისტრაციული საქმის წარმოება, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროში ...ის სამმართველოს ...ის ...ის პოზიციაზე მოსარჩელის აღდგენის თობაზე, ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის შესახებ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მართალია, თანამდებობიდან გათავისუფლება, გათავისუფლების უკანონობის დადგენის შემდგომ სამსახურში აღდგენა და იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება, პირის პირად უფლებებს უკავშირდება, თუმცა მოცემულ შემთხვევაში, ზ. დ-ეს სასამართლოსთვის სარჩელით მიმართვის გზით სიცოცხლეშივე ჰქონდა რეალიზებული, მათ შორის, იძულებითი განაცდურის მოთხოვნის უფლება. იძულებითი განაცდური კი წარმოადგენს ქონებას, რომლის მიღების უფლებაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 198-ე და 1328-ე მუხლების გათვალისწინებით, შესაძლებელია გადავიდეს სხვა პირებზე, მემკვიდრეებზე.

ამდენად, იმ პირობებში, როდესაც სასამართლოს მიერ უკანონოდ იქნა მიჩნეული ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლება, თანამდებობაზე აღდგენის შესახებ მოთხოვნის ნაწილში საქმის წარმოების შეწყვეტის მიუხედავად, მოთხოვნა მისი უფლებამონაცვლების სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის ანაზღაურებასთან დაკავშირებით საფუძვლიანია ნაწილობრივ. კერძოდ, ზ. დ-ის გარდაცვალების ფაქტის გათვალისწინებით, იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურების პერიოდი უნდა განისაზღვროს ზ. დ-ის სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლების დღიდან მისი გარდაცვალების თარიღამდე (და არა თანამდებობაზე აღდგენამდე), შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის საფუძველზე, არსებობს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივრის ნაწილობრივ დაკმაყოფილებისა და გასაჩივრებული გადანყვეტილების ნაწილობრივ გაუქმების საფუძველი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მეორე ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა ლ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადანყვეტილების მე-4 და მე-7 პუნქტები, რომელთა თანახმად, ზ. დ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა; დაევალო საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ზ. დ-ისთვის იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება მისი სამსახურიდან გათავისუფლების დღიდან სამსახურში აღდგენამდე პერიოდისათვის, შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით. აღნიშნულ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადანყვეტილება;

3. ან გარდაცვლილი ზ. დ-ის უფლებამონაცვლების – გ.დ-ის, ნ.მ-ის და ა.დ-ის (არასრულწლოვანი) სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;

4. დაევალოს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს

ტროს ან გარდაცვლილი ზ. დ-ის უფლებამონაცვლებების – გ.დ-ის, ნ.მ-ის და ა.დ-ის (არასრულწლოვანი) სასარგებლოდ იძულებითი განაცდური ხელფასის ანაზღაურება ზ. დ-ის სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლების დღიდან (2018 წლის 17 სექტემბერი) მისი გარდაცვალების თარიღამდე (2023 წლის 28 აგვისტო) პერიოდისათვის, შესაბამისი თანამდებობისათვის გათვალისწინებული თანამდებობრივი სარგოს ყოველთვიური ოდენობით;

5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 13 ივნისის გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტი, რომლის თანახმად, ბათილად იქნა ცნობილი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2021 წლის 16 ივნისის №MES 4 21 0000581237 ბრძანება ზ. დ-ის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ, დარჩეს უცვლელად;

6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

იძულებითი განაცდურის ოდენობის განსაზღვრა

გადანყვანილობა საქართველოს სახელმწიფო

№ბს-603(კ-22)

23 აპრილი, 2024 წელი., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატა

**შემადგენლობა: ბ. სტურუა (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მ. ვაჩაძე,
გ. აბუსერიძე**

დავის საგანი: იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

ზ. ხ-ამ 2021 წლის 4 მარტს სარჩელით მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიას მოპასუხის – სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიმართ.

მოსარჩელემ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის მოსარჩელე – ზ. ხ-ას სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის – 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე დარიცხული ხელფასის სულ – 29 914 ლარის ანაზღაურე-

ბის დაკისრება მოითხოვდა.

მოსარჩელის განმარტებით, იგი 2016 წლის 11 ივლისის ბრძანებით სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის რიგებიდან დათხოვნილ იქნა. ბრძანება თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით ბათილად იქნა ცნობილი და დეპარტამენტს დაევალა ახალი აქტის გამოცემა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ. ზ. ხ-ას განმარტებით, ზ. ხ-ას სამწლიანი იძულებითი მოცდენა გამოწვეულია დამსაქმებლის ბრალეულობით. საბოლოოდ, მოხდა მისი სამსახურში აღდგენა. მოსარჩელის მითითებით, რომ არა სამსახურიდან მისი უკანონო განთავისუფლება, მას მიეცემოდა კუთვნილი ხელფასი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 8 ივლისის გადაწყვეტილებით ზ. ხ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; მოპასუხე საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს ზ. ხ-ას სასარგებლოდ დაეკისრა იძულებითი განაცდურის 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე ანაზღაურება, ხელზე ასაღები – 28 298,4 ლარის ოდენობით; დანარჩენ ნაწილში ზ. ხ-ას მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა. მითითებული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა.

საქალაქო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერების ხელახალი შესწავლა დაევალა ადმინისტრაციულ ორგანოს, თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 10 აპრილის (საქმე №3/7450-16) გადაწყვეტილებით. 2019 წლის 17 იანვრის MIA 5 19 00125976 საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის თავმჯდომარის ბრძანებით, ზ. ხ-ა დაინიშნა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ... სსიპ – ...ის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობაზე, (თანამდებობრივი სარგო 335 ლარი) განაცდურის ანაზღაურების გარეშე, სამსახურის უწყვეტ სტაჟში ჩათვალა 2016 წლის 10 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდი. საქალაქო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ზ. ხ-ას სამსახურიდან გათავისუფლების დღიდან აღდგენამდე – 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე, იძულებითი განაცდური უნდა აუნაზღაურდეს იმ თანამდებობის სახელფასო განაკვეთიდან, საიდანაც მოხდა მისი უკანონოდ გათავისუფლება. შესაბამისად, სასამართლომ მოპასუხე საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს ზ. ხ-ას სასარგებლოდ დააკისრა ხელზე ასაღები სახელფასო დავალიანების ანაზღაურება – 28 298,4 ლარის ოდენობით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 8 ივლისის გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა, რომელმაც გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 24 თებერვლის განჩინებით საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2021 წლის 8 ივლისის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებულ განჩინებაში, ასანაზღაურებელი განაცდურის ოდენობასთან დაკავშირებით, ყურადღება გაამახვილა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიერ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატაში, ზ. ხ-ას დარიცხული ხელფასის შესახებ წარმოდგენილ ინფორმაციაზე, კერძოდ, საქმეში დაცულ, სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2022 წლის 12 იანვრის №MIA 8 22 00080461 წერილზე, რომლითაც დასტურდება, რომ 2017 წლის 19 იანვრის ჩათვლით ზ. ხ-ა, მის მიერ დაკავებული თანამდებობის (განყოფილების ...) გაუქმებამდე, ყოველთვიური დარიცხული ხელფასის სახით მიიღებდა – 1170 ლარს (მათ შორის თანამდებობრივი სარგო – 915 ლარი, ნოდებრივი სარგო – 60 ლარი, წელთა ნამსახურეობის დანამატი – 195 ლარი); ხოლო 2017 წლის 20 იანვრიდან კი მიიღებდა – 717 ლარსა და 10 თეთრს (თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 31 მარტის მთავარ სხდომაზე მოსარჩელემ განმარტა და აღნიშნული არც ადმინისტრაციული ორგანოს წარმომადგენელს გაუხდია სადავოდ, რომ რეორგანიზაციის შედეგად, ახალ სამტატო ნუსხაში, მოსარჩელის მიერ დაკავებული თანამდებობების ტოლფას თანამდებობაზე (უფროსი ინსპექტორი) – დარიცხული ხელფასის ოდენობა განისაზღვრა სწორედ 717 ლარით და 10 თეთრით). სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ზ. ხ-ა გათავისუფლების ბრძანების გამოუცემლობის და შესაბამისად, აღნიშნულ თანამდებობაზე მუშაობის შემთხვევაში, 2017 წლის 20 იანვრიდან – 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდში, დარიცხული ხელფასის სახით მიიღებდა 717 ლარსა და 10 თეთრს. სააპელაციო პალატამ ასევე ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ მოსარჩელეს სახელფასო ანაზღაურება მიღებული აქვს 2016 წლის 8 მარტის ჩათვლით. ამასთან, გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს პოზიცია – მოსარჩელის კანონშეუსაბამო განთავისუფლების შემთხვევაში, იგი მის მიერ დაკავებულ თანამდებობაზე (რეორგანიზა-

ციის შემდგომ – ტოლფას თანამდებობაზე) 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდისათვის გასამრჯელოს სახით მიიღებდა არანაკლებ (თანამდებობრივი სარგო, ასევე წელთა ნამსახურების დანამატი და წოდებრივი სარგო) 28 298,4 ლარი (ჯამურად).

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 24 თებერვლის განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა, რომელმაც გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 3 ივნისის განჩინებით, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად შეაფასა საქმეში არსებული გარემოებები და შესაბამისად, მიღებული გადაწყვეტილება უკანონოა. დეპარტამენტმა, თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 10 აპრილის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების საფუძველზე, შეისწავლა საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებები, გამოსცა ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და ზ. ხ-ა, 2018 წლის 21 დეკემბრის მისივე განცხადებით გამოთქმული თანხმობით, დეპარტამენტის თავმჯდომარის 2019 წლის 17 იანვრის ბრძანებით დაინიშნა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ... სსიპ – ...ის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობაზე (თანამდებობრივი სარგო 355 ლარი), განაცდურის ანაზღაურების გარეშე სამსახურის უწყვეტ სტაჟში ჩაეთვალა 2016 წლის 10 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდი. ბრძანებაში აღინიშნა, რომ ზ. ხ-აზე არ გაიცემოდა განაცდური.

კასატორის – სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მითითებით, დეპარტამენტმა სასამართლოში წარადგინა ინფორმაცია შესაბამისი პოზიციის თანამდებობრივი სარგოს დაანგარიშების თაობაზე, რამაც 2017 წლის 20 იანვრის ბრძანებით დამტკიცებული საშტატო განრიგში ცვლილებების მიღებამდე შეადგინა 5917 ლარი, ხოლო 2017 წლის 20 იანვრიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე შეადგინა 12391.43 ლარი, ჯამში 18308.43 ლარი (დარიცხული ხელფასი). აღნიშნულის საპირისპიროდ, დაუსაბუთებელია სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა ახალ საშტატო ნუსხაში მოსარჩელის მიერ დაკავებული თანამდებობის ტოლფას თანამდებობაზე დანიშვნის შემთხვევაში დარიცხული ხელფასის სა-

ხით 717.1 ლარით განსაზღვრის თაობაზე. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ უცვლელად დატოვა პირველი ინსტანციის სასამართლოს ის გადაწყვეტილება, რომლითაც არასწორად იქნა თანხა დაანგარიშებული. ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ არ იმსჯელა იმ მნიშვნელოვან გარემოებებზე და საქმეში არსებულ მტკიცებულებებზე, რომლის თანახმად, დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის თავმჯდომარის 2013 წლის 12 დეკემბრის ბრძანებით დამტკიცებული საშტატო განრიგის შესაბამისად, ზ. ხ-ა მუშაობდა ...ის სამმართველოს მე-... განყოფილების ...ის თანამდებობაზე. დეპარტამენტის თავმჯდომარის 2016 წლის 9 მარტის #60050 ზემოაღნიშნული ბრძანების შესაბამისად, აღნიშნული სამმართველო გადაკეთდა ...ის სამმართველოდ და ...ის სამმართველოს მე-... განყოფილების ...ის სამმართველოს მე-... განყოფილებას, ხოლო დეპარტამენტის თავმჯდომარის 2017 წლის 20 იანვრის № 153785 ბრძანებით დამტკიცებული საშტატო განრიგში ცვლილებების მიხედვით შეიქმნა ...ისა და ...ის სამმართველო, რომლითაც დასახელებული განყოფილება გადაკეთდა მე-... ქვეგანყოფილებად. აღნიშნულ სამსახურს ქვეგანყოფილების ...ის შტატი არ გააჩნდა. კასატორის განმარტებით, ვინაიდან 2017 წლის 20 იანვრიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდში სამმართველოში განყოფილების ...ის თანამდებობა აღარ არსებობდა, ზ. ხ-ა ამ პოზიციაზე მუშაობას ვერ გააგრძელებდა და შესაბამისად, ვერც თანამდებობრივ სარგოს აიღებდა. სასამართლოს, სარჩელის დაკმაყოფილების შემთხვევაში, განაცდურის ანაზღაურების დეპარტამენტისათვის დაკისრებისას უნდა ეხელმძღვანელა არა განყოფილების ...ის სარგოს ოდენობით, არამედ ... სსიპ – ...ის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობის სარგოდან, რაც 2016 წლის 10 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდის დაანგარიშებით შეადგენს 15669,06 ლარს. სასამართლომ ასევე უგულებელყო თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 10 აპრილის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა ზ. ხ-ას სარჩელი სამსახურში აღდგენის ნაწილში. ასევე სამართლებრივ საფუძველს მოკლებულია პირველი ინსტანციის სასამართლოს მხრიდან ზ. ხ-ას მიერ ადვოკატისათვის გაწეული ხარჯის 500 ლარის ანაზღაურების დეპარტამენტისათვის დაკისრება, რაზეც სააპელაციო სასამართლოს საერთოდ არ უმსჯელა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2023 წლის 25 მაისის განჩინებით სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და საქმის განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, საკასაციო სა-

ჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერება-დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის დებულების“ პირველ მუხლზე, რომლის შესაბამისად, საჯარო სამართლის იურიდიული პირი – დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი (შემდგომში – დაცვის პოლიციის დეპარტამენტი) არის საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი, რომელიც საქართველოს პრეზიდენტის 2004 წლის 9 ივლისის №261 ბრძანებულებით შექმნილი საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – დაცვის პოლიციის უფლებამონაცვლეა; დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის თანამშრომლებზე ვრცელდება ყველა ის შეღავათი და სოციალური გარანტია, რომელიც დაწესებულია შინაგან საქმეთა ორგანოების მოსამსახურეთათვის მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად. „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, პოლიციელი არის საჯარო მოხელე, რომელიც მსახურობს სამინისტროში, აგრეთვე სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი სახელმწიფო საქვეუნებო დაწესებულების – საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის ან საჯარო სამართლის იურიდიული პირის თანამშრომელი, რომლებსაც მინიჭებული აქვთ სპეციალური ნოდებები და დადებული აქვთ პოლიციელის ფიცი. ამდენად, სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის პოლიციელი არის საჯარო მოხელე და მასზე ვრცელდება „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოქმედება.

„საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 118-ე მუხლის მე-3 პუნქტის მიხედვით, ზემდგომი ორგანოს ან სასამართლოს მიერ მოხელის სამსახურიდან განთავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების გაუქმების შემთხვევაში საჯარო დაწესებულება ვალდებულია მოხელე დაუყოვნებლივ აღადგინოს იმავე თანამდებობაზე, ხოლო ასეთი თანამდებობის არარსებობისას – ტოლფას თანამდებობაზე იმავე საჯარო დაწესებულების სისტემაში. თუ სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლებული მოხელის სამსახურში აღდგენა შეუძლებელია იმავე საჯარო დაწესებულების სისტემაში ტოლფასი ვაკანტური თანამდებობის არარსებობის გამო, საჯარო დაწესებულება ვალდებულია დაუყოვნებლივ მიმართოს ბიუროს საჯარო სამსახურის სისტემაში ტოლფასი ვაკანტური თანამდებობის მოძიების თხოვნით. ამავე მუხლის მე-4 პუნქტი კი ადგენს, რომ ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სამსახურში აღდგენილ მოხელეს ეძლევა განაცდური თანამდებობრივი სარგო და საკლასო დანამატი, აგრეთვე საქართველოს

კანონმდებლობის შესაბამისად განსაზღვრული წელთა ნამსახურობის დანამატი და წოდებრივი სარგო (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს მოსარჩელის თანამდებობიდან გათავისუფლების დროისათვის (11.07.2016წ.) მოქმედ „საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 112-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, სამსახურიდან უკანონოდ განთავისუფლებული მოხელე უფლებამოსილია მოითხოვოს განთავისუფლების უკანონოდ ცნობა, გათავისუფლების საფუძვლის შეცვლა და თანამდებობრივი სარგო. იმავე კანონის 127-ე მუხლის მე-6 პუნქტით კი, მოხელის მიერ მოთხოვნილი განაცდური ხელფასი ამ კანონის 112-ე მუხლით დადგენილი ოდენობით ანაზღაურდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დაწესებულება მოხელეს აღადგენს სამსახურში. სხვა შემთხვევაში განაცდური ხელფასი არ ანაზღაურდება.

„საჯარო სამსახურის შესახებ“ კანონის მიზნებისათვის, განაცდური არის ის დრო, რომლის განმავლობაშიც დასაქმებული ითვლება უკანონოდ გათავისუფლებულად. განაცდურის ცნებაში მოიაზრება იძულებითი მოცდენისას დამსაქმებლის ბრალით მიუღებელი შემოსავალი, რომელიც დასაქმებულს ეკუთვნის უკანონოდ გათავისუფლებიდან სამუშაოზე აღდგენამდე დროის განმავლობაში. თავის მხრივ, გათავისუფლების უკანონობა უნდა დადასტურდეს ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანოს ან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით. ამდენად, დამსაქმებლისათვის განაცდურის დაკისრების წინაპირობას მხოლოდ მოხელის სამუშაოზე აღდგენა არ წარმოადგენს. აუცილებელია მეორე წინაპირობაც – მოხელის გათავისუფლებას საფუძვლად უნდა ედოს დამსაქმებლის მიერ მიღებული უკანონო გადაწყვეტილება. „თანამდებობაზე აღდგენა გულისხმობს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენას, პირის იმ თანამდებობაზე დაბრუნებას, საიდანაც ის უკანონოდ იქნა გათავისუფლებული, ან ტოლფასი თანამდებობის შეთავაზებას. ამასთან, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება წარმოადგენს შრომის ანაზღაურებას დამსაქმებლის ბრალით გამოწვეული იძულებითი მოცდენის დროს“ (სუსგ 23.07.2020წ. №ზს-38(კ-20)).

საკასაციო სასამართლო საგულისხმოდ მიიჩნევს, ყურადღება გაამახვილოს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ჩამოყალიბებულ მსჯელობაზე, რომლის თანახმად, საჯარო მოხელის სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლება წარმოადგენს საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-9 პუნქტში (საქართველოს კონსტიტუციის მოქმედი რედაქციის მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტი) ჩამოთვლილ სუბიექტთა მიერ ჩადენილი უკანონო ქმედების შედეგს. შესაბამისად, კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-9 პუნქტით გათვალისწინებული ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება სახელმწიფოს, ავტონომიური რეს-

პუბლიკის ან/და თვითმმართველობის ორგანოებს ეკისრება პირის უკანონოდ გათავისუფლების ყველა შემთხვევაში, იმისდა მიუხედავად, გათავისუფლებისას დაირღვა თუ არა მატერიალური თუ საპროცესო ნორმების მოთხოვნები, უკანონობა უკავშირდება გათავისუფლების საფუძვლის უკანონობას თუ გათავისუფლების პროცედურის მარეგულირებელი ნორმების უხეშ დარღვევას (საქართველოს საკონსტიტუციო სამართლოს 2015 წლის 31 ივლისის №2/3/630 გადაწყვეტილება საქართველოს მოქალაქე თინა ბეჟიტაშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ).

განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2017 წლის 10 აპრილის (საქმე №3/7450-16) გადაწყვეტილებით, ზ. ხ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ; სადავო საკითხის გადაუწყვეტლად ბათილად იქნა ცნობილი ზ. ხ-ას შინაგან საქმეთა ორგანოებიდან დათხოვნის შესახებ სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის 11.07.2016წ. №1709373 ბრძანება და მოპასუხე სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს, საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა დაევალა. აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით იქნა გასაჩივრებული სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის მიერ. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 16 აგვისტოს განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელი დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება, რაც საკასაციო წესით გაასაჩივრა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტმა. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 11 ივლისის განჩინებით (საქმე №ბს-162-162(კ-18)) სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი მიჩნეულ იქნა დაუშვებლად და უცვლელად დარჩა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2017 წლის 16 აგვისტოს განჩინება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2018 წლის 11 ივლისის განჩინების საფუძველზე, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის თავმჯდომარის 2019 წლის 17 იანვრის №MIA 5 19 00125976 ბრძანებით, ზ. ხ-ა დაინიშნა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ... სსიპ – ...ის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობაზე (თანამდებობრივი სარგო – 335 ლარი), განაცდურის ანაზღაურების გარეშე, სამსახურის უწყვეტ სტაჟში ჩაეთვალა 2016 წლის 10 ივლისიდან – 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდი. შესაბამისად, იმ პირობებში, როდესაც ზ. ხ-ას დაკავებული თანამდებობიდან უკანონოდ განთავისუფლების ფაქტი და-

დასტურდა სამივე ინსტანციის სასამართლოს მიერ მოსარჩელისათვის სამსახურიდან გათავისუფლების შესახებ გასაჩივრებული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონშეუსაბამოდ მიჩნევით, ხოლო ადმინისტრაციულმა ორგანომ ზ. ხ-ა დანიშნა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ... სსიპ – ...ის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობაზე, ზ. ხ-ას აქვს უფლება აუნაზღაურდეს იძულებითი განაცდური, როგორც უკანონოდ მიყენებული ზიანი.

ამდენად, საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს საკასაციო პრეტენზიას, ზ. ხ-ას სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ... სსიპ – ...ის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობაზე დანიშვნის შესახებ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის თავმჯდომარის 2019 წლის 17 იანვრის №MIA 5 19 00125976 ბრძანებაში მითითებული ჩანაწერი „განაცდურის ანაზღაურების გარეშე“ დანიშვნასთან დაკავშირებით გამორიცხავს ზ. ხ-ას სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას.

რაც შეეხება ასანაზღაურებელი განაცდურის ოდენობას, საკასაციო სასამართლო, პირველ რიგში, მიუთითებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებაზე, კერძოდ, სააპელაციო პალატამ მიუთითა სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის ...ის სამმართველოს უფროსის 2022 წლის 12 იანვრის № MIA 8 22 00080461 წერილზე და დაადგინა, რომ 2017 წლის 19 იანვრის ჩათვლით ზ. ხ-ა, მის მიერ დაკავებული თანამდებობის (განყოფილების ...) გაუქმებამდე, ყოველთვიური დარიცხული ხელფასის სახით მიიღებდა – 1170 ლარს (მათ შორის თანამდებობრივი სარგო – 915 ლარი, წოდებრივი სარგო – 60 ლარი, ნელთა ნამსახურეობის დანამატი – 195 ლარი), ხოლო 2017 წლის 20 იანვრიდან – 717 ლარსა და 10 თეთრს (ახალ საშტატო ნუსხაში, მოსარჩელის მიერ დაკავებული თანამდებობების ტოლფას თანამდებობაზე (უფროსი ინსპექტორი) დარიცხული ხელფასის ოდენობა განისაზღვრა სწორედ 717 ლარით და 10 თეთრით). სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ზ. ხ-ა გათავისუფლების ბრძანების გამოუცემლობის და შესაბამისად, აღნიშნულ თანამდებობაზე მუშაობის შემთხვევაში, 2017 წლის 20 იანვრიდან – 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდში, დარიცხული ხელფასის სახით მიიღებდა – 717 ლარსა და 10 თეთრს.

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გამახვილებს მასზე, რომ მოსარჩელე რეალურად ითხოვს 2 წლის, 6 თვისა და 6 დღის იძულებითი განაცდურის ანაზღაურებას. იძულებითი განაცდურის ზუსტი ოდენობის ანაზღაურების მიზნით, საკასაციო სასამართლო საჭიროდ მიიჩნევს მიუთითოს ასანაზღაურებელი თანხის გამოთვლის წესი. დადგენილია, რომ 2017 წლის 19 იანვრის ჩათვლით ზ. ხ-ა, მის მიერ დაკავებული თანამდებობის (განყოფილების ...) გაუქმებამდე, ყოველთვიური დარიც-

ხული ხელფასის სახით მიიღებდა – 1170 ლარს, ხოლო 2017 წლის 20 იანვრიდან – 717 ლარსა და 10 თეთრს.

2016 წლის 11 ივლისიდან 2017 წლის 19 იანვრის ჩათვლით (6 თვე და 8 დღე) მოსარჩელე მიიღებდა ჯამში 7332 ლარს ($1170 \text{ ლარი} \div 30 \text{ დღეზე} = 39 \text{ ლარს დღეში}$; $6 \text{ თვე} * 1170 \text{ ლარზე} = 7020 \text{ ლარს}$; $8 \text{ დღე} * 39 \text{ ლარზე} = 312 \text{ ლარს}$).

ხოლო 2017 წლის 20 იანვრიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდში (23 თვე და 28 დღე) იგი მიიღებდა 17162.5 ლარს (2017 წლის 20 იანვრიდან 2018 წლის 20 იანვრამდე (12 თვე), 2018 წლის 20 იანვრიდან 2018 წლის 20 დეკემბრამდე (11 თვე) – 23 თვე). 2018 წლის 20 დეკემბრიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე – 28 დღე. $717.1 \text{ ლარი} \div 30 \text{ დღეზე} = 23.90 \text{ ლარს}$; $23 \text{ თვე} * 717.1 \text{ ლარზე} = 16493.3 \text{ ლარს}$; ხოლო $28 \text{ დღე} * 23.9 \text{ ლარზე} = 669.2 \text{ ლარს}$).

$7332 \text{ ლარს (2016 წლის 11 ივლისიდან 2017 წლის 19 იანვრის ჩათვლით პერიოდი)} + 17162,50 \text{ ლარი (2017 წლის 20 იანვრიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდი)} = 24494.5 \text{ ლარს}$.

ამდენად, 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე პერიოდში იძულებითი განაცდურის სახით ზ. ხ-ას დარიცხული ხელფასი შეადგენს 24494.5 ლარს.

რაც შეეხება კასატორის მითითებას მოსარჩელის მიერ ადვოკატისათვის გაწეული ხარჯის ანაზღაურების კასატორისათვის დაკისრებასთან დაკავშირებით, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ ზ. ხ-ას სარჩელი საფუძვლიანად მიიჩნია, რის გამოც არსებობდა წარმომადგენლის მომსახურებისათვის გაწეული ხარჯების მოპასუხე სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის დაკისრების სამართლებრივი საფუძველი. ამასთან, სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა დეპარტამენტის მითითება დაკისრებული თანხის არაპროპორციულობის შესახებ და განმარტა, რომ საქმის სირთულის, სპეციფიკის, განხილვის ხანგრძლივობის გათვალისწინებით, მოპასუხისათვის ზ. ხ-ას სასარგებლოდ ადვოკატის მომსახურებისთვის გაწეული ხარჯის სახით 500 ლარის დაკისრება არის გონივრული და არ არსებობდა აღნიშნულ ნაწილში პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების შეცვლის საფუძველი. აღნიშნულ მსჯელობას იზიარებს საკასაციო პალატა და მიუთითებს, რომ წინამდებარე საქმეზე მოსარჩელის ინტერესებს იცავდა ადვოკატი, ხოლო სარჩელი დაკმაყოფილდა რა ნაწილობრივ, არსებობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის საფუძველზე მოსარჩელის წარმომადგენლის დახმარებისათვის გაწეული ხარჯის ანაზღაურების სამართლებრივი საფუძველი, რის გამოც აღნიშნულ ნაწილში უცვლელად უნდა დარჩეს სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების დაკისრების ნაწილში უნდა გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 24 თებერვლის განჩინება და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება, ზ. ხ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს უნდა დაეკისროს მოსარჩელე ზ. ხ-ას სასარგებლოდ 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე დარიცხული ხელფასის სახით 24494.5 ლარის ოდენობით იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით,

გ ა ღ ა ნ ე ჯ ი ტ ა :

1. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტისათვის ზ. ხ-ას სასარგებლოდ იძულებითი განაცდურის ანაზღაურების დაკისრების ნაწილში გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 24 თებერვლის განჩინება და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. ზ. ხ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
4. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ დაცვის პოლიციის დეპარტამენტს დაევალოს მოსარჩელე ზ. ხ-ას სასარგებლოდ 2016 წლის 11 ივლისიდან 2019 წლის 17 იანვრამდე დარიცხული ხელფასის სახით 24494.5 ლარის ოდენობით იძულებითი განაცდურის ანაზღაურება;
5. დანარჩენ ნაწილში უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2022 წლის 24 თებერვლის განჩინება.
6. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

საქართველოს უზენაესი სასამართლო
თბილისი 0110, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6
www.supremecourt.ge